ཆོས་འབྱུང་དཀར་པོ

ས་སྐྱའི་རྩོམ་རིག་དུས་དེབ། ༢༠༢༥ སྨྲྭའི་འདོན་ཐེངས། ༢༥

Chodung Karpo | Sakya literary Magazine

རྫོང་སར་མཁན་ཆེན་བློ་བཟང་མཆོག

རྫོང་སར་མཁན་ཆེན་བློ་བཟང་མཆོག་ནི། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༤ ལོར་བོད་ཁམས་བྱག་གཡབ་རྡོ་བ་ཞེས་པའི་གོང་དུ་སྐྱ་འཁྲུངས། མཚན་ལ་བློ་མཛོན་པོར་གསོལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོར་དགུང་ལོ་བཏུན་ལ་ཡབ་ཀྱི་དྲུང་ནས་བོད་ཡིག་སྦྱོང་བའི་དབུ་བཙུགས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་མཁན་ཆེན་གཞན་དགའ་རིན་པོ་ཆེའི་དངོས་སྲོས་མཁན་པོ་གཟུ་རྣམ་རྒྱལ་ལས་གྲོང་ཆེན་མཛོད་བཏུན་གྱི་ལྷུང་དང་ས্তུགས་གསན། ལོ་དེར་རྫོང་སར་བཀྲ་ཤིས་ལྷ་ཆེར་རྩོ་རྗེ་འཛིང་ཆོས་ཀྱི་བློ་གྲོས་ལས་ཡོངས་རྫོགས་དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་མཛོས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༤ ལོར་རྩོ་རྗེ་འཛིང་ཆོས་ཀྱི་བློ་གྲོས་ཀྱིས་རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཆེན་མོ་སྐྱོལ་བཞིན་པ་ལས་ཕུར་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་སྐོར་ཡོངས་རྫོགས་དང་ཤེས་རབ་རྒྱས་པའི་སྐོར་སོགས་ནས་ལྷ་ཉིས་བཀྲ་ལྷག་ཀི་དབང་གསན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦ ལོར་ཁམས་བྱེ་རྫོང་སར་བཤད་གྲྭར་དངོས་སུ་ཞུགས་ཏེ། མཁན་རབས་བཏུན་པ་མཛོ་ཕྲིན་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱལ་མཚན་དང། མཁན་རབས་བཀྲད་པ་མི་ཉག་དམ་ཆོས་འོད་ཟེར། མཁན་རབས་དགེ་པ་བྱག་གཡབ་མཁྱེན་རབ་ས্কེ་བཙས་ཀྱི་ཞབས་པད་བསྟེན་ཏེ་པོད་ཆེན་དུག་གམ། གྲགས་ཆེན་བཙོ་བཀྲད་ཆ་ལག་དང་བཙས་པར་གསན་བསམ་མཛད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༢ ལོར་བཤད་གྲྭའི་མཁན་པོ་མི་ཉག་དམ་ཆོས་སྒྲ་མཏུན་ནས་བསྟེན་པར་རྫོགས་ཤིང་། རྫོང་སར་བཤད་གྲྭར་ལོ་ལྔར་ཟླར་ལྷན་པར་མཛད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ལོ་དགུང་ལོ་ཉེར་བཞི་པར་དགོན་ཆེན་འཛོ་ཕུ་བཤད་གྲྭའི་མཁན་པོར་ཕེབས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༤ དུས་འགྱུར་གྱི་རྒྱུན་པས་ལོ་གཉིས་ཙམ་བཙོན་དུ་ཚུད། དུས་འགྱུར་གྱི་སྐབས་སུལང་ནི་ཕྱིར་ཐུག་ཚང་སྒྲུབ་ཐང་ལ། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཁ་ལ་ཕ་ཅག་ཏུ་ཕ་ཅག་ལ་ཅ་ཅ། ཁ་ལ་ཕ་ཅ། ཁ་ལ་ཕ་ཅ། ཁ་ལ་ཕ

རྫོང་གར་མཁན་ཆེན་པཎ་དམ་ཚོས་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་རྗེས་དྲན་ཞུ།

༢༠༡༨ སྤྱི་ལོ་འདོན་ཐེངས། ༧༥

གཙོ་གཉེར།

ཚོས་དུང་དཀར་པོ་རྩོམ་ཕྲིག་ཁང།

རྩོམ་ཕྲིག་པ།

བློ་གསལ་དོན་ཀྱུབ།

ཨ་འདུས་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ།

འཇམ་དཔལ་དགའ་བ།

པར་གཞི་ཕྲིག་མཁན།

ཚོས་དུང་དཀར་པོ་རྩོམ་ཕྲིག་ཁང།

པར་སྐྲུན་དང་འགྲེམ་ཕྱེལ།

ཚོས་དུང་དཀར་པོ་རྩོམ་ཕྲིག་ཁང།

འབྲེལ་གཏུགས་བཀའ་བྱང།

Cho Dung Karpo
(Sakya Literary Magazine)
Gongkar Choede Monastery
Laldang Tibetan Colony
Plot. Brotiwala, P.O. Vikasnagar
Dehradun, Uttarakhand (INDIA)
Email: chodungkarpo@gmail.com
Website: www.chodungkarpo.net

བོད་ཀྱི་ཚེ་ལུགས་ཀྱི།

《ཆོས་དུང་དཀར་པོ་》ཞེས་པའི་དུས་དེབ་འདི་ནི། ཐོག་མར་སྐྱན་ངག་ཚུད་པའི་ཕྱོགས་བསྡུས་རང་བཞིན་གྱི་ཙོམ་རིག་དུས་དེབ་ཅིག་ཏུ་འདོན་སྒྲིལ་བྱས་པ་ནས་རིམ་བཞིན་ཞིབ་འཇུག་རང་བཞིན་གྱི་དུས་དེབ་ཅིག་ཏུ་འདོན་སྒྲིལ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་སྒོམ་སྦྱོང་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་ཆེན་གྱི་ཚེད་གྲོང་སྟེགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། གྲོང་སྟེགས་འདིའི་ཐོག་ནས་ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཇུག་ཚད་གཞི་ལྟར་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་ཚེད་ཙོམ་འཛིན་བར་བསྒྲལ་འདེད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཙོམ་ཡིག་གི་བཟོ་གཞི་ནི།

- རྒྱོས་བུ་དང་། གསུང་ཙོམ། གནས་གཞི་བྱེ་བྲག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚེད་ཙོམ།
- གཙུག་ལག་རིག་ཚན་བྱེ་བྲག་པའི་སློབ་ལས་བཙུམས་པའི་ཚེད་ཙོམ།
- དཔེ་དེབ་ངོ་སྤྲོད་དང་སྒྲུར་ཞིབ་སོགས་ཡིན།

ཞིབ་འཇུག་གི་ཚེད་ཙོམ་དེ་དག་ཀྱང་རང་གི་རྩོག་པ་འཚར་ཡན་དང་མ་འབྲེལ་བར་དེང་གི་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱ་ཐབས་ལྟར་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པ་དང་། རྒྱབ་བརྟེན་གྱི་ལྱང་གང་ནས་བྱུང་བའི་ཁྱབས་དང་བཅས་པ་ཁ་གསལ་འགོད་ཅིང་། ཙོམ་ཡིག་ནང་ཐོན་པའི་མི་སྣ་དང་། ས་གནས། དཔེ་དེབ་ཀྱི་མིང་སོགས་ལ་འཕྲལ་གཞི་མི་ཡོང་བའི་ཚེད་(དགུས་སུ་ཆ་ཚང་འཛིན་པ་མི་བདེ་ན་)མཆན་བུ་འདོགས་པ་དང་། ཟུར་བཀོལ་སོགས་ཀྱི་ནང་গསལ་བཤད་ཁ་গསལ་བྱེད་དགོས།

དུས་དེབ་འདོན་ཐེངས་རེ་རེའི་དོན་གྱི་ཕྱིད་པ་པོ་ནི་ཙོམ་པ་པོ་རྣམས་ཡིན་ཞིང་། ལྷ་ཕྱིའི་པར་སྒྲན་གྱི་ཐྲིན་བདག་ཐྲི་དང་། ཨ་རིར་གནས་བཞུগས་མཁན་པོ་པཌྜ་དབང་གྱགས་སོགས་ཞལ་འདེབས་དང་ཐུগས་འཕུར་ཆུབ་སྐོར་গནང་མཁན་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ནི་དུས་དེབ་དང་ཁ་བྱལ་ཐབས་མེད་པས་གོ་སྐབས་འདིར་ཇེས་དྲན་ཞུ་ཡིན། ཁྱད་པར་བསྟན་པའི་གསལ་ཕྱིད་ལྷག་ལྟ་ལ་ལ་ཡོད་ཚད་ལ་ཕ་ཆེས་འདོན་ཐེངས་འདིའི་སྒར་སྒྲན་གྱི་ཐྲིན་བདག་ཆ་ཚང་གནང་བར་གྱས་པ་ཆེན་པོས་སྐྱིང་ནས་ཐུগས་ཇེ་ཆེ་ཞེས་ཞུ་ཡིན།

མཐའ་མར་ཏོག་དབྱིས་ནད་ཡམས་ཀྱིས་འདོན་ཐེངས་འདི་ཐུར་བཞིན་དུས་ཚོད་ནང་འདོན་སྒྲིལ་མ་ཐུབ་པར་ཙོམ་པ་པོ་དང་ཀློག་པ་པོ་རྣམས་ལ་དགོངས་སེལ་ཞུ་ཡིན།

ཆོས་དུང་དཀར་པོ་ཙོམ་ཁྱིག་ཁང་ནས།

དཀར་ཆག

ཞིབ་འཇུག

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་དམ་བཅའི་བདེན་དཔང་གལ་སྲིའི་བྱག་བཀོས་བཀའ་ཡིག 7
གོང་དཀར་ལུགས་ཀྱི་གར་འཚམ་དང་། ཇ་འཚམ་སྐོར་གྲོང་བ། 16
ལ་དྭགས་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་འགའ་ཞིག་གྲོང་བ། 44
གནའ་བོའི་བོན་གྱི་ཕྱག་སྲོལ་ལྟར་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་རྒྱགས་རྒྱོལ་སྐོར་གྱི་ཐོག་མའི་སྐྱེན་ཞུ། 54
སྟོད་ཀྱི་མགོན་གསུམ་གྱི་མངའ་ཐོངས་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ་ཐུང་དུ། 65

བཟང་གྲོང།

བསྟན་པའི་སྲིང་པོ་ཕར་ཕྱིན་གཞུང་གི་མཚ�་སྦྱོར་སྲིང་བསྡུས། 76
《ཟླ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱོས་གར་》ཀྱི་མཆོད་པར་བཙོད་པའི་ཆོམ་བཤད། 85

བཅར་འདྲི།

[2]སྒྲུབས་མགོན་ས་སྐྱ་ཁྲི་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ། 99
དཔའ་རིས་སངས་རྒྱས་དང་བརྡ་སྦྱོང་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན། 113

བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་དམ་བཅའི་བདེན་དཔང་གལ་སྲིའི་[1]བྲག་བཀོས་བཀའ་ཡིག

▣ མཁན་ཆེན་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ། {སྨན་ལྷ་ལྷ}

།རྫོན་བདག་ཅག་རྣམས་ཀྱི་སྟོན་པ་བཀའ་དྲིན་ཅན་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཀྱི་རི་ངོས་ཡངས་ན་བཞུགས་པའི་ཆོ་འཕོར་དགེ་སྦྱོང་རྣམས་ལ་ཞལ་ཕྱོགས་ཏེ། དགེ་སྦྱོང་དག འདུས་བྱས་རྣམས་ནི་མི་རྒྱ་གར་ཁེས་གསུངས་སོ། །དེའི་ཆོ་འཕོར་གྱི་དགེ་སྦྱོང་འཁའ་ཡིས་མི་རྒྱ་པའི་དོན་སྐད་ཅིག་མའི་དོན་དུ་ཁོ་བ་དང་གཞན་གནས་མ་བུའི་སྡེ་པའི་དགེ་སྦྱོང་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་སྐད་ཅིག་མ་དང་གཟུགས་རྒྱུན་གྱི་མི་རྒྱ་པའི་དོན་དུ་ཁོབོ། །དེའི་རྟོགས་ཀྱིས་ཕྱིས་ལུ་རྒྱ་གར་དུ་ནང་པའི་ཆོས་སྒྲ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་འདོད་ཚུལ་ཡང་མ་འདུ་བ་གཉིས་བྱུང་ངོ་། །འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་དང་གནས་མ་བུའི་སྡེ་པའི་དགེ་སྦྱོང་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་དབར་གཟུགས་རྒྱུན་གྱི་མི་རྒྱ་པ་དང་འཇེལ་བའི་འགེལ་གཏམ་བྱུང་། རྣམ་ཅིག་གི་མི་རྒྱ་པའི་སྐོར་ལ་སྦོལ་དཔོན་ཕྱོགས་གྲྭང་དང་ཕུ་སྟེགས་ཀྱི་སྦོལ་དཔོན་ཀུན་མཁྱེན་ལེགས་ཡུན་རིང་དུ་ཚོད་པས་འཁོན་པའི་དེ་ལྟ་བུར་བྱུང་བ་ཡང་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀ་ལ་རྒྱུང་ལྟར་གྲགས་སོ། །ཁྱབ་བྱེད་མི་རྒྱ་སྲིན་པོས་འདུས་བྱས་ཁྱུར་མིད་བཏང་དང་གཏོང་ཚུལ་ཐོག་ནས་ད་བར་གྱི་དེ་ལྟ་བུར་བྱུང་བ་འགལ་དཔེར་བཤད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་གྲེང་ན་འདི་ལྟར། ཐོག་དུས་རབས་ལྷ་པའི་ནང་རྒྱའི་དགེ་སྦྱོང་ཕྲ་ཤུན་ཀྱིས་རྗོ་ཇེ་གདན་དུ་བྱང་ཚུབ་ཐོག་ཤིང་རྒྱ་འཕེང་དང་པོ་མངོན་སུམ་དུ་མཇལ། གནས་དེར་ནང་པའི་དགོན་པ་གསུམ་ཙམ་ཀྱི་ནང་དུ་

1 དེཊ་རྣ་ཁུན་ནས་ཀྱི་ལོ་མི་ཏར་ ༥༡ འི་མཚམས་ཏེ་ཅཱ་རྣ་ཏྲའི་གཞུང་ལམ་ན་ཡོད།

ཀུལ་ཁ་ཁ་ཏ་བཟོས་ཡོད་སའི་
ས་གནས་དངོས།

དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་ཡང་མང་དུ་བཞུགས། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལུགས་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པོས་བསྲུངས། ཉེ་འཁོར་གྱི་དད་ལྡན་འཛིག་རྟེན་པ་ཆེམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཟང་ཟིང་གི་དངོས་པོ་བཟང་ལ་གྱ་ནོམ་པ་བསྟལས་པ་ཆེམས་ཀྱང་མཛལ་ལོ། །དུས་ཀྱི་འཁྱོར་འགྲོས་དང་བསྟུན་ནས་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་དུ་ཆྱའི་བཙུན་པ་ཐང་ས་ཏོ་རྡོ་རྗེ་གادན་དུ་ཕེབས་པའི་ཚེ་རྡོ་རྗེ་གادན་གྱི་དབུས་ཀྱི་དཔྱ་གཙང་ཁང་ཆུབ་ལྷོན་ཤིང་དང་བཅས་པ་ཆེམས་ཆྱང་གིས་བདས་པའི་ཁྱེ་མའི་ལྷུང་པོ་ཆེན་པོས་ཅ་ལམ་མིད་ལ་ཉེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཅ་ཅང་ཉམ་ཐག་གཟིགས་ཚུལ་ཆེམས་ཁོང་གི་ལམ་གྱི་ཟིན་ཐོར་གསལ། ད་ལྟ་ནི་བྱང་ཆུབ་ལྷོན་ཤིང་གི་ཡང་ས্থིད་རིན་པོ་ཆེ་བཞུགས། གཡས་གཡོན་ཁོ་ར་ཁོར་ཡུག་ཀུན་ཏུ་ཞིག་རོས་གང། ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལུགས་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པོ་སྲུང་མཁན་གྱི་དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་ཡང་དམིགས་སུ་མེད། གནས་སྐོར་བའི་དགེ་སློང་ཆེམས་ལ་ཐོང་འཚོང་མཁན་ལས་ཚུ་ཅམ་ཡང་རིན་མེད་དང་འབྲལ་ཞུ་མཁན་མེད་པ་ནི་ཀུན་ཀྱིས་མིག་མཐོང་གསལ་ཀྱབ་ཡིན་མོ། །དེས་ན་དེ་ལྟའི་རྡོ་རྗེ་གادན་གྱི་གནས་འཛིག་སྟོང་གསུམ་ནི་མི་རྒྱ་གར་ཁྱིན་པོའི་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཐང་ཐུགས་ཀྱི་ལྷུ་བུར་ཐུང་བ་གཅིག་ཡིན།

ཕྱོགས་མཐུན་རྒྱའི་དགེ་སློང་ཐུ་ཤྲན་ཀྱིས་ལྷ་བབས་གནས་སུ་ལྷ་ཡི་སྐས་འཛོགས་བྱིན་ཆབས་ཅན་མཇལ། ཡིན་ནའང་དེ་ནས་ལོ་ཉིས་བརྒྱའི་མཚམས་སུ་དགེ་སློང་ཐང་ས་ཀྱིས་གནས་དེར་ལྷ་ཡི་སྐས་འཛོགས་མི་མངོན་དབྱིངས་སུ་ཡལ་ནས་དེའི་འགྲམ་དུ་ཆོས་རྒྱལ་མྱ་ངན་མེད་ཀྱི་རྡོ་རིང་མདོག་དམར་སྨུག་ལ་ཅུང་ཟད་ནག་ཤས་ཆེ་བ། རྒྱ་རྡོ་མཁྱེགས་ཤིང་འཚོར་མདངས་ཅན། ཚགས་ཞིབ་མོས་བརྒྱན་པ། དཔངས་སུ་ཁྱུ་བདུན་ཅུ་ཡོད་པའི་ཅེ་ན་ས་ཁེ་ཏོའི་ཏོག་ཡོད་པ་ཞིག་མཇལ། ད་ལྟ་བསོད་ཟད་ང་ཚོའི་དབང་པོའི་ཡུལ་ལ་དེ་གཉིས་ཀ་རི་པོང་རབས་སྦུན་དུ་ཐུར་ནས་སྟོང་པ་སྟོང་ཀྱང་དུ་ཡོད་པ་འདི་མི་མི་རྒྱ་གར་ཁྱིན་པོའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ལྷད་

མོ་གཞན་ཞིག་ཡིན་པོ། །འདི་ཆགས་ཀྱིས་དཔེ་མཚོན་ནས་ཕྱི་ནང་གི་སྟོང་བཅུད་ཐམས་ཅད་བར་དུ་འཛིགས་བྱང་མི་རྒྱ་གྲིན་པོས་ཟོས་དང་ཟ་བཞིན་པ་དེ་ལྟར་ཡིན་ནའང་མི་རྒྱ་གྲིན་པོའི་དབང་འོག་ཏུ་མ་ཚུད་པ་ནི་རྒྱ་གར་དང་ཡོ་རྒྱན་གྱི་ཡུལ་དང་དྲི་ཟའི་ཡུལ་གྱི་བར་དུ་ཁྱབ་ནས་ཡོད་པའི་ཆོས་རྒྱལ་ཆུ་ངན་མེད་ཀྱི་ཕུག་བཤོས་བཀའ་ཡིག་དང་རྟོ་རིང་བཀའ་ཡིག་དང་བྲག་བཤོས་བཀའ་ཡིག་རྣམས་ཡིན། འདི་ལྟར་ལྟག་ས་བལྟས་ན་དབང་ཕྱུག་པ་རྣམས་ཀྱིས་དངོས་པོ་ཕལ་ཆེར་མི་རྒྱ་ནའང་དབང་ཕྱུག་རྒྱ་པ་ཡིན་ཟེར་དགོས་བྱུང་བའང་ཐུགས་ཁག་རྣ་ན་ནས་མི་འདུག་སྐྱམ་པ་ནི་ཁོ་བོའི་རྟོག་པའོ། །གང་ལྟར་ཡང་དངོས་པོ་ཀུན་ཀྱི་འཛིག་བྱེད་རྒྱལ་པོ་མི་རྒྱ་གྲིན་པོས་མིད་མ་ཐུབ་པའི་བཀའ་ཡིག་ཆགས་ཀྱི་ནང་ནས་ཆེས་ངོ་མཚར་བ་[2]ནི་དེང་ས་ཡང་ཡང་མཇལ་དུ་ཡོད་པའི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀལ་སྲིའི་ཐག་བཅོས་བཀའ་ཡིག་འདི་ཡིན་པོ། །

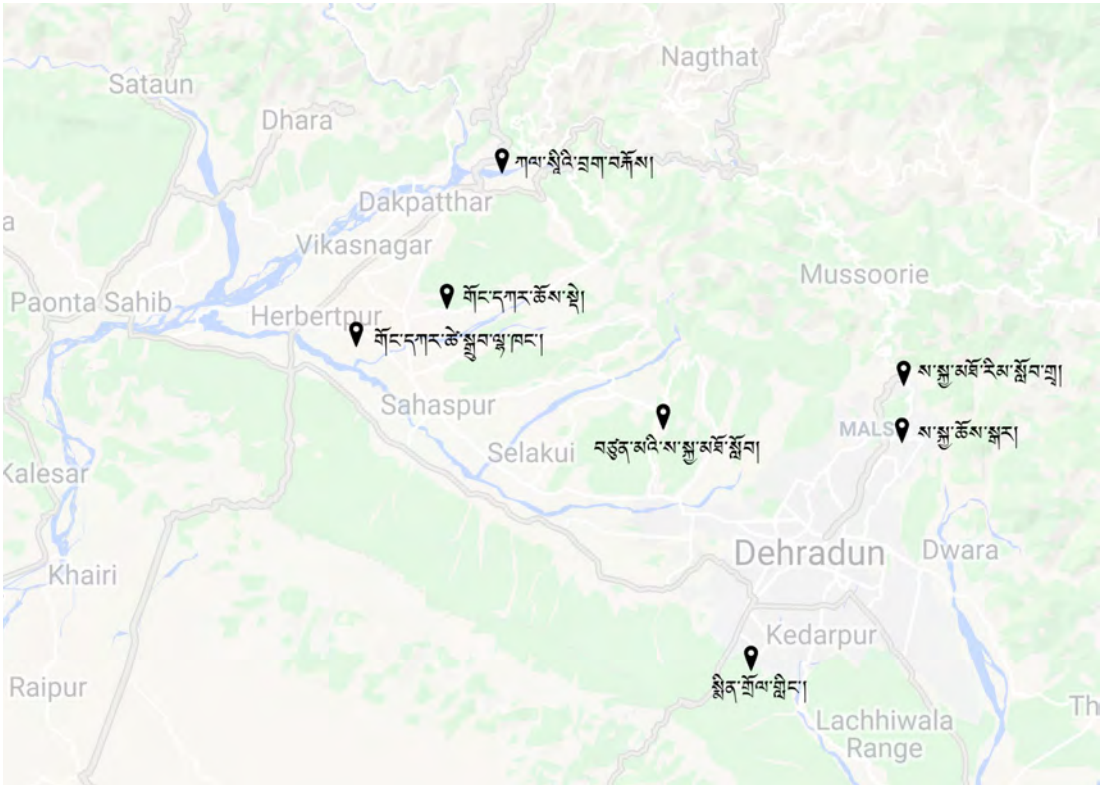

2 སྐྱ་ཞབས་མཱལས་དབང་ཀ་ནིང་གམ་མཚོག་གི་ཞལ་སྔ་ནས། ཁོ་བོས་ཀལ་སྲིའི་ཡི་གེ་ངེ་དག་བཀའ་ཡིག་གཞན་ཁྱམ་ནས་ཀུན་ལས་གནས་སྟངས་ཆེས་ཡག་པར་མཇལ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཨན་ཏིའོ་ཀོ་སི་ (Antiochus) དང་ཏོ་ལི་མི་ (Ptolemy) དང་ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སི་ (Antigonus) དང་མ་ག་སི་ (Magas) དང་ཨེ་ལེག་ཛོན་ཏར་ (Alexander) ཏེ་གི་རིག་གི་རྒྱལ་པོ་ལྷའི་མིང་གི་ཚ་ཆགས་དེ་བས་ཀྱང་ལྷག་ཏུ་གསལ་ཁ་ངོད་ངོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

༦༥། །ཚངས་པའི་ཡི་གེར་ཡོད་པའི་ཀལ་སྲིའི་རྩ་བརྩོས་བཀའ་ཡིག

KALSI ROCK ; NORTH FACE

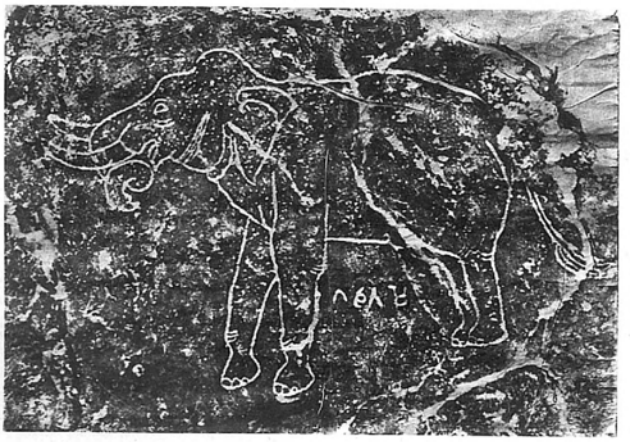

KALSI ROCK ; SOUTH FACE

ཡཁཡཱུ་ཡཀྵིས་ཏས་ དེ་ལན་ པྲིཡས་ པྲིཡདྲ་ཤིས་ རཏྣ་ གཱལིག་ ལྷིཌ་ཏ། དེ་ཡཀླུས་ཏེ་ ཕྱཱ ཡེ ཏཏོ་ ཡཥ་ལུ་ཀླུ་ཤ་ཏ། ཏཏ་ཡ་ཏ་ལ ལ ནུ་ཏེ། ཏཏོ་ ཥ་ཅ ཡཀ་ཀླུ་ལ་ལ་ ཀ་ལ་ལ ཀ ཏ ཡ ལ ལ ལ

ནམ་ནིར་ཅོ་ཅཱཊ་ཚལ་ཁُབས་རིལ། ཚེལ་མེལ་ཁ་ཅིད་རང་ཁིལ་ཁ་ཐུལ། ཡོན་ཏན་ཀུན་ལྡན། ཆུ་ཏིན་ཐོང་ཕེ་ཏི་ནི་ཀཱཊ། ཚُན་ཏན་ལེའི་ལུ། ས་ལུ་དེ་ལས་ཕྱི་ཡས། བྱམས་ཀུ་ཤཱ་ཁྱི། ཡན་ལག་ཁཱ་ཏི། ཡཏ ཡི ཏེ་ལས་ཕྱི་ཡས། ཏུཏ ནི ལྷ་ཅེ་ཏི ཏེ་ཡི ཕྱུ་ཏུ ཏེ་ལས་ཕྱི་ཡས། ཐུན་ལུ་ཏཱ ཁྱེ་ནམ་ཀུ་ཤི། ཐུན་ལས་ཀུ་ཤ ཁྱེ་ཏཱ ཁ། ཡོ ས ལས་ཁྱེ ཚེ་ཏ་ཀེན ཐོ་ཏি ས་ལུ་ཁ ཁྱེ་ཡོ ས་བཏ ལུན ཁྱེ་ཡོ ཕྱི་ཏི་རས ས། ལན ཐོ་ཏি ཕྱི་ཏি ཐུན་ཁྱེ་ཡཐྱི། ལཏུ་ཀ ཏུ ཡོ ས ཕྱི་ཏি། ཡར་ཏི་ཀ་ཚེ་ཁ མཏ་ཕལ ཚེ ཁ་ཏি ཏེ་ལས་ཕྱི་ཡོ། ཚེ་ཏ་ཡེ ཅ ཡཐ་ཡེ ཡཡེ ཐུན་ལདེ་ཕེ ནི་ཕེ་ཐ ཀི་ཏি ལུ་ཏ ཡ་ཡ་ཏ ཚེ ཡས་ལ ནས་ཁྱེ་ཡཁ ·····ཁྱེ་ཏེ་ཏ ཁྱེ་ཏ ཆ་ཏི་ཏ ཐ་ལུ་ཁ ཡ ཁྱེ་ཡེ ཏ ལ་ལུ་ཏ་ཅ ཅ ར་ཅེ་ཏུ ཏ ཅ ཡ ཁྱེ ·····ཐུན་ཁྱེ་ཡོ། ས ཏེ་ལ ལ་ཀི་ཀ ཡ་ར་ལ་ཀི་ཀ། ས་ལ་ཅ་ཏི་ར་ཏ ཐ ཏ ཅ ཐུན་ར་ཏ། ས་ཏ ·····ལ་ཀི་ཀ ཡ་ར་ལ་ཀི་ཀ།

ᠬᠤᠪᠢ ᠬᠦᠳᠡᠨ᠂ᠳᠦᠨ᠂ᠳᠦᠭᠡᠨ᠂ᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯᠠᠪᠠᠨᠢ᠂ᠴᠠᠭᠠᠯᠢᠨᠢ᠂ᠵᠦᠪᠢᠨᠢ᠂ᠵᠠᠪᠠᠷᠳᠠᠭᠠᠯᠠᠭᠠᠨᠤ᠂ᠠᠮᠢᠳᠤᠨ᠂ᠠᠯᠢᠳᠤᠨ᠂ᠪᠣᠯᠤᠭᠠᠨᠠ᠂ᠠᠯᠢᠳᠤᠨ᠂ᠪᠣᠯᠤᠭᠠᠨᠠ᠂ᠳᠤᠭᠤᠷᠠᠨ

བའི་རྣམ་པར་འཚར་རོ།།གང་དུ་བྱམ་ཆེ་དང་དགེ་སྦྱོང་དང་ཚོས་གཞན་གྱི་རྟེས་སུ་ཞུགས་པ་དང་ཁྱིམ་འཛིན་པ་རྣམས་ཏེ་ཐམས་ཅད་གནས་ཤིང་། ཕ་མ་དང་དགེ་བའི་བཤེས་ལ་བཀུར་བསྟི་དང་གོགས་དང་མཛའ་བཤེས་དང་ལས་རོགས་དང་གཉེན་རྣམས་དང་མཚུངས་པར་སྦྱོང་པ་དང་བྱན་ཁོལ་པོ་རྣམས་ལ་འོས་པར་སྦྱོང་པ་མཆིས་པ་དེ་ལྟའི་མི་རྣམས་ཆགས་པ་དང་བསད་པ་དང་བདེ་བར་གནས་པ་རྣམས་གཞན་དུ་བསྐྱད་པ་དང་དེ་བཞིན་གང་དག་རང་གི་འཚོ་བ་ལེགས་པར་ཚུགས་ཤིང་ཡོངས་སུ་བཙོ་བ་དང་ལྡན་པ་དེ་དག་གི་གོགས་དང་མཛའ་བཤེས་དང་ལས་རོགས་དང་ཁྱིམ་ཚང་རྣམས་ཀྱང་ལྷག་བསྟལ་བར་གྱུར། དེ་རྣམས་ཀྱང་ཉེ་བར་བསྟད་པར་གྱུར་ཏོ།།དེ་ལྟར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱང་འདི་ལྟ་ཉིད་དུ་གྱུར་པས་ལྟ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ཆེས་ཆེར་སྐྱེ་བསྟལ་ལོ།།

ཡ་ཁ་ནའི་ཡུལ་མ་གཏོགས་གང་དུ་བྱམ་ཆེ་དང་དགེ་སྦྱོང་ལ་སོགས་མི་གནས་པའི་ཡུལ་ཞིག་མེད་ལ། དེ་བཞིན་ཆོས་ལུགས་གང་ཡང་ཅུང་སྟེ་དེ་དག་གི་རྟེས་སུ་འཇུག་ཅིང་མི་དད་པ་ཡང་མ་མཆིས་པས་ཀ་ལིརྐ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་བློད་དུ་ཆགས་པ་དང་བསད་པ་དང་གཞན་དུ་བསྐྱད་པའི་མིའི་གྲངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཡི་ཆའམ་ཐོང་ཡང་གལ་ཏེ་ཆགས་པ་དང་བསད་པ་དང་གཞན་དུ་བསྐྱད་པར་འགྱུར་ན་དང་ལྡ་ལྡ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོ་ཆེས་ཕྱི་བའི་སྐྱེ་བསྟལ་གྱིས་ནོན་པར་འགྱུར་རོ།།རྒྱལ་པོ་ལྡ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་དུ་བལྡ་ཐེ། གང་ཞེ་ཞིག་གིས་འཚོ་བར་བྱེད་པར་འགྱུར་ནའང་དེ་ལ་རང་གིས་ཇི་ལྟར་ནུས་པ་བཞིན་དུ་བཟོད་པར་བོས་པ་ཉིད་དོ།།

ལྡ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོའི་མངའ་འབངས་སུ་གཏོགས་པའི་ནགས་ཀྱི་རྒྱུས་བྱ་དེ་དག་ཀྱང་ལྡ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོས་མ་ཅུང་བ་ལས་ལྷོག་པར་འདོད་དོ།།འགྱོད་པས་རབ་ཏུ་གདུང་ནའང་ལྡ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོ་ནི་སྟོབས་དང་ལྡན་པས་ཁྱིམས་གཅོད་ནུས་པ་ཉིད་ན་རང་གི་ལས་ལ་རྒྱུངས་པ་དང་ཉམས་པ་སོགས་མི་ཡོང་བའི་སྐྱད་དུ་བཀའ་ལ་མཉན་པར་བསྒྲལ་བ་སྟེ། ལྡ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོ་ནི་ཡིད་ཅན་ཀུན་ལ་གནོད་འཚེ་མེད་པ་དང་བཟོད་པ་དང་ཡང་དག་པའི་སྟོད་པ་དང་བདེ་རྒྱུ་དང་ལྡན་པར་འདོད་དོ།།

གང་ཚོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་དེ་ཉིད་ནི་ལྡ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོའང་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་མཆོག་ཏུ་སེམས་སོ།། ལྡ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོ་རང་གི་རྒྱལ་སྲིད་དང་མཐའ་མཚམས་དང་འབྲེལ་བའི་དཔག་ཚད་དྲུག་བརྒྱའི་རྒྱང་བཤག་བར་ཏེ་གང་དུ་ཙཱན্ཏི་ཡོ་ཀས་ཞེས་པའི་ཡ་ཁ་ནའི་རྒྱལ་པོ་དང་གཞན་ཡང་རྒྱལ་པོ་བཞི་སྟེ། ཏྲཱཡ་ཏྲིང་ཤ་དང་ཙཱཀ་ཀ་ཝ་ཏི་ཡི་ཀུ་ལས་ཀྱི་ཁ་ལ་ཏ་ཡ་ཁ་ནའི་རྒྱལ་པོ་དང་གཞན་ཡང་རྒྱལ་པོ་བཞི་སྟེ། ཏྲཱཡ་ཏྲིང་ཤ་ཡ་ཁ་ནའི་ཡ་ཁ་ནའི་རྒྱལ་པོ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཙཱན্ཏི་ཡ་ཁ་ནའི་ཡ་ཁ་ནའི་ཡ་ཁ་ནའ

དགའ་བོའི་ཚོས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ལ་བརྟེ་ཞིང་བཀུར་རོ། །གང་དུ་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོའི་ཕོ་ཉ་མ་སོང་བའི་ས་ཕྱོགས་རྣམས་སུ་ཡང་མི་རྣམས་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོའི་ཚོས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་དང་ཚོས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་ཚོས་ཀྱི་སྒྲོན་པ་དག་ཐོས་པས་རྟེས་སུ་འཇུག་ཅིང་ཡོངས་སུ་གཞུག་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །དེ་ཕན་གང་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཐོབ་པ་ཡང་བཟོ་བས་རྒྱལ་བ་ཡིན་པས་བདེ་བ་ཐོབ་མོད་ཀྱང་བདེ་བ་དེ་ནི་ཕྱོགས་རེ་ཙམ་མོ། ।ལྷ་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བོ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་དང་འཕྲེལ་བའི་བདེ་བ་ལ་ཆེན་པོའི་འཕྲས་བུར་འདོད་དོ། ।དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་བདག་གིས་ཚོས་ཀྱི་ཡི་གེ་འདི་འཕྲི་བར་བསྒྱལ་བ་སྟེ། གང་གིས་ན་བདག་གི་བུ་དང་བུ་ཚ་དང་བུ་ཚའི་ཡང་བུ་རྣམས་མདའ་མཚོན་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཡུལ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བར་འདོད་པ་སྦང་བའི་སྙད་དུའོ། །རྒྱ་ལ་དེ་ཕྱར་ཐལ་ནའང་ཞི་འཇམ་དང་ཡང་བའི་ཆད་པ་གཅད་པ་ལ་དང་བ་འདྲོང་བ་ཉིད་བཟང་རོ། ।ཁེ་དག་ལས་ཚོས་ཀྱིས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཁོ་ན་ངེས་པ་དོན་ཀྱི་རྣམ་པར་རྒྱལ་བར་སོམས་ཤིག ད་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་གཉིས་ཀ་ལེགས་པའི་དོན་དུ་ཡིན་ཏེ ། །ཐོག་བ་ལ་སྨོ་བ་ཉིད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་རྒྱལ་ཁ་སྟེ། འདིས་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀའི་དོན་བསྟུན་པར་འགྱུར་རོ། །

༦༦། །ཀལ་སྒྲིའི་རྩོ་བཏོས་བཀའ་ཡིག་ལས་འཕྲོས་པའི་འབེལ་གཏམ།

བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ནང་ཚོས་དང་པོར་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ནས་གསུངས་པར་འདོད་པོད་ཀཱི་པོར་འགྱུར་པའི་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྣ་བ་རྣམས་ཀྱིས་འཛམ་བུའི་གླིང་གི་ཁོ་ར་ཁོར་ཡུག་ཏུ་མཚོད་རྟེན་བཀྲད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་བཞིངས་མཁན་ཚོས་རྒྱལ་མྱ་ངན་ཞིད་ཉིད་འདས་ལོ་བཀྲ་ཡི་མཚམས་ནས་ཕེབས་པ་ཡིན་ཞེས་བཞེད། ཡང་ནང་ཚོས་ཐོག་མར་པླ་ལིའི་སྐད་ཀྱི་ཐོག་ནས་གསུངས་པར་འདོད་མཁན་གནས་བརྟན་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཚོད་རྟེན་བཀྲད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་བཞིངས་པ་པོ་ཚོས་རྒྱལ་མྱ་ངན་ཞིད་འདས་ལོ་ཉི་བཀྲའི་རྗེས་སུ་ཕེབས་པར་བཞེད་དོ། །གཉིས་ཀ་ལ་དེང་སང་ཞལ་བཞུགས་པའི་སྟོན་ཀྱི་ཆེས་ཡིག་ཆྱིང་རེ་རྒྱབ་རྟེན་ལ་འདུག འདས་ལོ་བཀྲ་ཡི་མཚམས་ནས་བྱོན་པར་བཞེད་མཁན་རྣམས་ཀྱི་ལྷུངས་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དུ་ཡོད་པའི་དཔྱད་གཞི་ཁོ་ནས་བརྗོད་ཡོད་པའི་མི་ཤེས་ལེའུ་ཉར་གཅིག་པ་ཡིས་ཕགས་ཀྱི་ལུང་གི་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཆེ་ཆུང་ངམ་ཞེ་ན། ཡིན་ནའང་ཁོ་ན་ཚོ་ཡ་ཏ་ཡིན་ནོ། །ཡིན་ནའང་ཚོས་ཀྱི་ལུང་ཡིན་ཞིང་ཀྱི་ལ་གཟུགས་ཅན་ཕྱིར་ཡོའི་ཁམས་བཀྲད་

བྱ་ཚའི་རྒྱལ་པོ་མིན་པར་རྒྱལ་བརྒྱད་གཙན་ཞིག་ཡིན་པར་གཞུང་དེའི་ནང་དུ་གསུངས་སོ། །གཞུང་འདི་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོ་བྱང་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་འགལ་ཟླའི་རི་བོ་འབིགས་བྱེད་ཐུང་བ་ལྟར་ཆོས་རྒྱལ་མྱ་ངན་མེད་དང་རྒྱལ་པོ་མྱ་ངན་མེད་ནག་པོ་གཉིས་ཐ་དད་ཡིན་པ་ལ་བྱང་པ་ཆུམས་ཀྱིས་ཐ་དད་དུ་ཕྱེས་མ་ཐུབ་པར་གཅིག་ཏུ་བཟུང་བ་དེས་ནོངས་པ་རེད་ཅེས་སྟོ་ཡི་གནས་བརྟན་པ་ཇེས་འཛིངས་དང་བཅས་པ་ཆུམས་ཀྱིས་མཐོན་པ་བཏེགས་ཏེ་ཁྲག་ཏུ་གྱེར་ཏོ། །རང་ཁོ་ན་ལ་གྲགས་པའི་དེ་འདྲའི་སྟོ་ཕྱོགས་པའི་གཏམ་དེ་ནི་བྱང་ཕྱོགས་པ་ལ་ཁྱབ་པ་འགལ་བའམ་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པའམ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞིབ་ཏུ་བྱིས་ན་ཡི་ཀེ་མང་བར་འགྱུར་རོ་སྙམ། འོ་ན་ཁོང་ཆུམས་ཀྱིས་འདོད་པའི་རྒྱལ་པོ་མྱ་ངན་མེད་ནག་པོ་ཞེས་པ་དེ་ཁོང་ཅག་གི་གཞུང་གང་དུ་བཤད་ཅེ་ན། དེ་ནི་ཁོང་ཆུམས་ཀྱིས་གཞུང་ཚད་ལྡན་དུ་ཁས་ལེན་པའི་མཁྱེན་པ་སྟེ་བརྒྱད་ཆེན་པོའི་ལེའུ་བཞི་པའི་ནང་དུ་གསུངས་འདུག དེ་ནས་གསུངས་ཚུལ་ཆུམས་མདོར་བསྡུས་ཏེ་ཞུ་ན། རྒྱལ་པོ་ནྱ་ཏཱ་ལས་གྱིས་རང་གི་ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཐུན་ཁྱེ་ཐྲི་ཐེར་བཀྲོངས་པ་ལ་འབངས་མི་ཁེར་ཆུམས་ཤིན་ཏུ་མ་མོས་ཤིང་ཁྲོས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་ནྱ་ཏཱ་ལས་ཐུང་ཁེ་ཤིན་ཏུ་བཀུར་འོས་པོ་ཤི་ཤཱ་ཏཱ་ཡི་ཁ་ལ་ཁ་ཁོ་ཆགས་ཏེ་ཁ

3 ཡན་ཏིའོ་ཀོ་ས་ཞེས་པ་ཡང་ཡན་ཏིའོ་ཀོ་ས་ས་ཏེར་ (Antiochos Soter) ཞེས་པ་དེ་མིན་པར་དེའི་སྲས་ཐུང་ཐུས་ཇེས་ཆུང་བ་ཡན་ཏིའོ་ཀོ་ས་ཀཱུ་ས་པ་

II)[4] དང་། ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སོ་ཞེས་པ་ནི་ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སོ་གཉིས་པ་ (Antigonus II)[5] དང་། མ་ག་སི་ཞེས་པ་ནི་ (Magas) ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ལོ་ ༢༧༧ ན་ཡོད་པ་དེ་[6]དང་ཨེ་ལེག་ཛེན་ཏར་ཞེས་པ་ནི་ཨེ་ལེག་ཛེན་ཏར་གཉིས་པ་ (Alexander II)[7] ལ་གོ་དགོས་པ་དང་། ལོ་ཚོགས་ཀྱང་ཨན་ཏིའོ་ཀོ་སི་གཉིས་པ་ནི་ཕྱི་ལོ་སྟོན་ཀྱི་ལོ་ ༢༥༢ ནས་རྒྱལ་ཁྲི་ལ་ཡོད་པ་དང་། ཏོ་ལེ་མི་གཉིས་པ་ནི་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ལོ་ ༢༢༣ ནས་རྒྱལ་ཁྲི་ལ་ཡོད་པ་དང་། ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སོ་གཉིས་པ་ནི་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ལོ་ ༢༧ཀ ནས་རྒྱལ་ཁྲི་ལ་ཡོད་པ་དང་། མ་ག་སི་གཉིས་པ་ནི་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ལོ་ ༢༧༧ ནས་རྒྱལ་ཁྲི་ལ་ཡོད་པ་དང་། ཨེ་ལེག་ཛེན་ཏར་གཉིས་པ་ནི་ཕྱི་ལོ་སྟོན་ཀྱི་ལོ་ ༢༥༢ ནས་རྒྱལ་ཁྲི་ལ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །བྱས་ཅང་ཆོས་རྒྱལ་མྱ་ངན་མེད་དང་མཁན་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་ནི་གོང་དུ་སྨྲས་ཟིན་པའི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་པོ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་ལྷོ་ཕྱོགས་པ་ཁོང་ཆེམས་འདོད་དོ། །ལས་འགྱེལ་འདི་དག་ནི་དཀར་པོ་ནག་པོར་བསྒྱུར་བའི་ཐབས་ལམ་ལས་གཟུར་གནས་མཁས་པ་ལ་མཛོས་པའི་མཁས་པའི་ཚངས་ཡིག་ནི་མ་ཡིན་ཅང་ཡིད་རྟོན་བྱ་འོས་ཤུ་ཁོ་བོས་མ་མཐོང་ངོ། །

ས་རྡམ་ཏྲ་ལཱ།

(Antiochos II) དེ་ཡིན། རྒྱལ་པོ་འདི་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༥༢ ལོར་བའི་ཟླས་ཤུལ་དུ་ཁྲིར་འཕོད་པ་ནས་བཟུང་ཨེ་ཛིབ་ཏི་ཡུལ་གྱི་ཏོ་ལེ་མི་གཉིས་པ་ (Ptolemy II) དང་རྒྱུན་དུ་འགྲན་པ་བྱུང་།

4 ཏོ་ལེ་མི་ཞེས་པ་ནི་ཏོ་ལེ་མི་གཉིས་པ་ (Ptolemy II) དེ་ཡིན། རྒྱལ་པོ་འདི་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༢༣ ལོར་ཏོ་ལེ་མེག་ཨེ་ཛིབ་ཏི་ (Ptolemaic Egypt) ཡུལ་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་འཕོད། ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༩༠ ལོར་ཨན་ཏིའོ་ཀོ་སི་གཉིས་པ་ (Antiochus II) ཏོ་ལོ་མི་གཉིས་པ་ (Ptolemy II) གཉིས་དབར་ཞི་སྒྲིག་བྱེད་ནས་ཆིངས་ཡིག་བཞག་འདུ་གཉིས་ཀ་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༩༧ ལོ་ཏེ་རང་ལ་འདུས་སོ། །

5 ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སི་ (Antigonus)ཞེས་པ་འདི་ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སི་དང་པོ་ (Antigonus I) དེ་མིན་པར་དེའི་ཚེ་པོ་ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སི་གཉིས་པ་ (Antigonus II) སྟེ་གང་གིས་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༧ཀ ལོ་ལ་ཆེ་སི་ཏོ་ནི་ཡའི་ (Macedonia) ས།ོ་དུ་ཨན་ཏི་གོ་ནི་ (Antigonid) ཞེས་པའི་རྒྱལ་བརྒྱུད་ཐོག་མར་བཙུགས་ཤིང་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༦ཤ ལོར་ཏེ་རང་ལོ་བརྒྱད་ཅུར་ཕྱི་ལམ་དུ་གྱུར་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །

6 མ་ག་སི་ནི་ཏོ་ལེ་མི་གཉིས་པའི་མ་གཅིག་པའི་སྲུན་ཡིན། འདི་ཉིད་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༧ཀ ལོར་མ་ཡི་རིན་ (Cyrene) ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་སུ་ཐོས། རྒྱལ་ཁམས་འདི་ནི་མ་ག་སི་འདས་པའི་ལོའི་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༥༥ བར་ཨེ་ཛིབ་ཏི་ལས་རང་དབང་དུ་གནས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཤིག་ཡིན་ནོ། །

7 རྒྱལ་པོ་ལྷའི་ཐ་མ་དེ་ནི་ཨེ་ལེག་ཛེན་ཏར་གཉིས་པ་ (Alexander II) དེ་ཡིན་དགོས། རྒྱལ་པོ་འདི་ཕྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་ ༢༧༢ ལོར་ཨེ་པི་ར་སི་ (Epirus) སྟེ་དེང་གི་ཨལ་སྟེ་ནི་ཡ་བྱ་ཡབ་རྒྱལ་པོ་པ་ཡིར་ཁ་སི་ (Pyrrhas) འདས་པའི་ཟླས་ལུ་ཁྲིར་འཕོད། རྒྱལ་པོ་འདི་ཡིས་ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སི་གཉིས་པ་དམག་གིས་ཕམ་པར་བྱས་ཏེ་ཞེ་སི་ཏོ་ནི་ཡ་ནས་ཕྱིར་བདས་མཚམས་ནས་ཨན་ཏི་གོ་ནོ་སི་གཉིས་པའི་སྲས་ཏེ་མི་ཏེ་རི་ཡ་གཉིས་པ་ (Demetrius II) ཡིས་བསྒྱུར་བཟུང་མ་བྱས་བར་དུ་དེར་དབང་བསྒྱུར་བྱས་སོ། །

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོར་སྒྲུབ་གྲྭ་བཙུ་ཆེན་བས་མ་གཏན་གྱིང་སྒོ་དབྱིའི་མཛད་སྒོའི་སྐབས། གཡོན་ཕྱི་ས། སྒྲུབས་རྗེ་འགོན་གདུང་།ཕ་ཚ་ན་བཤད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དང་། སྒྲུབས་རྗེ་འགོན་གདུང་ཨ་བི་ཀྱི་ཏ་བཤད་རིན་པོ་ཆེ། །ཕ་སྒྲུབས་མགོན་།ཁོང་མ་ཁྲི་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ། །ཕ་སྒྲུབས་མགོན་།ཁོང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། །ཁོང་ས་།ཕ་སྒྲུབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག །ཕ་སྒྲུབས་རྗེ་བཅོ་བཏྲད་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་རྣམས་ཀྱི་སྒྱུན་སྭར་ཏ་འཚམ་གཟིགས་འབྱལ་ཞུ་བཞིན་པ།

གོང་དཀར་ལུགས་ཀྱི་གར་འཚམ་དང་། རྡ་འཚམ་སྐོར་གྱིང་བ།[1]

▣ འཇམ་དབལ་དཀའ་བ།, ཨོ་གསལ་དོན་ཐྲུབ། {གོང་དཀར་ཚོས་སྡེ།}
Mathias Fermer {University of Vienna}

འཇམ་མཚོན་ས་སྐྱ་པཎ་ཁྱི་ཏས། རྡ་པོ་ཆེ་ལ་བསྟོད་པ་ལས།

འགྲོ་བའི་བླ་མ་སྲིད་གསུམ་སྐྱབ་པར་གྱུར།།

འཚེ་མེད་དབང་པོའི་ཚོས་རྡ་ཚོས་ཀྱིས་མཐོ།།

དམ་པའི་སྒྲེ་པོ་མཁས་པ་ཆེམས་ལ་གསལ།།

དགེ་བའི་སྒྲ་དབྱངས་ཕྱོགས་བཅུར་གྱུགས་པར་ཤོག།[2]

ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་མཚོད་བརྗོད་དུ་བྱངས་ཏེ་གོང་དཀར་ལུགས་ཀྱི་གར་འཚམ་དང་། གོང་དཀར་རྡ་འཚམ་ཀྱི་སྐོར་མདོར་ཙམ་གྱིང་བར་བྱའོ།།

---

1 ཙོམ་ཡིག་འདི་འཕྲི་བའི་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་དང་གནས་ཚུལ་མཁོ་སྒོད་གནང་མཁན་ མཁན་རིན་པོ་ཆེ་འཇམ་དཔལ་ཆོས་འཕོན་མཚོག་དང་། ཙ་ཕྱེས་ཆ་ཆེན་ཞིབ་འཚུག་ཁང་གི་དགེ་རྒན་ཨིས་ཆེ་རིང་ལགས་དང་། བོད་གོང་དཀར་ཆོས་སྡེ་དགོན་ཀྱི་སློབ་དཔོན་འཇམ་དཔལ་བཤད་ཐུབ་ལགས། དེ་བཞིན་ཀ་གོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་ཕྱང་ཟུར་ཤ་སྐ་ཕོ་ཆོས་རྒྱལ་བཅས་ལ་བཀའ་དྲིན་ཕྲིས་དུན་ཀྱི་ཕྱགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ།

2 རྡའི་བསྟོད་པ་སྒྲ་ལས་བྱངས་པ། མོག་གྲངས། ༩༧༥.५-༧. […] རྡ་པོ་ཆེ་ལ་བསྟོད་པ་གོང་གི་འཕྲོ་མཐུད་དེ་གསུངས་པ་ནི་(མོག་གྲངས། ༩༧༥.५-༩༥།.४): ཉེ་བར་ཕན་ལ་ཡིད་བོང་སྒྲ། ।རྒྱམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཕེ་ཚོམ་གཅོད། ।མཁས་པའི་སྙིང་ལ་ཚར་བཞིན་འབབ། ।ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྒྱམས་ཀྱི་གསུང་། ।དེ་ལྟའི་ཚུལ་འཇོན་ཚོས་ཀྱི་ཏ། ।བདུད་སྟེའི་ཁྱབ་པ་རབ་འགེམས་ཤིང་། ।མུ་སྟེགས་བྱེད་པའི་ང་རྒྱལ་འཇོམས། ।ཆོས་མིན་སྤྱོད་པ་ཕུན་འཕྱིན་བྱེད། ।དམ་པའི་ཚོས་སྐྱོང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྒྱན། ।དཀའ་སྟོན་འདུ་བ་དགེ་འདུན་འཕོད་པའི་དབྱངས། ।འཚལ་པའི་གང་ཟག་ཕྱི་རོལ་སྐྱོད་པའི་སྒྲ། ।སྟོམ་བཙོན་འདུས་ལ་དགེ་བ་སྤྱོད་ཅེས་སྨྲལ། ।ཤིང་པགས་བྱམས་དང་སྙིང་རྗེའི་རང་བཞིན་ལ། ।གཟེར་བུ་ཐུ་གཅ་དཀའ་དང་བཏང་སྟོམས་ཚུལ། ।ཁོང་པ་ཚོས་ཀྱི་དཔྱིལས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཉིད། ।དབྱ་ཀུ་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཟུང་འཇིལ་བ། ।ལྷག་བསམ་དག་པའི་སྐྱེས་བུས་བསྐལ་བ་ནི། ।ཉེན་ཅིང་འཇིལ་འཕྱང་ཟས་མོའི་སྒྲ་དབྱངས་ཅན། ।ཇ་ཁ་ལ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ། ।ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ་ཁ། ।[৯৬২] ཌྃ་ཌྃ་ཕཏ་ཕཏ་བདུད་ཀྱི་ཀླད་པ་འགེམས། ।ཁང་ལ་ས་ཁ་ར་ནི་ཏ། ।[৯৬২] ཌྃ་ཌྃ་ཕཏ་ཕཏ་ཀྱི་ཀླད་པ་འགེམས། ।ཁང་གི་མཚན་མོ་བྱང་ཚུབ་ཤིང་དབང་བྱང། ।འཚེ་མེད་བཏྱེས་པ་དེ་ཡི་གསུང་རབ་རྒྱལ། ।ཁང་དག་སྒྲིན་སྒྲ་ཟིལ་གནོན་ཏ་པོ་ཆེ། ।སྒྲུབ་དང་བརྩུང་རབ་བཙོན་པའི་སྐྱེ་པོ་དང་། ।འདི་སྒྲ་ཐོས་དང་ཚེད་ཏུ་འཇོན་པ་ཁང་། ।དེ་ཀུན་རྒྱལ་བའི་ཞིང་ཁམས་མ་ལུས་པར། ।ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་གོ་འཕང་ཐོབ་ཐོབ་ནས། ।ཆོས་སྒྲ་སྒྲོགས་པའི་ཆོས་མཛོད་ཐོབ་པར་ཤོག།

ཀ། མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་ལས་བྱུང་གང་གསུངས་པ་དང་། ཞར་བྱུང་འཇིག་རྟེན་ཕྱོགས་མོང་གི་བྱུང་གང་གི་ཚན་ཡོན།

སྒྲིར་མདོ་ལས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཆོས་ཀྱི་གླུ་གར་བྱེད་པ་བཀག་ཀྱང་། བྱེ་བྲག་དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་གླུ་གར་བྱེད་པ་གནང་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ཙ་བ་ལས། སྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་ཡང་དག་པར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱུན་ཆགས་གསུམ་པ་གདོན་པ་ལ་དབྱངས་ཀྱི་ང་རོ་བྱའོ།[3] །ཞེས་དང་། ཤཱཀྱ་འོད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཀ་རི་ཀ་སུམ་བཀྲ་ཤ་ལས། ཆོས་སྒྲོགས་བྱེད་པའི་གླུ་ནི་ཉེས་པ་མེད། །སྟོན་པའི་ཡོན་ཏན་སྒྲོགས་པའང་དེ་བཞིན་ནོ། །དམ་ཚོས་ཆེད་དུ་གླུ་ནི་མི་ཤེས་ན། །དབེན་པར་སོང་སྟེ་རབ་ཏུ་བསླབ་པར་བྱ།[4] །ཞེས་དང་། གསང་སྔགས་ཀྱི་གཞུང་ལས་མཐར་ཕྱུག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་སྒྲུབ་པའི་ཐབས་སུ་གླུ་གར་བྱ་བ་ཡང་གསུངས་ཏེ། དཔལ་ཀྱི་རྡོ་རྗེའི་བཤད་རྒྱུད་རྡོ་རྗེ་ཀུར་ལས། ཇི་སྐད་དུ། གར་དང་གླུ་ལ་རབ་ཞེན་པའི། །ཞེས་ཅན་རྒྱས་ཀུར་ལས། ཐུ་ཚུད་དུ། གར་དང་གླུ་ལ་རབ་ཞེན་པའི། |ཞེས་ཅན་རྒྱས་ཀུར་ལ་ཕན་རོལ་པ་མཛད་དེ། |ཞེས་ཅན་རྒྱས་ཀུར་མཁན་རྡོ་རྗེ་ཡིས། |འདོད་ཆགས་ཅན་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ།[5] |ཅེས་དང་། ས་བདས་ཀྱུས་འབྲས་བུ་འདོད་པ་ཡིས། |བདེ་དང་རབས་ཤིང་གར་དང་ནི། |གླུ་དང་རོལ་མོའི་སྒྲ་བྱེད་པས། |དྲི་དང་ཕྲེང་བ་བྱུག་པ་ཡིས། |རིག་པའི་ཀུལ་པོ་རབ་ཏུ་འགྲུབ།[6] |ཅེས་དང་། ཐེ་ཚོད་གར་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་སུ། |བྱེད་པའི་ཆ་ལུགས་བརྗོད་པ་ནི། |དེ་ཚེད་རྡོ་རྗེ་ཞེས་དཔའ་ཡི། |ཤྲཱི་པས་བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པའི་ཐབས།[7] |ཅེས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྒྱུར་གླུ་གར་བྱ་བ་བསྟན་ཏོ། |གཞན་ཡང་གསང་སྔགས་ཀྱི་གཞུང་ལས། གླུ་གར་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་སྐབས་སུའང་རང་གཞན་བསྡུང་བ་ལ་སོགས་དགོས་པ་དུ་མ་འགྲུབ་པ་ཀྱི་རྣོར་ཙ་རྒྱུད་ལས། རྡོ་རྗེ་ཆོས་དང་སངས་རྒྱས་དང་། |ཆུལ་འཕྲོར་མ་དང་མ་མ་ཡིས། |གླུ་དང་གར་ནི་འདི་དག་གིས། |ལེགས་པར་གླུ་ཟླང་གར་ཀྱང་བྱ། |འདི་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཚོགས་བསྡུང་ཞིང་། |དེ་བཞིན་བདག་ཀྱང་བསྡུང་བ་ཉིད། |འདིས་ནི་འཇིག་རྟེན་དབང་དུ་བྱེད། |འདིས་ནི་སྣོགས་ཀྱི་བཟློས་པ་ཉིད།[8] |ཅེས་རང་གཞན་བསྡུང་བ་དང་། འཇིག་རྟེན་དབང་དུ་བྱ་བ་སོགས་ཕན་ཡོན་མང་དུ་བྱུང་བར་གསུངས་སོ། |

3 འདུལ་བའི་མདོ། ཮ཀ་གྱངས། ཹ།ད.།.

4 འཕགས་པ་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་དགེ་ཚུལ་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། ཮ཀ་གྱངས། །ཀ་ན.།-།.

5 འཕགས་པ་མཁའ་འགྲོ་མ་རྡོ་རྗེ་ཀུར་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་བརྡུག་པ། ཮ཀ་གྱངས། །།ད.།-།.

6 འཕགས་པ་མཁའ་འགྲོ་མ་རྡོ་རྗེ་ཀུར་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་བརྡུག་པ། ཮ཀ་གྱངས། །།།ན.།.

7 འཕགས་པ་མཁའ་འགྲོ་མ་རྡོ་རྗེ་ཀུར་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་བརྡུག་པ། ཮ཀ་གྱངས། །།ཀ.།.

8 ཀྱེའི་རྡོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོ་མ་དྲ་བའི་སྟོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ཮ཀ་གྱངས། །ཀ།ཁ. །.།.

འཛིག་རྟེན་ཐུན་མོང་ལའང་གཅིག་ཏུ་དགོས་པ་དང་ཕན་ཡོན་ཇི་ཙམ་ཡོད་པ་ནི། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གྱིས་རོལ་མོའི་བསྟན་བཅོས་ལས། དང་ལྡན་ཆམས་ཀྱི་མཆོད་པ་དང་། །བཀྲེན་པ་ཆམས་ཀྱི་འཚོ་བ་དང་། །ཚགས་ཅན་ཆམས་ཀྱི་ཡིད་གཡོ་བ། །དེ་ཀུན་རོལ་མོ་མ།ཁས་ལས་འབྱུང་། །ཞེས་དང་། གང་ན་ཐོད་དང་སྨ་གསར་དང་། །གར་དང་རོལ་མོའི་སྒྲ་ཡོད་པ། །དེ་ན་ཆུ་ངན་ཡོད་མིན་པས། །དེས་ན་རོལ་མོ་བསྟན་པ་ཡིན།[9] །ཞེས་ཡར་དཀོན་མཆོག་མཆོད་པ་དང་། མར་གྱུ་གར་ལ་དགའ་བའི་རྒྱུ་པོ་ཆམས་ཀྱི་ཡིད་འགྱུག་པ། བར་དུ་གྱུ་གར་བྱེད་མ།ཁན་རང་ཉིད་ཀྱི་འཚོ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་པ་དང་། ཁྱད་པར་གྱུ་གར་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱུ་བོའི་ཡིད་ཀྱི་ཆུ་ངན་ཞེལ་བར་ཆུས་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གྱུ་གར་ལ་དགའ་ཞིང་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

༢། ཕྱིར་བོད་དུ་གར་འཚམ་དར་བ་དང་། རྗོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་ གར་འཚམ་ཕྱག་བཞེས་མཐང་བའི་སྐོར།

ཕྱིར་བོད་དུ་ཐོག་མར་བོན་ཀྱི་འཚམ་དར་བར་མངོན་ཞིང་། ནང་པ་ས་སངས་རྒྱས་པ་རྣམས་ལ་ནི་བསྟན་པ་སྤ་དར་ཀྱི་སྐབས་གསང་སྔགས་རྒྱིང་མའི་འཚམ་ཀྱི་རིགས་ཡོད་ངེས་པ་དང་།[10] གསང་སྔགས་གསར་མ་ལ་ནི་ཀུན་མཁྱེན་བུ་སྟོན་ཀྱིས་(1290–1364) རྗོ་རྗེ་གྱུར་དང་། ཡོ་ག་ལས་བཤད་པའི་གར་དར་བར་མཛད་ལ།[11] དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པ་ལ་ནི། ཆོས་རྗེ་བླ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་(1312–1375)ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་ནི། དེའི་སྨོན་མ་མཆོད་དཔོན་ཤེས་རབ་སྟང་བའམ་བླ་མ་བསོད་ནམས་དཔལ་[12]ཀྱིས་ཡི་གེར་བཀོད་ནས་ཆོས་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་དྲུང་དུ་ཞུས་དག་མཛད་པ་ལྟས་བསྡུར་སྟང་བ་བཞིན་མཐོང་བརྒྱད་མ་ཉམས་པར་དར།[13] རྒྱལ་

9 རོལ་མོའི་བསྟན་བཅོས། ཤོག་གྲངས། ༧.༥-ར, ༧.༡༠-༧ཁ.

10 གར་འཚམ་གྱི་སྐོར་མདོ་ཙམ་ དུང་དཀར་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོར་ ཤོག་གྲངས། ཅ་ར-ཅ་༧ གསལ་བས་དེར་གཟིགས།, གཞན་གར་འཚམ་སྒྲིའི་རྣམ་བཞག་དང་། ཐུན་མོང་དུ་དགོས་པའི་ཡན་ལག་གི་སྐོར་མདོ་ཙམ་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟང་པོས་མཛད་པའི་ གར་འཚམ་དག་དྲན་གསལ་བྱེད་རྒྱན་གཅིག་ནོར་བུའི་ཕྲེང་མཛོས། ཤོག་གྲངས། ༩༧ཅ-༩༩ར ནང་གསལ་བས་དེར་གཟིགས།

11 དཔལ་ལྡན་ཏུ་བཟང་པོའི་འཚམས་ཀྱི་བརྗེད་བྱང་ལྟའི་རོལ་གར། ཤོག་གྲངས། ५३३.

12 ཡ་ཁྱིས་ཞབས་ཀྱི་དཔལ་ས་སྐྱ་པའི་ཕྱུར་པའི་ཕྱག་བཞེས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ནང་ཤེས་རབ་སྟང་བ་དང་། བསོད་ནམས་དཔལ་གཉིས་གང་ཟག་གཅིག་ལ་ངོས་འཛིན་མཛད་པ། བཅོམ་ལྡན་འདས་རྗེ་རྗེ་གཙོན་ནུའི་གདམས་པ་ཉམས་ལེན་གྱི་ཚུ་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་པའི་ཐབས་ཀྱིས་རྣམ་པར་བཤད་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་པཎ་རབ་ཏུ་རྒྱས་པའི་ཉིན་ཅིག་ཅེས། ཤོག་གྲངས། ५५०.ཁ ལ་གཟིགས།

13 རྗོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས། རྗོ་རྗེ་གྲུ་གར་གྱི་བཤད་པ་ཀུན་བཟངས་རོལ་པའི་དཔྱང་གཉེན། ཤོག་ལྷེབས། ३५५.२ ལས་ "ཆོས་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཕྱག་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ་དེ་དག་གིས། སྒྲགས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་སྐལ་ལྡན་གདུལ་བྱ་ལ་དགོངས་ཏེ། གར་འདིའི་ཕྱག་ལེན་ཡོད་པའི་གནས་ཐུ་སྨོན་ཏུ་བཏང་ཞིང་མ།ཁས་པར་བཏགས་ཏེ་སྨར་བོའོ་ཆ་བགོད་ནས་ཀྱང་། ཆོས་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱག་ལེན་གྱིས་ལན་མང་དུ་གཏན་ལ་ཕབ་ནས། སྨོན་མའི་མཆོག་བླ་མ་རིན་པོ་ཆེ་བསོད་ནམས་དཔལ་སྒྲགས་ཀྱི་བསྟན་འཛིན་དུ་ལྱང་བསྟན་ཐོབ་པ་དེས་ཡི་གེར་བཀོད་ནས། ཏུང་ཉིད་དུ་ཞུས་གཏུགས་བཀྲིས་ཏེ། དེང་ས་བོད་ན་ཕྱག་ལེན་མཐོང་བརྒྱད་མ་ཉམས་པའི་གར་ནི་འདི་ཁོ་ནར་སྣང་གི་" སོགས་གསུངས་སོ། །, གཞན་ཡང་ ཐོང་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ གསན་ཡིག་ནང་ཆོས་རྗེ་བླ་མ་དམ་པས་འཚམ་ཡིག་གཉིས་མཛད་པ་ཐོས་ཡོད། ཤོག་གྲངས། ७१५.२-३ གསལ།

རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཆེན་པོའི་ཞལ་ཐང་ཁྲིད་པ་ཞིག་མ་སྐྱ་དགོན་དུ་བཞུগས།

དབང་ལྡ་པ་ཆེན་པོས་མཆོད་དཔོན་ཤེས་རབ་སྟང་བའི་འཚམ་དཔེ་ལུས་བསྐྱར་སྟང་བ་དེ་ཉིད་ཕུར་པའི་ཕྱག་བཞེས་ཀྱི་བརྒྱད་པའི་ནང་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་གསུངས།[14]

ཕྱིས་དུས་རབས་བཅོ་ལྡ་པའི་ནང་དབུས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ས་སྐྱ་པའི་སྐྱགས་ཀྱི་བསྟན་འཛིན་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱམ་རྒྱལ་(1432–1496) ཀྱིས་ཆོས་བརྒྱད་དེ་གཉིས་གཱའི་སྐྱགས་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་གསན་སྦྱོང་ཕུལ་དུ་ཕྱིན་པ་མཇད་པར་བརྟེན་གོང་དཀར་ལུགས་ཀྱི་གར་འཚམ་དག་ནི་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་ལས་བརྒྱད་པའི་བུ་ལུགས་དང་། ཆོས་རྗེ་བླ་མ་དམ་པ་དང་དེའི་སློབ་བརྒྱད་ལས་བྱང་བའི་ས་ལུগས་ཀྱི་བརྒྱད་པ་གཉིས་ལས་བྱང་ཞེས་བཇོད་ཆོག་སྣྲམ། རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱམ་རྒྱལ་ཀྱིས་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་སློབ་བརྒྱད་འཛིན་པ་ཞ་ལུ་ཤར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོའི་(1404–1473) ཞབས་ལ་གཏུগས་ནས་དུས་འཚོར་དང་རྒལ་འབྱོར་རྒྱད་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་ལ་སློབ་གཉེར་མཛད།[15]

ཆོས་རྗེ་བླ་མ་དམ་པའི་སློབ་བརྒྱད་བླག་ཐོག་པ་དཔལ་འཛིན་བཟང་པོའི་རྡུང་ཕུར་པ་ས་སོགས་ཀྱི་གར་འཚམ་དབྱངས་ལ་སོགས་པར་སློབ་གཉེར་མཛད།[16]

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སྐུ་ནན་ཚུང་དུ་ནས་གར་འཚམ་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་བར་མ་ཆད་པ་མཇད་ཅིང་།[17] རིམ་བཞིན་དེའི་ཚུལ་སྟོན་པའི་གླུ་གར་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་མཇད་པ་ནི།[18]

---

14 དཔལ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་འཚམས་ཀྱི་བརྗེད་བྱང་ལྡའི་རོལ་གར། ཨོཾ་གྲངས། ५३३ ལ་ལུས་བསྐྱར་སྟང་བ་ཞེས་པའི་འཚམ་ཡིག་ལ་གཞི་མཇད་པ་གསལ།

15 རྡོང་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱམ་རྒྱལ་ཀྱི་གསན་ཡིག ཨོཾ་གྲངས། ᠵᠣᠬᠠᠨ ᠳᠣᠷᠵᠢ-ᠵᠣᠨ: "མདོར་ན་རྒལ་འབྱོར་རྒྱད་འདི་སློར་ཀྱི་ཕྱག་ཁྲིད། གར་དབྱངས། ཐིག་ལ་སོགས་པ་མ་ཚད་བ་མེད་པར་གནང་བས། ཆོས་འདི་པ་ལ་མ་གསས་པ་བདག་ཅག་ལྷུར་པ་ཉིད་དོ།" །ཞེས་གསལ། དེ་ཡང་དཔལ་རྡོ་རྗེ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་ཟབ་མོའི་ཆོས་སློར་རྒྱས་རྒམས་ལྷུང་བའི་ཚུལ། སྨྲད་ཚ། ཨོཾ་གྲངས། ᠴᠣᠭᠣᠷᠠᠯ.

16 དཔལ་རྡོ་རྗེ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་ཟབ་མོའི་ཆོས་སློར་རྒྱས་ལྷུང་བའི་ཚུལ། སྨྲད་ཚ། ཨོཾ་གྲངས། ᠴᠣᠪᠣᠨ-᠓.

17 རྡོང་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱམ་རྒྱལ་ཀྱི་རྒྱམ་ཐར། ཨོཾ་གྲངས། ᠷᠣᠪᠣᠨ-᠒.

18 གཞན་ཡང་ཐུན་མོང་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱད་འཛིན་འགའི་སྐུ་ཕྲེས། ཨོཾ་གྲངས། ᠣᠯᠣᠨ ᠳᠡᠷ་གཟིགས།

༧། རྡོ་རྗེའི་གླུ་གར་གྱི་བཤད་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་དགེ་གཉེན།[19]

༨། ཕྱག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བརྗེད་བྱང་མཐོང་བ་དོན་ལྡན།[20] [བསྒྲུར་མཆན་རྡོ་རྗེ་གདན་པས་མཛད་པ།]

༩། དཔལ་མགོན་ཞལ་བཞི་པའི་གཏོར་ཆེན་གྱི་འཚམས་ཡིག[21]

༡༠། དཔལ་མགོན་ཞལ་བཞི་པའི་གཏོར་ཆེན་གྱི་འཚམ་ཡིག་གི་ཞལ་ཤེས།[22]

༡༡། ཕྱ་ཏ་མིང་སྲིང་ཏུ་འདྲེན་དང་བཅས་པའི་འཚམས་ཡིག[23]

༡༢། དུས་འཁོར་གྱི་གར་ཡིག་ཅུང་མ་རྫོགས་པ།[24]

༡༣། རྡོ་རྗེ་ཟྭ་མཁའི་ས་ཆོག་རྒྱས་པའི་གར་ཡིག[25]

---

19 མ་དཔེ་པར་མ་མི་འདྲ་བ་ ༤ ཡོད་ཅིང་། ཤོག་ཁྲེལས། ༡༠ ཡོད་པ་ས་སྒྲ་རྫོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ནང་བཞུགས། དེ་ཉིད་ཀུར་གྱི་རྒྱུད་དང་འཕྲེལ་བའི་གླུ་གར་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཐུན་མོང་པ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རྗེ་དེས་རྣམ་འགྱུར་གྱི་བོར་ (ཕྱི་བོ་ 1478) བརྩམས།

20 མ་དཔེ་དབུ་མེད་ཐིས་མ། ཤོག་ཁྲེལས་ ༥༧ ཡོད་པ། ས་སྒྲ་རྫོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ནང་བཞུགས། ཡིག་ཆ་གཙོ་བོ་བླ་མ་དམ་པའི་མཆོད་དཔོན་ཤེས་རབ་སྦྱང་བས་མཛད་ཅིང་། བསྒྲུར་མཆན་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན།, རྫོང་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་ཐར། ཤོག་གྲངས། ༧༥.༥-༥ནང་ "གར་ཡིག་ཀུན་བཟང་རོལ་བ་ཀཱུས་ལ་ལྟགས་འགྲོལ་སོགས་གསུང་མཆན་ཞིབ་པ།" ཞེས་དེ་ཉིད་གསུང་ཚོམ་དུ་དྲངས།, དཔེ་ཆ་འདི་ཉིད་མཆོད་དཔོན་ཤེས་རབ་སྦྱང་བས་མཛད་པའི་ལུས་བསྒྲུར་སྦྱང་བ་ཞེས་གྲགས་པའི་འཚམ་དཔེ་དེ་ཉིད་ཡིན་ནམ་སྙམ། ལུས་བསྒྲུར་སྦྱང་བའི་མ་དཔེ་གཉིས་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་ས་སྒྲ་དགོན་གྱི་དཔེ་རྙིང་དཀར་ཆག་པོད་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས། ༧ཁ།ཁ ནང་། ཀ།ཁ།ཁ ནང་འཚོང། མཚན་བྱང་ཏུ་ དཔལ་ལྡན་ཏུ་བཟང་པོའི་འཚམ་གྱི་བརྗེད་བྱང་ལུས་འགྱུར་སྦྱང་བ་ཞེས་བྱིས།, ཕྱག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བརྗེད་བྱང་གི་མ་དཔེ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་འབྲས་ཁྱད་གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་ཏུ་བཞུགས་པ། འཕྲས་ཁྱད་དགོན་ཏུ་ལུས་འགྱུར་སྦྱང་བ་ཞེས་བྱིས།, ཕྱག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བརྗེད་བྱང་གི་མ་དཔེ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་འབྲས་ཁྱད་ནང་བཞུགས། བཅུ་ལྷ་ཁང་ཏུ་ལུས་འགྱུར་སྦྱང་ཁ་ཞེས་ཕྱི་ནས། ཤོག་ཁ་ཁ ནང་ལ་ལུགས་ཤོད་ཆ་ཙམ་ཡོད། ཤོག་ཁ ནང་ལ་ལུགས་ཤོད་ཆ་ཙམ་ཡོད། ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ་ཁ ནང་ ལ་ལ་ཁ ནང་ ལ་ལ་ཁ ནང་ ལ་ལ་ཁ ནང་ ལ་ལ་ཁ ནང་ ལ་ལ་ཁ ནང་ ལ་ལ་ཁ ནང་ ལ་ལ་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཀ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཁ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ག) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཅ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཆ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཇ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཉ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཏ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཐ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ད) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ན) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (པ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཕ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (བ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (མ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཙ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཚ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཛ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཝ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཞ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཟ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (འ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཡ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ར) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ལ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཤ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ས) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཧ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཨ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཀྵ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཡ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཤ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཧ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཨ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཀ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཁ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ག) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཅ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཆ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཇ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཉ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཏ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཐ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ད) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ན) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (པ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཕ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (བ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (མ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཙ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཚ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཛ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཝ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཞ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཟ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (འ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཡ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ར) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ལ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ཤ) ཤོག་ཁ ནང་ ལ་ལ། (ས

༢༦ རྒྱལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་དབྱངས་ཡིག་གང་གྱའི་ཚུ་རྒྱན།[26]

དེ་དག་ལས་གསུང་དང་པོ་གཉིས་ནི་ཆོས་རྗེ་བླ་མ་དམ་པ་དང་ཆོས་རྗེའི་དངོས་སྲོལ་བླ་མ་ཤེས་རབ་སྟང་བ་ལས་བརྒྱད་པའི་ས་ལུགས་དང་འཕྲེལ་བ་ཤས་ཆེ་ཞིང་། རྒྱལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་སུ་གཏོགས་པའི་གསུང་མཐའ་མ་གཉིས་ནི་བུ་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱན་ནང་གནས་པར་སྟང་།

དེ་ཕྱར་གླུ་དབྱངས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དང་། གང་ཡིག་མཛད་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་ཕྱག་ལེན་གྱིས་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཕྱག་སྲོལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ཕྱིས་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་ཚད་ཟིན་ཏུ་ཞལ་གྱིས་བཞིས་ཤིང་བསྟན་པར་མཛད་པ་དཔེར་ན། ཇེ་ཚར་ཆེན་(1502–1566) གྱིས། རྗོ་ཇེ་གངས་པ་འཚམ་དང་ནུས་པའི་བདག[27] །ཅེས་དང། འོན་ཀྱང་འཚམ་དང་འགྲོས་ཀྱིས་(=ཀྱི་)སྟོས་པ་ནི། ।འདོད་ན་རྗོ་ཇེ་གངས་པ་ལས་གཞན་པའི། ।ཚད་ལྡན་མེད་ཕྱིར་དེ་ཡི་ལུགས་བཞིན་སྟོན།[28] ।ཞེས་སོགས་བསྟན་ཤིང་། ས་ཆེན་ཀུན་དགའ་བློ་གྲོས་(1729–1783)ཀྱིས་ཀྱང་རྗོ་ཇེ་གངས་པའི་ལུགས་དེ་ཉིད་ཚད་དང་ལྡན་པ་ལག་ལེན་བྱེད་འོས་པའི་གནས་སུ་གསུངས་སོ། ।[29]

ཀ ། གོང་དཀར་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུད་སྡེའི་ཕྱག་བཞེས་དང་གར་འཚམ།

ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྗོ་ཇེ་གངས་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་གོང་དཀར་ཆོས་སྡེའམ་གོང་དཀར་རྗོ་ཇེ་གངས་ཕྱག་བཏབ་པ་ནས་བཟུང་། མདོ་སྡེགས་གཉིས་ཀའི་ཁའི་ཏན་ཚུགས་ཏོ་[30]དགེ་འདུན་སྟོང་ཚོ་འདུས།[31]ཁྱད་པར་རྒྱུད་སྡེའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེ་བཅུ་རྩ་དྲུག་གི་ཕྱག་བཞེས་མཛད་པ་སོགས་[32] གསང་སྔགས་ཀྱི་ཕྱག་བཞེས་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྣོན་གྲགས་ཆེ་སྟེ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་

26 ཇོང་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་ཐར། ཤོག་གྲངས། ༡༥༠.༢༢-༢༤. མ་དཔེ་ལག་སོན་མ་བྱུང་། རྒྱལ་འབྱོར་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོ་གའི་སྐབས་དབྱངས་ཇི་ལྟར་བྱེད་ཚུལ་འགོད།

27 ཇེ་ཚར་ཆེན་གྱིས་དཔལ་མགོན་གདོང་བཞི་པའི་ཆོས་སྐོར་དཀར་ཆག་བྱ། "ཨེ་ཬཾ་པ་ནི་བསྟུས་ལ་སྲོས་པ་ཚུང་། ।ཐུས་སྲད་པ་ནི་དཀར་ཆག་ཁྲིགས་ཆགས་ཅན།། རྗོ་ཇེ་གངས་པ་འཚམ་དང་ནུས་པའི་བདག ।གོ་བོས་ཐོབ་པའི་ཕྱན་མོང་བརྒྱད་པ་གསུམ།" ।ཞེས་གསུངས་པ་འཇམ་མགོན་ཡ་མེས་ཞབས་ཀྱིས། མགོན་པོའི་ཆོས་འབྱུང་དུ་བྱས། དཔལ་རྗོ་ཇེ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་ཟབ་མོའི་ཆོས་སྐོར་རྣམས་བྱུང་བའི་ཚུལ། སྨད་ཆ། ཤོག་གྲངས། ༥༢ན.༢-༤ ལ་གསལ་བས་དེར་གཟིགས།

28 དཔལ་མགོན་གདོང་བཞི་པའི་ཆོས་སྐོར་དཀར་ཆག་བྱ། གསུངས་པ་འཇམ་མགོན་ཡ་མེས་ཞབས་ཀྱི་མགོན་པོའི་ཆོས་འབྱུང་ནང་ཁྲུངས་བྱངས། དེའི་སྐོར་དཔལ་རྗོ་ཇེ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་ཟབ་མོའི་ཆོས་སྐོར་རྣམས་བྱུང་བའི་ཚུལ། སྨད་ཆ། ཤོག་གྲངས། ༥༢ན.༦-༢ ལ་གཟིགས།

29 ཆོས་གྲྭ་ཆེན་པོ་གསང་སྔགས་བདེ་ཆེན་གླིང་གི་བཅའ་ཡིག་ལྷག་བསམ་ཉི་བོད་གསལ་བའི་བོད་སྣང་ནང་ ཤོག་གྲངས། ༡༥᳘.༣ ལ་ "དེང་སང་ཆོས་གྲྭ་འདི་ནི་རྒྱུན་མི་བཞུགས་པར་ཤེས་པར་འདོད་ན་རང་ལུགས་གོང་དཀར་རྗོ་ཇེ་གངས་དང་། བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་ཇེས་འཛིན་བཞིན་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ།" ཞེས་བཤད།

30 པཾ་ཆེན་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན་གྱིས་ ཆོས་འགོར་བསྐོར་བའི་རྣམ་གཞག་ཇི་ལྟར་འགྲུབ་པའི་ཡི་གེ་གཟུ་བོར་གནས་པའི་མཛངས་པ་དཀའ་བྱེད། ཤོག་ལྷེབས། ༥᳘᳘.

31 ཆོས་ཀྱི་ཇེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྗོ་ཇེ་གངས་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ། ཤོག་གྲངས། ༥᳘᳘.

32 ཇོང་པ་ཀུན་དགའ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་ཐར། ཤོག་གྲངས། ༡᳘᳘-༡᳘᳘.

པོས་ཀྱང་། རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ། བྱམས་པའི་ཆོས་སྒྲལ་བདག་པོ་ཀུན་བཟང་འཕགས། ཀུན་མཁྱེན་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་གསུམ་ནི་གསང་ཆེན་རྡོ་རྗེ་ཕེག་པའི་བསྟན་པར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བར་གསུངས།[33] དེ་བཞིན་དུ་རྣོར་བྱག་རིག་འཛིན་པཎ་འཛིན་ལས་(1641–1717)ཀྱིས་ཀྱང་། གོང་དཀར་ཆོས་སྐེ་འདི་དེང་སང་དབུས་གཙང་གི་ལྷོངས་ན་སྐུགས་གྱ་ངོ་མཚར་ཆे་ངེས་སུ་འདུག[34] ཞེས་བསྟན་པོ། །

རྒྱུད་སྐྱེའི་ཕྱག་བཞེས་དེ་དག་དང་འགྲེལ་བའི་དབྱངས་དང་རོལ་མོ། གར་འཚམ། བྲིས་འབྲུར་སོགས་སྒྲ་རྩལ་གྱི་ཕྱག་སྟོལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་མང་པོ་དར་ཞིང་། གར་འཚམ་གྱི་རིགས་ཕྱག་བཞེས་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ཏོ་རྗེ་གླུར་གྱི་གར། གླ་ཏ་མཚན་བཀྲད་ཀྱི་འཚམ། ཏོ་རྗེ་ཕྱར་པའི་འཚམ། དུས་འཁོར་ས་ཆོག་གི་གར། མགོན་པོ་གླར་ཀྱི་འཚམ། ཐུ་ཏ་མིང་གྲོང་ཏ་འདྲེན་དང་བཅས་པའི་འཚམ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ཕལ་ཆे་བ་བོད་དུ་དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་བར་ཕྱག་ལེན་མཛད་པར་སྟང་བ་ད་བར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་དམིགས་བསལ་མ་བྱུང་ཡང་ཆོས་སྐེ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རེའི་ཕྱག་ལེན་མཛད་པའི་ཐོ་ལས་གསལ་བར་ཤེས་ནུས་པ་ཡོད།[35] དེ་དག་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་གདན་ས་འི་ཆེན་སྨོབ་བཀྲུད་ནས་དང་། སྐྱན་བཀྲུད་མངའ་བདག་ཚར་ཆེན་རྡོ་རྗེ་འཛིན།[36]

---

33 དུས་གསུམ་རྒྱལ་བའི་མཁྱེན་བརྩེའི་ནུས་པའི་རང་གཟུགས་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་མཚོའི་གཙོ་པོ་ཁྱབ་བདག་རྡོ་རྗེ་ཞེམས་དཔའི་ཐོ་པོ་མགོན་པོ་བསོད་ནམས་མཆོག་ལྡན་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ནམ་པར་ཐར་པ། ཤོག་གྲངས། ५२२.३-९.

34 རྡོ་བྱག་རིག་འཛིན་པཎ་འཛིན་ལས་གོང་དཀར་ཆོས་སྐེ་བཞུགས་པའི་སྐབས་འཚམ་མཐའ་བས་ཐུགས་ཡིད་འཕྲོག་ཅིང་། ཐུགས་ངོ་མཚར་དུ་ཐྱོར་བ་ནི། པཎ་ཁྱེན་ལས་ཀྱི་རང་ཉིད་ཀྱི་ཏོག་ས་ཐཙོ་དར་ཏ་ཀར་ཤེལ་ཀྱི་མེ་ལོང་། ཤོག་གྲངས། ३०བ.९-३ཀ.५ ལ་ "[...] ཆོས་བཅུར་གོང་དཀར་རྡོ་རྗེ་གདན་ཀྱི་ཆོས་གྱ་ཆེན་པོར། ཏཱ་མ་དམ་པའི་ཞབས་ཐུང་དུ་སྐྱེས་སོང་། དེ་ནས་འཕྲེང་པོ་བའི་ཐུགས་ལ་ཅི?ནོར་ཀུས་གློད་དུ་གནས་མཉལ་བཅས་ཤིང་། དེ་འཕྲལ་ཞབས་ཀྱི་པཎ་ཆེར་འདུད་ཕྱག་བཀྲིས་ཏེ་གསུང་གྲིང་ཞིབ་པར་ཞུས། དེ་ནུབ་བང་གནས་ས་མཁོས་ཕབ་སྟེ་བསྟད། ས་ཉིན་ཆོས་བཅུ་གཅིག་ཆོས་སྟེའི་དུས་འཁོར་སྒྲུབ་མཆོད་ཀྱི་ས་གར་ཀྱི་ཝྱད་མོ་དང་མཆོད་མཛལ་ལྷགས་བློ་མ་དམ་པའི་ཞབས་ཕྱིར་ཕྱིན་པའི་ཐོག་མར་བློ་མ་ལ་ཁང་ཏུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྡོ་རྗེ་གདན་པའི་གདུང་ཁང་འདུད་ཕྱག་དང་སྐོར་བ་བཀྲིས་ཏེ་སྐུ་གཉིར་བཞོན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཅིང་བསྟད། སྐབས་བཅུ་ཁ་ཅར་ཕ་ཆུས་ཐོག་ཏུ་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་ཀུན་ཏུ་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཕབ་ནས[ཀ]པར་ཕྱིན་ཏེ་བཞུས་ཡིད་འཕྲོག་པའི་ཆས་སུ་ཞུགས་པས། ཁ་ཚས་ཡིད་འཕྲོག་པའི་ཆས་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཏུ་ཐམས་པ་ཤིན་ཏུ་ཆས་ཤ(=ཤྲ་ངེས)ཀ་ཀ(=ཏོ)ནི་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཕ་མ་སྟེ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཕྱི་ལྟར་ལུགས་དང་བཅས་པ་ཤིན་ཏུ་ལྷན་པ་ཐུང་ངེས་པ་བཏུར་ཞིང་། དེ་ནས་ཁ་ཅར་ཆ་ཀུབ་ཀྱི་བར་ལྟར་ཐུ་ཏ(=ཏ)ཀ(=ཏ)ཀ(=ཏ)ཀ

རྗེ་རྗེ་འཚང་མཁྱེན་བཙེ་དབང་ཕྱུག[37](1524–1568)ཡབ་སྲས་ཀྱིས་ཀྱང་སྟོང་བརར་མཛད་དེ་ཕྱག་བཞེས་མཛད་པ་དང་། ས་སྐྱའི་བདག་ཆེན་སྤྱས་འཚང་ཆེན་པོ་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་(1517 – 1584) དང་། འཇམ་མགོན་ཡ་ཕྱེས་ཞབས་(1597–1659)ཀྱིས་རྗེ་དེའི་གཟིགས་སྣང་བཞིན་བུ་འདྲེན་སྤེ་བཞིའི་འཚམ་རྒྱས་པ་ཕྱག་བཞེས་མཛད་ཅིང་།[38] གཞན་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་མང་པོས་ཕྱག་བཞེས་དེ་དག་ལ་ཐུགས་གཉེར་མཛད་པར་གསལ།

དེ་བས་ཕྱག་བཞེས་དེ་དག་གོང་དཀར་ཆོས་སྤེ་ལས་དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་དུ་འཕེལ་ནས་རྒྱ་ཆེར་དར་བར་སྣང་ཞིང་། དེ་ཡང་གོང་དཀར་ཀྱི་ཉེ་འཁོར་དབུས་ཕྱོགས་སུ་དང་སྲོང་སྲིན་པོ་རི།[39] གླ་ཐང་།[40] ཐུ་ཐང་བཀྲ་ཤིས་སྒང་།[41] ཡར་འཕྲོག་ཐར་

ལྟན་མེད་ཕྱིར་དེ་ཡི་ལུགས་བཞིན་སྟོན། ।ཅིས་པའི་དོན་ལྟར་མགོན་པོ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀྱི་འཚམ་དབྱངས་སོགས་ཀྱི་ཕྱག་ལེན་དཔྱིད་(=དཔྱིས་)ཕྱིན་པར་སྟོང་བདར་མཛད། དཔོན་སློབ་གཉིས་ཆོས་སྐྱོང་སྐོར་ལ་ཡོ་བསྟར་གནང་ནས་དེང་སང་བོད་ན་ས་སྐྱ་པའི་ཆོས་སྐྱོང་ལ་ཅིད་རང་གཉིས་ལས་མཁས་པ་མེད་པ་འདྲ་ཞེས་ཀྱལ་ཀ་གསུངས་སྐད།"

37 བློ་མ་རིན་པོ་ཆེ་མཁན་ཆེན་པའི་རྣམ་ཐར་ཏོ་མཚོར་སྟེ་མ། ཨོག་གྲངས། ༧༠༠.༧-ཅ "[...] ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྗེ་རྗེ་གདན་པའི་ལུགས་ཀྱི་དཔལ་མགོན་སྟོངས་འཕྲོག་དབང་པོའི་གཏོར་མ་དྲག་གི་འཁམས་དབྱངས་ཕྱག་ལེན་ཐམས་ཅད་པར་སྒྲུངས། བླ་བ་དེའི་ཉེར་དགུ་ལ་གཏོར་ཆེན་གནང་བའི་ལས་པ་བཀྲིས་ཏེ་ཐོག་བཅུད་གྱི་མན་ངག་གི་འཕྲོ་ལ་ཅིག་ཆིག་བཀྲུད་དུ་ཞུས།"

38 སྲིད་པ་གསུམ་གྱི་བླ་མ་དཔལ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་ཐུགས་འཚང་ངག་གི་དབང་པོ་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཏོ་མཚོར་རྒྱ་མཚོ། ཨོག་གྲངས། ༡༥༢.༥-༡༥༣.ཅ"དེ་ཡང་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་ཞེས་སྟན་པའི་བ་དན་སྲིད་པ་གསུམ་ན་གཡོ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལས་རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་རྣམ་པར་འཕྲུལ་བ་བར་མ་ཆད་པར་བྱོན་ནས་འགྲོ་བ་[༡༥༣]ཐེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་པའི་གནས་མཆོག་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྗེ་བཙུན་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་ཞབས་ཏཱུ་བཀོད་ཕྱིར་ཡ་ཐུ་ཁ་ཁ་ཤ་ཁ་ཁ་ཤ་ཁ་ཤ་ཁ་ཤ

གླིང་ཆོས་སྡེར་[42]དར་བ་དང་། གོང་གསལ་གཙང་གི་བློ་མ་དེ་དག་གི་འཕྲིན་ལས་བཀྲེན་ནས་གཙང་ཐུགས་ལུ་གདན་ས་ཆེན་པོ་
དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་དང་། འདར་གྲང་མོ་ཆེར་ཡང་རྟོ་ཇེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱམ་རྒྱལ་གྱིས་གར་འཚམ་གྱི་སྲོལ་དར་བར་སྟོང་།[43]
གོང་དཀར་ཆོས་སྡེ་ནས་ཇོང་པའི་གདན་ས་མདོག་ལུ་ཕུ་དགོན་དང་། ཐྲི་ཚུ་དགོན་དུ་མཁན་པོ་བཏང་བ་ལྟར་ན་དེ་དག་དུའང
གོང་དཀར་གྱི་ཐུག་སྲོལ་དར་བ་གྲིད་དམ་སྐྱམ།[44] གཞན་མདོ་ཁམས་ཐྲོག་ལུ་ཁ་ཐར་ལམ་དགོན་དང་། ཁ་ཐྲི་ཀུ་དོན་གྱད་གླིང
སོགས་ལུ་ཡང་གོང་དཀར་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་དང་། གར་དབྱངས་སོགས་དར་བར་མངོན།[45]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་དུ་བཙན་འཛིན་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཚ་གཏོར་བཏང་བའི་སྒེགས་གར
འཚམ་གྱི་ཐུག་བཞེས་དེ་དག་ཚ་མེད་དུ་སོང་ནས་ཕལ་མོ་ཆེ་ད་ལྟ་ཉམས་གསོ་བྱེད་མ་ཐུབ་པར་གྱུར་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ཇེས་གར
འཚམ་ཉམས་གསོ་ཞུས་ནས་ད་ལྟ་ཐུག་ལེན་བྱེད་བཞིན་པ་ཞུང་ཤས་ཡོད་པ་ལས། སྐེ་ཐང་བཀྲ་ཤིས་སྒང་དུ་མགོན་པོ་དང་པུ
ཏ་ཡུམ་གྲོང་གི་འཚམ་ཐུག་ལེན་མཛད་བཞིན་པ་དང་། ཡར་འཛོག་ཐར་གླིང་ཆོས་སྡེར་ཇོ་ཇེ་ཕུར་པའི་འཚམ་ཐུག་ལེན་མཛད
བཞིན་པ་ལུད་གོང་དཀར་ཆོས་སྡེ་རང་དུ་ཇ་ཆེན་གྱི་འཚམ་དང་། གར་ཆུང་གཉིས་ལས་ཉམས་གསོ་ཐུབ་མེད་ཅིང་། ཇ་ཆེན་གྱི
འཚམ་དང་གར་ཆུང་གཉིས་ནི་ཕལ་ཆེར་མཉམ་དུ་འཁྱབ་པའི་སྲོལ་ཡོད་ཅིང་། གོང་དཀར་ཆོས་སྡེའི་འཚམ་གྲགས་ཆ་ཏ་ཞིག
ཀྱང་ཡིན་པས་སྐབས་འདིར་གར་འཚམ་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྐོར་གླེང་རྒྱུ་ཡིན།

ད་བར་ཞིབ་འཇུག་པ་ཚོས་གར་འཚམ་དེ་དག་གི་སྐོར་གླེང་སྟོང་གནང་བ་ཞུང་ཤས་ལས་མེད་ཅིང་། ཆེད་ཙོམ་འདིར་གར་འཚམ
གྱི་ལམ་སྲོལ་དེ་དག་གི་སྐོར་ཆུ་མགོ་གཅས་ལ་ཐུག་པ་ལྟར་ཏོ་ཇེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱམ་རྒྱལ་ལ་ཐུག་པ་དང་། ཇི་ལྟར་དར
བའི་སྐོར་ཡིག་ཚགས་ལས་འཚོལ་ཞིང་གསར་པ་གང་བྱུང་བ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ སྟོན་བོད་དུ་གར་འཚམ་དེ་གཉིས་སྟོང་བརར་བྱིད

42 ཐར་གླིང་ཆོས་སྡེར་གོང་དཀར་ལུགས་ཀྱི་ཏོ་ཇེ་ཕུར་པའི་འཚམ་འཁྱབ་སྲོལ་ཡོད་པ་ནི། བོད་ལྷོ་ཁའི་ཁྱལ་དུ་བཞུགས་པའི་ས་དགོན་འགའ་ཞིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡར་གྲངས་གཙང་པོའི་ཚུ་ཕིག ཨོག་གྲངས། ཥ. ལ་གཟིགས།, ཡང་ཐར་གླིང་ཆོས་སྡེ་དགོན་པའི་ཡི་དམ་ཏོ་ཇེ་གཞོན་ནུའི་གར་འཚམ་གྱི་འཚམ་ཡིག་ནི། ས་སྐྱ
ཛོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཐུགས་བསྟུས་ནང་ལ་བཞུགས།

43 དཔལ་ས་སྐྱ་པ་སྟག་འཚང་ཏྲ་མ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཆེན་པོ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཆོགས་པ་བཟོད
པ་ཏོ་མཚར་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་འདུས་པའི་རྒྱ་མཚོ། ཨོག་གྲངས། ༢༩༡.༥-༥ ལ་ "ཏྲི་ཏོ་ཇེ་གདན་པ་ཆེན་པོ་ཀུན་དགའ་རྒྱམ་རྒྱལ་གྱི་གཟིགས་སྣང་དུ་ཇི་ལྟར་ཤར
བ་བཞིན་ཐུག་ལེན་དུ་མཛད་པ་ཀུར་གྱི་མགོན་པོ་ལས་མཁན་ལྟ། སྐོ་ཐོར་ངང་ཞེས། ལ་ལའི་ཁ་ནས་ཀྱང་ཡ་མཚན་ཏེ[...]" ཞེས་གསུངས།

44 གོང་དཀར་ཏོ་ཇེ་འཚང་ཏྲ་ཐོས་དབང་ཐུག་ནི། དུས་རབས་ ༡༥ ནང་ཁྱོན། ཁོང་གིས་ཐྲི་ཚུ་དགོན་གྱི་མཁན་པོ་མཛད་པ་ གོང་དཀར་ཏྲ་མ་འཕྲིན་ལས་རྒྱམ
རྒྱལ་གྱི་གསུང་ཡིག ཨོག་གྲངས། ༡༥.༤-༦, ༢༢.༡ ནང་གསལ། གཞན་ཡང་དུས་རབས་ ༡᧢ ནང་ཁྱོན་པའི་གོང་དཀར་བ་ཏྲམས་པ་དགེ་བའི་དབང་པོས། ཐྲི་ཚུ
དང་ལུ་ཕུ་དགོན་གྱི་མཁན་པོ་མཛད་པ་ཀུན་དགའ་བློ་ཐོས་ཀྱི་ ས་སྐྱའི་གཏུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད་ཀྱི་ཀར་སྐོང་། ཨོག་གྲངས། ᠔᠔᠓.᠕-᠑᠐ ནང་གསུངས།

45 ཨ་རི་བ་ David Jackson བོད་མིང་ངག་དབང་རྒྱབས་ལྡན་ཁྱིས་མཛད་པའི་ཐེ་གཞུང་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ ཞི་ཨེ་ཏ་ལ་ནང་གི་སྒྲིས་བྱ་དམ་པ་ཞིག བོད་ཀྱི་སྒྲས
པའི་རྣལ་འབྱོར་བ་ཐེ་ཐུག་ཐེ་རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲ་ཆོ་ཞེས་པ་ (A saint in Seattle: the life of the Tibetan mystic Dezhung Rinpoche) ཨོག་གྲངས། ५३२ ལ་ "ཐོན་ཀྱི
དུས་ཐུ་གོང་དཀར་ཏོ་ཇེ་གདན་ནས་ཐྲང་བའི་གོང་དཀར་ལུགས་ཀྱི་ཐུག་ཐོལ་ཁ་ཤས་ཐར་ལམ་དགོན་དུ་ཐུག་བཞེས་མཛད། དེ་ཡང་ངོར་པའི་ཐོལ་གཙང་མ
ལས་གཞན་དགོན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆོ་ག་དང་གར་འཚམ་འགའ་ཤས་གོང་དཀར་ལུགས་བཞིན་མཛད། " ཅེས་གསལ། ཀྱིས་ཐུ་ཡོད་པའི་ཐར་ལམ་ཐུ་བཀྲ་ཤིས་ཆོ
ཐར་ཀྱིས་བོད་ཐར་ལམ་དགོན་དུ་ཁུར་ལྡ་བཀྲད་ཀྱི་འཚམ་འཁྱབ་ཐྲོང་བ་གསུངས་ཤིང། དེ་གོང་དཀར་ལུགས་ཡིན་མིན་བརྟག

ཐྱོང་བ་དང་། ལྷ་ས་དང་གོང་དཀར་ཆོས་སྒེར་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་ཐྱོང་བ་[46]ལས་གནས་ཚུལ་གང་ཤིས་པ་ཆགས་ཤུ་ཕྱི།

རྡོ་རྗེ་འཆིང་གྲི་འཚམ་དང་གར་ཚུང།

ཤང་དུ་སྐྱེན་གྱགས་ཆེ་བའི་གོང་དཀར་ཆོས་སྒེའི་རྫ་འཚམ་ནི།[47] རྫ་ཆེན་སྣལ་པར་ལྷུར་ནས་ཕལ་ཆེར་སྨོར་མོར་འཁྲབ་སྲོལ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། རྫ་འཚམ་དང་གར་ཚུང་དེ་གཉིས་རྩོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་རྒྱལ་ལ་ཕྱུག་པའི་ཡིག་ཚའི་ལྷུངས་ནི། སྒེ་སྲིད་ས་ངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་(1653–1705)གསུང་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་སྒེ་སྲིད་ས་ངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ཚོགས་མཆོད་སེར་སྒྲིང་གི་བཅའ་བསྒྲིགས་སུ། “དུན্�:ཏྲ:ཏ:ཞེས་རྫ་བོ་ཆེར་གྱགས་པ་བཅོ་ལྔ་སྟོན་དུ་འཁྱིད་མཁན་སྒྲུབ་ཆལ་བ་གཅིག་བཅས་པ་གོང་དཀར་རྩོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་རྒྱལ་ཀྱིས་རྒྱུད་སྒྲེའི་ཕྱག་ལེན་དུ་མ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཐོག་མར་གྱགས་པ་བཀུ་ཤིས་འགྲོས་དང་བཅས་པ།” ཞེས་གསུངས།[48] དེ་ཡང“ “དུན্ས:ཏ:ཏ:[49] ཞེས་རྫ་བོ་ ཆེར་གྱགས་པ་” ཞེས་པ་རྫ་ཆེན་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་འཚམ་གྲི་ཁྱད་པར་དང་དེའི་མིང་གསུངས་ཤིང་། “བཅོ་ལྔ་སྟོན་དུ་འཁྱིད་མཁན་སྒྲུབ་ཆལ་བ་གཅིག་དང་བཅས་པ་དང་།” ཞེས་པས་རྫ་འཚམ་དངོས་སུ་འཁྲབ་མཁན་བཅོ་ལྔ་དང་། དེའི་འགོ་ཁྱིད་མཁན་སྒྲུབ་ཆལ་བ་གཅིག་དང་བཅས་པ་ཁྱོན་མི་བཅུ་དྲུག་ཡོད་པ་གསལ། “བཀུ་ཤིས་འགྲོས་དང་བཅས་པ་” ཞེས་པས་བཀུ་ཤིས་འགྲོས་དང་བཅས་འཁྲབ་པའི་ཚུལ་བཅས་བསྡུས་ཏེ་གསུངས་སོ།།

རྫ་འཚམ་དང་ལྷན་ཅིག་གར་ཚུང་གི་སྐོར་སྒེ་སྲིད་ཀྱིས་གོང་གི་འཛོ་མཐུད་ནས་གསུངས་པ་ནི། “རྫ་ཕན་ནི་རྩོ་རྗེ་གུར་ཀྱི་རྒྱུད་

རྫ་འཚམ་གྱི་ལྷེབས་རིས་རྒྱིང་པ། སྲིན་པོ་རིའི་ཐུག་ལུག་ནང་ཡོད་པ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨ འདྲ་པར།

46 གནས་ཚུལ་གསུངས་མཁན་གཙོ་པོ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༠ སྟོན་གྱི་གོང་དཀར་ཆོས་སྒེའི་གླ་ཆོས་རྒྱལ་ལགས་ཡིན། (b. 1940)

47 དུང་དཀར་ཆོག་མཇོད་ཆེན་མོ། ཨོག་གྲངས། ५३९.

48 མཆོད་ཕྱིན་ནས་མཁན་མཇོད་ཀྱི་རྒྱུན་བཙུགས་པའི་ཆོགས་མཆོད་བཅའ་བསྒྲིགས། ཨོག་གྲངས། ३९བས-ཅ.

49 དུན্ས:ཏ:ལེགས་སྒྲར་སྐད་ནང་དུ་ དུन্দুভি ཟེར། མོ་ཉིར་ཤེ་ལེམ་སི་ (Monier Williams) ལེགས་སྒྲར་དབྱིན་ཡིག་ཆོག་མཇོད་ནང་ལ་ "দুন্দুভি" ནི་ ཁོག་པ་ལ་ཁ་ཤིར་བའི་རྫ་ཆེ་བའི་རིགས་ཤིག (a sort of large kettledrum) ཞེས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད།; Monier Williams Online Dictionary བྱ་སྒྲེལ། https://www.sanskrit-lexicon.uni-koeln.de/monier/) ལ་གཟིགས། (accessed: 2019-11-27)

ཏ་ཐན་ནམ་གར་ཚུང་གི་ཕྲེགས་རིས་ཀྱིང་པ། སྲིན་པོ་རིའི་ཐུགས་ལུག་
ནང་ཡོད་པ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠᠗᠘ ལྡན་པར།

འགྲེལ་དུ་གར་ནི། ཁང་པ་སྲུམ་བཅུགས་སམ་སྲུམ་རིམ་དུ་ཏ་བར་གསུངས་པའི་འོག་མཉམ་ཐ་མར་གར་མཁན་རྣམས་དང་། བར་མ་བཟའ་བཅའ་སོགས་ཚོགས་འཁོར་གྱི་ཡོ་བྱད་དང་། སྟེང་མཉམ་ནང་མར་དགྱིལ་འཁོར་འཁོར་ལོའི་གར་པ་རྣམས་བཞུགས་པའི་འདི་ནི་འོག་གམ་ཕྱི་མཐར་ཏ་བའི་གར་མཁན་ཞེས་ནང་གི་གར་བཡུ་བར་མི་དབང་བ་རྣམས། ཕྱི་རོལ་འཛིག་རྟེན་པའི་གར་གྱིས་ཚོམ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བྱ་བར་གསུངས་པ་སྟེ།ལྷུངས་ཀྱང་། གུར་གྱི་རྒྱུད་ལས། རང་གི་ཚོགས་བཅད་མང་པོར་(=མང་པོ)ནི།།བསྟན་པ་འདིས་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ།། ཇི་སྐྱེད་རོལ་མཛའ་བསྟན་བཅོས་སུ། །དེ་ནི་ཇོ་ཇེ་རོལ་མཛའ་སྦ།། ཞེས་པས་འཛིག་རྟེན་པའི་གར་ལེགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། དེའང་ལྷའི་བུ་གཞོན་ནུ་ཟུར་ཕུད་ལྟ་པའི་ཆ་བྱད་ཅན་གྱི་ཁྲིད་མཁན་གཅིག་གིས་ཕེག་ཇོའ་དང་། ཏ་ཚུང་བཅུ། ཏིང་ཤགས་ལྟ་བཅས་ཁྱོན་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཚང་བས་གར་གྱི་ཚུལ་ནི།" ཞེས་པ་དང་[50] "གླུར་ལེན་ཅིང་འགྲོས་དང་བཅས་པ་བགྱིས་" ཞེས་པ་རྣམས་གསུངས་པ་ལས།[51] ལུང་ཚོག "ཏ་ཐན" ཞེས་པ་ནི། ཏ་ཚུང་ངམ་ཐ་ཏ་ཁྱེར་ནས་འཁྱབ་པའི་གར་གྱི་ཁྱད་པར་དང་མིང་གསུངས་ཤིང་། "ཇོ་ཇེ་གུར་གྱི་རྒྱུད་འགྲེལ་དུ་གར་ནི། ཁང་པ་སྲུམ་བཅུགས་སམ་སྲུམ་རིམ་དུ་ཏ་བར་གསུངས་པའི་འོག་མཉམ་ཐ་མར་གར་མཁན་རྣམས་" ཞེས་དང་། "འོག་གམ་ཕྱི་མཐར་ཏ་བའི་གར་མཁན་ཞེས་ནང་གི་གར་ལ་བཡུ་བར་མི་དབང་བ་རྣམས། ཕྱི་རོལ་འཛིག་རྟེན་པའི་གར་གྱིས་ཚོམ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་བྱ་བར་གསུངས་པ།" ཞེས་པས་གར་བྱེད་པའི་དགོས་པ་དགྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་གི་གར་ལྟ་མི་ཆོག་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆེད་ཕྱི་རོལ་དུ་འཛིག་རྟེན་པའི་གར་བྱེད་པ་གསུངས། ཡང་ "ལྷའི་བུ་གཞོན་ནུ་ཟུར་ཕུད་ལྟ་པའི་ཆ་བྱད་ཅན་" ཞེས་པ་འཆམ་དེ་ཉིད་འགོ་ཁྲིད་མཁན་གྱི་ཆ་བྱད་དམ་ཆས་ལྷུགས་གསུངས་པ་དང་། "ཁྲིད་མཁན་གཅིག་གིས་ཕེག་ཇོའ་ནས། ཏ་ཚུང་བཅུ། ཏིང་ཤགས་ལྟ་བཅས་ཁྱོན་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཚང་བས་" ཞེས་པས་འཆམ་གྱི་ཡོ་བྱད་རོལ་མོ་དང་།

50 མཆོད་སྦྱིན་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་རྒྱུན་བཅུགས་པའི་ཚོགས་མཆོད་བཅའ་བསྒྲིགས། ཨོག་གྲངས། ᠓᠘.᠘-᠒᠐ན.᠒. གོང་དུ་གུར་གྱི་ལུང་དྲངས་པ་ནི། འཕགས་པ་མཁའ་འགྲོ་མ་ཇོ་ཇེ་གུར་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་བརྡུག་པ། ཨོག་གྲངས། ᠓᠘ཨ᠓.

51 མཆོད་སྦྱིན་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་རྒྱུན་བཅུགས་པའི་ཚོགས་མཆོད་བཅའ་བསྒྲིགས། ཨོག་གྲངས། ᠒᠐བ᠓.

བྱིད་མཁན་གྱི་གྲངས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡང་འགོ་ཁྲིད་མཁན་དེས་ཤེག་རྟོགས་པ་དང་། མི་བཅུས་ཀ་ཚུང་དང་། གཞན་ལྟས་ཏིང་ཤགས་འཛིན་པ་བསྟོམས་ན་འཚམ་བྱིད་མཁན་བཅུ་དྲུག་ཡོད་པ་གསུངས། “གར་གྱི་ཚུལ་ནི།” ཞེས་སོགས་ནས་ “གླུང་ལེན་ཅིང་འགྲོས་དང་བཅས་པ་བགྱིས་”ཞེས་པས་གར་བྱིད་པའི་ཆོ་སྒྲགས་ཚོག་གི་གླུ་ལེན་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་འགྲོས་དང་བཅས་གར་བྱིད་ཚུལ་བཅས་གསལ་བར་གསུངས་སོ།།

དེ་ལྟར་སྒོ་སྲིད་ཀྱིས་ཆོགས་མཆོད་ཞེར་སྒྲིང་གི་བཅའ་བཟློགས་སུ། ཀ་པོ་ཆེ་དང་ཀ་ཕན་གྱི་འཚམ་གཤིས་དགྱུས་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པ་དང་། དེ་དང་མཚུངས་པར་མཆོད་སྟོང་འཛམ་གླིང་རྒྱུན་གཅིག་གི་དཀར་ཆག་ཏུའང་། “ཀ་པོ་ཆེ་པ་ཆོས་ཀྱིས་རྟོ་རྗེའི་འགྲོས། ཀ་བྷན་པ་ཆོས་ཀྱིས་གར་ཚུང་།”[52] ཞེས་ཀ་འཚམ་དང་གར་ཚུང་གཤིས་ཀ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་གསུངས་ཤིང། ཀ་ཆེན་གྱི་འཚམ་དང་གར་ཚུང་གི་འཚམ་འབྲབ་མཁན་གྱི་གྲངས་ཀྱང་མཚུངས། རྟོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་”རྟོ་རྗེ་གླུ་གར་གྱི་བཤད་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་དབྱང་གཤེན་ལས་ཀྱང་། “དེ་ཡང་གུར་ཤིང་ལས། དེ་ནས་བཅོམ་ལྡན་འདས་རྟོ་རྗེ་རོལ་མོའི་སྒྲ་ཞེས་བྱ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་བཞུགས་ཏེ། རོལ་མོའི་སྒྲའི་སྒྲེགས་པ་འདི་ཤིད་ཀྱི་སྐུ་དང་གསུང་དང་ཐུགས་རྟོ་རྗེ་ལས་བྱུང་རོ།།” ཞེས་སོགས་དང་། “དེ་ལག་ཏུ་བླང་བའི་ཚུལ་གར་ཚུང་ཆགས་ཡིན་པས།”[53] ཞེས་སོགས་གར་ཚུང་གུར་གྱི་རྒྱུད་ལས་བྱུང་བ་ཚོག་ཟིན་དུ་གསུངས་པ་དང་། བླ་མ་དམ་པའི་མཆོད་དཔོན་ཤེས་རབ་སྙིང་བས་མཛད་པའི་གར་ཡིག་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བཞེད་བྱང་དུ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་པས།[54] གར་ཚུང་འདི་གུར་གྱི་རྒྱུད་ལས་གསུངས་མོད། འོན་ཏེ་དེ་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་འཁྲབ་སྲོལ་ཡོད་པའི་ཕ་ཚེན་གྱི་འཚམ་འདི་རྒྱུད་སྒྲ་ལས་གསུངས་པའི་ལྷུངས་ནི་ད་བར་མ་རྙེད་དོ།།

ཅ། དྲས་དང་ས་གནས་གང་དུ་འཁྲབ་པའི་ཚུལ།

༡༥༧ སྟོན་ཀ་འཚམ་དེ་ཤིད་གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲ་རང་དུ་བོད་ཟླ་དང་པོའི་ཚེ་འཕྲལ་དུས་ཆེན་དུ་འཁྲབ་པའི་སྲོལ་ཡོད་པ་ནི། གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲའི་ལོ་རྒྱུས་རིན་ཆེན་དོ་ཤལ་ཞེས་པར་ཐོག་མར་ཀ་ཆེན་དང་གར་ཚུང་སོགས་སེར་སྒྲིང་གིས་སྟོན་པའི་གོས་ཤུ་གདན་འདྲེན་པ་དང་।གོས་ཤུའི་ཤུ་མཏུན་དུ་མཆོད་པ་འབྱལ་བ་དང་ཞལ་འདོན་གསུང་བའི་སྲོལ་ཡོད་པ་སོགས་ལས་ཤེས།[55]ཀ་

52 མཆོད་སྟོང་འཛམ་གླིང་རྒྱུན་གཅིག་གི་དཀར་ཆག་ཨོག་གཡས། ༢༠རྩ.༡.

53 རྟོ་རྗེ་ཤུ་གར་གྱི་བཤད་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་དབྱང་གཤེན། ཨོག་གཡས། ༣༢༠.༡ཆ-༣༢༡.ར.

54 ཕྱག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བཞྲེད་བྱང་མཐོང་བ་དོན་ལྡན། ཨོག་གཡས། ༣༢༡.མ-ར.

55 གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲ་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་རབས་བསྡུས་རིན་ཆེན་དོ་ཤལ། ཨོག་གཡས། ༡ཅ༤.ཧ-༡ཅ་.ཀ: "བོད་ཟླ་དང་པོའི་ཆོས་བྱུག་ཤིན་ནས། ཆོ་འཕྲལ་དུས་ཆེན་ལ་ཐུ་རྒྱུད་དང་। ཆ་ལ་འཕྱོར་རྒྱུ། ཟླ་མེད་རྒྱུ་ཀྱི་རྩལ་མཚོན་དཀྱིལ་འཁོར་ཤི་ཤུ་ཆ་བཏུང་ཀྱི་ཆོ་གའི་སྒྲུབ་མཆོད་ཚུགས་བཞིན་ [...] ཤིན་དང་པོ་(པོར་)ས་དཀར་(=གར་)ལ་གུར་དཀར་(=གར་)ཤི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཞེས་པ། གར་གྱངས་བཞི་ཞེ་ལྔ་(=ལྔས་)གར་འཚམས་མཐོང། ཤིན་གཤིས་པར་སྒ་གོན་ཀུབ་ནས་དཀྱིལ་འཁོར་བཞིངས། དངོས་གཞི་ཤིན་བདུན་རིང་ཤིན་ལྟར་བཅུ་མཆོད་དང་། ཆོས་བཅོ་ལྔའི་ཤིན་སྟོང་མཆོད་དང་། ཆོས་(=མཆོད་)གར་ལ་དགེ་འདུན་

ཐུན་པོ་ ༡༩༦-༡༩༥༠, Heinrich Harrer གྱི་ཤེར་ཚགས།, Ethnographic Museum of the University of Zurich, Switzerland, VMZ 400.08.01.689

འཚམ་གྱི་མཚན་ལ་ཀྱི་རྡོ་རྗེའི་སྒྲུབ་(=འབྱུབ་/གྱུབ་)འཚམ་ཟིར་བ་ཡང་གོང་དཀར་ཚོས་སྟེའི་གནས་ཡིག་ཏུ་གསལ།[56] དེ་ནི་དེང་སྐབས་དཔལ་ཀྱི་རྡོ་རྗེའི་སྒྲུབ་མཆོད་ཀྱིན་ལྷའི་མཇུག་ཏུ་ཇ་འཚམ་འབྱབ་པའི་སྲོལ་བྱང་བ་ལས་ཐོགས་པར་སྣང་། འོན་ཏེ་ཐོན་མ་བོད་ཟླ་དང་པོར་སྒྲུབ་མཆོད་མང་པོ་ལྟན་ཅིག་ཏུ་ཚུགས་པའི་སྲོལ་བྱང་འདུག བསྟན་འཛིན་ཆོ་རིང་གིས་ཆོ་འཕྲལ་དུས་ཆེན་སྐབས་ཐོག་མར་འཚམ་རྡ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ། དགོན་པའི་གྲོང་དུ་ཁང་ཚན་བཞི་དང་། གོས་སྒྲ་ཐང་སོགས་སུ་ཐེངས་རེ་འབྱབ་ནས་མཐར་འཚམ་རྡར་མཇུག་བསྡུས་ཏེ་འབྱབ་སྲོལ་ཡོད་པའི་སྐོར་ཡང་བྱིས།[57]

སྟེ་གྲིད་ས་ངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ཚོགས་མཆོད་ས་ཁྲིང་གི་བཅའ་བཟློགས་སུ་གསལ་བ་བཞིན་གོང་དཀར་ཏ་འཚམ་དེ་ཀྱིད་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི(1617–1682)འདས་མཆོད་ཚོགས་མཆོད་ས་ཁྲིང་དུ་འབྱབ་སྲོལ་བྱང་ཞིང། གོང་དཀར་ཚོས་སྟེ་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྡུས་རིན་ཆེན་དོ་ཤལ་དང། བོད་དུ་དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་བའི་སྟོན་ཏ་འཚམ་འདི་ཀྱིད་འབྱབ་སྟོན་ཟིད་ཐྱོང་བས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། བོད་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༧ ཙམ་ནས་གོང་དཀར་ཚོས་སྟེའི་དགེ་འདུན་པ་བརྒྱ་དང་དྲུག་ཅུ་རེ་བརྒྱད་ཚོགས་མཆོད་ས་ཁྲིང་ལ་ཕེབས་སྲོལ་ཡོད་ཅིང་།[58] བོད་ཟླ་ ༢ པའི་ཚེས་ ༣༠ ལ་ས་ཁྲིང་ཕེབས་པའི་ཐོག་མར་གཙུག་ལག་ཁང་རྒྱལ་སྦོ་ནུབ་ཏུ་འབྱབ་པ་དང་། དེ་ནས་བར་སྐོར་བརྒྱད་ལྟ་སའི་ལྷོ་ཕྱོགས་རྡོ་རིང་ཡོད་ས་པོ་ཏ་ལའི་མདུན་ཐང་དུ་ངལ་གསོ་རྒྱབ་རྡེས། །གོང་ས་མཆོག་ལ་སྒྲུན་འབུལ་ཞུ་སྲོལ་ཡོད།[59]

ཞལ་གྱངས་དྲུག་ནུ་སྐོར་འཕེབ་(=ཕེབས་)དགོས། དེའི་སྔ་དོར་རྒྱལ་དབང་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་གོས་སྒྲ་གདན་འདེན་ལ་དང་པོ་ཐུག་དར་དཀར་པོ་སོགས་ལྟ་[ཀ५९] ལྟན་ཚོགས་མཆོད་ས་ཁྲིང་ཕྱིང་)དང་ཅ་ལམ་འདུ་བས་ཏ་ཆེན་དང་གར་ཚུང་ལ་སོགས་འཚམས་རིགས།" སོགས་གསལ།

56 གོང་དཀར་ཚོས་སྟེའི་གནས་ཡིག ཨོག་གྱངས། ༧༠༠.

57 གོང་དཀར་ཚོས་སྟེའི་ཏ་འཚམ། ཨོག་གྱངས། ༧९.

58 ཚོགས་མཆོད་ས་ཁྲིང་དུ་ཕྱོད་ཐྱོང་བ་སྒྲ་མདུན་ཀྱི་སྒྲ་ཐུང་ཟུར་པ་ཚོས་རྒྱལ་ལགས་ཀྱིས་གསུངས། གོང་དཀར་ཚོས་སྟེ་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྡུས་རིན་ཆེན་དོ་ཤལ། ཨོག་གྱངས། ༧५९-९० དེ་བཞིན་བྱིས་ཡོད།

59 ཚོགས་མཆོད་ས་ཁྲིང་དུ་ཕྱོད་ཐྱོང་བ་སྒྲ་མདུན་ཀྱི་སྒྲ་ཐུང་ཟུར་པ་ཚོས་རྒྱལ་ལགས་ཀྱིས་ཚོགས་མཆོད་ས་ཁྲིང་དུ་གོང་དཀར་ཚོས་སྟེ་བས་ཏ་འཚམ་དང་། གར་ཚུང་། གནོད་ཐྱིན་བཅུ་གཉིས། ཐྱོགས་སྐྱོང་བརྒྱད་ཞལ་འབས་ཐྱག་མཚན་དང་བཅས་པ་སྟོབ་དཔོན་གཅིག་ཟེ་བས་མི་ཉིར་གཅིག་མཆོད་ཕྱས་ཁྲིང་མཁན་

གཞན་ཡང་རྒྱ་འཚམ་དེ་ཁྱིད་ས་སྒྲ་མཚོང་མ་དང་རྒྱལ་བ་པཾ་ཆེན་ལྟ་བུའི་བླ་ཆེན་ཁག་གི་ཕེབས་བསུར་འཁྱབ་སྒོལ་ཐུང་འདུག[60] དཔེར་ན་ངོར་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཚེས་སྐྱོང་(1702–1758?)གོང་དཀར་ཚེས་སྟེར་ཆིབས་བསྐྱུར་གནང་སྐབས་རྒྱ་འཚམ་གྱི་ཕེབས་བསུ་ཞུས་པ་རྗེ་དེ་ཁྱིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ།[61]

ས་སྐྱ་བདག་ཆེན་དྲག་ཤུལ་འཕྲིན་ལས་རིན་ཆེན་(1871–1936) གོང་དཀར་དུ་ཕེབས་སྐབས་རྒྱ་འཚམ་གྱིས་ཕེབས་བསུ་ཞུས་པའི་སྐོར་རྗེ་དེ་ཁྱིད་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་དུ་ཐུང་བ། "ཚེས་སྟེ་དང་ཉེ་བར་ས་ཕེད་དང་བླ་ཆེན་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་བཞིད་རྒྱ་འཚམ་པའི་བསུ་བ་རྩེ་ཅིག་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་དུ་ཐུང་བ། "ཚེས་ལྷ་ངང་ཉེ་བར་ས་ཕེད་ངང་བླ་ཆེན་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་བཞིད་རྒྱ་འཚམ་པའི་བསུ་བ་ཆེ་ནས་ངུ་ཐུང་ཐུ་ཡིང་ཕོ་ཐང་དང་བཅས་མཐུ་བཙུན་ཀུན་དཀའ་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱི་གདན་ས་གོང་དཀར་རྩོ་རྗེ་གདན་ཀྱི་ཚེས་ལྷ་ཆེན་པོར་འབྱོར་"ས་གསལ་ཐུང་།[62] དེ་"བླ་ཆེན་འཕགས་པའི་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་

ས་གསལ་གཞན་ཡང་ཡོད་པ་གསུངས། བསྟན་འཛིན་ཚེ་རིང་གིས་རྒྱ་འཚམ་འཁྱབ་ཡུལ་ས་གནས་ཀྱི་ཐོ་གཞན་ གོང་དཀར་ཚེས་ལྷོའི་རྒྱ་འཚམ། ཨོག་གྲངས། ༧༥ ནང་བྱིས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ སྟོན་དུ་ཚོགས་མཆོད་ས་རྒྱུང་ཐུ་གོང་དཀར་རྒྱ་འཚམ་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས་པ་ཕྱི་རྒྱལ་ཚོས་ཀྱང་མཇལ་ཐུགས། དཔེར་ན། ཧེཌུ་རི་ཚར་སོན་ (Hugh Richardson, 1905–2000) གྱིས་ལྷ་ས་པའི་ལོ་རིའི་དུས་ཚེན་(Ceremonies of the Lhasa year) ཞེས་པའི་དེབ་ནང་ཐོན། ཨོག་གྲངས། ༢༣, ༥༧. བོད་ནང་ལོ་བདུན་ཞེས་པའི་ཐོམ་པ་པོ་ ཧན་རི་ཧ་རར་ (Heinrich Harrer, 1912–2006) ལྷ་ས་བཞུགས་རིང་སྐྱོན་པའི་རྒྱ་འཚམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་པར་ནི་ཁྱིད་མི་ཁུངས་བ་ཞིག་ཐུ་ཡིག་རིག་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཁང་པ་ (Ethnographic Museum of the University of Zürich) དུ་ཁར་ཚགས་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་ཁ་ཤས་ཧ་ར་ར་ བོད་ཐོམ་པ་པོ་གཞན་དག་གིས་དེབ་ནང་པར་སྐྲུན་བྱས་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ལྷ་ས་པའི་ལོ་རིའི་དུས་ཚེན(Ceremonies of the Lhasa year) ཞེས་པའི་ནང་ཐོན། ཨོག་གྲངས། ཥ.. ཚར་ལི་ཥི་བེལ་ (Charles Bell, 1870–1945) གྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༧ ལོར་རྒྱལ་པའི་རྒྱ་འཚམ་གྱི་པར་ཁྱིད་ཞིག་ གོང་ཀྱི་ཆུ་ཚེའི་གར་འཚམ། ཚོས་དང་དམངས་ཁྲོད་རིག་གཞུང་གི་འགྲུལ་བཞུད་ཞིག་ (Tibetan sacred dance: a journey into the religious and folk traditions) ཞེས་པའི་ནང་པར་སྐྲུན་བྱས་ཡོད། ཨོག་གྲངས། ༥.. གཞན་གོང་དཀར་རྒྱ་འཚམ་གྱི་བཀྲན་ཐུང་ཞིག། ཝི་པི་ཥི་འཕྲིན་ལས(BBC)གྱི་ཐད་སྟོན་བྱས་པའི་དཔོས་ཐུང་བཀྲན་ཕལ་ ཐུག་མའི་ཡོལ་བ་ལྷུང་བ། ང་ཚོའི་འཛམ་གླིང་ཞེས་པའི་རྒྱུན་མཐུད་ཞེ་ཚན་ (The Bamboo curtain falls - World about us series, UK: BBC Bristol, 1982) ནང་ཡོད་པས་སྐར་མ་༤ དང་ ༥༧ ཚན་ལ་གསལ་བ་དེར་གཟིགས། བྱ་ཐེལ། https://www.youtube.com/watch?v=l531heFf5y0 "Tibet Rare Footage - Complete Version", cenfy57 (accessed: 2019-10-19).

60 བླ་ཆེན་རྣམ་པ་དབུས་ཕེབས་ཀྱི་ཕེབས་བསུར་ཡུགས་ཟམ་དུ་འཁྱབ་པ་དང་། ལྷོ་གནས་ལུ་ཐོན་སྐབས་གོང་དཀར་རྒྱལ་གྲབ་གླིང་དུ་འཁྱབ་ཐོང་བ་མ་ཚོགས་གི་སྐུ་ཐུང་ཟུར་པ་ཚོས་རྒྱལ་ལགས་ཀྱིས་གསུངས།

61 ངོར་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཚོས་སྐྱོང་ཞབས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་སྣ་ཚོགས་ལྷོན་པ་སྐུག་པའི་འཁྲི་ཤིང་། པོད་གསུམ་པ། ཨོག་གྲངས། ༩༥.-༩༥.༢ ནང་གསལ། "རིམ་ཀྱིས་གླ་ལས་ཐོན་ཏེ། དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་བསྟན་པའི་ཐོག་དང་ཡུགས་རི་ལྟ་བུར་ཐུར་པའི་གོང་དཀར་མི་འགྱུར་ཐོ་ཐེ་གནས་དུ་སོང་། ལམ་བར་ཐོང་ནང་ཟུང་འཕེལ་ཀྱི་དགེ་ལུགས་དགོན་བཤད་གླུས་ཀྱིང་ནས་དར་འགྱུར་དུང་འབྲུད་ཅང་ལྟ་བས་ཀང་ཕུང་བ་སོགས་[༩༥༥]མཇོད། ཐོ་ཐེ་གནས་ཀྱི་ཡུགས་རི་ལྟ་བུར་ཐུར་པ་ཅང་ཉེ་བར་སྟོས་སུ་ཐུ་གྲིང་ནང་ཚོགས་མཆོད་སྐབས་ལྟ་ས་དགོས་པའི་ཇ་ཁའི་ཤ་ཁ་ཅ་ཤས་ཀ་ཅ་ཤ་ཁ[ཁ]ཁ[ཁ]ཁ[ཁ]

ཕྱི་ཟོ་ ༡༩ཁ-༡༩༥༠, Heinrich Harrer གྱི་ཤར་ཚགས།, Ethnographic Museum of the University of Zurich, Switzerland, VMZ 400.03.24.026B

བཞིད་"ཞིས་པ་ནི། རྡ་འཚམ་དེ་ཉིད་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པའི་དགོངས་པ་བཞིན་ཕྱག་ལེན་དུ་མཛད་པ་བརྟེད་སྲོལ་ཡོད་པ་ཡིན་ནམ་སྙམ།

ཆ། གང་འཚམ་གྱི་ཡོ་བྱད་དང། ཇི་ལྟར་འཁྲབ་པའི་ཚུལ།

ཇ་ཆེན་འཚམ་པའི་ཡོ་བྱད་ནི། ཇ་ཆེན་བཅོ་ལྔ་ཐ་གཡོབ་དང་བཅས་པ། སྒྲབ་ཆལ། དབྱ་ཞུ། ཤན་ཐབས། ཕོད་གོས། ཤ་ཐོམ་བཅས་ཡོད་ཅིང་། ཤིང་ལས་གྲུབ་པའི་ཇ་ཆེན་ཆེས་ཆེ་བ་ཐེག་ནུས་ཚད་དང་། གོས་ཆེན་གྱི་ཕོད་གོས་དང་དབྱ་ཞུ་ནི་རྒྱ་ཡུགས་ལྟ་བུར་སྣང་ཞིང་། ཤན་ཐབས་ཀྱི་ཐུལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ། ལག་ངར་ལ་ཙ་སྟོམ་བྱེད་པ། གདོང་ལ་རྒྱ་དང་མིག་ལ་ཚོན་ནག་བསྒུ་བ། སྐེ་ལ་དར་ཚོན་དམར་པོ་སྦྲོག་པ་སོགས་གླ་སའི་ཐོབ་ཐོབ་ཀྱི་ཤན་ལྟ་བུ་བྱེད་སྲོལ་མཆིས།

ཇ་འཚམ་འཁྲབ་པའི་ཚུལ་ད་ལྟ་ཤན་གསོ་ཞུས་པ་ལྟར་ན། སྒྲབ་ཆལ་བཀོལ་བ་དང་ ཇ་བརྡུང་བཞིན་འགྲོས་དང་བཅས་འཁྲབ་པ་ལས་གླུ་ཚིག་མེད་ཅིང་། དེ་ཡང་འཚམ་བྱེད་མཁན་གཟུགས་ཆེ་ཞིང་སྟོབས་དང་ལྡན་པས་ཇ་པོ་ཆེ་སྒལ་བར་འཁུར་ཏེ་ལག་གཤེས་གས་ཇ་གཡོབ་ཁྲིར་སྟེ། ཇའི་གཡོན་ཕྱོགས་ཀོ་ནར་བརྡུང་ནས་འཁྲབ་པ་དང་། ཐོག་མར་འཚམ་ཐོན་པའི་ཆོ་ས་རྒྱིང་བཞིན་དུང་རྒྱ་བྱད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་འགྱུར་འགྲོས་དང་། མཁྱོགས་བྱལ་སྒྲབ་ཆལ་གྱི་འགྲོས་ལ་གཙོ་བོར་བསྡུན་པ་དང་། ད་ལྟའི་ཕྱག་ལེན་ལ་དུང་ཆོག་དང་རོལ་ཆོག(སྒྲབ་ཆལ་)གཤེས་གར་བསྡུན་པ། མགོར་སྒྲབ་ཆལ་གྱིས་འགྲོས་དང་བསྡུན་སྒྲུན་འདེན་དུག་བརྡུང་བྱེད་པ་དང་། དངོས་གཞིའི་འགྲོས་ཕལ་ཆེ་བ་རྫོ་ཇའི་འགྲོས་དང་། མཐར་བཀྲ་ཤིས་འགྲོས་ཞེས་ཡོག་འཚམ་ལྟ་བུར་མི་གཤེས་རེས་གོམ་ཞེང་ཆེས་ཆེ་བར་མཆོང་བ་ཕྱད་ཕལ་ཆེར་སྟོར་མོར་འཁྲབ་པ་ཡིན།

ཁང་ཆེན་མོར་ངོས་རྟམས་ལ་གདན་ཁྲི་དང་། ཐྲོར་བྱིངས་ལ་བཞུགས་གྲལ་ཆོས་སྟེ་སྒྲལ་ཐུ་ཡངས་འཛིན་མཁན་པོ་གཤེས། དབྱ་ཆེ་བཞི་ངོས་རྟམས་དང་ཞལ་སྦྲོད་ཀྱི་གདན་ཐོབ་བཅས་དང་གཡས་གཡོན་རྒྱབ་རྟམས་སུ་གྱི་བྱིངས་བཅས་འགོད་དེ་ཚང་མར་ཧ་འཕྲས་བཏང་ཐོག་ཆོས་སྟེའི་དབྱ་བྱེད་ནས་ཧ་མཆོད་བསྐྱལ་" སོགས་བྱུང་།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ལོ་བྱིས་ཀྱི་གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲིའི་མཆོད་འབུལ་སྟོན་ལམ་སྐབས། གར་ཆུང་འཁྱབ་པ།

ཏ་ཆེན་གྱི་འཚམ་འཁྱབ་པའི་རིམ་པ་ནི།[63] ༡། སྒྱན་འདྲེན་དྲག་བཏུངས། ༢། རྡོ་རྗེའི་འགྲོས། ༣། བཞི་འགྲོས། ༤། གསུམ་བཏུངས། ༥། ལྷ་བཏུངས། ༦། བདུན་བཏུངས། ༧། དགུ་བཏུངས། ༨། བཀྲ་ཤིས་འགྲོས་བཅས་དང་། གཞན་ཡང་ཏ་བག་གར་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་སྟོན་མ་འཁྱབ་སྲོལ་ཡོད་པ་གསུངས། གར་ཆུང་གི་ཡོ་བྱད་དང་། འཚམ་རྡོ་ལྟར་འཁྱབ་པའི་ཚུལ་ལས། གར་ཆུང་གི་ཡོ་བྱད་ནི། ཕེག་རྡོབ། ཏ་ཆུང(རྫ་ཏ་)བཅུ། ཏིང་ཤགས་ལྟ། ཏ་མ་རु་བཅས་དང་། ཆས་གོས་ནི། གཙུག་ཏོར། ཅོད་པཊ། དར་དཔྱང་། སྐོད་གོས། ཕོད་གོས། ཤམ་ཐབས། རས་ཐོམ་བཅས་ཡོན་པ་སྟེ། སྒེ་ཥིད་ཀྱིས་ཚོགས་མཆོད་བཅའ་བསྒྲིགས་ལས། ལྷའི་བུ་གཞོན་ནུ་ཟུར་ལུད་ལྟ་པའི་ཆ་བྱད་ཅན་དུ་གསུངས་པ་བཞིན་གཞོན་ནུ་ལང་ཚོ་དར་ལ་བབ་པ་བཅུ་དྲུག་གིས་གོང་དུ་ཐྱུང་བའི་ཆས་གོས་རྣམས་ཡོན་རས་ལྷའི་ཆ་ལུགས་དང་ལྟན་པར་འཁྱབ་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ཚོགས་མཆོད་བཅའ་བསྒྲིགས་ལས། “གར་ཀྱི་ཚུལ་ནི་ གླུ་ཚིག་ ཨཱཿཏྲཾ་པཾ་ཧཱུཾ་ སོགས་དང་ “གླུར་ལེན་ཅིང་འགྲོས་དང་བཅས་པ་བཀྲིས་” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གླུའི་ཚིག་ལ་བསྟན་ནས་ལག་གི་ཕྱག་རྒྱ་དང་། ཞབས་པའི་སྟངས་སྟབས། ལུས་ཀྱི་འགྱུར་འགྲོས་དང་བཅས་གར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ।[64]

ཨ། ཏ་འཚམ་ཅམས་ཀས་ཞུས་པ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥ ལོར་གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲིར་གསོ་བྱེད་པའི་ཆོག་མཆན་ཐོབ་པ་དང་།[65] ཤུལ་ལུས་དགེ་འདུན་ཁག་ཅིག་ཅིས་འགན་

63 བོད་དུ་དུས་འཁྱོར་ཐྱོང་སྟེ་ལོ་གསུམ་ནུ་ཙམ་གྱི་རིང་ཆོས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་ཅམས་པར་བཏེན་འཚམ་སྐད་དམ་གར་འཚམ་གྱི་ཆེད་དུ་སྟོད་པའི་ཐ་སྐད་ཀྱི་ཆ་འགའ་ཡང་བརྗེད་དེ་ཕྱིས་ཏ་འཚམ་སྒྲར་གསོ་བྱེད་པའི་སྐབས་བོད་ཕྱི་ནང་གཤིས་གར་ཏ་འཚམ་སྟོང་མཁན་གསར་པ་ཁམས་ལ་ཐ་སྐད་ཆིང་པ་འགའ་ཞིག་ངོ་སྟོང་བྱེད་དགོས་ཐུབ་།

64 གར་ཆུང་གི་གར་ཡིག་དང་གླུ་ཚིག་མཇུག་ཏུ་ཟུར་བཀོལ་ནང་བཀོད་ཡོད།

65 ཕྱི་ལོ་ ༡༩ཀ༣ ལོ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༣ བར་ཀྱི་སྟོན་ཁ་དཔལ་མེ་འགྱུར་རོ་རྗེ་གདན་བདེ་བ་ཆེན་པོ་གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲ་དགོན་ཅམས་གསོ་ཞུས་གནང་བའི་ནང་ནས་ཙ་ཆེའི་རིག་དངོས་ལག་གི་དཀར་ཆག་དྲན་ཐོ། ཨོག་གྲངས། ༥བ.

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ བོད་དུ་གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲིལ་མཆོད་འཚུལ་སྨོན་ལམ་སྐབས། ཇ་འཚམ་འཁྱབ་པ།

བཞེས་ཏེ་དགོན་པ་སྤར་གསོའི་འགོ་ཚུགས་ཤིང་། གླ་རྒྱུན་གསར་ཞུགས་ཆགས་ལ་ཇ་འཚམ་བསྟན་མ་ཁན་ནི་ཐུན་བསྟན་འཕེལ་ལགས་དང་། འཚམ་དཔོན་དགེ་བཤེས་ཤྲཱི་རིན་ཆེན་སོགས་ཡིན།[66] ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོར་ཆོ་འཕྲུལ་དུས་ཆེན་སྤར་གསོ་ཞུས་ཏེ་འཁྱབ་པའི་འགོ་ཐོག་མར་ཚུགས་ཤིང་།[67] དེ་ནས་བཟུང་ལོ་རེ་བཞིན་གོང་དཀར་ཆོ་འཕྲུལ་སྨོན་ལམ་གྱི་དུས་ཆེན་ལ་ས་ཕྱོགས་གང་ས་ནས་མཇལ་བཅར་ཞུ་མཁན་ཏེ་མང་དུ་ཐྱོར་ཏེ་མི་མང་སྟོང་ཚོ་མང་པོ་ཡོང་བ་དང་། ཇ་འཚམ་དང་གར་ཆུང་ལོ་རེ་འཚར་ཅན་དུས་ཆེན་དེའི་སྐབས་སུ་འཁྱབ་སྟོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ཇེས་གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲིལ་གྱ་ཡ་བཅན་བྱོལ་དུ་ཡོང་བའི་འགོ་ཚུགས་ཤིང་། དེ་དག་ས་སྒྲ་མཐོ་སྨོབ་དང་ཕྲོང་ས་བཅད་གྱར་སྨོབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་པར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༢ ས་སྒྲ་མཐོ་སྨོབ་བཙུགས་ཏེ་ལོ་ཉེར་ལྔ་འགོར་བའི་དུས་དུན་མཐོ་སྨོབ་ཀྱི་མ་ཁན་རབས་གཉིས་པ་མ་ཁན་པོ་མིག་དམར་ཆོ་རིང(1956–1999)གྱི་དགོངས་བཞེད་བཞིན་ཐོག་མར་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས། དེ་ཇེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ མ་ཁན་པོ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོས(b. 1954)གསར་འདེབས་ཞུས་པའི་སྒྲུབ་གྲྭ་བཙེ་ཆེན་བསམ་གཏན་གྲྭིང་[68]སྒོ་འབྱེད་མཇད་སྒོར་ཀ་ཁོང་ས་མཆོག་ཆིབས་བསྒྲར་སྐབས་ཀ་ཁོང་ས་མཆོག་དང་། ཀ་སྒྲབས་མཁོན་ཀ་ཁོང་མ་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཀ་སྒྲབས་ཇེ་བཅོ་བཏྲད་ཁྱི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ཆུམ་པའི་སྒུ་མདུན་དུ་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས།[69] ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ ཀ་ཁོང་ས་མཆོག་གི་རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་

66 སྐབས་དེར་ཁོ་པོ་(འཇམ་དཔལ་དགའ་བ་)གར་ཆུང་དང་ཇ་འཚམ་སྒྲོང་ཐྱོང་ཡོད།

67 བསྟན་འཛིན་ཆོ་རིང་གིས་ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོར་ཐོག་མར་འཁྱབ་སྟོན་སྐབས་གཟིགས་མོར་ཕེབས་མཁན་མི་གངས་སུམ་སྟོང་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་བྱིས། གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲིལ་ཇ་འཚམ། ཨོག་གྲངས། ༡༥ ལ་གཟིགས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠/༥༧ ཙམ་ལ་གོང་དཀར་དགེ་འདུན་པས་ཇ་འཚམ་དེ་ཉིར་ཆེད་ཐང་འཁྱབ་སྟོན་བྱེད་ཐྱོང་ཡོད་པ་གོང་དཀར་ཆོས་སྒྲིལ་དཔེ་ཁྱིད་ཁན་འཇམ་དཔལ་ཐབས་མཁས་ཀྱིས་གསུངས།

68 དེ་ནི་དེཁར་བཅུན་ལྷན་ལྷ་ལྷ་ཞེས་པའི་ས་གནས་ཤུ་ཡོད་པ་དང་། ཐོག་མར་སྒྲུབ་ཁང་གི་ཏོ་པོར་ཕྱག་བཏབ་ཀྱང་ཕྱིས་རིམ་བཞིན་སྟོབ་གཉེར་ཁང་དུ་ཀྱར་ནས་ད་ལྟ་ས་རྒྱལ་བཙུན་མའི་མཐོ་སྨོབ་ཡིན།

69 ཀ་ཁོང་ས་མཆོག་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༥༧ སྟོན་ཚོགས་མཆོད་སེར་སྒྲིང་དུ་ཇ་འཚམ་གཟིགས་ཐྱོང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནས་ལོ་ ༥༠ ལྷག་གི་ཇེས་ཐོག་མར་གཟིགས་སྐབས་མཐའ་མའི་ལོག་འཚམ་དེ་འཁྱབ་མ་སོང་ཞེས་བཀའ་སྩལ་བར་འཁྱབ་ས་ས་གདན་ཐོག་ཏུ་ཡིན་པར་སོང་འཁྱབ་མ་ཐུབ་པའི་སྐོར་བཀའ་ལན་ལན་སྩལ། དེ་ཇེས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ ལ་ཇ་རམ་ས་ལར་གཟིགས་འབྱུལ་ཞུ་བའི་སྐབས། ཀ་ཁོང་ས་མཆོག་ནས་ཀ་ཁོང་མ་རིན་པོ་ཆེར་ངས་དེ་སྟོན་ལབ་རྒྱུ་དེ་འདི་རིད། ཅེས་བཀའ་གནང་བ་

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོ་བཞུགས་སྐར་རྡ་རམ་ས་ལར་སྟོན་ལྷུལ་བརྒྱན་བཞུགས་སྐབས་
།།གོང་ས་།།སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྒྱུན་ཐུར་རྡ་འཚམ་འཕྲལ་པ།

ལྷིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ནས་ལོ་ངོ་ལྔ་བཅུ་འཁོར་བའི་གཞུང་འཛིལ་གྱི་དུས་དྲན་གྱི་མཛད་སྒོར་ཆུ་རམ་ས་ལར་ཕེགས་ཆེན་ཆོས་གླིང་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་འཕྲལ་སྟོན་ཞུས།[70] ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༣ བྱེས་སུ་གོང་དཀར་ཆོས་སྐྱེ་གས་འཛུགས་ཀྱིས་དཔྱེ་མཛད་སྒོར་།།གོང་ས་།།སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ངང་།།གོང་ས་རིན་པོ་ཆེ། འབྲི་གུང་།།སྐྱབས་མགོན་ཆེ་ཚང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཆིབས་བསྐྱུར་བསྐྱངས་སྐབས་ཐོག་མར་རྡ་འཚམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཕེབས་བསུ་ཞུས་པ་དང་། སྒོ་དབྱེའི་མཛད་སྒོའི་རྗེས་།།གོང་ས་མཆོག་གིས་རྡ་འཚམ་གུ་ཐྲིག་ཡོད་ན་འཁྱབ་ཅེས་བཀའ་ཕེབས་པ་བཞིན་གཟིགས་འབྱལ་ཞུས།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༥ དཔྱིད་བོད་ཁང་དུ་ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གཞུང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་ཁྱིའི་ཚོགས་འདུ་ ཞེས་པར་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས།[71] ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༨ དཔྱིད་བོད་ཁང་གི་གོ་ཐྲིག་འོག་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་རོལ་མོ་དང་ཚ་གའི་དུས་སྟོན་སྐབས་སུ་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས།[72] ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོར་རྡ་སར་སྟོན་ལྷུལ་གཙོ་བོར་ཀུར་པའི་ཚོ་ཁག་ལྟའི་བརྒྱན་བཞུགས་སྐབས་སེར་སྦྲེང་དང་།།གོང་ས་མཆོག་གི་

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོ་བཞུགས་སྐར་རྡ་རམ་ས་ལར་སྟོན་ལྷུལ་བརྒྱན་བཞུགས་སྐབས་
།།གོང་ས་།།སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྒྱུན་ཐུར་རྡ་འཚམ་འཕྲལ་པ།

ངང། མཇལ་བཅར་སྐབས་དང་རིས་ཏག་ཏུག་ཚ་ཚང་བ་འཁྱབ་སོང་། ཅེས་སོགས་ཐུགས་དགྱེས་པའི་བཀའ་སྩོལ་བསྐྱལ།

70 དེ་སྐབས་སུ་རྡ་འཚམ་འཁྱབ་མཁན་དགེ་འདུན་པ་ ༡༠ ཐམ་པ་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་བ་ ༡༡ ཚེས་ ༢༠-༢༢ བར་ཉིན་གསུམ་རིང་རྡ་ས་བཞུགས་སྐར་དུ།།གོང་ས་མཆོག་གིས་རྒྱལ་སྲིད་ཚོས་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་ལོ་ངོ་ ༥༠ འཁོར་བའི་དུས་དྲན་མཇུག་བསྡུས་ཐོག་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས་ཤིང། དེའི་སྐབས་ཀྱི་རྡ་འཚམ་བཆན་པར་ Youtube ནང་ཆེད་པས་དེར་གཟིགས། ཏ་སྒྲེལ། https://www.youtube.com/watch?v=mBo7nlfbAtc “India: Tibet's spiritual leader Dalai Lama", AP Archive (accessed: 2019-11-27)

71 ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༥ དཔྱིར་བོད་ཁང་དང་། རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཁྱིའི་ཚོགས་པ་ཆུང་སྒྲེལ་ཀྱིས་གོ་ཐྲིག་ཞུས་པའི་ ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གཞུང་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་ཁྱིའི་ཚོགས་འདུ་ (International Conference on Mahayana Buddhism: History and Culture) ཞེས་པར་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས་པ། རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཁྱིའི་ཚོགས་པ་ཞེས་པའི་ལོ་འཁོར་ལས་བསྟོམས་ལ་གཟིགས། Annual Report 2005-2006, India International Centre, New Delhi ཤོག་གངས། ༧༧, ར།། ཏ་སྒྲེལ། http://www.iicdelhi.nic.in/ContentAttachments/Publications/DiaryFiles/262722December152010_AnnualReport2005_06.pdf དེར་གཟིགས། (accessed: 2019-12-05)

72 ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠ཆ ཟླ་བ་ ༡༠ ཚེས་ ར-༡༠ བར་དཔྱིར་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ ༢༢ར༠ འཁོར་བའི་དུས་དྲན་དུ་དཔྱིད་བོད་ཁང་གི་གོ་ཐྲིག་འོག་རྒྱལ་ཁྱིའི་ནང་པའི་རོལ་མོ་དང་ཚ་གའི་དུས་སྟོན་(International Festival of Buddhist Music and Ritual) ཐོག་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས་ཤིང། དེ་སྐབས་རྡ་འཚམ་འཁྱབ་མཁན་དགེ་འདུན་པ་ ར ཡོད། ཏ་སྒྲེལ། https://www.tibethouse.in/content/international-festival-buddhist-music-and-ritual དེར་གཟིགས། (accessed: 2019-10-19)

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོ་བཞུགས་སྒར་ཏ་རམ་ས་ལར་སྟོན་ཁུལ་བརྒྱན་བཞུགས་སྐབས་
འཚོང་ས་འཕྲིན་མཚོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྒྲིན་ལྡར་ཏ་འཚམ་ཁྱབ་པ།

སྒྲ་མཎྜན་འཁྱབ་སྟོན་ཞུས།[73]ལྷག་པར་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༦ བྱིས་ཀྱི་གོང་དཀར་ཆོས་ལྷོར་མཁན་པོ་འཇམ་དཔལ་ཆོས་འཇོན་མཆོག་གི་ཐུགས་འཚུར་བཞེས་ཏེ་སྟོན་པའི་གོས་སྒྲ་བཞེངས་ནས་ལྷར་སྲོལ་གོང་དཀར་མཆོད་འབུལ་སྟོན་ལམ་སྣར་གསོ་ཞུས་པ་དང་།

དེ་ནས་བཟུང་ལོ་རེ་བཞིན་ཏ་ཆེན་གྱི་འཚམ་དང་གར་ཚུང་གཉིས་དུས་ཆེན་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཆོད་པའི་ཆ་ཤས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་འཁྱབ་སྟོན་ཞུ་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡*ཀ* མཆོད་འབུལ་སྟོན་ལམ་གྱི་ཚོགས་མཚོན་དུ་འཕྲིན་མཚོན་འཚོང་མ་ཁྲི་འཛིན་ཞེ་གཉིས་པ་རབྟ་བཏང་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ཆིབས་བསྒྲར་བསྒྲངས་སྐབས་ཐོག་མར་ཏ་འཚམ་གྱིས་ཕེབས་བསུ་ཞུས་པ་དང་། མཆོད་འབུལ་སྟོན་ལམ་སྐབས་གཟིགས་འབུལ་ཞུས་པ་བཅས་བཅོན་བྱོལ་དུ་མཁན་པོ་འཇམ་དཔལ་ཆོས་འཇོན་མཆོག་གིས་ཏ་འཚམ་གྱི་འཁྱབ་ཚུལ་ཡང་ཅུང་ཟད་ལེགས་བཅོས་མཛད་པ་ལས་འགྱུར་བ་ཐེན་བུ་ཕྱིན་པ་བཅས་ཏ་འཚམ་དང་གར་ཚུང་དེ་ཉིད་མུ་མཐུད་རྒྱུད་འཛིན་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན་བོ།།

73 དེ་སྐབས་སུ་ཏ་འཚམ་འཁྱབ་མཁན་དགེ་འདུན་པ་ *བ*། ཡོད་ཅིང་། བརྒྱན་བཞུགས་ཀྱིས་ནས་ཐོ་ཡིང་དུ་ཆིབས་བསྒྲར་སྐབས་ཐོ་ཡིང་རྒྱལ་སྟོའི་མདུན་ནས་འཚོང་ས་མཆོག་ཞལ་ཕྱིར་གཟིགས་ནས། ཏ་འཚམ་ཆ་ཚང་འཁྱབ་ཅེས་གཅིག་བརྡུལ་ཏེ། མཇུག་ཏུ་སྐུ་པར་ལྷན་བསྟོན་སྐབས་ཏ་འཚམ་འཁྱབ་དུས་གླུ་སྒྲྀབ་རྒྱལ་ཁྱུར་ཅིག ཏ། གླགས་རྒྱལ་ཁྱུར་ཅིག ཅེས་སྟོན་ལམ་འདེབས་དགོས་སོགས་བཀའ་སྩལ། བོད་མིའི་རང་དབང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠*བ*། ཏ། ༤ ཆོས་ ཿ ཉིན། (vol. 8, issue 8) ནང་ ཕྱི་ལོ་ ༢༠*བ*། ཏ། ༤ ཆོས་ ཿ གོང་དཀར་ཆོས་ལྷོའི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཏ་འཚམ་འཁྱབ་པ་དང་ འཆི་མེད་ཡང་ལྷིང་ཀུན་འདུས་ཀྱི་ཆོ་གའི་སྒོ་ནས་བརྒྱན་བཞུགས་བསྟུར་འདུལ་ཞུས་པ་གསལ། བྱ་ཕྲེལ། http://bod.asia/wp-content/uploads/2015/03/Bodmi-4th-march-2015-monlam.pdf དེར་གཟིགས། (accessed: 2019-10-19)

རྒྱུད་བཀོལ། གར་ཆུང་གི་གར་ཡིག་དང་རྒྱ་ཆེན

ཕྱག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བརྗེད་བྱང་མཚོང་བ་དོན་ལྡན། མ་དཔེ་བྲིས་མ། རྫོག་གྲངས། ༡༨.༣-༧ན.[2] ལས་རྒྱུད་དུ་ཕྱུང་བའོ།[74]

[ཡན] ཿ། ।དེ་ནས་ལྷ་ཆེམས་ཡོལ་བའི་ནང་དུ་ཞུགས་ཏེ་རང་གནས་འགོད། ཇི་ལྟར་འོས་པ་དག་གིས་ཡོལ་བའི་ཕྱི་རོལ་དུ་ཕྱོགས་བཞིར་གར་ཆུང་འདི་ཆེམས་བགོས་ནས་བྱ་སྟེ། ···བུ་ཏ་མ་ཏའི་འགྲོས་དང། ཤར་དུ། གར་གོང་འདུ་བའི་ཛཿ ཁྱོ་པོ་ཁོར་ཆུང་མ་ཐོགས་ ···དམིགས་བསལ་མེད་པ་ཆེམས་ བར་དུ་པད་བསྐོར་ཐམས་ཅད་ལག་གཉིས་བཀྲང་བའི་པད་བསྐོར་ཡིན་ནོ། ।གཡས་སུ་ནུར་འགྲོས་དང་པད་བསྐོར་མཐར་ཀུང་ལག་གཡོན་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། ཨེ་ཀ་ཙ་ར། ཨེ་ཀ་ཙ་ར། གཡོན་དུ་གར་དེ་གོ་ལྟོག་པས། ཆོ་ན་གེ་ན་ཆོན་ཏ།།। གཡས་སུ་ནུར་འགྲོས་དང་པད་བསྐོར་མཐར་ཀུང་གཡས་ཀྱི་ལོང་བུ་ལ་གཡོན་པའི་མཁྲལ་བསྒྲན། ལག་གཡས་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། ཏ་ཀ་ཐོ་རེ། གཡོན་དུ་གར་སྟོགས་དེ་གོ་ཟློག།। བཞི་པད་མཐར་གཡོན་བཀྲང་ལག་གཡས་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། ཏ་ཀ་ཚ། ཏུན་ཚ། ཏུན་ཏུན་ཚ། ཀུང་གཡོན་སྟོན་འགྲོའི་བཞི་པད་མཐར་གཡས་བཀྲང་དང་ལག་གཡོན་བཏེག་པའི་གར་དང། སྟོགས་གོང་བཟླས། བསྐྱོང་པའི་རོལ་མོའོ། ।འོག་མི་གཡོ་བའི་སྐབས་བཞིན་ལས། ཏ་ཏ་མ་ཏ་ས་མ་ཏ་ཏ། གཡས་སུ་ནུར་འགྲོས་དང་པད་བསྐོར་མཐར། ཀུང་གཡས་བཏེག་ཏེ་གཡས་སུ་བསྐོར་ནས། ཀྱབ་ཏུ་བོར་ལ། ཀུང་པ་བསྟོལ་མ་དང། ལག་གཡོན་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། ཏུ་ལུ་ཏུ་ལུ་ཏུ་ལུ། ཨ་ལ་ལ་ལ་ལ་ཧོ། གཡོན་དུ་གར་ [ཡཅ] དེ་གོ་བཟློག་པས། སིདྷཱ་ཥ་ཥ། ཏ་ཏ་ཏ ।ཏ ।ཏ ।

དེ་གོ་སྟོག་པས། ཏ་ཐྲི་ཐ་ཏ་ཐ། གཡོ་བའི་རོལ་མོའོ། །ཟླུམ་པོས་གཡས་སུ་ནུར་འགྲོས་པད་བསྐོར་མཐར་ཟླུམ་པོའི་ངང་ནས་ལག་གཡས་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། ཨཾ་ཨཾ་ཨཾ། གཡོན་དུ་གར་དེ་སྟོག་པས། ཏཾ་ཏཾ་ཏཾ། གཡས་སུ་ཁ་ཕྱོགས་པས་བཞི་པད་མཐར་གཡོན་དང་ལག་གཡོན་སྒྲབས་སྒྱིན་བརྒྱ་སྟེང་བཀྱད། གཡས་སྒྲབས་སྒྱིན་སྟེང་གར་འཛིན་པས། ཨཾ་ཨཾ་ཨཾ། གཡོན་ཕྱོགས་ཆང་གཡོན་ལྷོན་འགྲོའི་བཞི་པད་ཆང་ལག་ཨཾ་ཨཾ་གོ་བཟློག་པས། ཏཾ་ཏཾ་ཏཾ། དམ་ཚིག་གསུམ་གྱི་རོལ་མོའོ། །མི་གཡོ་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཏ་ཀི་ཏཾ་ཨདྲ་བས། ཅ་ཏ་མ་ཏ། གར་སྔགས་དེ་གོ་བཟློག་གཅིག་བྱ། གཡས་སུ་ནུར་འགྲོས་དང་པད་མཐར་ཆང་གཡས་ཕྱོགས་སྐོར་ནས་ཆང་པ་བསྟོལ་མར་ཡོད་པ་ལག་གཡས་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། བཱ། ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ། ། གཡོན་དུ་གར་དེ་ཟློག་པས། བཱ་ཐ་ཐ་ཐ་ཐ། བཞི་པད་དང་ཆང་ལག་གཡས་བཏེག་པའི་གར་དང་། བཱ། ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ། ། ཆང་གཡོན་ལྷོན་འགྲོའི་ [ཇ] ། བཞི་པད་དང་ཆང་གཡོན་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། བཱ་ཐུ་ཟློ། གཡས་སུ་ནུར་འགྲོས་པད་བསྐོར་མཐར་ཆང་ལག་གཡས་བཏེག་པའི་ཐུ་ཟློ་ཐུ་ཟློ། གཡོན་དུ་དེ་གོ་བཟློག་པས། བཱ་ཏ་ཡུ་ཏ་ཡུ་ཐུ་ཟློ། ཡང་བཞི་པད་ཆང་ལག་གཡས་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས་ བཱ། ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ་ཀཱཾ། དེ་གོ་སྟོག་གིས། བཱ་ཐ་ཐ་ཐ། ཐ? དཔལ་ཅེ…ཏ་ཀ་ཏོ་ཏ̀ཏི་རོལ་མོའོ། …ཏ་ཏའི་འགྲོས་དང་ །སྟོར་གཡས་སུ་ནུར་འགྲོས་པད་བསྐོར་ལག་ཀཏིས་ དཀར་འགྱིང་ཞིང་ཆང་གཡས་བཏེག་མདུན་བསྐོར་ནས་ཆུབ་ཏུ་བོར་ལུས་ཀྱང་དེ་བཞིན་བསྐོར་བས། ཧཾ་ཧཾ་ཧཾ་ཧཾ། གཡོན་དུ་གོ་བཟློག་པས། ཧཾ་ཧཾ་ཧཾ་ཧཾ། བཞི་པད་མཐར་ཧཾ་ཧཾ་གི་སྐོར་ལུགས་འདྲ་བས། བཱཿབཱཿབཱཿབཱཿ ཆང་གཡོན་གྱི་བཞི་པད་དང་སྐོར་ལུགས་ཧཾ་ཧཾ་འདྲ་བས། ཏཱཿཏཱཿཏཱཿཏཱཿ …ཏཱཿབཞི་པད་ཆང་ལག་གཡས་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། ཧཱཿཧཱཿཧཱཿཧཱཿ…ཧཱཿགར་ལྷགས་ …དེ་གོ་བཟློག་གཅིག་ཀྱང་བྱ་ཆུལ་མོའི་རོལ་མོའོ། …ཏ̀ཏ̀ཏ̀ཏ̀ …ཏ̀ཏ̀ཏ̀ཏ̀ ।ནུབ་ཏུ་ཆང་གཡོན་མདུན་དུ་བོར་ཏེ་ལག་ཆང་གཡས་ཀྱི་མདུན་ཅུང་ཟད་སྐོར་ནས་ལག་ཕྱོགས་སྐོར་བ་དང་པད་སྐོར་བཏུན(=བསྟན་)པས། པཏ̀ཏ̀ཏ̀ཏ̀ ། གར་དེ་གོ་སྟོག་པས། པཏ̀ཏ̀ཏ̀ཏ̀ ।…འདི་མེད་ ཆང་གཡོན་མདུན་དུ་བོར་བ་དང་པད་སྐོར་དེ་ནས་ཆང་ལག་ གཡས་བཏེག་པའི་གར་ཀྱིས། པཏ̀ཏ̀ཏ̀ཏ̀ ། གར་དེ་གོ་སྟོག་པས། པཏ̀ཏ̀ཏ̀ཏ̀ ། དཔལ་ལྷན་པཏ̀ཏ̀ཏ̀ཏ̀ ཏ̀ཏ̀ ।ཁྱད་དུ་ ……འགྲོས་ མི་ གཡོ་བའི་སྐབས་བཞི་ཏ། ཀཱ་ཐུ་ཟློ་ཐ̀ཏ̀ཏ̀ཏ̀ཀ̀ཏ̀ ।ཁ̀ཏ̀ ।ཁ̀ཏ̀ ।ཁ

བཏུད་གཞིའི་ཡིག་ཚགས།

- A saint in Seattle: the life of the Tibetan mystic Dezhung Rinpoche. David Jackson. Boston: Wisdom Publications, 2003.
- Ceremonies of the Lhasa year. Hugh Richardson, Michael Aris (ed.). London: Serindia Publications, 1993.
- Tibetan religious dances: text and translation of the 'chams yig. René de Nebesky-Wojkowitz. The Hague: Mouton & Co, 1976.
- Tibetan sacred dance: a journey into the religious and folk traditions. Ellen Pearlman. Rochester, Vermont: Inner Traditions, 2002.
- ཀྱེའི་རྡོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོ་མ་དྲ་བའི་སྒོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། [ཀྱེ་རྡོར་ཙ་རྒྱུད།] སྲེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར། (Toh. 418), རྒྱུད། པོད་ང་།.
- ཁྱབ་བདག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ་དཔལ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་སྦྱགས་འཚང་བློ་མ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་པར་པ་ཌི་མཚན་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་འདུས་པའི་རྒྱ་མཚོ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཕྱན་ཚོགས་བདུད་རྩིའི་ཆར་རྒྱུན། བྱམས་པ་རིན་ཆེན། དཔལ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་སྦྱགས་འཚང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་།, 2000, པོད་-ཀ (27), ཤོག་གྲངས། ༥༩-༣༦.
- གར་འཚམ་དགེ་དྲན་གསལ་བྱེད་རྒྱན་གཅིག་ནོར་བུའི་ཕྲེང་མཛོས། ཚུལ་ཁྲིམས་བཟང་པོ། གྲྭ་པའི་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ཎྜི་ལ་ཌ་དྲའི་གསུང་འབུམ་ཕེག་མཆོག་བདུད་རྩིའི་དགའ་སྟོན། [2014], པོད་ ༧༥, ཤོག་གྲངས། ༢༢༥-༢༣༢.
- གོང་དཀར་ཆོས་སྲེ་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྡུས་རིན་ཆེན་དོ་ཤལ། གཡོ་ཅ་གཅང་པོ་ལྷོ་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་གནས་ཡིག་ཐོར་བུ། Matthew Akester, བློ་གསལ་དོན་གྲུབ། (eds.) ཌ་རམ་ས་ལ། པོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་།, 2015, ཤོག་གྲངས། ༧༠༣-༧༥༧.
- གོང་དཀར་ཆོས་སྲེའི་ཏ་འཚམ། བསྟན་འཛིན་ཆོ་རིང་། ཐྲོལ་གཡང་གིས་བསྒྱུར། པོད་ལྷོངས་སྒྲ་ཚལ་ཞིབ་འཇུག 1992 (no. 1), ཤོག་གྲངས། ཀ-༢༢.
- གོང་དཀར་ཆོས་སྲེའི་གནས་ཡིག ཟླལ་བཟང་ཆོས་འཕེལ། གོང་དཀར། གོང་དཀར་ཆོས་སྲེ།, 2013.
- གོང་དཀར་བློ་མ་འཕྲིན་ལས་ཆུས་རྒྱལ་གྱི་གསན་ཡིག གོང་དཀར་འཕྲིན་ལས་ཆུས་རྒྱལ། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་།, 2008.
- གླ་ནང་གླ་ཐང་དགོན་གྱི་བྱང་བ་བཙོ་པ་ཆུས་དཀར་དགེ་བའི་ཞིང་ས། ངག་དབང་ཕུན་ཚོགས། པོད་ལྷོངས་ནང་བསྟན། 15 (1994-1), ཤོག་གྲངས། ༥ཀ-ཅ༤, ཅ༤.
- ངོར་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཆོས་སྐྱོང་ཞབས་ཀྱི་ཆུས་ཐར་སྟ་ཚོགས་ལྷོན་པ་སྟག་པོའི་འགྲེ་ཤིང་། དཔལ་ལྡན་ཆོས་སྐྱོང་། Tashijong,

Palampur: The Sungrab Nyamso Gyunpel Parkhang, 1975, པོད་བཞི།.

ཀའི་བསྟོད་པ་སྒྲ་ལས་དྲངས་པ། ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། པེ་ཅིན། ཀྱང་ཁོའི་པོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། དཔལ་བཟོས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྩིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། (ed.), 2007, པོད་ ༧༥ (ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་རབ་པོད་དང་པོ།), ཤོག་གྲངས། ༩༶-༩༶.

བཅོམ་ལྡན་འདས་རྗེ་རྗེ་གཞོན་ནུའི་གདམས་པ་ཉམས་ལེན་གྱི་ཚུ་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱབ་པའི་ཐབས་ཀྱིས་རྣམ་པར་བཤད་པ་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་བཟླ་རབ་ཏུ་རྒྱས་པའི་ཉིན་བྱེད། ཨ་ཁྱེས་ཞབས་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས། དཔལ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་ནཱུགས་འཚང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་། , 2000, པོད་ ཉ་, ཤོག་གྲངས། ༧༥-༨༠༢.

ཚོས་ཀྱི་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྗོ་རྗེ་གདན་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུগས་སོ། རྣམ་རྒྱལ་མཁོན་པོ་དཔེ་མེད་སྒེ། ས་སྐྱ་ཐོང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། པོད་ལྷོངས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྩིང་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། , 2017, པོད་ ༢༩, ཤོག་གྲངས། ༩༣༧-༩༩༠.

ཚོས་འཕོར་བསྐོར་བའི་རྣམ་གཞག་ཌི་ལྡར་འགྲུབ་པའི་ཡི་གེ་གཟུ་པོར་གནས་པའི་མཛངས་པ་དགའ་བྱེད། གསེར་མདོག་པཎ་ཆེན་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན། The Complete Work (Gsuṅ 'bum) of Gser-mdog Paṇ-chen Śākya-mchog-ldan. Thimphu: Kunzang Tobgey, 1975, པོད་མ་ (16), ཤོག་གྲངས། ༩༧-༩༢༢.

ཚོས་གྲྭ་ཆེན་པོ་གསང་སྔགས་བདེ་ཆེན་གྲྭིང་གི་བཅའ་ཡིག་ལྷག་བསམ་ཉི་འོད་གསལ་བའི་འོད་སྣང་། བདག་ཆེན་དག་དབང་ཀུན་དགའ་བློ་གྲོས། ས་སྐྱ་པ་ཀུན་དགའ་བློ་གྲོས་ཀྱི་བཀའ་འབུམ། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་། , 2008, པོད་ང་ (3), ཤོག་གྲངས། ༧༥༤-༢༣༢.

ཚོས་སྡེ་ཆེན་པོ་རྗོ་རྗེ་གདན་ཀྱི་བླ་མ་གོང་མ་རྣམས་ལ་མཆོད་པ་རིམ་པས་འབུལ་བའི་ཐོ། ས་སྐྱ་ཐོང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། པོད་ལྷོངས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྩིང་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། , 2017, པོད་ ༢༥, ཤོག་གྲངས། ༣༤-༥༤.

མཆོད་སྟོང་འཛམ་གླིང་རྒྱན་གཅིག་གི་དཀར་ཆག ཐེ་ཧོད་གངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། ལྷ་ས། པོད་ལྷོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། , 1990.

མཆོད་སྦྱིན་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱི་རྒྱུན་བཏུགས་པའི་ཚོགས་མཆོད་བཅའ་བསྒྲིགས་འབྱུང་ཁུངས་མདོ་རྒྱུད་ཤར་རི་ནས་དྲངས་པའི་བྱང་ཆེན་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར། ཐེ་ཧོད་གངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། པར་མ། , ཤོག་གྲངས། ༧ན-ཁ་ན. BDRC: W8235.

ཐེ་ཕང་བཀྲ་ཤིས་སྐང་དགོན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆྱིང་པོ་ཀུན་གསལ། འཇམ་དབྱངས་བཤད་སྒྲུབ། ལྷ་ས། པོད་ལྷོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། , 2018.

- ཐར་གྱིང་ཆོས་སྡེ་དགོན་པའི་ཡི་དམ་རྡོ་རྗེ་གཞོན་ནུའི་གར་འཚམ་གྱི་འཚམ་ཡིག་ཅིས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། ས་སྐྱ་རྫོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། 2017, པོད་ ༡༠, ཤོག་གྲངས། ༣༧-᧩᧠.
- ཕྱུན་མོང་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱུད་འཛིན་འགའི་རྒྱ་ཁྱིས། བློ་གསལ་དོན་གྲུབ། ཆོས་དུང་དཀར་པོ། 2 (2006), ཤོག་གྲངས། ༥༨-᧧᧢.
- དུང་དཀར་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོ། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས། པེ་ཅིན། ཀུང་ཁོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། 2002.
- དུས་གསུམ་རྒྱལ་བའི་མཁྱེན་བརྩེའི་ནུས་པའི་རང་གཟུགས་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་མཚོའི་གཙོ་པོ་ཁྱབ་བདག་རྡོ་རྗེ་ཞེམས་དཔའི་ཅོ་པོ་མཁོན་པོ་བསོད་ནམས་མཆོག་ལྡན་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཆུམ་པར་ཐར་པ་ཅོ་མཚར་དང་པའི་ཆུགས་ཕྲེང། ངག་དབང་བློ་བཟང་བརྒྱ་མཆོ། Lam 'bras slob bśad: the Sa-skya-pa teachings of the path and the fruit, according to the Tshar-pa transmission as arranged by 'Jam-dbyaṅs-blo-gter-dbaṅ-po and supplemented by texts continuing the lineage through Khaṅ-gsar Dam-pa and Sga-ston Ṅag-dbaṅ-legs-pa Rin-po-ches. Dehra dun, U.P.: Sakya Centre, 1983, པོད་ང་ (4), ཤོག་གྲངས། ᠔᠒᠓-᠓᠓᠗.
- གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་དགོན་གྱི་དཔེ་རྙིང་དཀར་ཆག ས་སྐྱ། ས་སྐྱ་སྐོ་ཏྲམ་རིག་གནས་ཚོམ་སྦྱིག་ཁང་། 2018, པོད་ལྷ།.
- འདུལ་བའི་མདོ། ཡོན་ཏན་འོད། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། (Toh. 4117), པོད་ཡུ།.
- རྡོ་རྗེ་གླུ་གར་གྱི་བཤད་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་དཔྱང་གཉེན་བཞུགས། གོང་དཀར་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ཆུམ་རྒྱལ། ས་སྐྱ་རྫོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། 2017, པོད་ ༢༥, ཤོག་གྲངས། ༢᧠᧨-᧣᧠.
- རྡོ་རྗེ་འཚང་དྲག་ཤྲཱ་ཧྲི་ལས་རིན་ཆེན་གྱི་རྣོག་བརྗོད། དྲག་ཤྲཱ་འཕྲིན་ལས་རིན་ཆེན། གསུང་ངག་རིན་པོ་ཆེ་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ། གསུང་ངག་ལམ་འབྲས་ཚོགས་བཤད་ཆེན་མོ། ས་ལུགས་བློ་མའི་ཁམ་ཐར། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་། 2008, པོད་ ཁུ་ (36), པོད་གཉིས།
- རྡོ་རྗེ་གདན་གྱི་སྒྲུབ་མཆོད་དུས་བཞིའི་དཀྱིལ་འཁོར་དང་ཕྱག་ལེན་མཛད་པ་པོ་ཁ་གསལ་དང་བཅས་པ་བཞུགས་སོ། ས་སྐྱ་རྫོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། 2017; པོད་ ༢᧢, ཤོག་གྲངས། 252-257.
- པན་ཆེན་ལས་ཀྱི་རང་ཉིད་ཀྱི་རྣོག་བརྗོད་རབ་དཀར་ཅེལ་གྱི་མེ་ལོང་། རྡོ་བྱག་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་པན་ཆེན་ལས། བྲིས་མ་དབུ་མེད། ཤོག་གྲངས། ᠔᠓᠔(+᠓᠓). BDRC: W23811.
- ཕུ་ཏ་མིང་སྲིང་ཏུ་འདྲེན་དང་བཅས་པའི་འཚམས་ཡིག་སྐུགས་འཚང་འཛིགས་མེད་དཔའ་བོས་མཛད་པ་བཞུགས་སོ། གོང་དཀར་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ཆུམ་རྒྱལ། ས་སྐྱ་རྫོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། 2017, པོད་ ᢅᢅ, ཤོག་གྲངས། ᢅᢅ᠒-ᢅᢅ᠔.
- དཔལ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་འཚམས་ཀྱི་བཞེད་ཐུང་ལྷའི་རོལ་གར། ངག་དབང་བློ་བཟང་བརྒྱ་མཆོ། ཆུལ་དབང་ལྷ་པ་ངག་དབང་བློ་

བཟང་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབུམ། པེ་ཅིན། ཀྱུང་གོའི་པོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱྲན།ཁང་།, 2009, པོད་ཨ་ (27), ཨོག་གྲངས། ༥༩༣-༥༥༦.

- དཔལ་མགོན་ཞལ་བཞི་པའི་གཏོར་ཆེན་གྱི་འཚམས་ཡིག་གི་ཞལ་ཤེས་བཞུགས་སོ། གོང་དཀར་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་རྒྱལ། ས་སྐྱ་ཕྱོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། པོད་ལྷོངས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱྲན་ཁང་།, 2017, པོད་ ༢༧, ཨོག་གྲངས། ༢༧ཀ-༢༢༧.
- དཔལ་མགོན་ཞལ་བཞི་པའི་གཏོར་ཆེན་གྱི་འཚམས་ཡིག་སྔགས་འཚང་འཛིགས་མེད་དཔའ་བོས་མཛད་པ་བཞུགས་སོ། གོང་དཀར་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་རྒྱལ། ས་སྐྱ་ཕྱོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། པོད་ལྷོངས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱྲན་ཁང་།, 2017, པོད་ ༢༧, ཨོག་གྲངས། ༢༢༢-༢༢ཁ.
- དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ས་ཆོག་གི་བཏང་(=སྐྱངས) སྐབས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་བཞུགས་སོ། གོང་དཀར་རྡོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་རྒྱལ། ས་སྐྱ་ཕྱོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། པོད་ལྷོངས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱྲན་ཁང་།, 2017, པོད་ ༢༧, ཨོག་གྲངས། ༢༢-ཁ༢.
- དཔལ་རྡོ་རྗེ་ནག་པོ་ཆེན་པོའི་ཟབ་མོའི་ཆོས་སྐོར་ནམས་བྱང་བའི་ཚུལ་ལེགས་པར་བཤད་པ་བསྡུན་སྲུང་ཆོས་ཀུན་གསལ་བའི་ཉིན་བྱེད། ཙ་ཐྲེས་ཞབས་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས། གངོང་ཐོག་བསྡུན་པའི་རྒྱལ་མཚན། (ed.) New Dehli: T. G. Dhongthog, 1979, པོད་གཉིས།.
- དཔལ་ས་སྐྱ་པ་སྔགས་འཚང་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་བྱ་པ་བཏང་བ་དང་བསྡུན་རིགས་ཀྱི་བྱ་ངག་དབང་བསོད་ནམས་དབང་ཕྱུག་ཁྲིར་འདོན་བྱས་སྐབས་ཀྱི་དེབ་བཐྱིགས་ཏོ་མཚར་སྟོན་གནས་སྐོ་བརྒྱ་འབྱེད་པའི་ཉེ་མིག ཙ་ཐྲེས་ཞབས་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས། དཔལ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་སྔགས་འཚང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་།, 2000, པོད་ཨ་ (27), ཨོག་གྲངས། ༢༩ཀ-༣༢༢.
- དཔལ་ས་སྐྱ་པ་སྔགས་འཚང་བླ་མ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཆེན་པོ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ཐུགས་པ་བརྩོད་པ་ཅོ་མཚར་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་འདུས་པའི་རྒྱ་མཚོ། བྱམས་པ་བས་མ་གཏན་རྒྱ་མཚོ། དཔལ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་སྔགས་འཚང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱི་གསུང་འབུམ། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་།, 2000, པོད་ས་ (28), ཨོག་གྲངས། ༧༢ཁ-ཁ༠༤.
- དཔལ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་སྔགས་འཚང་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་ཞིག་ཆེན་དཔལ་འབར་འཕྲིན་ལས་བསམ་འཕེལ་དབང་གི་རྒྱལ་པོའི་ཐོབ་ཡིག་རིན་ཆེན་ནོར་བུའི་ཕྲེང་བ། ངག་དབང་ཀུན་དགའ་ཞིག་ཆེན་དཔལ་འབར།, གངོང་ཐོག་བསྡུན་པའི་རྒྱལ་མཚན། (ed.) New Delhi: T.G. Dhongthog, 1977, པོད་གཉིས།.

- སྒྲ་ལོ་བ།(ཀ)ལ་ནས་སྒྲ་ལོ་བ།(ཁ)ཁ་ཏ་ལ་ཡི་འགྲུར་རྩོ་རྗེ་གདན་བདེ་བ་ཆེན་པོ་གོང་དཀར་ཚོས་སྐྱེ་དགོན་ཁྱམས་གསོ་ཞུས་གནང་བའི་ནང་ནས་ཆུ་ཆེའི་རིག་བདོས་ཁག་གི་དཀར་ཆག་བྱན་ཐོ། བྲིས་མ་དབུ་ཅན།, ཨོག་གྲངས། །ཀ-།།བཅ.
- ཕྱག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བརྗེད་བྱང་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་བཞུགས་སོ། མཆོད་དཔོན་ཤེས་རབ་སྟང་བ། གོང་དཀར་རྩོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་ཀྱལ་གྱིས་བསྒྲུར་མཆན་མཛད། ས་སྐྱ་ཕྲོང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་སྐོར་ཐོག་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།, 2017, པོད་ །།(ཁ), ཨོག་གྲངས། །།།༠-ཅ།(ཁ).
- ཕྱག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བརྗེད་བྱང་མཐོང་བ་དོན་ལྡན། མཆོད་དཔོན་ཤེས་རབ་སྟང་བ། གོང་དཀར་རྩོ་རྗེ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་ཀྱལ་གྱིས་བསྒྲུར་མཆན་མཛད། བྲིས་མ་དབུ་མེད།, ཨོག་གྲངས། །ཀ-ཅ།ཅ.
- ཐོག་བཞིའི་གར་ཚུང་བཞུགས་སོ། [ཕྱག་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ཀུན་བཟང་རོལ་པའི་བརྗེད་བྱང་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་ལས་ཟུར་དུ་ཕྱུང་།] ས་སྐྱ་ཕྲོང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་སྐོར་ཐོག་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།, 2017, པོད་ །།༠, ཨོག་གྲངས། །།(ཡ-།།།།.
- འཕགས་པ་མཁའ་འགྲོ་མ་རྡོ་རྗེ་གུར་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་བརྡུག་པ། སྟེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར། (Toh. 419), པོད་ང་།.
- འཕགས་པ་གཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྨྲ་བའི་དགེ་ཚུལ་གྱི་ཚོགས་ལེའུར་བྱས་པ། ཤཱཀྱ་འོད། སྟེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། (Toh. 4124), པོད་ཤཱ།.
- བོད་ལྗོངས་ཀའི་ལུལ་དུ་བཞུགས་པའི་ས་དགོན་འགའ་ཞིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡར་བྱུང་གཙང་པའི་ཆུ་ཕེག་བསྟན་པ་རྒྱ་མཚོ། Dehradun: ས་སྐྱ་མཐོ་སློབ། Sakya College, ཉིར་ལྷའི་དུས་དྲན་བརྟན་དེབ།, 1997, ཨོག་གྲངས། ཀ(ཀ)-ཀ(ཁ).
- འབྲས་སྦྱངས་དགོན་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་དཔེ་རྙིང་དཀར་ཆག་ དཔལ་བཙུགས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེང་ཁང་།, 2004, པོད་ གཉིས།.
- བླ་མ་རྒྱལ་བའི་དུས་མཆོད་རིམ་པ་དང་། ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་རྒྱུད་སྟེ་བཞིའི་བདག །སྲུང་མ་བསྐང་བའི་རིམ་པ་ཐུན་ཚོགས་པ། །རྩོ་རྗེ་གདན་ཀྱི་ཚོས་གྲྭ་ཆེན་པོ་འདིར། །རང་ཅག་ས་སྐྱའི་གྲྭབ་མཐར་ཞུགས་རྣམས་ལ། །ཡིད་ཆེས་གཏེར་འཛིལ་སྙིང་གར། […] །ཇི་ལྟར་ཡོད་ཚུལ་བློ་གསལ་མཁྱལ་རྒྱུན་བཤད། ས་སྐྱ་ཕྲོང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་སྐོར་ཐོག་བསྡུས་ཆེན་མོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།, 2017, པོད་ །།༠, ཨོག་གྲངས། །(ཅ-ཅ).
- བླ་མ་རིན་པོ་ཆེ་མཁན་ཆེན་པའི་རྣམ་ཐར་དང་མཚན་སྨོ་མ་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲོ་བཀྲར་དང་བླལ་ཞིང་ཡིད་ཆེས་ལ་དགོངས་བྱོ་བ་ཞིག འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བརྩེའི་དབང་ཕྱུག Lam 'bras slob bśad: the Sa-skya-pa teachings of the path and the fruit, according to the Tshar-pa transmission as arranged by 'Jam-dbyaṅs-blo-gter-dbaṅ-po and supplemented by texts continuing the lineage through Khaṅ-gsar Dam-pa and Sga-ston Ṅag-dbaṅ-legs-pa Rin-po-ches. Dehra dun, U.P.: Sakya Centre, 1983, པོད་ཀ (3),

ཨོག་གྱངས། ༧-༢༥༠.

ཇོང་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་ཐར། རྒྱ་སྐྱོན་བྱང་ཆུབ་དབང་རྒྱལ། བསྟན་གསུམ་རྒྱལ་མཚན། (ed.) Hongkong: ཐེན་མཁ་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་།, 2001.

ཇོང་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་རྒྱལ་གྱི་གསན་ཡིག ཏོ་ཏཱ་གདན་པ་ཀུན་དགའ་ནམ་རྒྱལ། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་།, 2005.

རིགས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་ཀུན་གྱི་ཁྱད་བདག་ཏོ་ཏཱ་འཆང་བློ་གསལ་རྒྱ་མཚོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་ནམ་པར་ཐར་པ་སློབ་བཤད་བསྟན་པའི་ཉི་འོད། ངག་དབང་བློ་བཟང་བརྒྱ་མཚོ། Lam 'bras slob bśad: the Sa-skya-pa teachings of the path and the fruit, according to the Tshar-pa transmission as arranged by 'Jam-dbyaṅs-blo-gter-dbaṅ-po and supplemented by texts continuing the lineage through Khaṅ-gsar Dam-pa and Sga-ston Ṅag-dbaṅ-legs-pa Rin-po-ches. Dehra dun, U.P.: Sakya Centre, 1983, པོད་ཁ (2), ཨོག་གྱངས། ༢༧-᪽᪾ᪿ᪾ᪿ.

རོལ་མོའི་བསྟན་བཅོས། ས་སྐྱ་པཎ་ཁ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ། པེ་ཅིན། ཀུང་ཁོའི་པོད་རིག་པ་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། དཔལ་བཅེགས་པོད་ཡིག་དཔེ་ཆེན་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། (ed.), 2007, པོད་ ༡༥ (ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་རབ་པོད་བཞི་པ།), ཨོག་གྱངས། ༧-༧᪽.

ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མཛོད་ཀྱི་ཁ་སྐོང་། བདག་ཆེན་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བློ་གྲོས། པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་།, 1991.

ས་སྐྱ་ཇོང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཕྱོགས་བསྡུས་ཆེན་མོ། འཇམ་དཔལ་བཤད་སྒྲུབ། (ed.) སཾ་ཐྭ་ཏའི་དགོན་བཀྲད་དཔེ་ཚོགས། ལྷ་ས། པོད་སྡེར་ས་ཡིག་དཔེ་ཆེན་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་།, 2017, པོད་ཤུམ་ཐུ།.

གྲིད་པ་གསུམ་གྱི་བྱ་མ་དཔལ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་སྡུགས་འཛིང་དགེ་དབང་པོ་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ངོ་མཚར་རྒྱ་མཚོ། ཨ་ཁྱེས་ཞབས་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས། གསུང་ངག་རིན་པོ་ཆེ་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ། གསུང་ངག་ལམ་འབྲས་ཚོགས་བཤད་ཆེན་མོ། ས་ལུགས་བྱ་མའི་རྣམ་ཐར། Kathmandu: ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་།, 2008, པོད་ ཀེ (33), ཨོག་གྱངས། ᪽᪾-᪾᪾ᪿ.

ལ་དཀར་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཁྲུད་ཚོས་འགན་ཞིག་གྲེང་བ།

▣ ཨིས་ཚང་མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཚོ། {རྒ་ས།}

[ནང་བོན་གནད་བསྡུས།] དཔྱད་ཟོོམ་འདིའི་ནང་དུ་མར་ཡུལ་ལ་དཀར་ཞེས་པ་ངོ་སྤྲོད་དང་འབྲེལ། ལ་དཀར་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་མིང་བརྗོད་འཐུང་ཁུངས་དང། ཚོག་ཕད་སྤྱོར་ཚུལ། ཞེ་ཚོག་སྤྱོད་སྟངས་སོགས་རགས་ཙམ་བསྟན་ཏེ་ལ་དཀར་ཡུལ་སྐད་སྤྱིའི་ཁྲུད་ཚོས་འགན་ཞིག་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད།

[གནད་ཚོག] མར་ཡུལ་ལ་དཀར། ཡུལ་སྐད། བརྗེ་ཆིང།

གྲེང་གྲོང་བ།

ལ་དཀར་ཡུལ་སྐད་ནི་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ལས་ཐོགས་ས་ཡན་གར་བ་ཞིག་མིན་པས་ང་ཚོས་བོད་སྐད་དང་ལ་དཀར་སྐད་ཅེས་སོ་སོར་མི་ཕྱེད་པར་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་སྤྱིའི་ཁྲབ་ཁོངས་སུ་གཅིག་ཏུ་བགྱང་ན་དགེ་མཚན་བྱ་ལྷག་ཏུ་ཆེ་བར་མཐོང་། དེ་མིན་ཡུལ་ཁམས་ཐ་དད་དུ་གནས་ཤིང་། སྐད་ཀྱི་ངོས་ཟུར་ཙམ་རེ་མི་མཐུན་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་བོད་སྐད་ལས་གྱད་དུ་ཕྱེ་ཚོ་ཞལ་མདོའི་སྐད་དང་། ཁམས་སྐད་སོགས་ཀྱང་བོད་སྐད་ལས་ཐོགས་ས་དཔྱ་དགོས་ཆགས་ལ། དེ་ལྟར་ན་ཡུལ་སྐད་གང་དང་མ་འབྲེལ་བའི་བོད་སྐད་ཅེས་ཡན་གར་བ་ཞིག་ལར་ནས་ངོས་གཟུང་མི་བཏུབ་པར་འགྱུར་ངེས་ཡིན། ལ་དཀར་རང་གི་ཡུལ་སྐད་དུའང་ལ་དཀར་གཤམ་སྟོད་དང་། ནུབ་ར། བྱང་ཕང་། ཟངས་དཀར་བཅས་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ཕན་ཚུན་ཙམ་མི་འདྲ་བ་རེ་མཆིས་མོད། འདིར་གྱི་ཡོངས་སུ་བཀོལ་ཅིང་སྤྱོད་པའི་ལ་དཀར་ཡུལ་སྐད་ལ་ཉེ་བར་བཅར་ཏེ། རང་ཉིད་ཡུལ་འདིར་སྦ་ཕྱིར་ཕེངས་གཉིས་བསྐྱོད་པའི་མཐོང་ཐོས་དང་འབྲེལ་གནའ་བོའི་བརྡ་དང་ཐ་སྙད་ཀྱིས་ཕྱུག་པའི་མར་ཡུལ་ལ་དཀར་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ཁྲོད་མངོན་པའི་ཁྲད་ཚོས་འགན་ཞིག་འདིར་ཆེད་དུ་གྲེང་བར་སྤྱོལ།།

བང་པོ། མར་ཡུལ་ལ་དཀར་ངོ་སྒྲོད་མདོར་བསྡུས།

མར་ཡུལ་ལ་དཀར་ཞེས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་སྟོད་མངའ་རིས་ཡུལ་གྱི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་མཚིས་ཤིང་། ཐུར་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་བསྟོན་མེད་ཅིག་ཡིན་ལ། ཕྱིས་བོད་ས་ཕྱི་ཆུལ་ཐུན་རང་སྒྲ་བའི་ངོ་བོར་གནས་པ་དང་། ཁྱད་པར་བཙན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་སྲིད་ཁྲི་ཉི་མ་མགོན་མངའ་རིས་སྟོད་དུ་གཤེགས་ཏེ་མར་ཡུལ་ལ་དཀར་སོགས་དབང་དུ་བསྡུར་ཅིང་། ཁོང་ལ་སྟོད་ཀྱི་མགོན་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་སྲས་གསུམ་འཕྲུངས་པ་རིམ་ཀྱིས་ནར་སོན་པ་ན་རང་གི་རྒྱལ་སྲིད་སྲས་གསུམ་པོར་སོ་སོར་བཙད་བགོས་ཀྱིས་མར་ཡུལ་ལ་དཀར་འདི་ཉིད་སྲས་ཆེ་བ་དཔལ་ཀྱི་མགོན་ཀྱིས་བཟུང་བས་ན་ཕྱིས་ལ་དཀར་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་ལྷ་ཆེན་དཔལ་ཀྱི་མགོན་ནས་ངོས་འཛིན་པའང་མང་དུ་སྣང་། དེ་ནས་བཟུང་བོད་བཙན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་ཕྱི་མས་ལ་དཀར་དང་ཟངས་དཀར་ཡུལ་དུ་མངའ་དབང་རིམ་པར་བསྡུར་ཏེ། བཙན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་ཕྱི་མ་དང་འབྲེལ་བའི་ལ་དཀར་དང་མང་སྟོ། ཟངས་དཀར་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རབས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ད་ལྟའང་རྒྱུན་མ་ཆད་ཅམ་དུ་གནས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་དུས་ཀྱི་འགྱུར་བ་རིམ་པར་བརྒྱུད་དེ་སྐབས་ཤིག་ནས་མར་ཡུལ་ལ་དཀར་ཀྱི་ཡུལ་འདི་ཉིད་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་། ད་ལྟར་ཡུལ་འདིའི་སྲིད་ས་ཁྲོན་ལ་སྲི་ལེ་ཀུ་བཞི་མ་ ༥,᠀᠀᠐ དང་། ཕྱི་ལོ་ ᠒᠐᠓᠓ ལོའི་མི་གྲངས་ཞིབ་བཤེར་ལྟར་ན། མི་འབོར་ ᠓᠒᠓,᠐᠔᠓ ཡོད་པར་བཤད། ལ་དཀར་ཀྱི་ཐོག་མའི་མིང་ལ་མར་ཡུལ་ཟེར་བ་བོད་ཀྱི་ཆོས་འཕྲུང་ཆོས་གྲས་ཁང་རལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛད་པའི་ཁང་ཆོས་འཕྲུང་དང་ལ་དཀར་རྒྱལ་རབས་བཙས་ཤུ་གས་ལ་ལ། ལོ་ངོ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་ཆོས་ཐར་དུའང་"ཤུ་ཧུངས་ཀྱི་ཁ་ཆར། ཀུ་ཥེའི་ཐོ་ལིང་། མར་ཡུལ་ཀྱི་ཐུར་(ཁར)མ་དང་གསུམ་སྟེ། གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོ་གསུམ་པོ་དེ་ཚར་ནས། རབ་གནས་དང་ཞལ་ཕྱོས་རྒྱས་པར་མཛད་""[1]ཚུལ་གསལ་བ་དེ་ལྟར་ལགས་མོད། ཕྱིས་ཤུ་ལ་དཀར་ཞེས་པའི་མིང་འདི་ཁྱབ་ཆེ་བར་ཐུར་པས་ད་ལྟར་ཀུན་ཀྱིས་ཡུལ་འདི་ལ་ལ་དཀར་ཞེས་འབོད་པ་ལས་མར་ཡུལ་ཞེས་འབོད་པ་མེད་པར་སྣང་། ལ་དཀར་ཞེས་པར་ཡང་གཞན་དུ་ལ་འཐག་དང་། ཏཱ་དཀར་ཞེས་ཅི་རིགས་བྲིས་པ་མཆིས་མོད། ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་ལ་དཀར་ཞེས་འཕྲི་བར་བྱེད་ལ། ཕྱིས་ཀྱི་ཐུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཁག་ཏུ་འདི་ལ་སྒྲ་བཤད་འདྲ་ཆགས་པོ་ནི་བྱས་པཱའང་མཐོང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་ནི་ངག་རྒྱུན་ལྟ་བུ་ཞིག་ལས་ཁྱངས་ཐུབ་ཀྱི་ཡིག་འཛིག་ལ་བརྟེན་པ་ནི་ཕལ་ཆེར་མེད་པར་སྣང་།

1 བོད་པ་མི་ཕམ་ཏཱ་པ་ས་ཀོགས་ཀྱིས་མཛད་པ། 《དཔེ་རྒྱུན་དགོན་པོའི་རྣམ་ཐར་ཐོགས་བསྟོགས་བསྟོགས་དམ་པའི་བཤུལ་ལམ་》ཞེས་བྱ་བ། [C] (ཟི་ལིང་།) མཚོ་སྟོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱྱན་ཁང་། ༡༩༧᠓ ལོའི་ཏཱ་ ༧ པ། དཔར་ཕེངས་དང་པོ། (ཤ.᠓᠕)

གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་གཞན་བང་མིང་བཤད་ཚོགས་ཐུབ་གཅིག་སྒྲོད་ཀྱི་ཆ་རྐྱེང་བ།

བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ལ་སྒྲིར་དཔྱི་ན་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་ཡུལ་སྐད་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བ་ལས་ལ་དབུས་ཡུལ་སྐད་ནི་ལྷོས་བཅས་ཀྱིས་ཡ་མདོའི་ཡུལ་སྐད་དང་འདྲ་བའི་ཚ་ཁྱད་མང་བར་འདོད། དེ་ནི་སྟོད་ཀྱི་ལ་དབུས་དང་སྨད་ཀྱི་ཡ་མདོ་གཉིས་གནས་ཡུལ་གྱི་ཆ་ནས་ཡུལ་ལྷང་སྟོང་ཐུག་མང་པོས་བར་དུ་ཆོད་ཅིང། ཡུལ་ཕན་ཚུན་ལ་འགྲོ་བོང་གི་འབྲེལ་འཛིས་ཀྱང་དེ་ཙམ་མེད་ཁའང། ཡུལ་སྐད་ལ་མིང་བརྡ་དང་ཆོག་ཐུད་གཅིག་སྒྲོད་ཀྱི་ཆ་ཁྱད་ཙམ་མང་བ་ནི་གཉིས་ཀ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དབུས་ནས་ཕྱོགས་མཐའ་བུ་གནས་ཤིང། ཆོས་རྒྱལ་མེས་པོའི་སྐབས་སྐད་གསར་བཅད་རིམ་པས་བོད་རིགས་འདུས་སྟོད་ཡོངས་སུ་མ་ཁྱབ་པར་ལྷར་ཀྱི་བརྡ་མང་པོ་ཞིག་ད་ལྟ་ད་དུང་སྐད་ཆའི་འགྲོས་སུ་ལྟག་ཡོད་པ་ཡིན་པར་སྙམ། དེའི་ཕྱིར་ལ་དབུས་ཡུལ་སྐད་ཁྲོད་དུའང་ལྷར་ཀྱི་བརྡ་ཀྱིང་པ་ང་ཆོས་ངོས་ཟིན་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ལ། དེ་དག་ལས་ཡ་མདོའི་ཡུལ་སྐད་དང་གཅིག་སྒྲོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེ། དཔེར་ན། གསར་པ་ལ་ས་མ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ནི་ལ་དབུས་པའི་ཡིག་ཅག་གཉིས་ཐོག་ན་ཆེས་རྒྱུག་ཆེ་བའི་ཐ་སྙད་ཅིག་ཡིན། ཁོང་ཚོས་བྱ་དངོས་གང་ཞིག་གསར་པ་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་ལ་ས་མ་ཞེས་པ་ལས་གསར་པ་ཞེས་མི་འབོད། དེ་བཞིན་དུ་ས་ང་ཉིན་ལ་ཐོ་(འདི་ཡིག་སྐད་དུ་ཐོ་རེངས་ཞེས་པ་ཡིན།)དང། སྐྱོགས་ལ་ཐོམ་བྱ། སྒེ་བོ་ལ་ས་པོ། ཟེར་བ་ལྟ་བུ་མང་ལ། ཡང་ཡ་མདོའི་ཡུལ་སྐད་དང་མིང་བརྡ་གཅིག་པ་ཡིན་ཡང་དོན་ཀྱི་གོ་བ་ཐད་དེ་ཡོགས་ཀ་ཡིན་པའང་མཆིས་ཏེ། དཔེར་ན། ཡ་མདོའི་ཡུལ་སྐད་དུ་བག་ལེབ་སྒྲིའི་མིང་ལ་གོ་རེའམ་ཀོ་རེ་ཞེས་འཕོད་པ་ལ། ལ་དབུས་ཡུལ་སྐད་དུ་ཀོ་རེ་ཞེས་པ་ནི་ཇ་ས་ཁོགས་འཐུང་སྒྲོད་ཀྱི་ཕོར་བ་ལ་གོ་བ་ལྟ་བུའང་ཡོད།

དེ་མིན་རྒྱུན་སྒྲོད་ཀྱི་སྐད་ཆའི་ཁྱོད་ཆོག་ཀི་ནེས་ལ་ཡང་ཡང་མཇོན་པའི་རྟེས་འཇུག་རང་འདྲར་སྒྲར་བའི་ཆོག་ཐུབ་དེ། དཔེར་ན། ང་ཁྱོམ་ལ་འགྲོ་ཡི་ཡིན། ཞེས་པར་ཡ་མདོའི་ཡུལ་སྐད་དུ། ང་ཁྱོམ་མ་འགྲོ་ཀི་ཡིན། ཞེས་པ་དང། དེ་བཞིན་དུ་ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར་ལྟ་བུ་ལ། ཁྱོའི་ཕྱིང་ང་ཆི་ཟེར། ཞེས་བརྡ་སྟོད་རིག་པའི་འགྲོས་ལྟར་ན་ལ་དོན་ཀྱི་ཐུད་སྒྲོར་དགོས་པ་ལ་ཡུལ་སྐད་དུ་ཇེས་འཇུག་རང་འདྲའི་ཆོག་ཐུད་སྒྲོར་བའི་ཚུལ་རྒྱུན་འཐུམས་སུ་སོང་ཡོད་པ་བཞིན། ལ་དབུས་ཡུལ་སྐད་དུའང། “གང་ལ་ཕེབས”ཞེས་པར་“གང་ང་བསྒྲོད”དང། “དམག་ལ་ཆས་དགོས”ཞེས་པར་“དམག་གི་ཆ་དགོས།” “ཐག་ཉེ་མོ་ཞིག་ལ་དགོན་པ་ཞིག་བཞེངས”ཞེས་པར་“ཐག་ཉེ་མོ་ཞིག་ག་དགོན་པ་ཞིག་བཞེངས”ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མང་དུ་མཆིས་པ་ནི་ལ་དོན་ཀྱི་ཐུད་ཚབ་ཏུ་སྒྲར་བ་ཁོ་ནའི་དཔེ་མཆོན་ཡིན་ལ། དེ་ལས་གཞན་འཕྲེལ་སྒྲའི་ཐུད་ཚབ་ཏུ་ཇེས་འཇུག་རང་འདྲར་ཕི་ཡིག་ཞུགས་ཏེ་སྟོན་པའང་སྣང་སྟེ། དཔེར་ན། ཆོས་ཀྱི་དོན་ཟེར་བ་ལ་ཆོས་ས་ནི་དོན་ཞེས་པ་དང། ཡུལ་ཀྱི་ནས་ཞེས་པ་ལ་ཡུལ་ལི་ནས། མཇོད་ཀྱི་ནོར་ཞེས་པ་ལ་

མཇོད་དེ་ནོར། མདུན་ཀྱི་མེ་ཏོག་ཅེས་པ་ལ་མདུན་ནི་མེ་ཏོག་ཅེས་ཕེ་ལྡན་ཀྱི་ཐང་གི་ཀྱི་ཀྱི་གསུམ་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་སི་ལི་དེ་ནི་ཞེས་སྒྲར་ཏེ་དོན་དེ་དང་དེ་སྟོན་པར་འཇུག་པ་ལྟ་བུའོ། །

འདི་ལྟར་ཇེས་འཇུག་རང་འདྲའི་མཐར་ཚོག་ཐད་རང་འདྲ་སྒྲར་ཏེ་སྟོན་པ་ནི་གོང་དུ་དྲངས་མ་ཐག་པའི་ཚ་མདོའི་ཡུལ་སྐད་དང་ལ་དཔྱིས་ཡུལ་སྐད་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་གཞན་དུའང་ཡོད་ལ། བརྡ་སྦྱོང་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སྲའང་ཚོག་ཐད་ཇེས་འཇུག་རང་འདྲར་སྒྲར་དགོས་པར་བསྟན་པའི་གོ་ལ་སོགས་པའི་སྒེར་བསྡུ་དང་། གམ་ལ་སོགས་པའི་འཕྲིད་ལྡན། དེ་བཞིན་ལ་དོན་ཀྱི་ཐུ་ཡིག་དང་། ལྟག་བཅས་ཀྱི་དེ་སྒྲ་སོགས་ཡོད་པ་ནི་སྒྲིར་བོད་ཀྱི་ཚོག་ཐད་ཕལ་མོ་ཆེ་ཞིག་ཇེས་འཇུག་ཡི་གེས་གཙོ་བོར་གྱུབ་པའམ་ཇེས་འཇུག་ཡི་གེ་ལ་ལྟོས་ཏེ་གྱུབ་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་པར་སྣུམ། ཚུལ་འདི་འདྲར་དགོངས་ཏེ་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྦྱོང་སྒྲ་བ་དགེ་ཁྲན་ཆེན་མོ་ཡུགས་ཐར་རྒྱལ་ལགས་ཀྱིས་ཀྱང་། “བོད་སྐད་ཀྱི་ཕྱི་ཐུག་ཡུལ་སྐད་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་དཔྱའང་ཇེས་འཇུག་རང་འདྲའི་མཐར་ཚོག་ཐད་རང་འདྲ་ཐོན་ཀྱིན་ཡོད་པ་ནི། སྟེས་དབང་གི་དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་བྱང་བ་མ་ཡིན་པར། ཚོག་ཐད་ཐོག་མར་བྱང་དུས་ཀྱི་ཁམ་པ་ད་ལྟ་ད་དུང་སྐད་ཆའི་ཐེག་ལ་ཅར་བའི་རྒྱགས་སུ་འཐུམས་”[2]པའི་དཔྱད་འཛིག་གནང་ཡོད། སྐབས་དོན་ལ་དཔྱིས་ཡུལ་སྐད་ཁྲོད་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་ཚོག་ཐད་མང་དུ་ཐོན་ཀྱིན་ཡོད་པར་བརྒྱན་བར་ལམ་ཞིག་ལ་ལ་དཔྱིས་པའི་ཁྲོད་དུ་འབྲུག་པ་ལྟར་ཡུལ་སྐད་ཡིག་ཐོག་ཏུ་སྒྲོད་དགོས་པའི་ལང་ཕྱོགས་འཛིན་མཁན་གཅིག་མིན་གཉིས་མིན་དུ་ཐུང་ཡོད་པར་སྐད་ལ། ལང་ཕྱོགས་དེའི་ཁྲོད་ནས་ལ་དཔྱིས་ཡུལ་སྐད་དུ་“ཐོག་ཀ་གཏུང་མ། གཞུང་ང་འདུག ཡོད་ད་མེད་”སོགས་ལ་དོན་ཀྱི་ཚབ་མར་ཇེས་འཇུག་རང་འདྲའི་ཚོག་ཐད་ཀ་ང་ད་གསུམ་སྒྲོར་བ་དང་། “ཆོས་སི་དོན། ཡུལ་ལི་ནས། མཇོད་དེ་ནོར། མདུན་ནི་མེ་ཏོག་”སོགས་འཕེལ་སྒྲའི་ཚབ་ཏུ་སི་ལི་དེ་ནི་བཅས་སྒྲོར་བ་དང་ལེ་མཆོན་དུ་བགྱང་སྟེ། “ལ་དཔྱིས་པའི་སྐད་གཅང་མ་འཕྲི་ན་འདི་དག་བགོ་ལ་དགོས་པ་ཡིན་”[3]ཞེས་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་སྒེལ་མཁན་ཁག་ཅིག་ཀྱང་ཐུང་ཡོད་འདུག་གོ། །

2 ལྟག་ཐར་ཀྱུལ་ཀྱིས་བཙན་མས། 《བོད་སྐད་བརྡ་སྦྱོང་ཀྱི་གནད་དོན་ཁ་ཤས་ལ་དཔྱད་པ་རིག་འཛིན་མེ་ལོང་།》 [M] (ཟི་ལིང་།)མཆོ་ཐོན་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། ༡༩༧༧ ལོའི་རྒྱ་བཏུན་པ། དཔར་ཞིང་གཤིས་པ། (ཤ.༩༠།)

3 མཁན་པོ་དགོན་མཆོག་ཕན་བདེས་བཙན་མས། 《ཆོས་འཕྲུང་རབ་བསྡུས།》(ལ་དཔྱིས་ཡུལ་སྐད་དུ་བྲིས་པའི་བོད་དབྱིན་ཤན་སྒྲར།) [M] ༡༩༧᪥ ལོར་ལ་དཔྱིས་སུ་དཔར་སྐྱེན་བྱས། (ཤ.xiii)

གསུམ་པ། བསྟན་བཅོས་ཁྲིར་མར་འཆྱོང་བའི་མིང་བརྗ་འགའ་ཞིག་གློང་བ།

བརྗ་ཆྱིང་ཡིན་མིན་ཅི་ལྟར་ཡང་སྔོན་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཁུངས་མ་ཆགས་ས་ཡང་ཡང་མཇལ་དུ་མཆིས་ཀྱང་། དཔྱད་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་ངག་ཐོག་ཏུ་ཆེར་མི་སྣྱོད་པའི་མིང་བརྗ་དུ་མ་ཞིག་ལ་དགས་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་སྟེབ་ན་རྒྱུན་འཕྲྀམས་ས་གནས་པ་དེས་ང་ཚོས་ལ་དགས་ཡུལ་སྐད་ལ་དོ་སྣང་ལྟག་པོ་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་འཐྱང་། དེར་བརྟེན། འདིར་ཁོ་བོར་དོ་སྣང་བྱང་བའི་དཔེ་མཚོན་འགའ་ཤས་ཤིག་དྲངས་ན།

༡) ལ་དགས་ཡུལ་མི་ཏཱན་དར་གཞོན་གསུམ་ཀྱི་ངག་ནས་ཡང་ཡང་ཐོས་རྒྱ་ཡོད་པ་ནི་ཁྱིད་རང་ལ་ཉིད་རང་ཞེས་འགོད་པ་དེ་རེད། འདི་ནི་ལ་དགས་ལས་གཞན་པའི་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ཁོད་ཀྱི་སྐྱོན་མ་གཏན་ཡོད་མེད་མ་ངེས་མོད། ང་ཚོས་སྟོན་ཀྱི་ཆོས་ཐར་ཡིག་འཛིག་ཁག་ལ་མཇལ་ཚེ་ཁྱོད་རང་ལ་ཉིད་རང་ཞེས་སྒྲུར་ཞིང་འགོད་པ་མང་དུ་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱལ་སྲས་ཐོག་མེད་བཟང་པོའི་ (*༡༧༥-༡༨༥*) ཆོས་ཐར་དུ། "ཐེངས་ཤིག་ཤ་གས་ར་གཟུགས་ཤིག་དང་། ཞོ་ཞིག་དང་ཕུད་དམ་གང་འགྲལ་བ་བྱང་བ་ཉེ་གནས་ཀྱིས་བློངས་པས། ཉིད་རང་གསོལ་གསུངས་ནས་གསོལ་དུ་མ་གནང་།"[4]ཞེས་དང་། "ཟེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་གསུང་གིས། ཉིད་རང་གིས་སྐྱིང་ཅུས་སྐྱིད་ལ་གསོས་གལ་ཏེ་མི་གསོས་པ་འདུ་ན་འདིར་བྱོན།"[5]ཅེས་པ་སོགས་སྦ་ཕྱིར་ལན་མང་དུ་འབྱུང་ལ། དེ་མིན་བོ་དོང་པཾ་ཆེན་ཕྱོགས་ལས་ཆགས་རྒྱལ(*༡༢᳘᳘᳘-༡᳘᳘᳘

ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་སློབ་གྲྭ་ཁང་ཞེས་བྱིས་ཡོད་པ་ཐོག་མར་མཐོང་ཚེ་ཚོག་ལྟག་ཅིག་སྒྲར་འདུག་ཙང་སྐྱམ་པའི་སྟང་ཚོར་འཕྲང་ལ། དེ་ལྟར་མ་བརྟག་མ་དཔྱད་པར་ཟློག་པ་ནི་ངག་ལའང་དེ་ཅམ་ཞིག་མི་བདེ་བའི་སྟང་བ་འཕྲང་མོད། ཞིབ་ཏུ་བསམ་ཚེ་སློབ་གྲྭ་ཁང་ཞེས་པ་ནི་ཚོག་ལྟག་དང་སྟེབ་མ་ལེགས་པ་མིན་པར་སློབ་པའི་གྲྭ་ཁང་ཞེས་པའི་མིང་མཐའ་དང་འབྲེལ་སྒྲ་བསྡུས་པའི་མིང་ཞིག་ཡིན་པར་ངེས་ཏེ། ཐ་སྐད་འདི་ནི་ཐོག་མར་བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་(ཨ་ཨ૩-ར૭૫)གྱི་སྐུ་དུས་ས་ལོ་པཊ་ཏু་མ་གཏན་འཛིན་ཐོག་ལེགས་སྒྲར་སྐད་ནས་བསྒྲུར་འགྱེལ་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི《ཆུ་ཐག་རྟོགས་ཆེད་ཚེ་མོ》ཞེས་པར། "དེ་བ་ས་བླ། ཨ་ས་ར་ས་ཐླ་ས་ཏྲ་ནླ། ལི་པི་ཤ་ལ། ཀུ་ཏ་ཀ་ཋ།" བཙས་པ་ཆགས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་"ལྟའི་འདུན་སা། ལྟ་མ་ཡིན་ཀྱི་འདུན་ས་ནོར་བཟང་། ཡི་ཀེ་སློབ་པའི་གྲྭ་ཁང་། ཁང་པ་བཅོགས་པ། "[8]ཞེས་ས་བསྒྲུར་ཡོད་པ་དེར་གསལ་ལ། ཡང་དུས་རབས་བཅུད་པའི་ནང་ཆུ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ས་ཀུ་རེན་དུ་བོ་ཏྲི་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙྭ་བ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་གཉིས་ཀྱིས་བསྒྲུར་ཅིང་ཞུས་པའི《འཕགས་པ་སྒྲིན་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ》དེ་ཉིད་ལས། "ཁྱོའུ་དག་ཡོངས་ས་སྒྲིན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡི་གེ་སློབ་པའི་གྲྭ་ཁང་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་འགྲོ་བར་བྱེད་དོ།།"[9]ཞེས་གསལ་བས་ན། སློབ་གྲྭ་ཁང་ཞེས་པ་ནི་སློབ་པའི་གྲྭ་ཁང་ཞེས་པ་ལས་བསྡུས་ཤིང། དེའང་སྟོན་གྱི་ཐ་སྐད་ཁྱངས་མ་ཞིག་ཡིན་པ་ར་འཕྲོད་པར་འགྱུར་ལ། སློབ་པའི་གྲྭ་ཁང་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་བསྒྲུར་མ་འདི་ལས་ཀྱིས་ཏེ་ཕྱིས་སུ་དུས་རབས་རིམ་པར་བྱོན་པའི་བོད་ཀྱི་མཁས་པའི་གསུང་ཆོས་ཁག་ཏུ་སློབ་གྲྭ་ཁང་དང། སློབ་པའི་གྲྭ། སློབ་གྲྭ་ཞེས་པ་སོགས་དོན་གཅིག་ལ་ཐོ་བའི་ཐ་སྐད་རྒྱས་བསྡུས་ཅི་རིགས་མཇལ་བར་མཆིས་པ་ནི་གཞི་ཙཱའི་ཐ་སྐད་གཅིག་ཉིད་ཀྱི་འགྱུར་རིམ་ཞིག་ཡིན་པར་སྐྱམ། དེང་སྐབས་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་བོད་མི་ཚོས་ཡིག་ངག་གཉིས་ཀར་སློབ་གྲྭ་ཞེས་པ་ལས་སློབ་གྲྭ་ཁང་ཞེས་འབོད་ཅིང་འཛིན་པ་ནི་ཆེར་མི་སྙན་མོད། ཁོ་བོས་སྐབས་ཤིག་ལ་མཇལ་བའི་བྲག་དཀར་ཚོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གི་མཇད་ཆམ་ཞིག་ཏུ། "འདིས་ཐོ་བྱང་པོ་ཏྲ་ལར་སློབ་གྲྭ་ཁང་གི་དགེ་ཟྭན་ལོ་བཅུད་མཇད་"ཅེས་དུས་དེར་ཐ་སྐད་འདི་བོད་སྒྲོད་གནང་ཡོད་པར་གཞིགས་ན་མ་མཐའ་ཡང་དུས་རབས་བཅོ་བཅུད་བར་དུ་སློབ་གྲྭ་ཁང་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་འདི་ཡིག་ཐོག་ཏུ་གནས་ཡོད་པར་འདོད། དེ་ལྟར་ནའང། ལ་དབུགས་པ་ཚོས་དེང་སྐབས་སློབ་གྲྭ་ཁང་ཞེས་ངག་ཐོག་ཏུ་འབོད་པ་ཆེར་མི་ཐོས་ཀྱང། སྒོ་བྱང་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་ཡིག་འཇོག་ཁག་ཏུ་སློབ་གྲྭ་ཁང་ཞེས་བྱིས་ཤིང་འཕྲི་བ་མང་དུ་སྟང་ངོ།།

༣) ལ་དབུགས་པ་ཚོས་ཞོགས་པའམ་སྐ་ཏྲ་ལ་སྐ་ཐོག་ཅེས་འབོད་པར་བྱེད། ཐྱིར་སྐ་ཐོག་ཅེས་པ་སྟོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཁག་ནས་ལན་ཁ་ཡར་ཏུ་མཇལ་བ་ལྟར་ན། སྐབས་རེར་ཉིན་མོའི་སྐ་ཏྲ་འཛམ་ཞོགས་པར་ཥོ་ལ། ཡང་སྐབས་རེར་གནའ་བོའི་དུས་ས་མ་སྟོན་

---

8 སྟོན་བྱོན་རྒྱ་བོད་ལོ་པཊ་མཁས་པས་བསྒྲིགས། 《ཆུ་ཐག་རྟོགས་ཆེད་ཚེ་མོ།》 [C] 《བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ།》 (དེབ་ ᠀᠀᠁) སྐ་ཚོགས། པོད་ཅོ་པ། (པེ་ཅིང་།) ཀྱང་ཥོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྒྱུན་ཁང་། ᠀᠀᠂᠂ ཝོའི་ཟླ་ཏྲག་པ། དཔར་ཞིང་ཁང་བོ། (ཤ.ᠷᠷᠠ)

9 ལོ་ཙྭ་བ་བཀྲེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་བསྒྲུར། 《འཕགས་པ་སྒྲིན་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ།》 [C] 《བཀའ་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ།》 (དེབ་ ᠂᠂) མདོ་སྡེ། པོད་ལྷ་པ། (པེ་ཅིང་།)ཀྱང་ཥོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྒྱུན་ཁང་། ᠀᠀᠂᠂ ཝོའི་ཟླ་ཏྲག་པ། དཔར་ཞིང་ཁང་བོ། (ཤ.᠂᠂᠀᠀)

གྱི་དུས་ལ་གོ་དགོས་པཱའང་ཡོད། དཔེར་ན། Ძགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི《དེབ་ཐེར་བཅྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མཱའི་གླུ་བཅུངས》ལུ། "སྒ་ཐོག་འཕྲི་གུང་པ་བང་བཀའ་ལྷན་པ་གཉིས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་འཕེལ་ཟབ་པའི་ཐུ་ཅན་དུ་ཡོད་ནཱའང"[10]ཞེས་པ་བང། སྒེ་ལུང་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས(ཀ་ལ-ཀ་ཨ)ཀྱིས་མཇོད་པའི《སྟར་ཐང་བཀའ་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག》ཏུ། "བསྟན་ས།ལ་འཛིན་པའི་སྒོ་བ་དགོན་གཞུང་བསྐོས་ཀྱི་རིགས་ཆུམས་ཀྱང་སྒ་ཐོག་ཟླུག་བཏན་བང་ངོ་བཅུད་ཀྱི་འཕྲལ་ལ་བཉེན་ནས་མི་འོས་པ་མང་པོ་མཐོན་པོའི་གོ་སར་འཇོགས་ཏེ་འགྲོ་བ་ལ"[11]ཞེས་སོགས་སྒ་ཐོག་ཅེས་པ་སྟོན་གྱི་དུས་ལ་གོ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་བང། དེ་མིན་ཇེ་བཅུན་ཇོ་ནང་ཏྭ་ར་ན་ཐའི(ཀ་ལ-ཀ་ཟླ)རང་ཆུམ་བུ། "ཁྱི་མ་སྒ་ཐོག་གཅིག་ལ་ཀ་ཕལ་ཆེར་ཚུགས།" ཞེས་པ་བང། "ཆོས་བཀྲད་ཀྱི་སྒ་ཐོག་ཁྲག་བཏན་བུ་སྒྲིབ།"ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ནི་ཁྱིན་མཱའི་སྒ་ཏོ་ལ་གོ་དགོས་པའི་རིགས་དེ་ཡིན་ལ། གོང་བཇོད་ལ་དཔེ་གས་པས་སྒ་ཏོ་ལ་སྒ་ཐོག་ཅེས་འཕོད་པར་བཤད་པཱའང་ཚུལ་འདི་བང་མཐུན་པ་ཡིན། དེར་བཏེན་ཐ་སྐད་འདིའང་སྟོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལུངས་མ་ཆུམས་སུ་འཐུང་ཞིང། ལ་དཔེ་ཡུལ་སྐད་དུ་ད་ལྟའང་རྒྱུན་འཁྱམས་སུ་གནས་པའི་མིང་བརྡ་ཆ་ཤེས་པ་ཞིག་ཡིན་མོ། །

དེ་ལྟར་ལ་དཔེ་ཡུལ་སྐད་ལ་ཅུང་ཟད་བརྟག་པ་ན། ཐོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལུངས་མ་ཆུམས་སུ་བསྟན་པའི་བརྡ་ཆ་སྟེ། དཔེར་ན། ཚོད་མ་ལ་སྐུ་ཏུམ་བང། དཀོན་མཆོག་ལ་དཀོན་ཅོག ཆ་ལོ་ལ་རྒྱན་པོ། ཕྱུན་ལ་ཨོད། འགྲོ་བ་ལ་ཆ་བ། གོམ་པ་བཀྲབ་པ་ལ་འགྱེལ་བ། བཤད་པ་ལ་མོལ་བ། ལ་འོག་ལ་ལ་ཡོག རིན་ཆེན་ལ་རིན་ཅེན། ཐབ་ཚང་ལ་བྱན་ས། དགོང་ཟས་ལ་དགོང་ཟན། ཕྱེས་མ་ལ་ཏྲིང་མ། འདི་ལྟ་བུའི་མིང་བརྡ་ཆ་ཤན་ཐ་སྐད་ལུངས་ཕྱབ་ཅ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་མཆིས་མོད། རེ་རེ་ནས་འདི་ལྟར་ཐོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ལུངས་ལ་གཏུགས་ཏེ་བྱ་བ་ནི་ངལ་བའི་ཚོགས་ཀྱིས་ཡྱོགས་ནཱའང། ཡིག་ཚོགས་གཏོས་ཆ་བར་དོགས་ཏེ་རེ་ཞིག་འདི་གা་ཅམ་ཀྱིས་འཕྲུས་པར་བྱེད།

བཞི་པ། སྒ་ཟུར་ཕྱིན་པར་ཐོན་པའི་ཇེས་འཇུག་དང་མཚོ་ཅན་ས་ཕྱིང་བ།

དེ་འང་ཐ་རན་ས།ིའི་སྐད་བརྡ་རིག་ཡ་བ་སྒ་ཞབས་ནི་ཁོ་ལ་ཏོར་ནེ་ཏེར(Nicolas Tournadre)ལགས་ཀྱིས་གསུངས་དོན་ལྟར་ན། དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་གསར་བཟོ་མཇད་པའི་སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་གཅིག་ཀྱང་ཡིན་པ་ལས་ད་སྐབས་ལྟར་ཡུལ་སྐད་མ་འདུ་བ་སོ་སོར་ཀྱེས་མེད་པ་དང་། ཚུལ་དེས་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ལ་གཞི་མཇད་དེ་སྒོབ་

10 Ძཀྱལ་དབང་ལྷ་པ་ངག་དབང་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་མཇད། 《བོད་ཀྱི་དེབ་ཐེར་བཅྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མཱའི་གླུ་བཅུངས》ཞེས་བྱ་བ། [G] (ཝེ་ཅིང་།)མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང། ᲨᲫᲧᲦ ཟླ་བཅུ་གཅིག་པ། དཔར་ཞིངས་གཅིག་པ། (ཤ.ᲨᲨᲨ)

11 བོལ་ཁ་སྒེ་ལུང་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་མཇོད། 《བཀའ་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་པར་ཐོད་གསུམ་རྒྱན་གཅིག་ཐུ་འཕྲལ་ཤིང་ཁྲའི་དཀར་ཆག་ངོ་མཚར་བགོད་པ་རྒྱ་མཚོའི་ཉེ་མིག》 [C] 《བཀའ་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ།》 (དེབ་ ᲨᲦᲧ) དཀར་ཆག ཡོད་ཅ་པ། (ཝེ་ཅིང་།)གྲུང་གོའི་ཡོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱེན་ཁང། ᲨᲫᲫ ལོའི་ཟླ་དྲུག་པ། དཔར་ཞིངས་དང་ཡོ། (ཤ.ᲨᲧᲨ)

དཔོན་ཐོན་མིས་བོད་ཡིག་མཁོ་འདོགས་དབྱངས་གསུམ་དང་། སྟོན་རྩེས་མིང་གསུམ་གྱི་རྣམ་བཞག་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། ངག་ནས་སྒྲ་ཅི་ལྟར་གསལ་བར་ཐོན་པ་དེ་ལྟར་ཡི་གེའི་དཀར་ཆ་གཏན་འབེབས་མཛད་པ་ཡིན་པར་བཤད་པ་ནི་དོན་ལ་གནས་པར་སྙམ་སྟེ། དཔེར་ན། མཁོའི་སྒྲ་ལ་སྒྲ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཡིག་ཐོབ་ནི་ངེས་པར་མིང་གཞི་ཀ་ཅན་གྱི་སྒྲ་ཡིན་དགོས་པ་ལས་དེ་དང་སྒྲ་མཚུངས་པ་སྒྲ་ལྟ་བུ་བྱིས་ན་མི་འགྱིག་པ་ནི། སྔར་སྒྲ་ཞེས་པར་ས་ཀ་ར་ཞེས་མཁོ་འདོགས་མིང་གསུམ་སོ་སོར་ངག་ཏু་ཐོན་ཏྲིན་ཡོད་པས་ཡིན་ལ། སྐབས་དེར་དེ་བློག་པའི་ཚེའང་ས་ཀ་ར་ཞེས་བློག་པ་ལས་དེང་སྐབས་ལྟར་སྒྲ་ཞེས་བློག་པ་མེད་པར་སྟོང་། དེ་བས་ད་སྐབས་བོད་ཀྱི་མཐའི་ཡུལ་ལུང་རྒྱལ་རོང་དང་། ལ་དྭགས། སྒལ་ཏི་ཡུལ་སོགས་ལུ་སྟོན་རྩེས་མིང་གསུམ་དང་། མཁོ་འདོགས་དབྱངས་གསུམ་ཀྱི་སྒྲ་ཟུར་ཕྱིན་པ་སྐད་ཀྱི་འགྲོས་ལ་མཆིས་པ་ནི་གནའ་བོའི་བོད་སྐད་ཀྱི་བློག་གདངས་མ་ཉམས་པའི་ཁྱད་ཆགས་བློ་ན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

འདིར་སྐབས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཁྱུར་པའི་ལ་དྭགས་ཡུལ་སྐད་ལས་རྩེས་འཇུག་དང་མཁོ་ཅན་ས་ཡི་སྒྲ་ཟུར་ཕྱིན་པར་ཐོན་པ་མང་དུ་སྟོང་བ་ནི་ལ་དྭགས་ཡུལ་སྐད་དུ་གནའ་བོའི་བོད་སྐད་ཀྱི་བློག་གདངས་ཡོངས་ལུ་མ་ཉམས་པར་ད་དུང་ཐོག་མའི་སྐད་འགྲོས་ཀྱི་ཟ་ཟུར་དུ་མ་ལྷག་ཡོད་པའི་དཔང་རྟགས་ཡག་ཨོས་ཀིག་ཏু་འདོད། ཁོ་བོས་རྒྱུས་ལོན་ཅུང་ཅམ་བྱས་པ་ལ་གཞིགས་ན། ལ་དྭགས་ཡུལ་སྐད་དུ་རྩེས་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་གི་སྒྲ་ཟུར་ཐོན་པ་མང་པོ་ཞིག་མཆིས་པ་ལས་དམིགས་བསལ་རྩེས་འཇུག་དང་ཡང་འཇུག་སའི་སྒྲ་གསལ་བར་ཐོན་པ་ཀིན་ཏু་མང་སྟེ། དཔེར་ན། འདས་པ་ལ་འདའ་སི་པ། འཕྲས་སྦྱངས་ལ་འཕྲ་སི་སྦྱངས། གང་ཅན་པ་ལ་གང་སི་ཅན་པ། ཟངས་དཀར་ལ་ཟང་སི་དཀར། ལ་དྭགས་ལ་ལ་དྭ་སི། འཁྱངས་པ་ལ་འཁྱང་སི་པ། མཁས་པ་ལ་མཁའ་སི་པ། རས་པ་ལ་ར་སི་པ་ཟེར་བ་ལྟ་བུས་མཚོན་པའི་གཞན་དང་གཞན་ཡང་མང་དུ་སྟང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་མཁོ་ཅན་ཀྱི་སྒྲ་ཟུར་ཕྱིན་པར་ཐོན་པའང་མཆིས་ཏེ། དཔེར་ན། བ་སྒོ་ལ་བ་སི་གོ(Basgo)ཟེར་བ་དང་། སྟོད་ལ་སི་ཀྱོད། སྟོ་བས་ལྟན་ལ་སི་ཏོ་བས་ལྟན། བདེ་སྐྱིད་ལ་བདེ་སི་ཀྱིད།(Deskyi) གཏིང་མོ་སྒང་ལ་གཏིང་མོ་སི་གང་།(Tingmosgang) ས་སྦྱ་ལ་ས་སི་པོལ(Saspul)ཟེར་བ་ལྟ་བུ་སོགས་མང་། ཚུལ་འདི་ལ་གཞིགས་ནས་འགའ་རེས་ལ་དྭགས་ཡུལ་སྐད་དུ་སི་སྒྲ་མང་དུ་ཐོན་པ་ནི་ལ་དྭགས་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏু་ཆེ་བའང་ཡོད་མོད། དེ་ནི་གོང་དེ་མ་ཐག་ཏু་དཔེ་མཚོན་ཀྱི་ལམ་ནས་བསྟན་པ་བཞིན་རྩེས་འཇུག་དང་མཁོ་ཅན་སའི་སྒྲ་སྐད་ཆའི་སྟེབ་ལ་ཐོན་པ་ལྟོས་བཅས་ཀྱིས་མང་བས་ཡིན་པར་སྙམ་མོ།།

ལྷ་བ། བདམིགས་བསལ་ཆེད་སྟོད་ཀྱི་ཞེ་ཆོ་ག་འགའ་ཞིག་གྲོང་བ།

བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ལ་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ལ་དྭགས་ཡུལ་སྐད་ནི་དབུས་གཙང་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བསྡུས་ན་མི་འགྱིག་པ་མེད་པའི་ལྷ་ཚུལ་འདོན་མཁན་ཡོད་ལ། ལྷ་ཚུལ་དེ་ཡང་དག་ཅིང་དོན་

ལ་གནས་པ་ཞིག་ཡིན་མིན་ཅི་ལྟར་ཡང་། གལ་སྲིད་ལ་དཔལ་ཡུལ་སྐད་དང་དབྱས་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་གཉིས་ལ་ངེས་པར་མཚུངས་ཏུགས་ཤིག་རྒྱུག་དགོས་ཚེ་ཞེ་ཚོག་མང་དུ་སྤྱོད་པ་ནི་དབྱས་སྐད་དང་མཚུངས་པའི་ཆར་ངོས་འཛིན་ཆོག་པར་འདོད།

དེའང་ལ་དཔལ་ཡུལ་མི་ཚོས་བླ་སྲུལ་དགེ་བཤེས་སོགས་ས་ཁར་མོ་བའི་སྟེ་ལ་དམིགས་བསལ་བཙུ་མཐོང་ཆེན་པོ་བྱེད་ལ། ཡུལ་གང་ཞིག་ནས་དགེ་འདུན་པ་ཐུ་ཞིག་མཐའ་བ་དང་ངག་ཏু་ཕྱག་འཚལ་ཞེས་ཐལ་མོ་སྦྱར་ཅིང་མགོ་བོ་བཏུད་པ་བཅས་བྱེད་པ་ནི་ཐུན་མོང་ཁོ་བཏུད་པ་ཁ་ཅིག་ཡང་ཚད་ཆས་ཐུ་མཐའ་བའི་གཤིས་སྤྱོད་ཐོ་ཡོལ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཁ་ཅིག་ལའང་ཁ་ཚོ་མི་ཐུ་ལེགས་ཤེས་ཤིང་འཕྲི་བར་བྱེད་པ་དེ་ལས་སྒྲ་ཟུར་ཆགས་པ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་མོད། ཐ་སྙད་འདིའི་སྤྱོད་སྒོ་ལ་གཞིགས་ན། ཏ་ལེ་ཞེས་པ་ནི་སྐབས་རེར་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཞེས་པའི་དོན་དང་། མཚམས་རེར་བཀའ་དྲིན་དང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞེས་པའི་དོད་ཏু་སྤྱོད་པཱའང་ཡོད་པས་ང་ཚོས་དཔྱད་པ་གང་ཡང་མ་བྱས་པར་མཐའ་གཅིག་ཏু་བྱོན་ལེགས་ཞེས་པ་ལས་ཟུར་ཆགས་ཏু་ཁ་ཚོན་གཅོད་མི་འོས་པར་སྙམ། དེ་མིན་ལ་དཔལ་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཞེ་ཚོག་ཏু་སྤྱོད་པའི་ཐ་སྙད་ཅིག་ནི་སྒྲ་མཎྜ་ཞེས་པ་དེ་རེད། ང་ཚོས་སྒྲ་མཎྜ་ཞེས་པ་ནི་ཀ་ལུ་དབང་སྒ་ཐེང་ནས་རིམ་གྱིས་མཚོན་པའི་བླ་ཐུ་ལུ་ཆ་ཁག་ལ་དམིགས་བསལ་ཏু་འགོད་པའི་ཆེད་སྤྱོད་ཅིག་ལས་གཞན་སྒྲ་མཎྜ་ཞེས་པས་མི་འགོད་པར་སྟངས་ཡང། ལ་དཔལ་པས་མཁར་སྐོ་དང་ཚོགས་འདུ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ཆེད་ཞུས་སྒྲ་མགོན་དག་གི་མཚན་ཀྱི་མཇུག་ཏু་སྒྲ་མཎྜ་ཞེས་སྤྱོར་བར་བྱེད་ལ། དེའང་ང་ཚོས་དཔལ་བཟང་བོ་དང་། ལགས་སམ་མཚོག་ཅེས་སྤྱོར་བ་དང་གཅིག་ཏু་མཚུངས། དཔེར་ན། ལ་དཔལ་རང་སྐྱོང་རི་ལྷོངས་ཀྱི་སྟེ་དཔོན་བསོད་ནམས་ནོར་བུ་མཚོག་ཅེས་འདོད་པ་ལ་བསོད་ནམས་ནོར་བུ་སྒྲ་མཎྜ་ཞེས་འདོད་པར་བྱེད། གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་ཡིག་ངག་གཉིས་སུ་ཞེ་ཚོག་ཏু་མི་སྤྱོད་ཀྱང་ལ་དཔལ་པས་དམིགས་བསལ་ཞེ་ཚོག་ཏু་སྤྱོད་པའི་བྱ་ཚོག་གི་ཐ་སྙད་ཀྱང་འགའ་རེ་སྟང་སྟེ། དཔེར་ན། སོང་བའི་ཞེ་ས་ལ་བསྐྱོད་ཅེས་ཟེར་བ་དང་། ཁ་ལག་སོགས་ཟ་འཐུང་གི་ཞེ་ས་ལ་འདོན་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། དེའང་ལ་དཔལ་ཡུལ་སྐད་དུ་འགྲོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་གཏན་ནས་མི་སྤྱོད་པར་དེའི་ཚབ་ཏু་འགྲུལ་ཞེས་ཟེར་ན། ཁྲོམ་ལ་འགྲོ་བ་ལ། ཁྲོམ་ལ་འགྲུལ་ཞེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དེའི་མ་འོངས་པར་ཁྲོམ་ལ་ཆ་ཡིན། ཞེས་པ་དང་། འདས་པར་ཁྲོམ་ལ་སོང་པ་ཡིན། ཞེས་ཟེར། བསྐྱོད་ཅེས་པ་ནི་ཞེ་ས་ཡིན་པས་དུས་གསུམ་གར་ཁྱད་མེད་དུ་འགོལ་གྱིན་འདུག དེ་མིན་བོད་སྐད་སྦྱིའི་དབང་དུ་བྱས་ན་འདོན་ཞེས་པའི་བྱ་ཚོག་འདི་ནི་ཞེ་ཚོག་ཅིག་གཏན་ནས་མ་ཡིན་ནའང་། ལ་དཔལ་ཡུལ་སྐད་དུ་ཞེ་ཚོག་ཅིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། དེ་དམིགས་བསལ་ཟ་འཐུང་སྐོར་ལ་ཤས་ཆེར་སྤྱོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། འདིར་ཐ་མག་མ་འཕེན་ཟེར་བའི་ཚལ་ཏু་ཐ་མག་འདོན་མི་ཆོག་ཟེར་བ་དང་། གསོལ་ཐ་བཞེས་ཟེར་བ་ལ་གསོལ་ཐ་འདོན་ཞེས་ཟེར། ཞེ་ཚོག་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཁོང་ཚོས་སྤྱིར་ཁ་ལག་གི་ཞེ་ཚོག་ཏུའང་འདོན་ཐང་ཞེས་ཟེར་ཀྱིན་འདུག ད་ལན་འདོན་ཞེས་པ་འདི་ནི་ལ་དཔལ་ཡུལ་སྐད་དུ་བཞེས་ཞེས་པའི་དོད་ཐུབ་ཀྱི་ཞེ་ཚོག་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་ཡིན།

དེ་མིན་ལ་དཔལ་ཡུལ་སྐད་དུ་གཞན་ཀྱིས་བརྡ་མ་སྦྱང་ན་ང་ཚོས་ཐད་ཀར་ཞེ་ཚོག་ཡིན་མིན་ཞོ་མི་ཐུབ་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མཆིས་ཏེ། དཔེར་ན། ཁ་ལག་གི་མིང་ལ་ཁར་ཇི་དང་། དེའི་ཞེ་ས་ལ་འདོན་ཐང་། ཙམ་པ་བཟླས་པའི་ཟན་རིགས་ཏེ་སྤྱིགས་ཀྱི་མིང་ལ་ཁོ་ལག་དང་། དེའི་ཞེ་ས་ལ་ཞིབ་ར། ཞེས་འགོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

༧ རེ་ཞིག་མཇུག་བསྡུ་བ།

འདིར་ལ་དཔལ་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་འགའ་ཞིག་གྲོང་བསླངས་པ་ནི་རང་ཉིད་ཡུལ་འདིར་སྤ་ཕྱིར་ཐེངས་གཉིས་ལ་འགྲོ་སྐལ་བྱུང་བ་དང་། ཟླ་ངོ་གཅིག་ལྷག་གི་རིང་ལ་ཡུལ་དེའི་མཁར་དགོན་དུ་མར་ཁྱལ་བའི་ཞར་ཞོར་དུ་ལ་དཔལ་ཡུལ་སྐད་ལ་དོ་སྣང་ཕན་བུ་བྱས་པ་དག་སྐབས་དེར་ཟིན་ཐོར་བཀོད་པ་ལས་དེ་རིང་འདི་ལྟར་བརྗེད་བྱང་གི་ཚུལ་དུ་ཙོ་མ་ཀྱི་ཡུས་སུ་བཀྲིས་པ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་ཕྱོགས་འདིར་དོ་སྣང་ཡིད་འཛིག་བྱས་པའི་གོམ་ཁ་དང་བོར་སྒོས་པ་ཡིན་པས་ན། ཀློག་མཁན་སུས་ཀྱང་ཙོ་མ་འདི་ནི་དཔྱད་པ་ཞིན་ཚོའི་ལུགས་སུ་བྱས་པའི་ཞིན་འཇུག་གི་གྲྭབ་དོན་ལྟ་བུར་གཏན་ནས་ངོས་གཟུང་མི་རིགས་སོ། ། །

གནའ་བོའི་བོན་གྱི་ཐུགས་སྲོལ་ལྟར་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་རྒྱས་སྒྲིལ་སྐོར་གྱི་ཐོག་མའི་སྟན་ཞུ།

▣ མར་ཁང་དགེ་བཤེས་ཁྲི་གཡུང་ཐྲུང། {སྒོམ་རི་དགོན}

ནང་དོན་གནད་བསྡུས། ཁོ་བོས་ཚོམ་ཡིག་འདིར་གཙོ་བོ་གནའ་བོའི་བོན་གྱི་ཐུགས་སྲོལ་ལྟར་བོན་གྱི་གདན་ས་གཙོ་བོ་སྨན་རི་དགོན་གྱི་ཁྲི་འཛིན་རིམ་བྱོན་རྒྱས་སྒྲིལ་གྱི་ལམ་ནས་བདམས་ཐོན་བྱུང་བའི་སྐོར་འགོད་ཡོད། དེ་མིན་ཐུགས་སྲོལ་འདི་དུས་ནམ་ཞིག་ནས་བྱུང་བ་དང་། སྲོལ་འཕྱེད་པོ་ས་ཡིན་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱས་སྒྲིལ་བྱེད་ལུགས་དང་དེའི་ཆོ་ག་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་སོགས་གནའ་བོའི་ཡིག་རྙིང་དང་ཞལ་རྒྱུན་ཁག་ལ་གཞི་བཙོལ་ནས་བཟོད་ཡོད།

བརྗོད། རྒྱས་སྒྲིལ། རྒྱས་རིལ། ཟན་རིལ། རྒྱས་སྒྲིལ་འཕང་། ཟན་རིལ་བསྒྲིལ། གསེར་བུམ་དཀྱུགས་འདོན།

ཐོག་མའི་གླེང་གཞི།

གནའ་བོའི་བོན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐུགས་སྲོལ་ཏེ་གཡུང་དྲུང་བོན་གྱི་གདན་ས་སྨན་རི་དགོན་གྱི་མཁན་རབས་རིམ་བྱོན་རྣམས་རྒྱས་སྒྲིལ་གྱི་ལམ་ནས་ཁྲི་འཛིན་ལ་ཕེབས་སྐྱར་སྐོར་གྱི་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་དང་དེས་བོད་ཀྱི་སྒྲྀ་ཚོགས་དང་བོད་རིག་པའི་སྒྲང་ལ་ཤན་ཤུགས་དང་གོ་གནས་ཇི་ཙམ་བཟུང་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་དཔྱད་ཞིབ་ཞུས་ཡོད།

བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་ཐུགས་སྲོལ་འདི་ནི་བོན་གྱི་ཡིག་རྙིང་རྣམས་སུ་རིན་ཆེན་བུམ་པ་ཏ་བདེར་གཤེགས་སྟོང་གི་མཚན་སྲིད་པ་སྐོས་ཀྱི་བྱང་བུ་ལ་བཀོས་ཏེ་བཅུག་ནས་དགྱུག་པར་སྟོན་པ་རབ་དགུ་[1]ཐུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མཇལ་རྒྱ་ཡོད་པ་ལྟར། དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པ་ཙམ་ལ་སྨན་རིའི་མཁན་རབས་དང་པོ་མཁན་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་ཀྱང་"དགུང་ལོ་དྲུག

1 《མདོ་འདུས་》ལས། སྟང་བ་དགེ་བ་ཀུན་ཤེས་གསུམ། །ལེགས་པ་བྱམས་པ་སྙོམས་པ་གསུམ། །དཀའ་བ་གསལ་བ་ཤེས་པ་གསུམ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡ ཉིན་གཡུང་དྲུང་བོད་ཀྱི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་ ༩ པར་ཧུགས་རིལ་ལམ་ནས་འདེམས་སྒྲུག་གནང་བཞིན་པ།

ཆུའི་ཤིང་ལུག་ལོར། །སྦོལ་མ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་ལ། །ཁྱེད་ནི་རིག་འཛིན་བྱིན་བརླབས་བྱ། །ང་ཡི་ཁྲི་སྟོང་རྒྱལ་ཚབ་མཛོད། །འཚང་རྒྱས་རྫོགས་ཐུགས་བོན་བསྟན་སྲིལ། །དེ་ཕྱིར་དགོན་འདིར་ཚོགས་པ་ཡིས། །མཚན་ཉིད་རབ་འབྱམས་གང་ཡིན་པ། །ལྷ་སྲུང་གསོལ་ལ་ཧུགས་སྨྲིལ་ཀྱིས། །གང་བབ་ང་ཡི་གདན་ས་བགོད། །ཤེས་རབ་སྒྲ་སེང་ཐུགས་རྗེ་ཡིས། །བསྟན་དང་འགྲོ་དོན་ཀུས་པར་འགྱུར། །”[2]ཅེས་བཀའ་རྒྱ་བསྒྲགས་ནས་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་རྣམས་ཧུགས་སྨྲིལ་ཀྱི་ལམ་ནས་བཀོད་པའི་ཕྱག་སྟེལ་བདམས་དགོས་པའི་ཞལ་ཆེམས་བཞུག་ཡོད།

སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་ཧུགས་སྨྲིལ་གནང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་འདི་ནི་བོད་རང་གི་གནའ་བོའི་ས་སྒྲིས་རྗོ་སྒྲིས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་དང་བོན་རང་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱག་སྟོལ་ཞིག་ཀྱང་རེད་ཅེས་ཞུ་ཆོག་པར་སྙམ། དེ་བཞིན་ཁོ་བོས་གནའ་བོའི་བོན་གྱི་ཡིག་ཆྱིང་ལག་ནང་མི་ཏན་གྱི་ངག་རྒྱུན་ལོ་རྒྱུས། རང་གིས་དངོས་སུ་ལག་ལེན་དང་མིག་མཐོང་དངོས་ཟིན་གྱི་སྨན་རི་དགོན་གྱི་ཧུགས་སྨྲིལ་ཆ་གའི་སྣབས་ཀྱི་ལས་བྱང་སྐོར་ལས་འཕྲོས་ཏེ་དེའི་ཐུང་རབས་དང་ཁྱད་ཆོས། ཕྱག་ལེན་གནང་སྟངས། དེའི་དམིགས་ཡུལ་དང་དགེ་ཕན་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཐོག་མའི་སྐན་ཞུའི་ཚུལ་དུ་དཔྱད་ཞིབ་བྱས་ཡོད།

2 《ཇི་ཟན་ཐར་མདོར་བསྟུས་སྐལ་ལྡན་དུངས་བ་འདྲེན་བྱེད་ངོ་མཚར་པཎྜི་སྟོང་ལྡན།》ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མ་བསྟན་འཛིན། ལྷ་ཆ་གཡུང་དྲུང་བོད་ཀྱི་དགེ་སློན་ཁང་གིས་པར་དུ་བསྒྲུན། ཨོག་ངོས་(ཨ་ཁ)ལས་གསལ། ༢༠༡༨

དང་པོ། སྒོམ་རི་དགོན་དང་སྒོམ་རིའི་ཁྲི་འཛིན།

གཡུང་དྲུང་བོན་ཀྱི་གདན་ས་གླགས་ཆེ་བ་ནི་བྱ་ཆེན་ནམ་མཁའ་གཡུང་དྲུང་(994-1054)གྱི་ཞལ་སྟོན་བྱ་ཇི་བཙུན་གཡུང་དྲུང་བློ་མ་(1040-?)མཆོག་གིས་དགུང་གྲངས་སྲུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་བཞེས་སྟེང་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་བོད་ཆུ་བྱི་ལོ་སྟེ་ཕྱི་ལོ་(1072)ལོར་གདན་ས་གཡས་རྩའི་དབེན་ས་ཁ་ཞེས་པའི་དགོན་སྟེ་ཆེན་པོ་དེ་ཤིད་ཕྱག་བཏབ་མཛད། གཡུང་དྲུང་གི་བོན་ལ་འཛིན་རྩོད་རྩོམ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྟན་པ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་ཞིང་རིམ་བཞིན་གདན་ས་སྒྲོང་བའི་མཁན་རབས་བཅོ་བརྒྱད་དམ་ཡོངས་གྲགས་ལུ་གཡས་རྩའི་སྟོན་པ་བཅོ་བརྒྱད་[3]ཅེས་གྲགས་སྐྱན་གནམ་གྱིས་ས་བཀབ་པ་ལྟར་བྱོན་ཡོད་པ་ཆགས་ཀྱིས་བོན་གྱི་གཙ་མཛོད་ས་གསུམ་སོགས་གཞུང་བཀའ་པོད་དྲུག་གི་འཛིན་ཁྲི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འཕྲིད་དང་གོང་འཕེལ་བྱ་མེད་མཛད་ཅིང། དེ་ནས་རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ཤིང་སྦྲེལ་(1404)ལོར་དགོན་སྟེ་དེ་ཤིད་རང་བྱུང་གི་འཕྱུང་བ་ཆུ་འཛིག་གིས་བསྟེབས་པ་ནི་ལོ་རྒྱས་ལྟར་ཡོངས་ལུ་གྲགས་པ་ལྟར་རོ། །

ཕྱིས་ལུ་གཡས་རྩའི་སྟོན་པ་བཅོ་བརྒྱད་པ་མཁས་གྲུབ་རིན་ཆེན་བློ་གྲོས་(1344-?)ཀྱི་དངོས་སྟོབ་མཁན་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་(1356-1415)ལ་མ་མཆོག་སྲིད་པའི་རྒྱལ་མོས་བཀའ་ལུང་བསྟན་པ་བཞིན་བོད་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཆུ་བྱ་ལོ་སྟེ། དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་ནང་ཕྱི་ལོ་(1393)ལོར་གཡས་རྩའི་དབེན་ས་ཁའི་དགོན་ཚབ་ཏུ་གཙང་ཐོབ་རྒྱལ་དུ་བཀྲ་ཤིས་སྟན་རི་དགོན་པ་ཞེས་པ་ཐོག་མར་ཕྱག་བཏབ་མཛད་ནས་གཡུང་དྲུང་བོན་ཀྱི་བཤད་སྒྲུབ་འདུས་སྟེའི་འཚང་ཀློས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་བཙུགས་ནས་ལུང་རྟོགས་བོན་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད།

ཇི་མཁས་མེད་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་མཆོག་ནི་མདོ་སྨད་རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་ཆུ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་ས་གནས་སྟེགས་སྒོ་གས་ལུ་བོད་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་མེ་སྦྲེལ་ལོའི་ཏོར་ཟླ་དང་པོའི་ཚེས་ལྷ་ཤིན་སྐུ་བསྟན་ཤིང་སྐུ་ན་ཆུང་དུའི་དུས་ནས་སྐྱེས་སྟོངས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ལྟན་ཞིང་རིག་གནས་སོགས་ལ་སྦྱངས་པ་མཐེལ་ཕྱིན་མཛད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་དགུང་གྲངས་དྲུག་ཅུའི་རིང་བོན་མདོ་སྡེགས་ཟོགས་གསུམ་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་ཀུན་ལ་མཁྱེན་པ་ཕུལ་ཕྱིན་མཛད་ཅིང་ཇེས་འཛིག་སྟོབ་མ་ལ་རྒྱལ་ཚབ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་(1360-1445)སོགས་སྐྱེས་ཆེན་དུ་མ་གསོ་སྐྱོང་གནང། ཇེས་བཞག་གི་བསྟན་པའི་བཀའ་ཟློམ་ལ་ཡང《ཇེ་ཡི་འཕྲལ་སྟོན་ནམ་ལྟ》[4]སོགས་གླེགས་བམ་མང་པོ་མཛད་ཅིང་ཇེས་འཛིན་ཁྲི་རབས་བསྐོ་ལུགས་

3 གཡས་རྩ་གཙང་གི་སྟོན་པ་བཅོ་བརྒྱད་ནི། མཁྱན་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པའི་ཐུགས་དམ་རྒྱུད་བསྐང་ལྟར། "བྱ་ཆེན་ཡབ་སྲས་བྱ་ཇི་ཁུ་དབོན་དང། མེ་གཉོས་ཆུམ་གཉིས་འགྲོ་མགོན་ཁུ་དབོན་དང། འདུལ་བ་རྒྱལ་བ་ནམ་བོད་བསོད་རྒྱལ་དང། བསོད་བློ་ནམས་བསོད་ཚེ་དབང་ནམ་རིན་དང། ཆུམ་རྒྱལ་ཀา་ར་མཁས་གྲུབ་རིན་བློ་དང།"ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

4 ཇེ་ཡི་འཕྲལ་སྟོན་ཆུམ་ལྟ་ནི། ༡)《ཚད་མ་ཆུམ་འཁྲིད་འཕྲལ་གྱི་སྟོན་མེ།》 ༢)《ས་ལམ་ཆུམ་འཁྲིད་འཕྲལ་གྱི་སྟོན་མེ།》 ༣)《མངོན་འགྲེལ་གསལ་ཁྲིད་འཕྲལ་གྱི་སྟོན་མེ།》 ༤)《འདུལ་བའི་བསྟན་བྱ་གསལ་ཁྲིད་པའི་འགྲེལ་བ་འཕྲལ་གྱི་སྟོན་མེ།》 ༥)《གསང་དོན་ཆུམ་འཁྲིད་འཕྲལ་གྱི་སྟོན་མེ་》དང་ལྷའོ། །དེ་ཅང་ཞེག་རིམ་འགྲེལ་པ་སོགས་གླེགས་བམ་མང་དུ་བཞུགས་མོད་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་ཇེ་ཡི་འཕྲལ་སྟོན་ཆུམ་ལྟ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཏེའོ། །

ནི་རྒྱས་སྦྱོལ་གྱི་ལམ་ནས་བསྐོ་སྐྱངས་སོགས་གཏན་འབེབས་དང་ཞལ་ཆེམས་བཞག་གནང་། དེ་ནས་ད་བར་དེ་ལྟར་ཕྱག་བསྟར་ཞུས་ནས་རྒྱས་སྦྱོལ་གྱི་ལམ་ནས་བཅས་པའི་སྒྲན་རིའི་མཁན་རབས་ཁྲི་འཛིན་སོ་བཞི་པ་བར་དུ་ཕེབས་ཡོད་པ་བཅས་སོ། །

གཉིས་པ། རྒྱས་སྦྱོལ་ཞེས་པའི་གོ་དོན།

“རྒྱས་སྦྱོལ”ཞེས་པ་འདི་ནི་“རྒྱས་རིལ”དང་། ཡང་ན་“ཟན་སྦྱོལ”ཞེས་འཁྱི་སྐྱངས་སྒྲ་ཚོགས་བྱིས་པ་ཡོད་མོད། ཡོངས་གྲགས་སུ་“རྒྱས་སྦྱོལ”ཞེས་པ་འདི་ལྟར་འཁྱི་བཞིན་ཡོད། འདི་ནི་གནའ་བོའི་བོན་ལུགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཅིག་ཡིན་པ་དང་འདིའི་གོ་དོན་ནི། སྒྲན་རིའི་མཁན་རབས་ཉེར་གསུམ་པ་ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མ་བསྟན་འཛིན་(1813-1862)གྱི་རང་རྣམ་ལྟར་“རྒྱས་སྦྱོལ་བབས”ཞེས་“རྒྱས་སྦྱོལ”ཞེས་པ་འདི་ལན་གྲངས་མང་དུ་ཐོན་ཡོད་པ་སྟེ། དང་པོ་“རྒྱས”ཞེས་པའི་གོ་དོན་ནི་དཔེར་ན་གདན་ས་སྒྲན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་རིམ་བྱོན་རྣམས་བླ་མ་ཡི་དམ་མཁའ་འགྲོ་བོན་སྐྱོང་གིས“རྒྱས་བབས”ས་ལུང་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལྟར་བཙོད་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། གཉིས་པ་“སྦྱོལ”ཞེས་པ་ནི། སྒྲན་བཟང་ཏུག་དང་ཏྲི་ཞིམ་གུར་གྱམ་སོགས་ཟན་ལ་བསྲེས་ཏེ་བསྦྱོལ་བའི་ནང་དུ་རབ་འཇམས་པ་དུ་ཡོད་ཀྱི་མིང་བྱང་རྣམས་མཚལ་ཀྱིས་བྱིས་ཏེ་སོ་སོར་བསྦྱོལ་བས་ན“སྦྱོལ”ཞེས་བཙོད་པཨམ། མཚན་གྱི་ཨོག་བྱང་བཅུག་པའི་རྒྱས་རིལ་བུམ་པའི་ནང་དུ་བདེན་བདར་སྒྲོན་ལམ་དང་བཅས་ཏེ“ཐྲྱོལ”ཅིང་བསྐོར་བས་ན་དེ་ལྟར་བཙོད་པ་སོགས་གསུངས་ཡོད། །

གསུམ་པ། རྒྱས་སྦྱོལ་ཞེས་པའི་འབྱུང་ཁུངས།

རྒྱས་སྦྱོལ་ནམ་བྱང་གི་ལོ་རྒྱུས་ནི་སྟོན་སྐྱོན་པ་སངས་རྒྱས་སྐྱོང་རྩ་གཉིས་ལས་སྐྱོན་པ་རབ་དགུ་རྒྱས་སྦྱོལ་གྱི་ལམ་ནས་ཐོན་པ་སོགས་ལོ་རྒྱུས་ཆེས་སྔ་བར་གསུངས་ཡོད་པ་ལྟར། དེ་ནི་《མདོ་འདུས》ལེའུ་བཞི་པ་བདེར་གཤེགས་སྐྱོང་གི་ལུང་བསྟན་པ་ཞེས་པ་བུ་སྐྱོན་པ་གཤེན་རབ་ཀྱིས་གསུངས་ཡོད་པ་ལྟར། ། །

གནས་སྤ། །ཡེ་ཤུ་མེད་ཕྱིང་པ་རྒྱུད་དུ་གོལ། །ཚེ་ལོ་བསྐལ་པ་བདུན་འགྱུར་ཐུབ། །འགོར་ལོས་སྒྲུར་རྒྱལ་དུང་འོད་དང་། །བཙུན་མོ་རིན་ཆེན་གསལ་འོད་མ། །སྨོན་ལམ་རྒྱ་ཆེན་གཅིག་ཏུ་བཏབ། །མེ་ཏོག་པད་མ་ཅ་ཐུབས་ཁྲིད། །པཎ্ཌ་ཀ་ཕྱི་འདབ་བརྒྱད་དབུས། །སྲས་སྟོང་རང་ཐྱུང་དག་ཏུ་འཕྲུངས། །བློན་པོ་ཆེན་པོ་བཞི་ཡང་འཕྲུངས། །རྒྱལ་པོ་ཡབ་སྲས་སྟོང་ཙ་བརྒྱད། །རང་ཐྱུང་སྟོན་པ་འགོར་བ་ཀུན་འདྲེན་ལ། །བདུན་འགྱུར་བསྐལ་པར་ཚོགས་བསགས་པས། །སྟོན་པས་སྨོན་ལམ་རྒྱ་ཆེན་བཏབ། །རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དུང་འོད་ཁྱོད། །བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་བདུན་འགྱུར་དུ། །སྲས་སྟོང་བདེར་གཤེགས་སྟོང་དུ་ནི། །འགྲོ་བ་འདྲེན་པར་རིམ་པར་འཇུག། །

དེ་ནས་ཡབ་ཏུ་ཁུག་ཏུ་འཐུང་བར་཮ོག །བཙུན་མོ་རིན་ཆེན་གསལ་འོད་ཁྱོད། །བདེར་གཤེགས་སྟོང་གི་ཡུམ་ཐུར་ཅིག །རིགས་ལྡན་ཕལ་སྲས་བཞི་ཡང། །མཚན་ལྡན་ཁྱེའུ་བཞིར་འཐུང་བར་཮ོག །རྒྱལ་ས་ཁྱོད་ཀྱི་བློན་ཆེན་བཞི། །གསས་ཆེན་ཏ་བཞིར་འཐུང་བར་཮ོག །ཅིས་བརྟོད་སྨོན་ལམ་བཏབ་ནས་ནི། །རིན་པོ་ཆེའི་ཏུམ་པ་ཏ། །གྲིད་པ་སྐོས་ཀྱི་བྱང་བུ་ལ། །མཚན་གྱི་བྱང་བུ་སྟོང་བྱིས་བཅུག །སྨོན་ལམ་བཏབ་ཅིང་རིམ་པར་ཕྱུང། ། ཇི་ལྟར་འཐུང་བཞིན་བདེར་གཤེགས་སྟོང། །འགྲོ་བའི་དོན་ཏུ་རིམ་འཐུང་སྟེ། །ཁྱིད་ནམས་རེ་རེ་ས་ཐས་རྒྱས་དུས་དག་ཏུ། །མེ་ཏོག་ཕུ་དུམ་འབར་བ་རེ་རེ་དང། ། ཤིང་མཆོག་འབྲས་བུ་ཅན་ནི་རེ་རེ་དང། །སྨན་མཆོག་ར་ས་ཡ་ན་རེ་རེ་དང། །ནོར་བུ་རིན་ཆེན་རེ་རེ་དང། །རིན་ཆེན་སྣ་བདུན་འཐུང་ཐུར་ཅིག །ཅིས་བརྟོད་དང་པོ་མཚན་དགུ་ཐུང། ། རང་ཐྱུང་ཕྱགས་ཇི་ཅན་དང། ། འགོར་བ་ཀུན་འདྲེན་དང། ། ཁོན་མོངས་དུག་སྲིག་དང། ། ཚད་མེད་ཕྱགས་ཇི་ཅན། ཕམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས། ཀུན་ཤེས་ཐང་པོ་དང། ། གཏོ་རྒྱལ་ཡེ་མཁྱེན། སྟོན་པ་གཤེན་རབ་དང། ། སྟོན་པ་ཡེ་གནས་གྲིད་བུ་ཚུང། ། མཚན་གྱི་བྱང་བུ་དང་པོའོ། ། གཡུང་དྲུང་ལྷའི་བོན་མདོ་འདུས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱུད་ལས་བདེར་གཤེགས་སྟོང་གི་ལུང་བསྟན་པའི་ལེའུ་སྟེ་བཞི་པའོ། །ཞེས་གསུངས་ཡོད།

དེ་བཞིན་ལེའུ་ལྷ་པ་བུ་ཡང “དེ་ནས་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་ལགས། ། སྐུ་སྲས་གཏོ་བུ་དཔྱད་བུ་ཡིས། ། ཨེ་མ་སྟོན་པ་ཡབ་ཐུར་མཆོག ། སྟོན་པ་ཐུགས་ཇི་ཆེ་ལྷན་པ། ।བསྐལ་པ་ཡ་ཐོག་རིང་པོ་ལ། ।འགྲོ་དོན་བདེར་གཤེགས་སྟོང་ཚོགས་ཏེ། ।མཚན་གྱི་བྱང་བུ་དང་པོ་ལ། ।སྟོན་པ་རབ་དགུ་ཐུང་བ་ཡི། ।རིམ་པ་ཡབ་ཀྱིས་བཤད་དུ་གསོལ།”ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་ལྟར་རོ། ।

འདི་ནི་ཁུགས་ཐྲིལ་གྱི་ཕྱག་སྲོལ་ཐུང་ཁུངས་ཀྱི་མདོ་ལུང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ལ་ལུང་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་མཁན་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཀྱང་རབ་ཐུང་བདུན་པའི་ཤིང་ལུག་ལོ་སྟེ་ཕྱི་ལོ(1415)ལོར་སྨན་རིའི་མཁན་རབས་རྣམས་ཁུགས་ཐྲིལ་གྱི་ལམ་ནས་བསྐོ་བཞག་གནང་དགོས་པའི་ཞལ་ཆེམས་གནང་བ་ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཚར་པད་མོ་སྟོང་ལྡན་ལས་“དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུའི་ཤིང་ལུག་ལོར། །སྟོབ་མ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་ལ། ।ཁྱེད་ནི་རིག་འཛིན་ཁྱིན་རྒྱབས་བྱ། ।ང་ཡི་ཁྲི་སྐྱོང་རྒྱལ་ཚབ་མཛོད། ।འཛད་ཙོད་ཙོམ་གསུམ་བོན་བསྟན་སྲེལ། ।དེ་ཕྱིར་དགོན་འདིར་ཚོགས་པ་ཡིས། ।མཚན་ཉིད་རབ་འབྱམས་གང་ཡིན་པ། ।ལྷ་སྲུང་གསོལ་ལ་ཁུགས་ཐྲིལ་

གྱིས། །གང་བབ་ང་ཡི་གདན་སར་བཀོད། །ཤེས་རབ་སྒྲ་སེང་ཕྱུགས་རྟེ་ཡིས། །བསྟན་དང་འགྲོ་དོན་ནུས་པར་འབྱུང་། །”[5]ཞེས་དང་ དེ་བཞིན་《རྒྱམ་ཐར་གནའ་བོའི་ཞལ་ལུང》ལས། “རྟེ་ཡི་ཞལ་ནས། ད་ཡང་ང་ཡི་ཁྱི་འདི་སྲོད་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཟྭངས་ དང་ནོན་པ་འབྱུང་། སྲོད་ཕྱིན་ཆད་ནས་བོན་སྐྱོང་གསོལ་ལ་རྒྱགས་རིལ་སྒྲིལ་བ་གང་བབ་དེ་ཁྱི་ལ་དགོད་དགོས། དགོན་འདི་ ཡི་བསྟན་པ་ནི། དུས་ཀྱི་བསྐལ་པའི་བར། བར་ཚོད་མེད་པར་དར་བར་འབྱུང་གསུངས། ཤིང་མོ་ལུག་གི་ལོར་གཏེར་ཀྱི་ཚུ་མིག་ ཁར་བྱོན་ནས་བཞུগས་ཏེ། འགོར་རྒྱམས་ལ། བཀའ་ཕྲོགས་པ་ཆེན་པོ་ཞང་ཞུང་སྟན་བཙུང་ཀྱི། ཁྱིད་འཚད་པ་ཕྲོགས་པའི་དུས་ གསུངས་པ། ད་ཞག་བདུན་བར་ང་ཡི་ཙར་སུ་ཡང་མ་ཡོང་གསུངས་ནས། ཅོག་ཀུར་སྨོ་བཅད་མཛད། བདག་ཟླ་ཐ་ཚུང་གི་ཆོས་ བཙུད་ཀྱི་ཤེ་ཤར་དུས་སྐུ་གཤེགས་སོ། ।’’[6] ཞེས་དང་།

དེ་མིན་《རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱམ་ཐར་ངོ་མཚར་པས་ཟློའི་ཕྲེང་བ》ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་། “སྨན་རི་བཏབ་ནས་ ལོ་སྐོར་བཅུ་གཅིག་གི་བར་དུ། གནས་དེ་ཉིད་དུ་ཞབས་བརྟན་པར་བཞུগས་སོ། ।དེ་ནས་རྟེ་ཉིད་ཀྱི་སྒོབ་མ་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱལ་ཕེབས་སུ་བསྐོས་པ་ལ་རེ་ཞིག་རྒྱལ་ཚབ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་དང་། མེ་ཉག་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་ གཉིས་སོ། ।[7]དེ་ལས་རྒྱལ་ཚབ་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་སྒྲུབ་གཉིས་ཀ་རྟེ་ཉིད་ཀྱིས་ཅི་ལྟར་མཛད་པ་ལྟར་སྲོལ་ལེགས་པར་ བཙུགས་སོ། ।”[8]ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།

ཕྱིས་སུ་སྨན་རིའི་མཁན་རབས་གཉིས་པ་རྒྱལ་ཚབ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་(1360-1445)མཆོག་གིས་ཕྱག་བསྟར་གནང་སྟེ་བོད་རབ་ ཏུང་བདུན་པའི་མེ་སྟག་ལོ་སྟེ་ཕྱི་ལོ(1446)ལོར་སྨན་རིའི་མཁན་ཆེན་གསུམ་པ་ནམ་མཁའ་ཡེ་ཤེས(1409-1474)མཆོག་རྒྱགས་ ཕྲིལ་ཀྱི་ལམ་ནས་སྨན་རིའི་གསེར་ཁྱི་ལ་ཕེབས་པ་ནས་ཕྲིག་སྲོལ་གཏན་འབེབས་མཛད་པར་གསུངས་ཡོད།

---

5 《རྟེ་རྒྱམ་ཐར་མཛོར་བསྡུས་སྐལ་ལྡན་དྭངས་བ་འདྲེན་ཕྱིད་ངོ་མཚར་པས་ཟློ་སྟོང་ལྡན།》ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མ་བསྟན་འཛིན། ལྷ་ཆ་གཡུང་ཏུང་བོན་ཀྱི་དགེ་སློབ་ཁང་ གིས་པར་དུ་བསྒྲུན། ཤོག་ངོས་(མ)૩)ལས་གསལ། ૨૦૭૩

6 《སྨྲ་མདུན་རིན་པོ་ཆེ་མཉམ་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱམ་ཐར་གནའ་བོའི་ཞལ་ལུང་བཞུগས་པ་ལེགས་སོ།》ལྷ་ཆ་གཡུང་ཏུང་བོན་ཀྱི་དགེ་སློབ་ཁང་གིས་ པར་དུ་བསྒྲུན། ཤོག་ངོས(૫૫)ལས་གསལ། ૨૦૭૩

7 བཀའ་བཀྲེན་ལྟར་ན། རྒྱལ་ཕེབས་སུ་བསྐོས་པ་ལ་རེས་ཤིག་རྒྱལ་ཚབ་ཆེན་པོ་ཇོང་པོ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཆབ་ལ་མཁས་པ་མེ་ཉག་བསོད་ནམས་རྒྱལ་ མཚན་གཉིས་སོ། ।ཞེས་ཀྱང་གསུངས།

8 《རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱམ་ཐར་ངོ་མཚར་པས་ཟློའི་ཕྲེང་བ》ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མ་བསྟན་འཛིན། ལྷ་ཆ་གཡུང་ཏུང་བོན་ཀྱི་དགེ་སློབ་ཁང་གིས་ པར་དུ་བསྒྲུན། ཤོག་ངོས(૧૨)૧૨)ལས་གསལ། ૨૦૭૩

བཞི་པ། རྒྱགས་སྒྲིལ་ཟྭིད་ལུགས་དང་ཟྭིད་ལྡང་ས།

རྒྱགས་སྒྲིལ་ཟྭིད་ལུགས་ནི་གཡུང་རྒྱང་པོན་ཀྱི་གདན་ས་ཁག་གི་རབ་འབྱམས་དགེ་བཤེས་ཆེམས་ཀྱི་མཚན་ཀྱི་བྱང་བུ་ཆེམས་བསྡུ་སྒྲིག་ཞུ་དགོས། གདན་ས་ཁག་གི་མཁན་པོ་དཔོན་སློབ་གནང་བཞིན་པ་དང་སྐོར་ཀྱི་སྐུ་ངལ་ཡོད་པ་ཆེམས་ལ་དམིགས་བསལ་ཡོད་པར་གསུངས་དེ་མིན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གང་བཞུགས་པ་ཆེམས་ཀྱི་མཚན་བྱང་སྣན་ཧོག་དྲི་བཟང་གིས་བྱུག་པ་ལ་འཕྲི་དགོས། དེ་ཡང་རབ་འབྱམས་པའི་མཚན་ཀྱི་དབུར་“ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣུན་ཅན་མཆོག་གསུམ་དམ་ཅན་སྲུང་མ་ཆེམས་ཀྱིས་རྒྱལ་བ་མཉམ་མེད་པའི་བསྟན་འཛིན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་(ས་སོའི་མཚན་བྱིས)འདི་པ་ཡིན་ན་འདི་བབས་ཤིག”ཅེས་འདི་བཞིན་མཚལ་ཀྱིས་འཕྲི་དགོས། མཚན་ཀྱི་ཧོག་ཅང་ཆེམས་སྣན་ནུ་བསྲེས་པའི་བག་ཟན་ལ་བཅུགས་ཏེ་རིལ་བུ་བཟོ་དགོས། རིལ་བུ་ཆེམས་ཆེ་ཆུང་དང་ཡང་ཕྱི་བཟོ་དབྱིབས་སོགས་ཐམས་ཅད་འདྲ་མཚུངས་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཟྭིད་དགོས་པ་དང་། དེ་ནས་རིལ་བུ་ཆེམས་ལ་མཚལ་ཀྱིས་མདོག་བསྒྱུར་ཅིང་བསིལ་སྐམ་ཞུ་དགོས།

དེ་ཇེས་རབ་འབྱམས་པའི་མཚན་བྱིས་པའི་ཧོག་ཅང་གི་རིལ་བུ་ཆེམས་ཚོ་གཉིས་སུ་བགོས་ཏེ་བུམ་པ་གཉིས་ནང་རུ་སོ་སོར་ཟླུགས་སྟེ་རྒྱགས་སྒྲིལ་གྱི་སྒྲུབ་ཆེན་ཉིན་དང་པོར་བུམ་པ་དགོད་པའི་དུས་སུ་སྒྲུབ་ཁང་ནང་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་དབུས་སུ་བཞུགས་བཀོད་ཞུ་དགོས། རྒྱགས་སྒྲིལ་གྱི་སྒྲུབ་པ་ཡང་ཡི་དམ་དབལ་གསས་ཌམ་པའི་གཞུང་བསྡར་སྟེ་བསྟན་སྲུང་བོན་སྐྱོང་མ་བདུད་བཅན་རྒྱལ་སྲུང་མ་སྟེ་བཞིའི་ཚོགས་མཆོད་དང་བསྐང་གསོལ་རྒྱས་པ་ཉིན་ལྔར་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་བསྒྲུབ་ནས་སྔོན་འགྲོ་དང་དངོས་གཞིའི་རྒྱགས་སྒྲིལ་རིམ་བཞིན་ཏུ་འཛིང་དགོས།

སྔོན་འགྲོའི་རྒྱགས་སྒྲིལ་ནི། སྒྲུབ་པ་ཉིན་བདུན་ཀྱི་ཇེས་སུ་སྣན་རིའི་གླ་ཆང་གི་ཏླ་གླ་འཛོམས་དགོས་ཀྱིས་བདེན་བདར་སྐོན་ལམ་སྣན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་བཅུ་དགུ་པ་མཁན་ཆེན་ཤེས་རབ་དབང་རྒྱལ(1746 -1788)ཀྱིས་མཛད་པའི་བདེན་བདར་བྱིན་ཅན་དེ་ཉིད་[9]དང་། གཞན་ཡང“བསྟན་པའི་མཆོག་ཀྱང་འཛིན་མེད་བོན་ལུགས་ཀྱི། །སྒྲུབས་གནས་མཆོག་ཀྱང་ཙ་གསུམ་མཆོག་གསུམ་

9 ཁྲི་འཛིན་བདེན་བདར་དེ་ཉིད་ཞར་བཀོད་ཞུས་ཡོད།

དང་། །བསྟན་སྲུང་མཆོག་གྱུར་བོན་སྐྱོང་སྲེ་དྲུག་གི། །མཁྱེན་བརྩེའི་མཆོག་གྱུར་གཡེལ་མེད་འདིར་གཟིགས་ཤིག །མཁས་པའི་ མཆོག་གྱུར་མཉམ་མེད་ཤེས་རྒྱལ་གྱི། །བསྟན་འཛིན་མཆོག་གྱུར་སྐྱེས་བུ་འདི་ཡིན་ཞེས། །ལུང་བསྟན་མཆོག་གྱུར་ངེས་གསལ་ བསྟན་དུ་གསོལ། །ངེས་པའི་མཆོག་གྱུར་འཕྲལ་མེད་བསྡུལ་དུ་གསོལ། །ཞེས་པ་བདུན་རེ་ལ་དབྱངས་དང་བཅས་ཏེ་བརྗོད་ལ། སྨན་འབྲུ་གཏོར་ལ་གསོལ་བ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་གདབ་པོ།།”[10]ཞེས་པ་ཡང་སྐད་ཕྱུགས་ཆེན་པོས་དབྱངས་སུ་གྱིར་བ་དང་ལྷན་དུ་དར་ཟས་ དཀར་པོའི་སྟེང་རྒྱས་སྒྲིལ་གྱི་བུམ་པ་དང་པོ་དེ་གཡས་སྐོར་དུ་བསྐོར་ཏེ་མཚན་བྱང་གི་རིལ་བུ་གཅིག་ཕྱིར་ལ་མ་བབས་བར་དུ་ བསྐོར་དགོས། དེ་ནས་བུམ་པ་གཉིས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱང་གཅིག་མཚུངས་ལྟར་བསྐོར་ནས་རིལ་བུ་གཅིག་བབས་དགོས། གང་བབས་ པའི་རིལ་བུ་དེ་གཉིས་བུམ་པ་གཅིག་ལ་བཅུགས་ནས་སྟར་ཡང་སྒྲུབ་ཁང་ནང་མའི་དགྱིལ་འཁོར་གྱི་དབུས་སུ་བཀོད་དེ་བསྒྲུབ་ དགོས། མཚན་བྱང་གི་རིལ་བུ་གཞན་ཆམས་ལས་སྟེ་ཚང་འཛོམས་ཀྱིས་བསང་ཁང་བུ་ཕུད་སྒྲངས་ཞུ་དགོས།

དངོས་གཞིའི་རྒྱགས་སྒྲིལ་ནི། ཡང་བསྐྱར་ཞག་བདུན་ལ་བསྒྲུབས་མཚམས། སྟར་ལྟར་བུམ་པ་དེ་ཉིད་གཡས་བསྐོར་བོན་འཁོར་ གྱི་ཚུལ་དུ་བསྐོར་ནས་མཚན་བྱང་རྒྱགས་སྒྲིལ་གཅིག་ཕྱིར་མ་ཕེབས་བར་དུ་བསྐོར། གཅིག་བབས་མ་ཐག་བླ་གླ་སྐྱ་ཞིར་ཀུན་གྱིས་ ལྟ་རྒྱལ་ལོ་ཞེས་འབྱུ་དང་མེ་ཏོག་གཏོར་ཏེ་གསོལ་བ་དང་སྨོན་ལམ་འདེབས་པ་དང་། དེས་ནི་རྒྱགས་སྒྲིལ་མཚན་བྱང་བབས་ པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེ་ཉིད་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་དུ་ལྟ་སྲུང་གིས་བསྐོས་པར་ཡིད་ཆེས་དང་ངོས་འཛིན་ཞུ་དགོས། རྒྱགས་ སྒྲིལ་གྱི་ཞལ་འཛིད་པའི་སྟོན་དུ་དེར་ཡོད་བོན་འབངས་ཝེར་སྐྱ་ཀུན་གྱིས་ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་ཞུ་སྲོལ་ཡོད་པ་ལྟར་རྒྱགས་སྒྲིལ་ གྱི་རིལ་བུ་དེ་ཉིད་ཝེར་སྐྱ་ཀུན་གྱི་དབུ་ལ་རྒྱགས་སྒྲིལ་གྱི་དབང་བསྐུར་དགོས། དེ་རྗེས་རྒྱགས་སྒྲིལ་གྱི་ཞལ་འཛིད་དེ་མཚན་བྱང་ གང་བབས་པ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་བ་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་དུ་ལྟ་སྲུང་གིས་བསྐོས་པར་ངོས་འཛིན་དང་ཡོངས་ཁྱབ་གསལ་བསྒྲགས་ཞུ་ སྲོལ་ཡོད། མཚན་བྱང་ཆམས་བུམ་པའི་ནང་དུ་གཞུག་སྟེ་བུམ་པའི་ཞལ་ཁ་དར་ཚོན་སྟ་ལྟས་བཀབ་ཅིང་ཐེལ་ཅོ་བཏབ་སྟེ་དང་ ཏེན་གྱི་ཕྱིར་དུ་འཛོག་དགོས།

རྒྱགས་སྒྲིལ་གྱི་སྒྲུབ་པ་དང་རྒྱགས་སྒྲིལ་འཕར་སྐབས་ཆམས་སུ་མཚན་བྱང་ནང་དུ་བཞུགས་ཡོད་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ ཆམས་ཝེབས་མི་ཚོགས་པ་དང་དེ་བཞིན་སྨན་རིའི་སྒྲུབ་ཁང་སོགས་ལ་ཡང་མཇལ་བཅར་སོགས་ཞུས་མི་ཚོགས་པའི་ཕོད་སྲོལ་སོགས་ ཡོད་པ་ཡང་ཡོངས་སུ་གྲགས།

10 སྨོན་ལམ་འདི་ཉིད་ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་མཛད་པ་མིན་ནམ་སེམས།

ཞར་བཀོད། མཁན་ཆེན་ཨེས་རབ་དབང་རྒྱལ་གྱིས་མཛད་པའི་བདེན་བདར།

ཨཱ། ཨེ་མ་ཧོ། ཞིང་ཁམས་རྣམ་པར་དག་པའི་ཕོ་བྲང་ན། ཟླུ་གསུམ་ས་ཐས་རྒྱས་དུས་གསུམ་བདེར་གཤེགས་དང་། ཞི་རྒྱས་དབང་དུག་ཡི་དམ་ལྷ་ཚོགས་དང་། ཟླུ་གསུམ་བླ་མ་མ་སྲིན་མཁའ་འགྲོ་དང་། ཁའི་བཤེ་དེན་མཛོད་ཞལ་སྐྱེན་རྡེན་གསུམ་དང་། ཟླ་བླ་ཁྱེར་མ་བོན་སྐྱོང་དཔལ་མགོན་ཚོགས། ཀུས་གསུམ་མཁྱེན་པའི་ཐུགས་ཀྱིས་བདག་ལ་དགོངས། ལྷ་སྲུན་དལ་བུས་བདག་ལ་གསན་དུ་གསོལ། ཡེ་ཤེས་སྦྱན་ཀྱིས་བདག་ལ་གཟིགས་པར་མཛོད། ཁབདག་ཅག་མ་རིག་ཟློངས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས། ཁདེ་བའི་སྐབས་མེད་སྡུག་བསྔལ་དུག་པོས་མནར། ཁམཏོན་ཤེས་མེད་པས་ལེགས་ཉེས་དོན་མ་རྟོགས། ཚུ་བུར་མིག་གིས་བཟང་ངན་ངོ་མ་ཤེས། ངན་སྦང་བཟང་བློང་ལེགས་ཉེས་བརྟགས་པའི་ཕྱིར། ཁྱང་ཤོག་དཀར་ལ་གཡུ་རིས་སྟོན་པ་ཡིས། ཁདོད་པའི་དོན་རྣམས་ས་ས་མིང་བཀོད་ནས། རིན་ཆེན་སྣ་ལྡ་འབྱུ་དང་སྨན་ཕྲེས་ཀྱི། ཏྲི་ལ་ནས་རང་གི་འདོད་པའི་སྨོན་ལམ་གདབ། ཏྲི་མེད་དག་པའི་པད་མ་ལྟ་བུའི་ནང་། ལེགས་ཉེས་ས་ས་གསལ་ཕྱིར་རབ་ཏུ་བསྒྲིལ། ཁྱབས་གནས་ལྟ་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་ཐུགས་རྗེ་དང་། ཡི་དམ་ལྷ་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་དང་། མཁའ་འགྲོ་བོན་སྐྱོང་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་སྟོབས་དང་། བདག་གིས་སྨོན་ལམ་བཏབ་པའི་ནུས་མཐུ་ཡིས། ཞན་བདེ་དགེ་ལེགས་དེ་ཉིད་ཐོབ་ཀྱང་ཅིག ཁགས་པའི་ཏུས་སྣལ་འོ་ཚུ་འཕྲེད་པ་དང་། དྭངས་སྐྱེགས་འཕྲེད་པའི་ནོར་བུ་ཚུ་མདངས་དང་། ཁདམ་སྐྱེས་པད་མ་དྲི་མས་མ་གོས་ལྟར། ཁཟང་ངན་མ་འདྲེས་དགེ་ལེགས་བདག་ལ་སྟོལ། ཉི་མའི་འོད་ཀྱིས་ཞིང་ཁམས་གསལ་བ་དང་། ཁེ་ལྷེའི་ཆུ་ལ་ཆུན་པ་མི་གནས་དང་། དྲི་མེད་ཤེལ་སྒོང་ཕྱི་ནང་གསལ་བ་བཞིན། སྐྱོན་མེད་དགེ་ལེགས་དོན་དེ་བདག་ལ་སྟོལ། ཁེ་ལོང་ངོས་ལ་ཅི་སྣང་གསལ་བ་དང་། ཁཅོ་མའི་གསེར་ལ་མཛོད་ཀུ་གཏད་པ་དང་། ཟླུ་ཏུ་ལག་པའི་མཐིལ་དུ་བཞག་པ་ལྟར། ཁ་ནོར་ངེས་པའི་དོན་དམ་བདག་ལ་སྟོལ། ཞི་ཀྱར་ལ་སོགས་གང་དགོས་བྱ། ཁེས་པ་འདི་ནི་སྨན་རིའི་མཁན་ཆེན་ཤེས་རབ་དབང་རྒྱལ་གྱིས་རྫོག་རྣམས་ལ་ཕན་ཕྱིར་ཉེ་མཁོར་སྦྱར་བས་དགེ་ལེགས་འཕེལ། ཁབྱ་ཤིས་སོ། །

ལྷ་བ། རྟགས་སྒྲིལ་གྱི་ངག་ཕན་བང་དེའི་ཁྱད་ཚོས།

ཀུན་མཁྱེན་“རང་རྣམ་དུ་རྟགས་སྒྲིལ་བབས་ཚད་རིག་འཛིན་སྒྲུལ་པ་ཅེས”ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་རྟགས་སྒྲིལ་གྱི་ལམ་ནས་བསྐོ་ལུགས་འདི་ནི་ཡི་དམ་དཔལ་གསས་རྗམ་པ་དང་སྲུང་མ་སྲེ་བཞི་སོགས་ཀྱི་སྐུབ་ཆེན་མཛད་དེ་མཐར་རྟགས་སྒྲིལ་འཕང་བ་ནི་དོན་ལ་སྲུང་མས་བསྐོས་པ་ཡིན་པར་བོན་འབངས་ཡོངས་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་བློ་གཏད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ་འདི་ཡི་འོས་མིག་ཏু་བོན་ཀྱི་གདན་ས་ཁག་གི་དགེ་བཤེས་ཚོ་ན་ཡིན་དགོས་པ་སོགས་མདོར་ན་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་ཞིག་ཡིན་ན་དགེ་བཤེས་ཤིག་ངེས་པར་དུ་ཡིན་དགོས་པས་དེས་བོན་ལུགས་ལྟར་ཀྱི་གཞུང་བཀའ་པོད་དྲུག་སོགས་ལ་གསར་དུ་སྦྱོང་པ་མཛད་པ་

དང་གསར་དུ་སྒྲལ་སྒྲ་ཚུང་ཚུང་ལྟར་གསོ་སྐྱོང་གནང་མི་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་དང་ཁྱད་ཆོས་ཡོད།
འདི་ནི་བོད་རང་གི་ས་སྐྱེས་རྩོ་སྐྱེས་ཀྱི་གནའ་བོའི་རིག་གཞུང་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་དེང་གི་མང་གཙོའམ་
དམངས་གཙོ་ཟེར་བའི་ལམ་ལུགས་དང་ཀུན་ནས་མཐུན་ཞིས་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཤིང་བཞིད་པ་ཡང་ཡོད། དེ་ལྟར་ན་བོད་རང་
ལ་གནའ་སྦ་མོ་ནས་མང་གཙོ་ཡོད་པ་རྒྱགས་སྨྲིལ་ཞིས་ཕྱག་སྲོལ་འདིས་དཔང་རྒྱགས་སམ་ཁུངས་སྐྱེལ་ཞུ་ཐུབ་ཅིས་ཀྱང་ཞར་
འཕྲོས་སུ་སྣྲ་བར་འདོད།

ཞར་ཐུང་གསེར་བྱམ་དབྱིགས་སྟངས་སྐོར་ཁུང་བཤད་པ།

གསེར་བྱམ་དབྱིགས་པའི་ལམ་སྲོལ་འདི་ནི་ཕྱི་བོ་ *ཀ་པཱ་ལ* ནས་ *ཀ་པཱ་ཡ* བར་བོད་དང་གོར་ཀ་དམག་འགྲུག་སྐབས་བོད་གཞུང་གིས་
མན་ཏྲའི་དམག་རོགས་སུ་འབོད་དགོས་ཐུང་བ་དང་། གོར་དམག་མཐར་བསྐད་རྩེས་མན་ཏྲ་དཔོན་རིགས་ཆ་མས་ཀྱིས་བོད་
གཞུང་གི་འཛིན་སྐྱོང་ཚགས་ཚུད་ཡོང་ཐབས་ལ་བསྟད་པའི་གྲོས་འདེབས་དོན་ཚན་ཁེར་དགུ་ཡོད་པ་ཞིག་བཏོན་པའི་ནང་ཁ
ལའི་བློ་མ་དང་། པཾ་ཆེན་བློ་མ། གཞན་ཡང་ཅུ་ཐོག་ཕྱ་ཆམས་ཀྱི་ཡང་གྲིད་གསེར་བྱམ་དགྱུགས་ཏེ་ཐག་གཅོད་དགོས་པའི་འབྲུན་
གྲོས་བཏོན་ཡོད། དེར་བཀྲེན་གསེར་བྱམ་དགྱུགས་འདོན་ཀྱི་ཆོ་ག་ཡང་རྒྱལ་བ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོས་ལྷག་མཆོས་ཐོག་མཇོ་བ། ལམ
སྲོལ་དེ་བཏོད་པའི་རྩེས་སུ་ཡང་རྒྱལ་དཔང་སྒྲ་ཕྲིང་དགུ་པ་དང་བཅུ་གསུམ་པ། བཅུ་བཞི་པ་ཆམས་གསེར་བྱམ་དགྱུགས་འདོན་
བྱས་མེད། སྒྲ་ཕྲིང་བཅུ་པ་ཡང་དོན་དངོས་སུ་གསེར་བྱམ་དགྱུགས་འདོན་བྱས་མེད་ཀྱང་མན་ཏྲའི་ངོ་མ་ལྷོག་ཅམ་དུ་གསེར་བྱམ
དགྱུགས་ཚུལ་གསལ་བསྟན་བྱས་པ་རེད། དངོས་སུ་གསེར་བྱམ་གྱི་ལམ་ནས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་སྒྲ་ཕྲིང་བཅུ་གཅིག་པ་ཡིན།
བཅུ་གཉིས་པ་ཡང་གསེར་བྱམ་མ་དགྱུགས་སྟོན་ནས་ཐག་བཅད་ཟིན་ཡོད་ཅིས་ཀྱང་གསུངས།[11]
དེ་བཞིན་པཾ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྒྲ་ཕྲིང་ལས་ཀྱང་བཀྲད་པ་དང་དགུ་པ་གཉིས་ལས་གསེར་བྱམ་དགྱུགས་འདོན་ཞུས་མེད་པ་དང་།
གསེར་བྱམ་དགྱུགས་པའི་སྲོལ་དེ་ནི་རྒྱ་ནག་མན་ཏྲ་གོང་མའི་དཔང་ཚའི་བཅོན་ཤུགས་ཀྱིས་ལས་བོད་རང་གི་གནའ་བོའི་སྲོལ
རྒྱུན་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་གང་ཡང་མ་ཡིན་མོད། ཕྱིས་སུ་བོད་ཀྱི་བློ་མ་ཁག་གཅིག་གསེར་བྱམ་དགྱུགས་འདོན་ཀྱི་ལམ
ནས་ཐག་གཅོད་བྱས་པའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་གསར་དུ་དར་ཡོད་པ་དེ་ནི་གཞན་དཔང་སྟབས་བསྡུན་ཀྱིས་ལས་བོད་རང་གི་རིག
གཞུང་དང་འཕྲེལ་བ་མེད་པ་ནི་གདོན་མི་ཟད།།

11 རྒྱལ་དབང་སྒྲ་ཕྲིང་རིམ་བྱོན་ཀྱི་ཆམ་ཐར་སྒྲིང་བསྡུས་གསེར་ཀྱི་ཕྲིང་བ་བཞུགས། སྒྲ་བཅར་ཆམ་རྒྱལ་གྱ་ཚང་ཨེས་ཡོན་ལྷན་ཚོགས། ༡༩༧༨ ཨོག་ངོས་༧༥༡ལས་
གསལ།

མཐའ་མའི་མཇུག་མོལ།

ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་དུ་མའི་སྟོན་ནས་བྱང་བའི་གནའ་བོའི་བོད་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱག་སྒོལ་རྒྱས་སྒྲིལ་འཕར་ལུགས་ཀྱི་རིག་གནས་འདི་ནི། སྟོན་པ་གཤེན་རབ་སོགས་བོན་གྱི་སྟོན་པ་རབ་དགུ་ཡང་སངས་རྒྱས་སྟོང་ཙ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲོད་ནས་མཚན་བྱང་སྲིད་པ་སྐོས་ཀྱི་བྱང་བུ་ལ་ཐིས་ཏེ་རིན་ཆེན་བཟམ་པར་བཅུགས་ནས་དགྱུགས་སྟེ་ཕེབས་ཐོན་བྱང་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་རྒྱལ་བ་སྨན་རིའི་ཁྲི་འཛིན་རིམ་བྱོན་ཡང་རྒྱགས་སྒྲིལ་གྱི་ལམ་ནས་ཕེབས་ཡོད་པ་སྟེ། མདོར་ན་རྒྱགས་སྒྲིལ་བྱེད་ལུགས་ཀྱི་བོད་རང་གི་རིག་གནས་འདི་ནི་ད་བར་དུ་གྲ་མ་མཁན་གྱ་མ་ཆགས་ནས་རྒྱུན་འཛིན་དང་གཅེས་སྐྱོང་ཞུ་བཞིན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་མིན་གོང་དུ་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་དུ་བོད་དབུས་ཁུལ་དུ་སྒྲལ་སྐུ་ངོས་འཛིན་གྱི་ཐབས་ལམ་གསེར་བཟམ་དགྱུགས་ཞེས་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་ཀྱང་བྱང་ཡོད་པ་དེ་ནི་མན་ངུ་གོང་མས་ཏུ་ལའི་བློ་མ་དང་། པཾ་ཆེན། ཏོ་ཐོག་ཐུ་སོགས་བོད་ཀྱི་བློ་སྒྲལ་ཆེ་ཁག་ཆུམས་ངོས་འཛིན་ཞུས་སྐབས་འོས་སྒྲལ་ཆུམས་ཀྱི་མཚན་ཆོག་གསེར་བཟམ་ནང་དུ་དགྱུག་འདོན་བྱས་ནས་གཏན་འབེབས་གནང་བར་གྱུགས་མོད། ལམ་ལུགས་དེའི་སྐོར་ལ་བཤད་ཚུལ་དང་རྟོག་གྱ་ཤིན་ཏུ་མང་མོད་དོན་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་བ་ཞིག་ལས་གནའ་ནས་དར་ཁྱབ་བྱང་ཡོད་པའི་བོད་རང་གི་སྒོལ་ཆུན་རིག་གནས་ས་མ་ཕྱུག་སྒོལ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པས་མན་ངུའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ཁོ་ན་ཙམ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་རེད།

སྟོང་ཀྱི་མགོན་གསུམ་གྱི་མངའ་བདེན་སྨོན་ལམ་དཔྱད་པ་ཕྱང་དུ།

▣ བློ་བཟང་དོན་གྲུབ། {ས་རྒྱ་མཐོ་སློབ།}

རང་དོན་གཙང་བསྟན།

དཔྱད་རྩོམ་འདིར་བོད་བཙན་པོའི་གཏུང་རྒྱུང་འོད་སྲུང་གི་ཚ་བོ་སྒྲིང་ལྷ་ཉི་མ་མགོན་དང་། ཁོང་གི་སྲས་གསུམ་གྱི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད། དེ་དག་ས་ལུལ་གང་དུ་གཏོགས་མིན། སྟོང་ཀྱི་མགོན་གསུམ་གྱི་མངའ་ཁོངས་དང་མངའ་རིས་སྨོན་གསུམ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཀྱི་སྨོན་ལ་བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་ཁག་ཅིག་ལ་དཔྱད་པ་བྱས་ཡོད།

བཙ་ཚད་གཙོ་བོ། སྒྲིང་ལྷ་ཉི་མ་མགོན། མངའ་རིས་སྨོན་གསུམ། ཞང་ཞུང་།

སྟོན་དུ་གློང་བའི་སྐད་ཚ།

བོད་བཙན་པོའི་གཏུང་བརྒྱུད་ཕྱོགས་ཁག་གཉིས་སུ་གྱེས་ཏེ་འོད་སྲུང་དང་ཡུམ་བཙན་གྱི་ཕྱོགས་ཕན་ཚུན་འབྲུགས་པ་སོགས་རྒྱ་ཆེན་དུ་མས་བོད་ཁིལ་བྱར་འཐོར་རྗེས། འོད་སྲུང་ཕྱོགས་གཏོགས་ལ་ཡོང་གྱད་ཚབ་ཆེན་ཐེབས་ཡོད་པ་སྟེ། ཁོང་གི་སྲས་རྗེ་དཔལ་འཁོར་བཙན་(dpal 'khor btsan, 893-923) གྱི་དུས་སྐབས་སུ་ཡར་ལུང་ནས་གཙང་སྟོང་ཕྱོགས་སུ་གཞིས་སྤོ་དགོས་བྱུང་བ་དང་། འབངས་ཀྱིན་ལོག་གི་ཁྲོད་ནས་ཁོང་གི་སྐུ་སྲོག་ཀྱང་ཤོར་(འབངས་ཀྱིན་ལངས་ཀྱི་འགོ་པ་བློན་པོ་ཤུད་པུ་སྟག་རྩེ་གཉིས་ཀྱིས་གཙང་རྒྱལ་མཁར་རྩེའི་ལུལ་དུ་བཀྲོངས།)བར་གྱུས། ཁོང་ལ་སྲས་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་སྒྲིང་ལྷ་ཉི་མ་མགོན་བྱོས་བྱོལ་ཀྱི་ཚུལ་ཀྱིས་སྟོང་མངའ་རིས་ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་ཁོང་གི་མངའ་ཐང་ཆེ་ཅམ་རྒྱས་ཤིང་། ཁོང་གི་གཏུང་བརྒྱུད་དག་གིས་མངའ་རིས་སྨོན་གསུམ་ཡོངས་ལ་དབང་བསྐྱུར་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་ཡིན། དཔྱད་རྩོམ་འདིའི་ནང་དུ་རྩོག་ཞིབ་བྱེད་དགོས་ས་གཙོ་བོ་ཞིག་སྟེ་མངའ་རིས་སྨོན་གསུམ་ཞེས་པའི་ས་ཁོངས་ཇི་ལྟར་ངོས་འཛིན་ཚུལ་དང་། མངའ་རིས་སྨོན་གསུམ་དང་སྟོང་ཀྱི་མགོན་

གསུམ་དུ་གྱུགས་པའི་རྒྱུད་ལྡེ་ཀྱི་མ་མཚོན་གྱི་སྒས་གསུམ་སོ་སོའི་མངའ་ཁོངས་སོ་སོའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་རྩོར་འདི་ལ་དཔྱད་རྩལས། ཆ་ཅྱིན་མེད་དུ་མི་ཏང་བ་ཞིག་ནི་ས་ཐུས་དང་མི་ཐུས་གང་མཚམས་ཤིག་ཡོད་དགོས་པ་དེ་ཡིན་པར་སྣྲེལ་ལ། དེ་ཡང་རྩལས་དེའི་སྟོང་གྱི་མཚོན་གསུམ་སོ་སོའི་མངའ་ཁོངས་དག་ནི་དེང་གི་ས་བབ་ཀྱི་ངོས་ནས་བོད་དང་རྒྱ་གར་པ་ཀི་སི་ཐན་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་བཞི་ཙམ་གྱི་མངའ་ཁོངས་ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཏུ་ཁེལ་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན་དེང་གི་ལ་དྭགས་དང་ཐྲི་ཏ་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་མངའ་སྟེ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཙམ་མ་ཟད་འདི་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཐུ་ཤ་དང་གར་ལོག་སོགས་ས་གནས་ཁག་ནི་ད་སྐབས་ས་ཁོངས་གང་དུ་ཡོད་པ་སོགས་ཚོད་གཞི་ཅན་ཡིན་པས་ངོས་འཛིན་པར་ཤིན་ཏུ་དཀའ། རང་ཡིན་ན་ས་གནས་དེ་དག་ལ་དངོས་སུ་བསྒྲོད་དེ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུ་དང་། དེ་མིན་ས་གནས་དེ་དག་དང་ས་གནས་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་མཁྱེན་རྒྱ་ཆེ་ཙམ་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཀྱིས་ད་གཟོད་འདིའི་སྟོར་ལ་དཔྱད་པ་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་བོར་མཚོན་ན་མངའ་རིས་ས་ཁུལ་གྱི་ཐུ་ཧྲངས་གཡས་གཡོན་གྱི་ས་ཁུལ་ཙམ་ལས་ས་གནས་གཞན་དག་དུ་དངོས་སུ་འགྲོ་ཐྲོང་མེད་མོད། དེབ་ཐེར་དང་ཚོས་འཕྲུང་ཁག་ཅིག་དང་དཔྱད་ཚོམ་ཁག་ཅིག་བགྱིས་ཐུབ་པ་ཐུང་བས་འདིའི་སྟོར་ལ་དོགས་གནས་དང་ཤེས་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་ཆེ་ཞིང་། འདི་དག་གི་ངོས་འཛིན་སྟོར་ལ་རང་རེའི་ཚོས་འཕྲུང་དང་དེབ་ཐེར་ཁག་ཅིག་ལས་འཕྲུགས་ཡོད་པ་དག་ཅོ་འཛིན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁ་ཕྱིར་ཡིན་ལ་ཐུགས་ཁ་ཞིང་། ཁ་ཤས་ཀ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཁ་ཤས་ཀ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཁ་ཤས་ཀ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡོད་ཀ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ་ཡ་ཅིག་ཏུ་ཡ་ཤ་ཁ་ཤ

བང་པོ། སྟོང་ཀྱི་མཚོན་གསུམ་སོ་སོའི་མངའ་ཁོངས་ངོས་འཛིན་བ།

སྟོང་ཀྱི་མཚོན་གསུམ་དུ་གྱུགས་པ་ནི་འོད་ཟུང་གི་ཚ་བོ་རྒྱུད་ལྡེ་ཀྱི་མ་མཚོན་གྱི་སྒས་གསུམ་སྟེ། སྒས་ཆེ་བ་དཔལ་གྱི་མཚོན་དང། བར་པ་བཀྲ་ཤིས་མཚོན། ཆུང་བ་ལྡེ་གཙུག་མཚོན་དང་གསུམ་ལ་སྟོང་ཀྱི་མཚོན་གསུམ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྱུགས། དེ་ལ་སྒས་གསུམ་གྱི་མཚན་དང་ཆེ་ཆུང་གི་གོ་རིམ་སོགས་ཆོས་འཕྲུང་ཁུ་བགྲང་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། འདིར་དེའི་སྐོར་སྒྲོས་པའི་དགོས་པ་མ་མཆིས་ཀྱང། སྒས་ཆེ་བའི་མཚན་ལ་《རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་》དང་ནེའུ་པཎྜི་ཏའི《སྟོན་གྱི་གཏམ་མེ་ཏོག་ཕྲེང་བ།》ཕྱིས་སུ་བྱིས་པའི《མངའ་རིས་ཆོས་འཕྲུང》དང《མདའ་དང་འཕང》སོགས་སུ་ཆེ་བ་དཔལ་གྱི་མཚོན་ཞེས་བྱིས་ཡོད། ཡང་ཀ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཆོ་དབང་ནོར་བུའི《བོད་ཟླ་ལྷ་བཙན་པོའི་གདུར་རབས》ལས་སྒས་ཆེ་བ་རིག་པ་མཚོན་ཞེས་འཁོད་ཅིང། 《དེབ་དམར》ཀྱི་ནང་དུ་སྒས་གསུམ་ནི་བཀྲ་ཤིས་མཚོན། དཔལ་ལྡེ། གཙུག་མཚོན་གསུམ་ཞེས་འཁོད་འདུག་པས་དཔལ་གྱི་མཚོན་གྱི་ཚན་ཏུ་དཔལ་ལྡེ་ཞེས་བྱིས་འདུག ཏུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེས་དེ་གཉིས་ཀ་མ་ཉམ་དུ་བསྡེབས་ཏེ་དཔལ་ལྡེ་རིག་པ་མཚོན་ཞེས་བྱིས་ཡོད་པ་འདི་ཡིན་ལ་འཇགས་བདེ་བ་ཞིག་སྟང་མོད། དཔལ་ལྡེ་ཞེས་པ་ཁྱི་བཀྲ་ཤིས་བཙུགས་པའི་སྒས་སྟང་ཀྱི་ལྡེ་གསུམ་གྱི་ནང་ཚན་དཔལ་ལྡེ་དང་འཕྲལ་གཞི་ཆེ་བས་སྒས་ཆེ་བའི་མཚན་ལ་དཔལ་གྱི་མཚོན་ཞེས་བོས་ནས་ཡུང་རིགས་གང་དང་ཡང་མི་འགལ་བ་ཞེམས།

སྲས་གསུམ་གྱི་ཡབ་རྒྱོད་ལྷ་ཀུ་མ་མཚོན་སྟོང་མངའ་རིས་ཐུགས་ཀུ་ཐོས་བྱོལ་དུ་ཕེབས་དགོས་དོན་ནི་ཆོས་འཛིན་ཁག་ཏུ་འབངས་ཀྱིན་ལོག་བྱང་བ་སོགས་བཤད་ཀྱང་། འདིའི་སྐོར་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན་ཁོང་གཅིན་གཙུང་གཉིས་ནང་འགྲུགས་བྱང་ཡོད་པར་སྣང་སྟེ། ཁོང་གཉིས་ཀྱི་ཡབ་དཔལ་འཁོར་བཅོན་གྱིས་རྒྱལ་ས་ཤར་སྟོང་རྒྱལ་མཁར་ཙེ་ཏ་བྱས་ནས་བཞུགས་ཡོད། "ཁྱི་བོད་སྲུང་དང་བཅུན་མོ་ཅོག་ངོ་བཟའ་རྒྱལ་མོ་ལ་སྦྱི་ལོ་ཀ་ཡཅཅམ་ལ་སྲས་གཅིག་འགྲུངས་པ་ནི་དཔལ་འཁོར་བཅོན་ཡིན། དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་ལ་རྒྱལ་ཕར་བཏོན་ནས་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་རིང་སྲིད་བཟུང་བར་བཤད། ཕོ་བྲང་ལྷ་བ་རྒྱལ་མཁར་ཙེ་ཟིར་བ་ཐུང་སྟོང་དུ་ཡོད་པའི་དེང་ས་ང་རྒྱལ་ཙེ་ཞེས་འཕོད་པའི་ས་ཁུལ་དེར་ཡོད།"[1]ཅེས《མངའ་དང་འཕང》ལས་གསལ་བ་བཞིན། ཁོང་གོང་ས་ནས་སྲས་གཉིས་ལྷ་ཀ་མ་མཚོན་མངའ་རིས་ལུ་ཕེབས་རྗེས་བསྡེ་ཆེ་བ་ཁྱི་བཀྲ་ཤིས་བཙེགས་པ་དཔལ་ཀྱི་བརྒྱད་པ་དག་གིས་མུ་མཐུད་ཀྱང་སྟོང་ཐོག་ལུ་དབང་བསྐུར་བྱས་ནས་བཞུགས་ཐུབ་ཡོད། ཀྱང་རལ་ཆོས་འཛིན་ལས།"གཅིན་ཁྱི་བཀྲ་ཤིས་བཙེགས་པ་དཔལ་གྱིས་གཙང་མྱང་སྟོང་རྒྱལ་མཁར་ཙེ་བཟུང་། གཙུང་ཀྱི་མ་མཚོན་མངའ་རིས་ལུ་བྱོན་པ་ནི། བློན་པོ་ཞང་པ་ཚབ་རིན་ཆེན་ལྷེ་དང་། ཅོག་རོ་ལེགས་སྒྲ་ལྷ་ལེགས་གཉིས་ཀྱིས་བྱེ་མ་གཡུང་དྲུང་དུ་བསྒྱལ་ནས།"[2]ཞེས་དང་། "གཅིན་པོ་ཁྱི་བཀྲ་ཤིས་བཙེགས་པ་དཔལ་ལ་སྲས་གསུམ་བྱུང་སྟེ། ཆེ་བ་དཔལ་ལྷེའི་རྒྱུང་པ་ནི། ཀུང་ཐང་པ། ཟླ་རྒྱལ་བ། སྦྱི་པ། ལྷ་ཙེ་བ། བློ་ལུང་པ། ཙུད་སྐོར་པ་ནས་ཡིན་ནོ། ཆུང་བ་རྒྱིད་ལྷེའི་རྒྱུང་པ་ནི། གོམ་པ་བ། སྲད་པ། ཁང་སྟོང་ཀྱི་ལྷ་ཆེན་དཔལ་ལ་སོགས་ཡིན་ནོ།।"[3]ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དཔལ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྲེང་བས།"འཕྲིང་པོ་འོད་ལྷེ་ལ་སྲས་བཞི་ལས་ཕ་བ་དེ་ས་ཡིའི་རྒྱུང་གཙང་རོང་སྐྱབས་ཡུལ་དང་ཁང་སྟོང་སོགས་ནི་ཡོད།"[4]ཅེས་སོགས་འགོད་པས། གལ་སྲིད་ཕྱི་ལོག་ཀི་ཤུགས་རྒྱུན་ཡིན་ན། སྲས་གཉིས་ཀ་ཡུལ་དེ་ནས་གནས་མི་ཐུབ་པ་ཡུལ་གཞན་དུ་བྱོས་དགོས་པ་མ་ཡིན་ནམ། དེས་ན་ཁོང་མངའ་རིས་སུ་བྱོས་དོན་ཡང་གཅིན་གཙུང་གཉིས་བར་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཐབ་ཙོད་ཀྱིས་རྒྱུན་ཡིན་ནམ་སྙམ།

དེ་ལྟར་རྒྱིད་ལྷེ་ཀྱི་མ་མཚོན་ཀྱི་སྲས་གསུམ་པོར་ཆ་སྟོམས་ཀྱི་ས་ཁོངས་དང་མངའ་རིས་རེ་ཡབ་ཀྱིས་བགོ་གནང་མཛད་པའི་ཡར་ཐོན་དུ། ཡབ་རྒྱིད་ལྷེ་ཀྱི་མ་མཚོན་ཀྱིས་སྟོང་ཐུགས་སུ་དབང་བསྐུར་བྱས་ཚུལ་ནི་ཞི་དྲག་ཀི་ཐབས་ལམ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་བསྟན་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་འཛིན་མེ་ཏོག་སྐྱིང་པོའི་སྒང་ཙེའི་བཙུད་ལས།"ཇི་བློན་ནས་ཀླ་མ་དཀོན་མཆོག་ལ་མཆོད་འབུལ། གསོལ་བ་

1 《མངའ་དང་འཕང》《》ཤྭ་ཆ། མལའ་ཆེའི་བསམ་གཏན་ཀུ་མཆོས་བཙུམས། བདེ་ཁང་བསོད་ནམས་ཆོས་རྒྱལ་ཀྱིས་བསྒྲུབ། ཀུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱྱན་ཁང་ནས་༢༠༡༠ལོར་བསྐྱན། ཤ་༢༢

2 《ཆོས་འཛིན་མེ་ཏོག་སྐྱིང་པོ་སྒང་ཙེའི་བཙུད།》ཁང་རལ་ཀྱི་མ་འོད་ཟེར་ཀྱིས་མཛད། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་༢༠༡༠ལོར་དཔར། ཤ་༩༩༤

3 གོང་དང་མཚུངས། ཤ་᤹᤹᤺

4 《ཆོས་འཛིན་མཁས་པའི་དཀའ་སྟོན།》དཔལ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྲེང་བས་མཛད། ལྷ་ཆ་བཏང་པིན্ལ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་ ༢᤻᤹᤹ ལོར་དཔར།

གདབ་པོ་གསུངས་ནས་སྤྱ[རང་]དུ་ཕྱོན་ནས་ཚོང་མང་པོ་མཛད། མི་རྣམས་ཟས་ཀྱིས་བྱིད། ཐམས་ཅད་དང་པ་བྱས་ནས་ཁྱིམས་བཅས་དབང་དུ་འདུས་པ་དང་། དམག་བཤམས་གུ་གེ་ལ་བརྒྱབ། མངའ་འོག་ཏུ་བཙུག ཏེ་ནས་མར་ཡུལ་དུ་ཕྱོན། རྒྱལ་ཁྱིམས་བཅས་ཉེས་པ་཮ོར་བ་རྣམས་ལ་ཉེས་པ་བླང་ས། མགོ་ཐེགས་ནས་དེ་ལྟར་སྟོད་མངའ་རིས་བསྐོར་གསུམ་རྒྱལ་ཁྱིམ་གཉའ་ཤིང་འདུ་བས་མནན། དེ་ནས་སྤྱ[རང་]དུ་སྐུ་མཁར་ཉི་ཟླང་བཙུགས། སྟོད་ཀྱི་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་མཛད།"[5] ཞེས་གསལ་བའི་ནང་གི་སྐུ་མཁར་ཉི་ཟླང་ངམ་ཉི་བཟུངས་ཞེས་པ་དེ་སྤྱ་རང་ན་ཡོད་པའི་སྐྱིད་ལྷེ་ཉི་མ་མགོན་གྱི་སྐུ་མཁར་ཡིན། དེའི་སྐོར་ནས་འདས་པོ་གུ་གེ་ཚོ་རིང་རྒྱལ་པོ་ཉིད་ནས་ཞིབ་པར་གསུངས་ཡོད་པར་འདིར་དྲངས་ན།

"འོན་ཏང་སྐུ་མཁར་ཉི་བཟུངས་དེ་ཉིད་ཡང་སྐྱིད་གང་དུ་བཙུགས་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ནི་ཞང་ཞུང་མཁར་ཆེན་བཙོ་བརྒྱད་དུ་གྲགས་པའི་ཡ་ཀྱལ་སྤྱ་རང་སྟག་ལ་མཁར་དང་ཐག་མི་རིང་བའི་ས་ཁད་ལེགས་ཤིང་ཆུ་སྦྲ་འཛོམས་ཤིང་། ཡུལ་གྱི་བཀོད་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གནས་དཀར་དུང་ཞེས་པའི་ཡུལ་དེར་རི་ཆུང་དཀྱིབས་ལེགས་གླང་ཆེན་རི་བོར་འབོད་པ་དེའི་སྣང་ན་བཙུགས་ཡོད་ལ། དེའི་གནའ་ཤུལ་ཏམ་བཟོད་ལྷན་པའི་ཀུང་ཁོག་དག་དེང་ས་ཡང་ཡོ་བོ་གནམ་བསྟན་ཀུན་ཀྱི་སྟུན་ལམ་ཡངས་པོར་འཚར་རྒྱ་ཡོད་པ་དོན་དངོས་ལགས། དེ་མིན་གནས་དེར་གོང་པ་བཏུ་གོང་ཆགས་ཕྱོང་ཡོད་པའི་ཟོས་ཤུལ་བཟོད་ཆགས་ལྷན་སྟུག་ལྷན་པ་བཅས་མངོན་ས་ལམ་འཛོམས་མེད་དུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་དེ་ནི་མངའ་རིས་རྒྱལ་པོ་སྟེ། སྐྱིད་ལྷེ་ཉི་མ་མགོན་ཀྱིས་དངོས་ས་བོད་སྟོད་ལྷུལ་དུ་དབང་སྐྱུར་བྱས་པའི་རིང་གི་རྒྱལ་ས་ཡིན་ལ། ཁོང་གིས་ཡུལ་དེ་ལྷེ་གནས་མཛད་དེ་ཞང་ཞུང་སྟོང་སྲེ་བཅུ་ཡི་ས་ནས་དབང་བསྐྱུར་ཅིང་། སྟོད་ཞང་ཞུང་ཡུལ་དེ་བཅོན་པོའི་བརྒྱད་པའི་མངའ་འོག་དངོས་ས་བཅུ་དང་བས་དེ་ནས་བཟུང་ཡངས་གཞུང་ཞང་ཞུང་སྟོང་སྲེ་བཅུའི་ལྷུལ་དེ་མངའ་རིས་ཞེས་པའི་མིང་གི་ཐ་སྙད་དེ་ཐོག་མར་བྱུང་བ་ནི།"[6]ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་སྐྱིད་ལྷེ་ཉི་མ་མགོན་རང་ཉིད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ས་གཏོགས་པ་རྣམས་སྲས་གསུམ་ལ་བགོས་ཏེ་སྟོད་ཀྱི་མགོན་གསུམ་དུ་གྲགས་པ་བྱུང་བ་ཡིན། དེ་ལ་སྟོད་ཀྱི་མགོན་གསུམ་སོ་སོས་བཟུང་བའི་ས་ཁོངས་སྐོར་ལ་ཆོས་འབྱུང་ཁག་ཅིག་ཏུ་བཤད་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་བྱུང་ཡོད་དེ། 《རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་》ལས། "སྐྱིད་ལྷེ་ཉི་མ་མགོན་ཀྱིས་མངའ་རིས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མཛད། ཕུ་རངས་ལའང་དབང་བསྐྱུར། དེ་ལ་སྲས་གསུམ་ཆེ་བ་དཔལ་གྱི་མགོན་ཀྱིས་མར་(མང)ཡུལ་བཟུང་། བར་པ་བཀྲ་ཤིས་མགོན་ཀྱིས་ཕུ་རངས་བཟུང་། ཆུང་བ་ལྷེ་བཙུན་མགོན་ཀྱིས་ཞང་ཞུང་བཟུང་། འདི་གསུམ་ལ་སྟོད་ན་བཞུགས་པའི་མགོན་གསུམ་ཟེར། ལྷེ་གཙུག་མགོན་ལ་སྲས་གཉིས་ཏེ། འཁོར་རེ་དང་སྲོང་དེ་གཉིས་སོ།"[7]ཞེས་གསུངས་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་གིས་སྲས་ཆེ་བས་མར་

5 《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྐྱིད་ཡོའི་སྒྲང་ཁྱིའི་བཙུད།》 ཤ་૯૯૨

6 《མངའ་རིས་ཆོས་འབྱུང་གངས་ལྷོངས་མཛོས་ཏྲན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།》ཀུ་གེ་ཚོ་རིང་རྒྱལ་པོས་བཙལ་མས། བོད་ལྷོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་ནས་ ૨૦૦૬ལོར་དཔར། ཤ૭૮

7 ཤ་૨૯૨《རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་》ས་སྐྱ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་(૧૪૭૨ལོར་འཁྱུངས།)ཀྱིས་བཙལ་མས། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་ནས་ ૧૯૮૨ ལོར་

ཡུལ་བཟང་ཞེས་པ་འདི་ལ་དེབ་འདི་དཔར་སྐྱེན་སྐབས་ཀྱི་ཐོམ་སྒྲིག་པས་གྱེག་རྒྱས་ཞིག་ཏུ་མང་ཡུལ་ཞེས་མཚན་བཏབ་པ་དེ་ཕྱིས་ཀྱི་ཆོས་འཛིན་ཁག་ཅིག་ལ་གཞིར་བཅོལ་ཐུལ་བཀྲིས་པ་རེད། དོན་ལ་མར་ཡུལ་རང་ཡིན་པ་འོག་ཏु་ཐྲི་བོ། ། དེའི་ནང་དུ་སྒས་ཚུང་བའི་ཞང་ཞུང་བཟང་ཞེས་པ་འདི་ནི་ཁ་མ་གས་ལ་བའི་སྐད་ཆ་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་ཞང་ཞུང་ཞེས་པ་ས་གནས་གང་ཞིག་ཏु་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་མི་གས་ལ་བས་སོ། ། དེ་ལ《ལ་དཀར་རྒྱལ་རབས》ནང་དུ་"ཐྲི་ཏི་དང་ཟངས་དཀར་གཉིས་ཀྱི་ཐྲི་མིང་ནི་སྟོན་དུས་ས་ཞང་ཞུང་ཡོད་པ་གས་ལ་བོ།"[8]ཞེས་ཐྲི་ཏི་དང་ཟངས་དཀར་གཉིས་ཀྱི་ཐྲི་མིང་ལ་ཞང་ཞུང་ཞེས་འགོད་པ་འགོད་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནི་ཞང་ཞུང་ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁྱབ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ལ་ཞོ་བ་མ་ཡིན་པར། སྐབས་དེར་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པར་སྙམ། དཔེར་ན་དེང་སྐབས་བོད་ཅེས་པ་བོད་རང་སྟོང་ལྷོངས་ཟེར་བ་དེ་ཅམ་ལ་ཞོ་མཁན་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཡང་ཞོང་དེའི་འགྲོར། 《རྒྱུད་གསེར་མ་དཀར་ཆགས་ཀྱི་ཆེ་བརྗོད་》ལས་ལྷང་ངདས་ཏེ།"ཆོས་རྒྱལ་མངའ་འོག་ཞང་ཞུང་ཡུལ་གྱི་སྟེ། ཞེས་པ་ལས་ཀྱང་ཞང་ཞུང་ཞེས་པའི་དབུས་དེ་མར་ཡུལ་ཡིན་པ་གསལ་ལོ།"[9]ཞེས་འགོད་ཅིང་ཡང་དེའི་ཁོར་དུ་ཞང་ཞུང་དང་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་དོན་གཅིག་ཡིན་ཞེས་འགོད་འདུག་པས་ཞང་ཞུང་ལ་ངོས་འཛིན་གཏན་ཁེལ་ཞིག་གནང་མི་འདུག ཞང་ཞུང་འདི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུན་རིང་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པ་དེང་གི་མཁས་དབང་ཤམས་ཞིབ་པ་ཚོས་གླིང་གི་ཡོད། ཞང་ཞུང་འདི་བོད་ཀྱི་མངའ་འོག་ཏु་གནམ་རི་སྟོང་བཅན་ཡབ་སྲས་ཀྱི་རིང་བསྡུས་པ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་ཁག་དང་ཏུང་ཧོང་གཏེར་ཡིག་ས་ཁགས་ལས་གས་ལ་པར་འགོད་ཡོད། སྟོང་བཅན་གྱི་སྐབས་དེར་ཞང་ཞུང་སྟོང་སྟེ་བཅུ་ཞེས་གྲགས་པ་ཡོད་མོད། དེའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ས་མཚམས་གས་ལ་བོ་ཞིག་ཤེས་དཀའ། བོན་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ལས་གས་ལ་བ་ལྟར་ན་ཞང་ཞུང་ལ་སྒོ་ལུགས་བར་གསུམ་དུ་ཕྱིས་ཡོད་པ་དང་། ཞང་ཞུང་སྒོ་པ་དེ་དེང་གི་ཆབ་མདོ་སྟེང་ཆེན་རྩོང་གི་རི་བོ་ཙེ་ཏུག་ཅེས་པ་དེའི་ཐྱོགས་ཀྱི་ས་ཐང་གི་ཀྱིམ་ཤོད་ཅེས་པ་དེ་ལ་ངོས་འཛིན་ཀྱིན་འདུག ཏེ་དཀའ་ལ་བལྟས་ན་ཞང་ཞུང་འདི་གནའ་བོའི་དུས་ས་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ལྟན་ཞིག་ཆགས་ཐྱོང་ཡོད་པ་རྟོགས་ཐུབ། བོན་ཀྱང་བོད་སིལ་བུར་འཕོར་རྩེས་ས་ཞང་ཞུང་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ནི་སྟོང་བཅན་སྐབས་ཀྱི་ཞང་ཞུང་སྟོང་སྟེ་བཅུ་ཞེས་པའི་ས་ཁོངས་དག་པ་ཡིན་པ་གསལ་ལོ་རེད། སྐབས་དེར་རྒྱིད་ལྷེ་ཉི་མ་མགོན་གྱི་སྐུ་མཁར་ཉི་བཟུངས་ཡོད་ས་དེ་ཡང་ཞང་ཞུང་མཁར་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་གྲས་ཤིག་ཡིན་པར་གསལ། དེས་ན་སྲས་ཆུང་བ་ལྷེ་བཙུན་མགོན་གྱིས་ཞང་ཞུང་ལ་དབང་བསྐྱར་ཞེས་པའི་ཞང་ཞུང་དེ་གང་ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་ནི་ཁ་གསལ་ཚེད་པ་ཞིག་ཡིན། ཡང་མཁས་དབང་དུང་དཀར་ལགས་ཀྱིས"དེའི་བྱ་ཆེ་བ་རྒྱིད་ལྷེ་

དཔར་ཕེངས་གཉིས་པ་བརྒྱུ།

8 《བླ་དཀར་རྒྱལ་རབས་འཆི་མེད་གཏེར་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།》བསོད་ནམས་ཚོ་བརྟན(ཡོ་ས་ངེ་དགེ་ཐུན)ཀྱིས་བཙུམས། ལག་ཏིས་མ། ཨ།།ཨ།།ཀ

9 《ལ་དཀར་རྒྱལ་རབས།》ཨ།།ཨ།།ཁ

ཀྱི་མ་མཚོན་དང་། ཆུང་བ་ཁྲི་བཀྲ་ཤིས་བཙེགས་པ་དཔལ་གཉིས་ཐོས་ཏེ་ཆུང་བ་ཁྲི་བཀྲ་ཤིས་བཙེགས་པ་དཔལ་ལ་སྟོང་ལྷལ་དུ་བསྡད། ཆེ་བ་རྒྱིད་ལྷ་ཀྱི་མ་མཚོན་སྟོང་མངའ་རིས་སུ་སོང་ནས་བུ་གསུམ་བྱུང་བའི་ཆེ་བ་དཔལ་ལྷ་རིག་པ་མཚོན་ཀྱིས་མར་ཡུལ་བཟུང་སྟེ། དེ་ནས་ལ་དགས་ཀྱི་རྒྱལ་བརྒྱུད་ཆགས་བྱུང་། འཕྲིང་པོ་བཀྲ་ཤིས་མཚོན་གྱིས་ཞང་ཞུང་དེ་ནས་གུ་གེའི་རྒྱལ་བརྒྱུད་ཆགས་བྱུང་।(འདིའི་ནང་དུ་སྲས་གསུམ་པའི་མངའ་ཁོངས་དང་ཁོང་གི་སྐོར་གསུང་མེད)”[10]ཞེས་ཞང་ཞུང་ཞེས་པ་གུ་གེའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཁོངས་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་ངོས་བཟུང་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་ལྷུང་གི་བཞེད་ཚུལ་ཞིག་རེད་སྙམ། དེ་བཞིན་མཁས་པ་ལྷེའུས་མཛད་པའི《རྒྱ་བོད་ཚོས་འབྱུང་རྒྱས་པ་ལས།》“དཔལ་མཚོན་ལ་མང་ཡུལ་གཏད། བཀྲ་ཤིས་མཚོན་ལ་སྦྱ་རང་གཏད། གཙུག་ལྷ་ལ་ཞང་ཞུང་གཏད་པས། སྟོང་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་དེ་ཚོ་ལགས།”[11]ཞེས་པའི་ནང་དུ་ཡང་གཙུག་ལྷ་ལ་ཞང་ཞུང་གཏད་པ་འགོད་པ་མ་ཟད། མར་ཡུལ་ལ་མང་ཡུལ་དུ་བྱིས་ཡོད། དེས་ན་དུས་སྐབས་དེ་ཅམ་ལ་ཞང་ཞུང་ཞེས་པ་སྦྱི་ཏི་དང་ཟངས་དཀར་སྐོར་གསུམ། སྦ་རང་གཡས་གཡོན་ཅམ་ལ་ གོ་ཡི་ཡོད་པར་སྙམ་མོ། །

དེ་ལ་མང་ཡུལ་ཞེས་པ་དེང་གི་གཙང་སྟོད་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱིད་གོང་ཞེས་པ་བལ་ཡུལ་དང་ས་འབྲེལ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། འདི་རྒྱིད་ལྷ་ཀྱི་མ་མཚོན་ཀྱིས་སྲས་ཆེ་བ་ལ་ཐྱད་པའི་མར་ཡུལ་ཞེས་པ་དང་ནོར་ཡོད། མར་ཡུལ་ནི་ལ་དགས་ས་ཁུལ་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་པཱའམ། ལ་དགས་དང་དོན་གཅིག་ཡིན་པ་ལྟ་བུར་སྟོང་། ཡང་ན་ལ་དགས་ཀྱི་མིང་ཆ་ཚང་ལ་མར་ཡུལ་ལ་དགས་ཞེས་འབོད་དགོས་སྙམ་སྟེ། ལ་དགས་རྒྱལ་རབས་སོགས་སུ་“དེའི་དུས་སུ་མར་ཡུལ་ལ་དགས་སྟོང་གི་ས་ཁ་ཀྱི་བརྒྱུད་པས་འཛིན།”ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གསལ་བས་སོ། མདོར་ན་སྲས་ཆེ་བ་དཔལ་ཀྱི་མཚོན་ལ་སྦྱ་པའི་མངའ་རིས་ནི་ལ་དགས་ཀྱི་ཕྱོགས་འདི་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད། ཡང་མང་ཡུལ་ཞེས་པའི་ས་ཆ་འདི་སྟོང་ཀྱི་མཚོན་གསུམ་གྱི་མངའ་ཁོངས་སུ་འདུ་མ་ཐྱོང་པ་མིན་ཏེ། “གཅིན་འཁོར་རིས་ཐུ་རང་མངའ་མཛད་པ་མ་ཟད། ད་དུང་གཙང་ཕྱོགས་ལའང་དབང་ཤུགས་ངེས་ཅན་ཞིག་སྟེབས་ཡོད་པ་མངའ་རིས་རྒྱལ་རབས་ལས། གཙང་གི་ཚོང་འདུས་མཁྱར་མོ་ནས་འཁོར་ལོ་ཚུན་ཆད་མངའ་འོག་ཏུ་བསྡུས་ཞེས་པ་འདི་ནས་སྐབས་དེ་དུས་མཐའ་བཞིའི་རྒྱལ་ཐྲན་དང་ཡུལ་ལུང་དུ་མ་དབང་འོག་ཏུ་བཅུག་ཅིང་མངའ་ཐང་གྱི་རྒྱས་ཆགས་པའང་མངོན་ནོ། །”[12]ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་དུ་གཙང་གི་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་མངའ་འོག་ཏུ་བསྡུས་ཡོད་པ་གསལ་ཡོད། 《ལ་དགས་རྒྱལ་རབས》དང《མངའ་རིས་ཚོས་འབྱུང》སོགས་མངའ་རིས་ཕྱོགས་ལ་དཔྱད་ཞིབ་ཡང་དག་བྱས་པ་དག་དང་མཐུན་པ་ནི་མཁའ་ཆེའུ་བས་མ་གཏན་མཚོ་གིས་“སྲས་གསུམ་བྱུང་བ་ཆེ་བ་དཔལ་ཀྱི་མཚོན། འཕྲིང་བ་བཀྲ་ཤིས་མཚོན། ཕྲྀ་ལོ་ཀ་ཅ་ཅ

10 《དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕེན་ལས་ཀྱི་གསུང་ཐོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།》《བོད་ཀྱི་ཚོས་ཐིད་ཟུང་འབྲེལ་སྐོར་བཤད་པ།》ཀུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱྱན་ཁང་། ཤ།ཅ།

11 《རྒྱ་བོད་ཚོས་འབྱུང་རྒྱས་པ་ལས།》མཁས་པ་ལྷེའུས་མཛད། བོད་ལྷོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱྱན་ཁང་ནས་བསྐྱྱན། ཐོམ་པ་པོའི་མཚན་དངོས་མི་གསལ། ཤ།ཟ།

12 《 མངའ་རིས་ཚོས་འབྱུང་།》 ཤ་ཅ

ལ་ཉི་མ་མགོན་ཚེ་ལས་འདས། ཁོང་གི་མངའ་ཁོངས་མངའ་རིས་སྨོར་གསུམ་སྒས་གསུམ་ལ་བགོས། བུ་རེས་མངའ་ཁོངས་རེ་བཟུང་། དཔལ་གྱི་མགོན་གྱིས་མར་ཡུལ་ལམ་དེང་ས་ངམས་ལ་དུགས་སུ་གྲགས་ཤ་དང་། བཀྲ་ཤིས་མགོན་གྱིས་ཕུ་རབས་དང་གུ་གེ། ལྷེ་གཙུག་མགོན་གྱིས་ཟངས་དཀར་སྨོ་གསུམ་བཟུང་བར་བཤད།”[13]ཞེས་པའི་མངའ་ལུལ་དག་ཡིན་ནོ། ། དེ་དག་རེ་རེའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ས་ལུལ་སོགས་ནི་མངའ་རིས་ཆོས་འཕྱུང་དུ། “དེ་ནས་སྒས་གསུམ་ལ་མངའ་རིས་སོ་སོར་གནང་སྟེ། ཆ་བ་དཔལ་གྱི་མགོན་མངའ་རིས་མར་ཡུལ། འབབས་གཞུ་ནག་ཅན། ཤར་ཀ་ཐོག་དང་གསེར་ཁ་འགོག་ལང་ལ་ཀ་ཡི་མིག་ཀི་ཕ་ཐོང་ལ་མགོ་བར། ནུབ་ཁ་ཆེའི་ལ་ཚ། རྩ་ཐོག་ཕ་ཅན་ཡན་ཆད། བྱང་གསེར་ཁ་འགོག་ཐོ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ས་ཆ་ལ་གཏོགས་ཕ་ཟླམས་ཡིན་ནོ། ། བར་ཕ་བཀྲ་ཤིས་མགོན་ལ་གུ་གེ་ཐུ་རང། ཡ་ཆེ་དང་བཅས་ཕ་ལ་མངའ་མཛད། ཚུང་བ་ལྷེ་གཙུག་མགོན་ལ། ཟངས་དཀར་སྨོ་གསུམ། ཐྲི་ཏ། ཐྲི་ལྷོག་དང་བཅས་ཕ་ལ་མངའ་མཛད་ཅེས་ཕ་ལྟར་ལགས་སོ།”[14]ལ་དུགས་རྒྱལ་རབས་སུའང་ཕལ་ཆེར་དེ་དང་མཐུན་པར་གསུངས་ཡོད་དོ། ། སྟོད་ཀྱི་མགོན་གསུམ་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ཡོངས་ནི་དེང་གི་རྒྱ་གར་དང་བལ་ཡུལ། ཕ་ཀི་སི་ཐན་དང་བོད་བཅས་རྒྱལ་ཁབ་བཞི་ཡི་ཁྱངས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ལ་དུགས་དང་ཐྲི་ཏ་སོགས་རྒྱ་གར་གྱི་ཁྱངས་སུ་ཡོད་ཅིང་། བལ་ཡུལ་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་ཡར་ཚེ་དང་མོན་ཀྱི་ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་སྒས་ཆ་བ་དཔལ་གྱི་མགོན་གྱི་མངའ་ཁོངས་ཡིན། དེ་མིན་བྱ་ཤ་ཞེས་ཕ་ཕྱིད་ཀ་རྒྱ་གར་དང་ཕྱིད་ཕ་ཀི་སི་ཐན་གྱི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་མ་ཟད། ད་དུང་འཚིམ་མམ་ལི་ཡུལ་ཡང་དེའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་ཕ་གཞིར་བཞག་ན། ད་དུང་དེང་གི་ཤིན་ཏུང་ངམ་ཤར་ཏུར་ཀི་སི་ཐན་གྱི་ས་ལུལ་ཡང་ཡོད་ཕ་ཡིན་ནོ། །

ཀ་ཉིས་པ། སྟོད་ཀྱི་མགོན་གསུམ་གྱི་མངའ་ཁོངས་དང་མངའ་རིས་སྨོར་གསུམ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ།

མངའ་རིས་སྨོར་གསུམ་ཞེས་ཕ་འདིའི་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ཐད་ལ་མི་མཐུན་པ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད། བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་སོགས་ཆོག་མཛོད་དག་ལས་བྱང་བའི་དེང་གི་མངའ་རིས་སྨོར་གསུམ་གྱི་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ནི《དུང་དཀར་ཆོག་མཛོད་》ལས་“མངའ་རིས་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཆབ་འབབས་ཀྱི་མིང་སྟེ་རྒྱལ་པོ་ལ་མངའ་བདག་དང་འབབས་ལ་མངའ་རིས་ཟེར་ཞིང་། གངས་གཡའ་མཚོ་གསུམ་གྱིས་བསྐོར་བའི་ཡུལ་ལུང་ཁག་གསུམ་སྟེ། དུས་རབས་དགུ་པའི་དཀྱིལ་དུ་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་གདུང་རྒྱུད་དཔལ་ལྷེ་རིག་པ་མགོན་གྱིས་བཟུང་བའི་མངའ་རིས་མར་ཡུལ་ཏེ། ཟངས་དཀར་མཚོ་ཡིས་བསྐོར་བ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ལྷེ་མགོན་(ཉི་མ་མགོན་ཞེས་ཀྱང་འདྲེན་སྲོལ་འདུག)གྱིས་བཟུང་བའི་མངའ་རིས་སྟག་མོ་སྟེ། ཐུ་རབས་གངས་ཀྱིས་བསྐོར་བ། ལྷེ་

13 《མངའ་དང་འཕང་།》ཤ།

14 《མངའ་རིས་ཆོས་འཕྱུང་།》ཤ།

གཙུག་མཚོན་གྱིས་བཟུང་བའི་མངའ་རིས་ཞང་ཞུང་སྟེ། གུ་གེ་གཡའ་ཡིས་བསྐོར་བ་བཅས་གསུམ་ལ་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་ཟེར་བའི་མིང་ཟུར་དུ་བཏགས།"[15]ཞེས་གངས་གཡའ་མཚོ་གསུམ་གྱིས་སྐོར་བའི་ཡུལ་ལུང་གསུམ་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཤིང་། ངོས་འཛིན་ཚུལ་འདི་ནི་ཀ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་སྐབས་སུ་ལ་དུགས་དང་བོད་གཞུང་གཉིས་དམག་འབྲུག་གི་རྩེས་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད་ལྟམ། ངོས་འཛིན་ཚུལ་འདི་ནི་བོད་གཞུང་གི་ཚབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོམ་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་པོ་དེ་བོད་གཞུང་གི་ལྷངས་ས་ཡོད་པ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ལྟམ་སྟེ། འདིའི་སྐོར་ལ《མངའ་རིས་ཆོས་འབྱུང་》ལས་"དུས་དེ་ནས་བཟུང་།སྟོད་མངའ་རིས་བསྐོར་གསུམ་ཞེས་པ་ནི་བུ་ཐོག་མཚོ་ཡིས་བསྐོར་བ་དང་། གུ་གེ་གཡའ་ཡིས་བསྐོར་བ། ཐུ་ཕྲིང་གངས་ཀྱིས་བསྐོར་བ་བཅས་ཐུ་ཕྲིང་དང་ལྷ་ཕྲིང་། བུ་ཐོག་གསུམ་ལས་ཚུད་མེད་པས་སྐབས་དེའི་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ནི། ཐྲིན་ལྷ་ཉི་མ་མཚོན་གྱི་བུ་གསུམ་གྱིས་དབང་བསྒྱུར་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་དང་བསྡུར་ཚེ་གཞི་རྒྱ་ཅ་ཅང་ཆུང་དུ་ཕྱིན་ཡོད། གང་ལགས་ཤེ་ན། ཡང་ས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལ་དུགས་དང་ཟངས་དཀར། དཀར་དཀྱིལ། ཏོག ནག་ཁོ་བལ་ཏེ། ཋང་ཐན། ཁུ་ནུ། གར་ཞ། ཁུང་ཏེ། ཐྲི་ཏེ། ཐྲོ་ནམ། ཤ་ཁོག ཀུ་ཅུམ། ཏ་མང། དོལ་ཕོ། ཡ་ཅེ་བཅས་པ་ཚུད་མེད་པས་སོ། །

དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་དུས་མཏུག་ཙམ་ནས་བྱུང་བའི་''མངའ་རིས་བསྐོར་གསུམ''ཞེས་པ་དེ་ནི་རི་དང་མཚོ་དང་གངས་ས་གསུམ་ཀྱིས་མཐའ་བསྐོར་བའི་ཡུལ་ཁག་གསུམ་ཞེས་པ་ལས་དབང་བསྒྱུར་བྱ་ཡུལ་མངའ་ཁོངས་སྐོར་གསུམ་ཞེས་པ་མིན།"[16]ཞེས་དང་། "མདོར་ན་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་དུས་མཏུག་ནས་བཟུང། བོད་ཀྱི་གཞུང་ཡིག་དང་བཀའ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ནང་བཤད་པའི་མངའ་རིས་བསྐོར་གསུམ་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཐུ་ཕྲིང་རྩོང་དང་། མདའ་བ་རྩོང་། ཙ་ཕྲིང་རྩོང་། བུ་ཐོག་རྩོང་བཅས་རྩོང་ཁག་བཞི་དང་ཟ་རང་བུ་དཔོན། ཆུ་མོ་ཁྱེ་དཔོན། གནས་བུ་དཔོན། གཙོང་ཆོ་ཆེ་དཔོན། ལྷོ་ལ་ཆེ་དཔོན། ཁ་ཅེ་ཆ་ཤ་ཁ་ཅ་ཁ་ཅ། ཁ་ཅ་ཁ་ཅ། ཁ་ཅ་ཁ་ཅ།

མེད། 《བོད་རྒྱ་ཚིག་མdzད་ཆེན་མོ་》ལས་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་ལ་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་གཅིག་ནི་གོང་གི་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། གཞན་ཞིག་ནི "སྟོད་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་ནི། བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་དུ་ཕྱི་བའི་སྟོད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྦུ་ཐེང་དང་། མང་ཡུལ། ཟངས་དཀར་གསུམ་སྐོར་གཅིག ཞང་ཞུང་དང་། ཁྲི་ཏེ་སྟོད་སྨད་གསུམ་སྐོར་གཅིག འཛིམ་མམ་ལི་དང་། བྱ་ཤ་སྦལ་ཏེ་གསུམ་སྐོར་གཅིག་སྟེ་སྐོར་གསུམ།"[18]ཞེས་དང་། འདིའི་ནང་དུ་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་བགྲང་ཚུལ་ཐ་དད་པ་ཅམ་མ་ཟད། འདིའི་ནང་གི་ཟངས་དཀར་ཞེས་པ་ཡང་རྒྱ་གར་གྱི་ས་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཐྲི་ཏེ་ཕྱོགས་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་མེད། ཟངས་དཀར་ཞེས་པ་དེང་གི་མངའ་རིས་སྦུ་ཐང་ས་ཁྲི་ཁྲལ་ཁ་ཏོག་ཁག་སུ་བཞག་ཡོད།

དེང་གི་མངའ་རིས་ཞེས་པ་ནི་རྒྱ་ནག་གིས་བཅད་བཟུང་བྱས་པའི་ས་ཁུལ་ཞིག་སྟེ་བོད་རང་སྒྲོང་ལྷོངས་ཀྱི་མངའ་རིས་ས་ཁུལ་ཞེས་རྩོང་ཁག་བདུན་ལས་གྲུབ་པའི་ས་ཁུལ་དེ་ལ་ངོས་འཛིན་ཀྱི་ཡོད། རྩོང་བདུན་པོ་ནི་སྣར་རྩོང་། ཐུ་ཐེང་རྩོང་། ཆ་མདའ་རྩོང་། ཏ་ཐོག་རྩོང་། དཀྱི་ཀུས་རྩོང་། ཤེར་ཆེ་རྩོང་། མཆོ་ཆེན་རྩོང་བཅས་ལ་ཟེར། འོན་ཀྱང་དོན་དངོས་ལ་གཞིག་ན་མངའ་རིས་ཞེས་པ་བཅན་པོའི་དུས་ཀྱི་ཞང་ཞུང་གི་ཁྲི་ལྷ་སྟོད་སྨད་བཅུ་སྟེ། "ཞང་ཞུང་སྟོད་ཀྱི་སྟོང་ལྷ་ལྔ་ནི། ༡ བོ་ཅོ། ༢ མང་མ། ༣ གཉེ་མ། ༤ ཅ་མོ། ༥ བ་ག་སྟོང་བུ་ཆུང་ལྷ། ཞང་ཞུང་སྟོང་ཀྱི་སྟོང་ལྷ་གཉིས་སྟོང་ལྷ་ནི། བོད་དང་ཀྱ་ཀྱའི་ས་མཚམས་ཁྲལ་དུབོ། ༢ ཅོག་ལ། ༣ ཐྲི་གཅང་། ༤ ཡར་གཅང་། ༥ ཐྲི་ཏེ་སྟོང་བུ་ཆུང་ལྷ་ཞང་ཞུང་སྨད་ཀྱི་སྟོང་ལྷ་ལྔ་ལྷ་ཞང་ཞུང་སྟོང་སྨད་ལྷོམ་པའི་སྟོང་ལྷ་བཅུའོ།"[19]ཞེས་དེང་གི་རྩོང་དེ་དག་སྟོན་ཀྱི་ཞང་ཞུང་ཁྲི་ལྷའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་མངོན། མངའ་རིས་ས་ཁུལ་དེ་དག་ནི་རྒྱུད་ལྡེ་ཏེ་མ་མཚོན་གྱིས་དབང་བསྡུར་བྱས་པའི་ས་ཁུལ་དག་ལ་ཟེར་ཏེ། མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་མཆོག་གིས "མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་བྱ་བའི་མངའ་རིས་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཆབ་འབངས་ཀྱི་མིང་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ལ་མངའ་བདག་དང་འབངས་ལ་མངའ་རིས་སུ་གྲགས་ཤིང་། དེ་ཡང་དུས་ཕྱིས་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རྒྱུད་མཚོན་གསུམ་ཁོགས་ཀྱིས་ཡུལ་དེ་ཅམ་ཞིག་ལ་དབང་མཛད་པ་ནི། ཆབ་འབངས་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ཁོ་ན་ལ་མངའ་རིས་ཞེས་བྱར་དུ་མིང་བཏགས་པ་ཡིན་ནོ།"[20]ཞེས་པ་འདི་དོན་གྱི་གནད་ལ་ཚེལ་ཡོད། ལ་དཔྱིས་རྒྱལ་རབས་ལས་ཀྱང་། "མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་ནི་རྒྱལ་པོ་མཚོན་གསུམ་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱིད་གསུམ་ཀྱི་དོན་ནོ།"[21]ཞེས་ཀྱང་གསལ། མངའ་

18 《བོད་རྒྱ་ཚིག་མdzད་ཆེན་མོ་》མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། ཤ།༥༥ཁ

19 《ཏུང་ཧོང་བོད་ཀྱི་ཡིག་རྩིང་ལས་བྱང་བཀོད་བཅོན་པའི་རྒྱལ་རབས།》འཕྲི་ཀུང་སྐྱབས་མཚོན་ཆེ་ཚང་གིས་མdzད། སྲོང་བཅོན་དཔེ་མdzད་ཁང་གིས་དཔར། ཤ།᳘᳘᳘

20 《བོད་ཆེན་པའི་ཕྱིད་ལུགས་དང་འཕྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་ཐེར་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།》མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ《དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ཀྱི་གསུང་ཆོགས།》དེབ་གསུམ་པ། བོད་ལྷོར་ས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྩིང་དཔེ་སྐྱན་ཁང་ནས་བསྐྱན། ཤ།᳘᳘᳘

21 《ལ་དཔྱིས་རྒྱལ་རབས།》ཤ།᳘᳘᳘

རིས་སྐོར་གསུམ་ཞེས་པ་ཡང་དོན་ལ་སྟོང་ཀྱི་མཚོན་གསུམ་སོ་སོས་དབང་བསྐྱར་བྱས་པའི་ས་ལྷུལ་གསུམ་ཏེ་དེང་སང་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་བཞི་ཙམ་གྱི་ས་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་གོང་དུ་སྣོས་པ་དེ་དག་ལ་ཟེར་བ་ལས་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་ཁོངས་གཅིག་པོར་ཕྱུ་ཚུགས་ཀྱིས་གོ་བ་བླང་པ་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྒྲུན་ཀྱིས་བསྒྲིགས་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་རྒྱང་དུ་དོར་བའི་བཤད་ཡམ་ཞིག་ལས་ཡིད་རྟོན་ཅང་བ་གང་ཡང་མིན་ནོ།།

མཇུག་གི་གཏམ།

མངའ་རིས་ས་ལྷུལ་ཞེས་པ་ནི་ད་ལྟའི་བར་དུ་མི་མང་པོ་ཞིག་གི་བློ་ངོར། གང་ས་མཚོ་གསུམ་མམ་གང་ས་ཏེ་དང་མཚོ་མ་ཕམ་ཀྱི་གཡས་གཡོན་ཙམ་དང་། སྒྲ་ཉངས་དང་གུ་གེ་གཡས་གཡོན་ཀྱི་ཁ་འབབ་ཆུམ་བཞིའི་མགོ་ལྟུངས་ཙམ་ཡིན། དེའི་ས་ཁོངས་སོ་སོ་དང་ཐོག་མའི་ཆགས་ཚུལ་སོགས་ལ་བསམ་བློ་གཏོང་མཁན་ཅུང་ཞུང་བར་སྣང་། འདིའི་སྐོར་ལ་འདས་པོ་གུ་གེ་ཚོ་རིང་རྒྱལ་པོ་ལགས་ཀྱིས《མངའ་རིས་ཆོས་འབྱུང་》དུ་ཞིབ་ཙམ་བྱིས་ཡོད་ལ། དེ་མིན་དཔྱད་གཞི་ཅུང་ཚད་ལྡན་དུ་འཛིན་ཅང་བ་ལ་ཡེ་ཤྲའི་ཆོས་པ་བསོད་ནམས་ཚེ་བརྟན་ལགས་ཀྱི《ལ་དྭགས་རྒྱལ་རབས》དང་ཀ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཚེ་དབང་ནོར་བུ་མཆོག་གི《བོད་ཟླ་ལྷ་བཙན་གཏུང་རབས》སོགས་སྐོར་ཞིག་ཡོད། དཔྱད་ཐུབ་ཀྱང་ནི་ཁོ་ཀ་ཡིག་ཚགས་དེ་དག་དཔྱད་གཞི་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ། ཡིག་ཚགས་དེ་དག་དང་བསྟུར་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་ཁག་ཅིག་དང་ཕྱིས་སུ་བྱིས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཚོག་མཛོད་ཁག ཕྱིས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དགོས་མཁོའི་དབང་གིས་བཅད་བཟུང་བྱས་ཏེ་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྟངས་བཅས་དང་། དེ་དག་གཞིར་བཞག་ནས་བྱིས་པའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཇི་ལྟར་ནོར་འཁྲུལ་བྱུང་ཡོད་པའམ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་ཚུལ་ར་སྒོང་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བྱིས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཨང་ཉིད་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དང་ཤེས་རྒྱ་དམན་དགོས་པས་ནོར་འཁྲུལ་དང་མ་དག་པའི་ཆ་གང་མང་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ངེས་ཤིར། མཁྱེན་དཔྱད་གཉིས་ལྟན་གྱི་བློག་པ་པོ་དག་གིས་གྱ་ཡངས་དང་ཁ་གསལ་གནང་བར་སྙིང་ནས་ཇི་སྐྱལ་ཞུ་བའོ།།

བཏུད་གཞིའི་ཡིག་ཚ་ཁག

༡) 《མངའ་རིས་ཆོས་འབྱུང་གངས་སྤྱངས་མཛོས་རྒྱན།》 གུ་གེ་ཚེ་རིང་རྒྱལ་པོས་བཙལ་མས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་ ༢༠༠༥ ལོར་དཔར།

༢) 《མངའ་དང་འཕང་།》སྟོད་ཚ། མཁའ་ཕྲེའི་བསམ་གཏན་རྒྱ་མཚོས་བཙལ་མས། བདེ་ཁང་བསོད་ནམས་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་བསྒྲུར། ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་ ༢༠༧༠ ལོར་བསྒྲན།

༣) 《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྨིན་པོ་སྒང་ཙིའི་བཅུད།》 ཉང་རལ་ཉི་མ་བོད་ཟེར་གྱིས་མཛད། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་ ༢༠༧༠ ལོར་དཔར།

༤) 《རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།》 ས་སྐྱ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་(༡༣༧༢ ལོར་འཁྱུངས།)གྱིས་བཙལ་མས། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་ ༧ཁ་༥༢ ལོར་དཔར་ཐེངས་གཉིས་པ་བརྒྱབ།

༥) 《དེ་བཞིན་མཁས་པ་ལྷའི་ཞལ་མཛད་པའི་རྒྱ་བོད་ཆོས་འབྱུང་རྒྱས་པ་ལས།》 བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་བསྒྲན། ཙོམ་པ་པོའི་མཚན་དངོས་མི་གསལ།

༦) 《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན།》 དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྲེང་བས་མཛད། ལྷ་ཆ་བཙོ་བཏྲ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་ ༢༠༠ ༣ ལོར་དཔར།

༧) 《བོད་རིག་པའི་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཤེས་བྱ་རབ་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུগས་སོ།》 (དུང་དཀར་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོ།) ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།

༨) 《བླ་དྭགས་རྒྱལ་རབས་འཆི་མེད་གཏེར་ཞེས་བྱ་བ་བཞུগས་སོ།》 བསོད་ནམས་ཚེ་བརྟན་(ཡོ་ཥེབ་དགེ་རྒན)གྱིས་བཙལ་མས། ལག་ཏིས་མ།

༩) 《དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་ཆོས་ཐུགས་བསྡོགས།》 《བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་སྐོར་བཤད་པ།》 ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།

༡༠) 《བོད་རྒྱ་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོ།》 མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།

༡༡) 《ཏུང་ཧོང་བོད་ཀྱི་ཡིག་རྩིང་ལས་ཐྱོང་བ། བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས།》 འཕྲི་གུང་སྐྱབས་མགོན་ཆེ་ཚང་གིས་མཛད། སྲོང་བཙན་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་དཔར།

༡༢) 《བོད་ཆེན་པོའི་སྲིད་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་ཐེར་དཀར་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུগས་སོ།》 མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་ཀྱི་གསུང་ཙོམ། དེབ་གསུམ་པ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྩིང་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་བསྒྲན།

དཔྱད་ཞིང་།

བསྟན་པའི་སྙིང་པོ་ཕར་ཕྱིན་གཞུང་གི་མཚམས་སྦྱོར་སྙིང་བསྡུས།

▣ ཕྱབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ། {རྒྱམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་།}

དེ་ཡང་ཨ་མེས་ཞབས་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསོད་ནམས་ (1597-1659/1660) མཆོག་གིས་མཛད་པའི་རྒྱན་བྱ་མཆོག་གཉིས་ལ་བསྟོད་ཅིང་གསོལ་བ་འདེབས་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པའི་སྒྲ་བཞི་པ་ལས། [1]

ཟབ་ཡངས་ཆོས་མཛོད་མངོན་པའི་ཐེ་སྟོང་དང་། །སྒྲས་དོན་མངོན་རྟོགས་འགྲོ་ལ་གསལ་མཛད་པ། །

ས་གསུམ་མངའ་བདག་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི། །ཞབས་པད་དྲི་མ་མེད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

གང་གིས་ཕྱི་བའི་གནས་བརྒྱད་མངོན་རྟོགས་རིམ། །བློ་བཟང་སྟོང་དང་ལྡན་པའི་གདུལ་བྱ་ལ། །

མཆོག་ཏུ་སྲིལ་མཛད་ཀུན་མཁྱེན་དབྱིག་གཉིན་ཞབས། །ཇི་ས་འབྱང་[2]བཅས་ལ་བདག་ཡིད་དང་བས་འདུད། །

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་བསྟོད་ཕྱག་སྟོན་དུ་བཏང་སྟེ། ས་བཅད་བརྒྱད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་ངོ་སྦྲོད་མཚམས་སྦྱོར་ཞུ་བ་ལ། ༡) ཕར་ཕྱིན་མིང་དོན་དང་དབྱེ་བ། ཕར་ཕྱིན་ཞེས་པ་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་སྦྱོང་དེ། ཕ་རོལ་ནི་འཁོར་བ་ཕ་རགས་རྒྱ་མཚོའི་ཕ་རོལ་ཏུ། དེ་ལ་ཕྱིན་བྱེད་དང་ཕྱིན་ཟིན་གཉིས་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ལམ་ཐམས་ཅད་ཕ་རོལ་ཕྱིན་བྱེད་དེ་ལམ་

---

1 ཨ་མེས་ཞབས་བཀའ་འབྱུམ། (ཀ) ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སྒོས་གཉིར་ཁང་། དཔེ་རིང་ཨོག་ ༧༥ནཿ

2 བྱོ་བཏུན། རྒྱལ་སྲས། དོན་གསང་། མལས་པོ། ཆོས་རྒྱོང་། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ། གསེར་གླིང་པ། ཤཱཀྱ་པ་སོགས་སོ། །

ཤེར་ཕྱིན་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཁྱེན་པ་ནི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཟིན་འཐས་བྱ་ཤེར་ཕྱིན། དེ་གཉིས་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་ལ་གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་ཟེར། མདོར་ན། ཤེར་ཕྱིན་ལ་གཞུང་དང་ལམ་དང་འཐས་བྱའི་ཤེར་ཕྱིར་གསུམ་ལས། གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྔའི་ནང་ཚན་ཀྱི་ཕར་ཕྱིན་ནི་གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་ཡིན་ལ། སྐབས་འདིའི་ཕར་ཕྱིན་ནི། ཕར་ཕྱིན་དྲུག་དང་ཕར་ཕྱིན་བཅུ་སོགས་ལ་གོ་རྒྱུ་མིན་པར་ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་གཞུང་ལ་གོ་དགོས་ཤིང་། འཐས་བྱ་ཤེར་ཕྱིན་མ་ཐོབ་བར། ལམ་ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཉམས་ལེན་དང་། གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གཉིར་མཐར་ཕྱིན་པ་བྱེད་དགོས་པར་གསུངས་ཡོད།

༢ ཕར་ཕྱིན་སྒོར་བྱང་ཚུལ། དེ་ཡང་ཅོ་ནི་གྲགས་པ་བཤད་སྒྲུབ་ (1675-1748) ཀྱིས་མཛད་པའི་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔའི་བསྟུས་དོན་བྱམས་མགོན་དཀྱིས་པའི་མཆོད་སྦྱིན་ལས།[3]

ཐུབ་པས་རང་གི་འཕོར་ལ་བརྟགས་པའི་ཆོ། །ཁྱོད་དང་མཚུངས་པའི་རྒྱལ་སྲས་མ་གཟིགས་ནས། །

ཁྱོད་ནི་རྒྱལ་ཚབ་དམ་པར་དབང་བསྐུར་བ། །རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་མི་ཕམ་མགོན་ལ་འདུད། །

གང་ཚེ་རྒྱལ་བས་འོད་སྲུང་ཆེ་སོགས་ལ། །ཐེག་ཆེན་ཆོས་ཚུལ་འཛིན་པར་རབ་གཏད་ཀྱང་། །

མ་ནུས་ཁྱོད་ལ་བཀའ་བཞས་ཞལ་བཞེས་ཏེ། །སེམས་ཀྱི་སྒྲ་ཆེན་ཕྱོགས་མཐར་སྒྲོག་པར་མཛད། །

ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱལ་བའི་མཛད་འཕྲིན་ལྟར་བསྟམས་ནས། །དགོངས་འགྲེལ་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་ལྔ་ཉིད་ཀྱིས། །

ཐུབ་བསྟན་རྒྱལ་མཚན་འཛིན་པའི་གྲགས་འབར་བ། །དེ་སྐད་ཁྱོད་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ལ་སྒྲོ། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་གཞུང་ནི། བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་མཉམ་མེད་ཤཱཀྱ་སེངྒེ་མཛད་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ནས། གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་ཁམས་པ་དང་འཚམ་པའི་ཆོས་འཕོར་རིམ་པ་གསུམ་གྱིས་མཚོན་ཆོས་ཀྱི་འཕོར་ལོ་ཇི་སྙེད་ཅིག་བསྐོར་བའི་ནང་ནས་རབ་དང་ཕྱལ་དང་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་ཡིན། དེ་ཡང་ཡུམ་རྒྱས་འབྱིང་བསྟུས་གསུམ་སྟེ། རྒྱས་པ་འབྲུམ་དང་། འབྱིང་བ་ཁྱི་ཁྲི། བསྟུས་པ་བརྒྱད་སྟོང་པ་གསུམ་སྡེར་གཏོགས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་བསྟན་དོན་དངོས་བསྟན་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་རིམ་པ་དང་། ལྷས་དོན་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་ལས། ཕྱི་མ་ལྷས་དོན་མངོན་རྟོགས་ཀྱི་རིམ་པ་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལ། ཇི་བཞིན་བྱམས་པ་མགོན་པོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་མཛད་ནས། ཞེམས་ཅམ་པའི་ཤིང་རྟའི་སྒོལ་འཕྲེད་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ལ་རྒྱན་རྣམ་གཉིས་དང་། འཕྲེད་རྣམ་གཉིས། རྒྱུད་བློ་མ་བཅས་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔ་པོ་རྣམས་གསུངས། བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔའི་འགྲེལ་པར་སྒོན་དཔལ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ས་སྡེ་ལྔ་དང་། དེ་བཞིན་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་དང་། བྱང་ས། ཐེག་བསྟུས་གསུམ་མཛད། གཞན་ཡང་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཀྱི་འགྲེལ་པ་གྲགས་ཆེ་བ་འཕགས་པ་གློལ་སྡེས་མཛད་པའི་ཁྲི་ཁྲི་སྟང་བ་དང། སྒོན་དཔལ་ཞིང་ཐང་པོས་མཛད་པའི་རྒྱན་སྟང་དང། འགྲེལ

3 གྲགས་པ་བཤད་སྒྲུབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ། པོད། (ཀ) ཀུང་ཁོའི་པོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱྱན་ཁང་། ༢༠༠ཀ ལོ། ཤོག་ ༢༥

པ་དོན་གསལ་སོགས་མདོ་དང་རྒྱན་སྦྱར་བ་དང་མ་སྦྱར་བའི་རྒྱ་འགྲེལ་ཉིར་གཅིག་ཏུ་གྲགས་པ་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་ནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་ལ་མཚོན་ནའང་། རྗེ་བཙུན་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྲེང་དང་། ཀུན་གཞི་ཚ་འགྲེལ། ཞུགས་གནས་བརྒྱད་ཀྱི་ཐེམ་སྐས་སོགས་པ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཕར་ཕྱིན་ནམ་བཤད་སྙིང་པོ་རྒྱན། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གིས་མཛད་པའི་ཕར་ཕྱིན་རྟོག་གེའི་སྣང་བ། [3]རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་ངག་དབང་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་མཛད་པའི་ཕར་ཕྱིན་བློ་བཟང་དགོངས་རྒྱན། དེ་མིན་གདན་ས་གྱ་ཚང་ཁག་གི་ཡིག་ཆའི་བདག་པོ་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ནམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་གྱ་ཚང་ས་སོའི་ཡིག་ཆ་ཁག་མང་དུ་བཞུགས་ཡོད་པར་མ་ཟད། བོད་གངས་ཅན་ལྷོངས་ཀྱི་རིས་མེད་ཀྱི་མཁས་པ་མང་པོས་བཙལས་པའི་ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་འགྲེལ་པ་མཐའ་ཡས་ཤིད། བོད་ཀྱི་རྒྱུས་ཆེན་དམ་པ་ནམས་ཀྱིས་ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་འགྲེལ་པ་མ་བཙལས་པ་མེད་པ་ལྟ་བུར་གསུང་སྲོལ་ཡོད། དེ་ལྟར་འཕགས་བོད་གཉིས་སུ་ཤིར་ཕྱིན་མདོའི་གཞུང་འགྲེལ་མཐའ་ཡས་པ་བྱུང་སྟེ། ཤིར་ཕྱིན་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིན་མོ་ལྟར་གསལ་བར་མཛད་དོ།།

3) ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་བཤད་རྒྱུན་བྱུང་ཚུལ། དེ་ཡང་མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ (1927-1997) མཆོག་གིས་མཛད་པའི་དུང་དཀར་ཚོགས་མཛོད་ཆེན་མོ་ལས།[4] ས་བས་རྒྱས་རང་ཉིར་ཀྱིས་ཤིར་ཕྱིན་རྒྱས་འཕྲིང་བསྡུས་གསུམ་གསུངས་པའི་སྒས་དོན་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་རྒྱལ་བ་མི་ཕམ་མཁོན་པོ་ལས། ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གསན་པ་ནས་སྨོན་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོ་བྱུང་ཞིང་། བར་དུ་སེང་བཟང་ལ་སྨོན་དཔོན་ས་ངམས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་གསན། དེའི་སྨོན་མ་ཡོན་ཏན་བཤེས་གཉིན་ལ་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོས་གསན་ཏེ་འཚང་ཁྱན་མཛད་པ། དེ་ལ་ཤར་ཐོག་པ་ཟླ་བ་བཟང་པོས་གསན་པ་བཅས་ནི་རྒྱ་གར་དུ་ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་བཤད་རྒྱུན་བྱུང་ཚུལ་ཡིན།

བོད་ལྷོངས་སུ་བསྟན་པ་ཐུ་བར་ཀྱི་སྐབས་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་བར། ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན། ཁྲི་རལ་པ་ཅན་བཅས་ཀྱི་རིང་ལ་འབྲེལ་རྒྱས་འཕྲིང་བསྡུས་གསུམ་དང་། ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་འགྲེལ་པའི་སྐོར་ཁག་གཅིག་བཅས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཞིང་། བསྟན་པ་ཕྱི་དར་ཀྱི་སྐབས་སུ་འབྲེལ་ཕྱིན་ཀྱི་ལས་ཀ་ལ་ཁ་ཏན་ཡོད་ཐམས་ཅད་དང་། གཞན་ཡང་ཕར་ཕྱིན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བྱམས་ཆོས་ཕྱི་མ་བཞི་སྟེ། མདོ་ལྷ་རྒྱན། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། ཆོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད། རྒྱུད་བླ་མ་བཅས་དང་། འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ས་ལྷ་ལྟེ། ས་པའི་དངོས་གཞི། གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྡུ་བ། གཞི་བསྡུ་བ། རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྒོ་བསྡུ་བ་སོགས་ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་སྐོར་རྣམ་གངས་བཞི་བཅུ་ཞེ་གསུམ་དང་། ཕར་ཕྱིན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་རྣམ་གངས་སུམ་ཅུ་སོ་གཉིས་བཅས་བསྟན་འགྱུར་པོད་ (ཁི) ནས་པོད་ (ཀྱི) བར་པོད་བཅུ་དྲུག་ཡོད། བོད་

4 དུང་དཀར་ཚོགས་མཛོད་ཆེན་མོ། ཀྱང་ཥོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། ༡༩༩༢ བོ། ཤོག་ ༧༢༠ཀ

འདིར་བསྟན་པ་སྦྱ་དར་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཕྱི་དར་གྱི་སྐབས་སུ་དབུས་གཙང་གིའི་མ་ཆེན་པོ་རྒྱ་སོགས་དང་། གྲྭབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་ཁག་ལ་ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་འཛིན་ཁན་དང་། སྨོན་གཉེར་དར་སྲོལ་ཆེན་པོ་བྱང་སྟབས་གདན་ས་རང་རང་སོ་སོར་འཛིན་ཁྱི་ཡིག་ཆ་རྒྱས་བསྡུས་མི་འདྲ་བ་ཅ་ཅང་མང་པོ་ཡོད། ཅེས་གསུངས་སོ།།

རྒྱལ་བའི་ཡུམ་གསུམ་གའི་སྙིང་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པའི་སྒོམ་ཚོག་ལྟ་བུ་ནི། བསྟན་བཅོས་མདོར་རྟོགས་རྒྱན་ཡིན་པ་དང་། ཕར་ཕྱིན་ཀྱི་རྒྱ་འགྲེལ་ཁྱེར་གཅིག་ལས་ཚོག་ཤུང་དོན་གསལ་དང་། ཁ་གསལ་གོ་བདེའི་ཁྱད་ཚོས་ལྟན་པའི་འགྲེལ་པ་ཁྱད་དུ་འཕགས་པ་ནི། སྨོན་དཔོན་སེཏྲ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་འདི་ཉིད་ཡིན་ཞེས་སྒྲོན་བྱེན་མཁས་པའི་ཐུགས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ཕར་ཕྱིན་ལ་འགྲེལ་པ་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་ཐུན་མོང་གི་སྒྲུབ་བྱའི་རྒྱ་གཞུང་ནི། སྨོན་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ཡིན་ལ། བྱམས་ཆོས་སྲོ་ལྡ་དང། ས་སྲོ་ལྡ་ཆུམས་ལས་མང་ཆེ་བ་ནི་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ཀྱི་དུས་སུ་ལོ་ཙྭ་བ་ཞང་ཡེ་ཤེས་སྲེས་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ་དང་། འགལ་ཞིག་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་མཇུག་ཏུ་ཇོག་ལོ་ཙྭ་བ་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྒྱུར་བ་ཡིན་ནོ།།

৬) ཕར་ཕྱིན་སྨོན་གཉེར་ཀྱི་གལ་གནད། དེ་ཡང་ཇི་བཞུད་བྱམས་མགོན་ཀྱིས་མཛད་པའི་མདོ་སྲེ་རྒྱན་ལས།[5]

རིག་པའི་གནས་ལྟ་དག་ལ་བརྟེན་པར་མ་བྱས་ནི།།

འཕགས་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཁྱད་མི་འགྱུར་ཏེ།།

དེ་ལྟ་བས་ན་གཞན་དག་ཚར་བཅད་ཇེས་གཟུང་དང་།།

བདག་ཉིད་ཀུན་ཤེས་བྱ་ཕྱིར་དེ་ལ་དེ་བརྟེན་བྱེད།།

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རིག་པའི་གནས་ལྟ་སྒྲ། ཕྱི་དང་། བྱ་ཐག་ཏུ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནང་དོན་རིག་པ་ལ་སྨོན་གཉེར་བྱེད་དགོས་གལ་གནད་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་དང་། ཐོས་བསམ་བྱ་བའི་རིམ་པ་ཡང་ཇེའི་རྟོགས་བརྟོད་མདུན་ལེགས་མ་ལས།[6]

དང་པོར་རྒྱ་ཆེན་ཐོས་པ་མང་དུ་བཅལ། །བར་དུ་གཞུང་ལུགས་ཐམས་ཅད་གདམས་པར་ཤར།།

ཐ་མར་ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་ཉམས་སུ་བླངས། །ཀུན་ཀྱང་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་ཆེད་དུ་བསྟོས།།

ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བྱེད་དགོས་ལ། ནང་དོན་རིག་པའང་མདོ་སྡེགས་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ལས། དེ་ལ་ཐོག་མར་མདོ་ཕྱོགས་ལ་ཐོས་བསམ་བྱ་རྒྱའི་སྒྲུང་གཞི་གཙོ་བོ་ནི། གུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྨོན་མེས་ (1762-1823) མཛད་པའི་སྨོན་གཉེར་

5 བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ། ཞེམས་ཅན། (ཕི) དེབ་ཨང་ ༢༠ པ། བོད་རིག་པ་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། ༡༩༨༤ ལོ། ཤོག་ ༥༦

6 ཇེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་འབྱམ་ཐོར་བུ། མཚོ་སྨོན་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་། ༢༠༠༤ ལོ། ཤོག་ ༡༥

ཀྱི་བསྟན་བྱ་ལས།[7] ཇི་སྐད་དུ།

དགེ་ཚད་ཟུང་དུ་འཇུག་པའི་ལྷ་བ་དང་། །ཆོས་མངོན་མཛོད་དང་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པའི་སྒོམ། །

བསྟན་པའི་ནང་མཛོད་འདུལ་བའི་སྡོམ་པ་རྣམས། །མ་ཚང་བསྟན་གསུམ་ཡ་བྱལ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། །

བཀའ་པོད་ལྟ་ལ་ཚད་བར་སྦྱོངས་ཤིག་ཙང་། །

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་ལ་ཕྱོགས་རིའི་མིག་ཅན་དུ་མ་སོང་བར་སློབ་གཉེར་བྱེད་དགོས། དེ་དག་གི་ནང་ནས་ཀྱང་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་གཞུང་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་བཤད་བྱ་ཚ་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ལ་སྦྱངས་ན། ལུང་གི་ཆོས་མ་ལུས་པ་ལ་ངེས་པ་རྟེད་པར་འགྱུར་བ་ནི། ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་ཀྱིས་ (1309-1385) རྗེ་བླ་མར་ཞལ་གདམས་གནང་བ་ལས།[8]

ཡུམ་ཆེན་རྒྱས་འཕྲིང་བསྟས་གསུམ་གྱི། །རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན། །

ཐོག་མར་བསྟན་ཅིང་ནན་ཏན་བྱ། །དེ་ལ་མཁས་པར་གྱུར་པ་ན། །

ལུང་ཆོས་ཀུན་ལ་འཕྲིག་ཚུད་འགྱུར། །

ཞེས་བསྟན་པ་མཛད་པ་ལྟར། ལྷོན་རྒྱ་གར་འཕགས་ཡུལ་དུ་ཕར་ཕྱིན་ལ་མཁས་ན་པཎྜི་ཏའི་གྲལ་མཚོ་དང་། གསང་འདུས་ཤེས་ན་གྲགས་ཐོབ་ཀྱི་གྲལ་མཚོར་འཛིག་པའི་སྲོལ་བྱང་བ་ཡང་རྒྱ་མཚན་དེ་དག་གིས་ཡིན་ལ། བོད་གངས་ཅན་པའི་སྟོན་བྱོན་མཁས་པའི་ཞལ་རྒྱུན་ལའང་།

ཆོས་ཆེན་པོ་ཕར་ཕྱིན་ནང་དུ་ཡོད། །ཉ་ཆེན་པོ་རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་ཡོད། །

ཅེས་གསུང་རྒྱུན་དུ་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་སྟོན་བྱང་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར། ཇེས་འཇུག་གདུལ་བྱའི་ཉམས་ལེན་ཞེས་གསུང་སྲོལ་ཡོད་པ་ལྟར། སྔར་རྒྱ་ཎྱ་གཞོན་ནུ་དང་། ས་ཡེ་ཤེས་བཙོན་འགྲས་གཉིས་ཀྱིས་མཁན་སློབ་གནང་སྟེ། རབ་བྱང་གི་ནྲེའི་སློབ་མ་མང་དུ་གསོ་སྐྱོང་གནང་བའི་ཁྲོད་ནས་འཕྲོག་མི་ཎྱ་ཡེ་ཤེས་ (993-1074) དང་། སྐྱ་ལོ་གཞོན་ནུ་ཚུལ་ཁྲིམས་གཉིས་སྐྱ་སྦན་དང་དཔྱད་པ་ཆེ་བར་དགོངས་ནས། རྒྱ་གར་དུ་ཆོས་སློབ་ཏུ་འགྲོ་དགོས་གསུངས་པར། ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་ཁས་བླངས་པ་ལྟར་མཁན་སློབ་ཆམ་གཉིས་ཀྱིས་གསེར་མང་དུ་བསྐུར་ནས། ཞལ་བཀོད་གསུམ་མཛད་པ་ནི། བསྟན་པའི་ཚ་བ་ཡིན་པས་འདུལ་བ་སློབས། བསྟན་པའི་སྙིང་པོ་ཡིན་པས་ཕར་ཕྱིན་སློབས། བསྟན་པའི་ཉིང་ཁུ་ཡིན་པས་གསང་སྔགས་སློབས། ཞེས་གསུངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད།[9]

---

7 གྲུང་ཐང་བསྟན་པའི་སྲོན་མེའི་གསུང་འབུམ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱྱན་ཁང་། ༢༠༠༤ ལོ། ཤོག་ ༢༩༢

8 བློ་བཟང་དཔལ་ལྡན་ཀྱི་གསུང་ཐོར་བུ། ཀུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱྱན་ཁང་། ༡༩༨༠ ལོ། ཤོག་ ༤༧༨

9 ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་འབྱུང་བསྟན་པའི་པཎ་ཆེན་བཀའ་བའི་ཉིན་བྱེད། དཔེ་རིང་། ཤོག་གྲངས་ ༡༨

༤) གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟའི་ངོ་སྦྲོད། རྒྱ་མཚན་ཉིད་ཕེག་པ་དང་། འབྲས་བུ་གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཕེག་པ་གཉིས་ལས། རྒྱ་མཚན་ཉིད་ཕེག་པའི་གཞུང་ལུགས་མཐའ་དག་དབུ་ཕར་འདུལ་མཛོད་ཚད་མ་དང་བཅས་པའི་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟའི་ཆ་ལག་ཏུ་མ་འདུས་པ་མེད་ལ། གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟའི་སྒོག་ཙ་དང་། གཞུང་ཤིང་ལྟ་བུ་ནི་གཞུང་ཤེར་ཕྱིན་འདི་ཉིད་ཡིན་ཏེ། སྔོན་བྱོན་མཁས་པའི་གསུང་རྒྱུན་ལ། དབུ་མ་ཕར་ཕྱིན་གྱི་ལྟ་བ་དང་། ཚད་མ་ཕར་ཕྱིན་གྱི་རིགས་པ། མཛོད་ཕར་ཕྱིན་གྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས། འདུལ་བ་ཕར་ཕྱིན་གྱི་ཁྱམས་ལེན་དངོས་ཡིན། ཞེས་སྔོན་ཚོག་བཀོད་པ་ལྟར་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་ནང་ཕན་ཚུན་བར་ལ་འཕྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་ཅིང་། བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་གྱི་གདམས་ངག་གི་རྩ་བ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཡིན་པར་ལམ་རིམ་ལས་གསུངས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དེ་དག་ལ་ཐུག་ཡོད།

ལྷག་པར་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་བྱང་བའང་། ལྟ་སྒོམ་སྦྱོང་གསུམ་དང་། བཟོད་བྱ་བསླབ་པ་གསུམ་དང་། ཇོད་བྱེད་སྟེ་སྔོན་གསུམ་ཞེས་གསུང་སྲོལ་ཡོད་པ་ལྟར་བསླབ་གསུམ་ཡ་མ་བྱལ་བར་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་པར་མ་ཟད། གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ཀྱི་དེ་དག་གི་སྔོན་ལྟ་བུ་ཡང་ཡིན། དེ་ཡང། *1)* སྟེ་སྔོན་གསུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ཚེ། ལུང་གི་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟེ་སྔོན་གསུམ་དུ་འདུ་བས། དབུ་ཚད་མཛོད་གསུམ་ནི་མངོན་པའི་སྟེ་སྔོན་ཀྱི་སྔོམ་དང་། ཕར་ཕྱིན་ནི་མདོ་སྟེའི་སྟེ་སྔོན་ཀྱི་སྔོམ། འདུལ་བ་ནི་ཕེག་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་གཅིག་འདུལ་བའི་སྟེ་སྔོན་ཀྱི་སྔོམ་ལྟ་བུ་ཡིན།

2) བསླབ་པ་གསུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། རྡོག་པའི་བསྟན་པ་བསླབ་པ་གསུམ་དུ་འདུ་ཞིང་། དེ་ཡང་འདུལ་བས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ། དབུ་ཚད་མཛོད་གསུམ་ཀྱིས་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ། ཕར་ཕྱིན་ཀྱིས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བསླབ་པ་རྒྱས་པར་སྟོན་པའོ། །

3) ལྟ་སྒོམ་སྦྱོང་གསུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། དབུ་ཚད་གཉིས་ཀྱིས་ལྟ་བ་དང་། ཕར་ཕྱིན་དང་མཛོད་ཀྱིས་སྒོམ་པ། འདུལ་བས་སྦྱོང་པ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་བསྟན་ཡོད། དེ་ཡང་བཀའ་པོད་ལྟ་ཡིས་ཕེག་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་གཅིས་ལྟ་སྒོམ་སྦྱོང་གསུམ་ཡང་སྟོན་པ་སྟེ། དབུ་ཚད་གཉིས་ཀྱིས་ཕེག་པ་ཆེན་པོའི་ལྟ་བ་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་དང་། (དེ་ཡང་ཚད་མས་ཞེམས་ཙམ་པའི་ལྟ་བ་བསྟན་པ་ཡིན།) ཕར་ཕྱིན་ཀྱིས་ཕེག་པ་ཆེན་པོའི་སྒོམ་གཙོ་བོར་སྟོན་པ། མཛོད་ཀྱིས་ཕེག་པ་ཆུང་ངུའི་ལྟ་སྦྱོང་གཉིས་ཀ་སྟོན་ལ། འདུལ་བས་ཕེག་པ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀའི་ཐུན་མོང་ཁྲིམས་སམ་སྦྱོང་པའི་རྣམ་གཞག་སྟོན། ཕེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་སྦྱོང་པ་འཆད་པའི་ཞོར་ལ་དེ་དག་གི་སྒོམ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་འཆད་པས་ན། ལྟ་སྒོམ་སྦྱོང་གསུམ་ཀྱི་གནད་ཀུན་ཀྱང་བཀའ་པོད་ལྟའི་ནང་འདུས་ཡོད། དེ་བཞིན་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་ས་སོ་སོའི་ཐད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱང་ལྟན་ཡོད། དེ་ཡང་སྔ་ཆོལ་ཕྱི་ཆོལ་བྱས་ནས་ཙོད་དཀའ་བའི་ཆ་ནས་ཚད་མ་ཙ་འགྲེལ། གཏི་ང་དཔག་དཀའ་བའི་ཆ་ནས་ཕར་ཕྱིན་ཙ་འགྲེལ། རྣམ་གྲངས་བཙི་དཀའ་བའི་ཆ་ནས་མངོན་པ་ཙ་འགྲེལ། ཁྱམས་སུ་བླངས་དཀའ་བའི་ཆ་ནས་འདུལ་བ་ཙ་འགྲེལ་ཞེས་ཀྱང་གྲགས་ལ། བཟོད་བྱའི་ཆ་ནས་ཀྱང་དབུ་ཕར་རྣམ་འགྲེལ་གསུམ་གྱིས་བཟོད་བྱ་ཤོག་ཐུར་གཙོ་བོར་སྟོན་པ་དང་། མངོན་པ་མཛོད་དང་། འདུལ་བ་གཉིས་ཀྱིས

བརྟོད་བྱ་མངོན་གྱུར་གཙོ་བོར་སྟོན་པར་བྱེད་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟར་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྡའི་གལ་གནད་ལ་གཟིགས་ནས་བཀའ་པོད་ལྡ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གཉིས་བྱེད་སྒོལ་ཤུགས་ཆེར་དར་སྒོལ་བྱུང་ཡོད་ཅིང། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གྱབ་མཐའི་དབང་དུ་བྱས་ན། གྱབ་མཐའ་སྣ་བ་ལ་བྱེ་མདོ་གཉིས་དང། དབུ་སེམས་གཉིས་ཏེ་བཞི་ཡོད་པ་ལས། གྱབ་མཐའ་བཞི་ས་སོའི་ལྡ་བ་ཆུམས་སྐས་ཀྱི་རིམ་པ་ལྡར་གོམ་པ་རིམ་བགྲོད་དང་ཐེག་པ་རིམ་འཛིགས་ཀྱིས་དབུ་མའི་ལྡ་བར་འཛིགས་ཐུབ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྡ་ལ་ཐོས་བསམ་མཐར་ཕྱིན་པ་མ་བྱས་ན་རྟོགས་དཀའ་བ་ཡིན།

(༤) གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྡ་སྦྱོང་ཚུལ། དེ་ཡང་དགོན་མཆོག་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེས་ (1762-1823) མཇད་པའི་བློ་བཟང་རྒྱལ་བསྟན་མ་ལས།[10]

ལུང་ཆོས་སྲེ་སྟོད་གསུམ་ཀྱི་འཚང་ཁན་དང། །རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་བསླབ་གསུམ་ཁམས་ལེན་ཏེ།།

མཁས་ཤིང་གྱབ་པའི་རྣམ་ཐར་ཟད་དུ་བྱུང། །བློ་བཟང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རྒྱས་གྱུར་ཅིག།

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟོགས་པའི་བསྟན་པ་བསླབ་པ་གསུམ་ཀྱི་ཁམས་ལེན་རྣམས་སྒྲོས་བྱ་ཚུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ཀྱི་ལམ་རིམ་ལ་བློ་སྦྱོང་བར་ལུང་ཆོས་སྲེ་སྟོད་གསུམ་ལ་སྒོལ་གཉེར་བྱེད་དགོས་པ་ནི། རྒྱལས་རྗེ་ཨ་རོལ་བློ་བཟང་ལུང་རྟོགས་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་ (1888-1959) ཀྱིས་བཙུམས་པའི་བཀའ་པོད་ལྡའི་འཚང་ཁན་གཙོ་བོར་ཀྱུར་པའི་ཐོས་བསམ་ལ་འཇུག་པར་བསྒྱལ་བའི་བསླབ་བྱ་ལས། བློ་མེད་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གོ་འཕང་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལ། རྒྱུས་བྱ་གསུམ་ཀྱི་ལམ་ཀྱི་རིམ་པ་ལ་བློ་སྦྱང་དགོས། རྒྱུས་བྱ་ཚུང་འབྲིང་གི་ལམ་རྫོགས་པར་ཤེས་པ་ལ་ལུང་གི་ཆོས་མངོན་པ་མཇོད་དང། རིགས་པའི་ཆོས་མངོན་པ་དང་རྣམ་འགྲེལ་གཉིས་ལ་སྦྱང་དགོས། ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་རྫོགས་པར་ཤེས་པ་ལ་འདུལ་བ་ལུང་སྟེ་བཞིའི་གནད་བསྡུས་པ་མདོ་ཙ་བ་ལ་སྦྱང་དགོས། རྒྱུས་བྱ་ཆེན་པོའི་ལམ་ལ་ཟབ་རྒྱས་ཐུ་ཅེས་པ་ལས། ཟབ་པའི་ཆ་[11]རྫོགས་པར་ཤེས་པ་ལ་དབུ་མའི་གཞུང། རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆ་[12]རྫོགས་པར་ཤེས་པ་ལ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལ་སྦྱང་དགོས། དེ་རྣམས་ལས་གཅིག་ལ་མ་སྦྱངས་ན་ཡང། གོང་སྨོས་ཀྱི་དགོས་དོན་གཅིག་ཆད་པར་འགྱུར་བས་ན། རང་རེ་རིའ་པོ་དགེ་ལྡན་པའི་མཁས་གྲྭ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས། ཐུབ་དབང་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་བཀའ་པོད་ལྡའི་འཚང་ཁན་ཀྱི་ཐོ་ནས་གསལ་བར་བྱས་ཏེ་རང་རྒྱུད་ལ་བག་ཆགས་འཇུག་པའི

10 དགོན་མཆོག་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེའི་གསུང་འབུམ། (༥) མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང། ༢༠༠༢ ཟླ། ཤོག་ ༧ཀ

11 སྟོང་ཉིད་སྟོན་པའི་མན་ངག་སྟེ། དེ་ནི་ས་བདས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ནས་རྟེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དང། འཇམ་དབྱངས་ནས་གླུ་སྒྲོབ་ཞལས་དང། ཞི་བ་ལྷ་ས་པར་བརྒྱུད་པའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བའི་ཁྱམས་ལེན་ལ་བཤད་དོ།།

12 རིས་འབྱུང་དང། བྱང་ཕེམས། བཤད་པ། ཐྱིན་པ་སོགས་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་ཀྱི་རིམ་པའི་མན་ངག་གི་ཁམས་ལེན་ལ་བརྟེད། དེ་ནི་ས་བདས་རྒྱས་ནས་བྱམས་མགོན་དང། བྱམས་པ་ནས་ཐོགས་མེད་སོགས་ལ་བརྒྱུད་པའི་ལམ་ཀྱི་སྲོལ་ལ་བཤད་དོ།།

སྒོལ་བཟང་པོ་འཇུག་པར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་བཞིན་བློ་བཟང་དཔལ་ལྡན་ཀྱི་གསུང་ལས།[13]སྒྲུང་རིམ་ཡང་དང་པོར་ཟབ་རྒྱས་གཉིས་ཀའི་ཡན་ལག་དང་། ཕྱག་པ་གཉིས་ཀའི་རྟོག་རིགས་གསལ་རྒྱས་སུ་སྟོན་པས་ཆམ་འགྲེལ་ལ་སྒྲུངས། དེ་ནས་བསམ་པ་ཕར་པ་དོན་གཉིར་ཀྱི་ཡན་ལག་རྒྱས་པར་སྟོན་པ་མདོར་པ་དང་། སྒྲོར་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་གསལ་རྒྱས་སུ་སྟོན་པ་འདུལ་བ་ལ་སྒྲུངས་ན་འཕེལ་ཆགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་དང་དགོས་པ་དེ་ལྟར་གོ་ན་ཆོད་སྒོང་གི་རིམ་པ་ཡང་དོན་ཀྱིས་གོ་བས་ཟུར་དུ་སྒོ་མི་དགོས་པ་ཤེས་སླ། ཡང་རྒྱ་མཚན་དང་དགོས་པ་ཕལ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་བཤད་པའི་ཆམ་གྱངས་གཞན་ཡང་ཡོད་དེ། ཕར་ཕྱིན་ནི་བཀའ་པོད་གཞན་ཀྱི་དོན་སྣ་འགངས་ཆེ་རིགས་ཀྱང་ལེགས་པར་ཚང་བས་གཞུང་ཆེན་དུ་མའི་སྟོམ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། ཐོག་མར་དེ་ལ་གཙོ་བོར་སྒྲུངས་ན། གསུང་རབ་མཐའ་དག་ལ་ནང་བྱན་ཚུད་སླ་ཞིང་། གཞན་ཆམས་བདེ་བློ་གོ་བར་འགྱུར་བ་ནི། ལམ་རིམ་ཀྱི་གདམས་ངག་ལ་བསླབས་ན་བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་མེད་དུ་རྟོགས་པ་དང་། གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་གདམས་ངག་ཏུ་འཆར་སླ་བ་བཞིན་ཡིན། རིམ་པ་དེ་ལྟར་བཀའ་པོད་ལྟ་ལ་སྒྲུངས་ནས་དེ་ལྟའི་དོན་མཐའ་དག་བྱང་ཚུབ་ལམ་རིམ་དུ་བསྡུ་ཤེས་པ་དང་། ལམ་རིམ་ཀྱི་དོན་བཀའ་པོད་ལྟར་སྒོ་ཐུབ་སྐེ། བསྟངས་ན་མདའ་དང་བཀྲག་ན་གཞུ། ཟེར་བ་བྱང་ན་གཞུང་ཆེན་སྒྲུངས་པའི་ལག་རྟེས་ལ་གོ་ཆེན་བྱང་བ་ཡིན་ཞིང་། ལམ་རིམ་དང་བཀའ་པོད་ལྟ་ཙ་འགྲེལ་དུ་ངོ་འཕྲོད་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

༢) གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟའི་པཾ་ཀྱབ། ནང་པ་ས་ཐངས་རྒྱས་པའི་ལྟ་སྒོམ་སྒྲུབ་གསུམ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྣམས་ས་ངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར་རྒྱ་ཆེ་ལ་ཞུ་འཛིན་སྐྱོང་སྲིལ་གསུམ་མཛད་པ་ལ་འགྲན་ཟླ་དང་བྲལ་བའི་འཛམ་གླིང་མཁོས་པར་ཕྱིད་པའི་རྒྱན་དུ་མ་མཆོག་གཉིས་དང་། དཔལ་ལྡན་ལེཊྭའི་པཾ་ཀྱབ་བཅུ་རྣམ་རྟོག་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་གླུ་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ནི་དབུ་མ་དང། ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ནི་མངོན་པ་གོང་འོག་དང། རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་ཕྱོགས་གླིང་དང་ཆོས་གྲགས་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ནི་ཚད་མ། འདུལ་འཛིན་ཡོན་ཏན་འོད་དང་ཤཱཀྱ་འོད་བཅས་མཆོག་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ནི་འདུལ་བ། འཕགས་སེང་གཉིས་ཏེ་འཕགས་པ་གྲོལ་སྡེ་དང་སློབ་དཔོན་སེམས་དཔའ་བཟང་པོ་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་ནི་ཕར་ཕྱིན་བཅས། གཞུང་ཆེན་བཀའ་པོད་ལྟ་ལ་སློབ་སྒྲོང་བྱས་ན་རྒྱན་དྲུག་མཆོག་གཉིས་དང་། པཾ་ཀྱབ་བཅུ་བདུན་གྱི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉིར་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། དེ་དག་གི་དགོངས་པ་མཐར་གཏུགས་ན་མཐའ་གཉིས་སེལ་བའི་དབུ་མའི་ལྟ་བ་ལ་འབབ་ཀྱི་ཡོད་པའི་གནད་འགག་ལེགས་པར་ཤེས་ཐུབ་པ་ཡིན།

༣) ཕར་ཕྱིན་གྱི་བཤད་བྱ། ཕར་ཕྱིན་གྱི་ཙ་འགྲེལ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་བྱ་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་པ་དང་། མཐའ་ཡས་ལ་མཐུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། གཞུང་གི་ནང་དོན་མདོར་བསྡུ་ན། གཙོ་བོ་ནི་ཡུམ་རྒྱས་འབྱིང་བསྡུས་གསུམ་ཀྱི་བཤད་དོན་སྒས་དོན་མདོར་རྟོགས་

13 བློ་བཟང་དཔལ་ལྡན་ཀྱི་གསུང་ཐོར་བུ། ཀུང་གོའི་པོད་རིག་པ་དགེ་སྐྱེན་ཁང། ༡༩༥༠ ལོ། ཤོག་ ༡༥

ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་མཁྱེན་པ་གསུམ་དང། སྦྱོར་བ་བཞི། འཕགས་བུ་ཚོས་སྐུ་བཅས་དངོས་པོ་བརྒྱད་དང། དོན་བདུན་ཅུ་སྟེ། དེ་ཡང་རྒྱལ་ཚབ་བྱམས་པ་མགོན་པོས་ (270-350 A.D.) མཛད་པའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལས། [14]

ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ནི། །དངོས་པོ་བརྒྱད་ཀྱིས་ཡང་དག་བཤད། །

རྣམ་ཀུན་མཁྱེན་ཉིད་ལམ་ཤེས་ཉིད། །དེ་ནས་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད། །

རྣམ་ཀུན་མངོན་རྫོགས་རྟོགས་པ་དང། ।རྩེ་མོར་ཕྱིན་དང་མཐར་གྱིས་པ། །

སྐད་ཅིག་གཅིག་མངོན་རྫོགས་བྱང་ཆུབ། ।ཚོས་ཀྱི་སྐུ་དང་དེ་རྣམས་བརྒྱད། །

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡུམ་རྒྱས་འཕྲིང་བསྡུས་གསུམ་གྱི་བརྗོད་དོན་སྒོས་པའི་དགོངས་པ་རྣམས། དངོས་བརྒྱད་དོན་བདུན་ཅུར་བསྡུས་ནས་གསུངས་པ་ནི། མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་སྐབས་དང་པོས་རྣམ་མཁྱེན་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བཅུ། གཉིས་པས་ལམ་ཤེས་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བཅུ་གཅིག ।གསུམ་པས་གཞི་ཤེས་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་དགུ། བཞི་པས་རྣམ་རྫོགས་སྦྱོར་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བཅུ་གཅིག ।ལྔ་པས་རྩེ་སྦྱོར་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱད། དྲུག་པས་མཐར་གྱིས་སྦྱོར་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བཅུ་གསུམ། བདུན་པས་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བཞི། སྐབས་བརྒྱད་པར་འཕགས་བུ་ཚོས་སྐུ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བཞི་བཅས། ཡུམ་ཀྱི་མདོའི་དོན་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་བརྒྱད་དང་དོན་བདུན་ཅུར་བསྡུས་ནས་གསུངས་ཤིང། དངོས་པོ་བརྒྱད་ནི་ཡུལ་མཁྱེན་པ་གསུམ་དང། ཉམས་ལེན་སྦྱོར་བ་བཞི། འཕགས་བུ་ཚོས་ཀྱི་སྐུ་ཞེས་གསུམ་དུ་ཡང་བསྡུ་བར་གསུངས་སོ། །

མཐའ་དོན།ལྷན་མ་དགེ་བཤེས་སྟོང་དཔོན་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའི་གཞུང་བཀའ་པོད་ལྟ་ཡི་སྦྱོན་ལམ་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ལས།[15]

ཐེག་གསུམ་ལམ་མཚོག་ཡོངས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ལམ། །

བྱམས་བཅུའི་རིགས་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཡོངས་རྫོགས་པའི། །

ས་ཅི་གེའི་ཁྲི་བཟང་ལ་བཞུགས་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི། །

དགོངས་འཕྲེད་ཉི་མ་ཆེན་པོར་བདག་ཐུར་ཅིག ।

ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་བསྟོ་སྨོན་ཞུ་རྒྱུ་བཅས་རྣམ་གྲྭ་ཐུབ་བསྟན་ཡར་འཕེལ་པས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༧༨ ཟླ་བ་ ༨ ཚེས་ ༢༢ དགེ་བར། །

14 བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ། ཤེར་ཕྱིན། (ཀ) དེབ་ཨང་། ༩༥ པ། ཨོཾ་གྲངས་

15 དགེ་ལུགས་པའི་ཚོས་སྒྲོད་ཡོངས་བསྒྲིགས། མཚོ་ལྷོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༥ ཧོ། ཤོག་ ༢༥

《གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱོས་གར་》ཀྱི་མཚོན་པར་བཙོད་པའི་ནམ་བཤད།

▣ རྒྱ་བ་གཞོན་རྒྱ། {ལྷ་རྩ་བཏུས་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་གཅན།}

དེ་ཡང་《གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱོས་གར།》(གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བ།)ཀྱི་མཚོན་བཙོད་འདིའི་འགྲེལ་པ་འཕྲི་བའི་དགོས་པ་ནི། ཚོགས་བཅད་ཨོ་ལོ་ཀ་འདི་དག་ལ་སྙན་ངག་གི་ཉམས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཡོད་ལ། མཁས་པ་དག་ལ་སྨོས་མ་དགོས་ཀྱང་། སྙན་ངག་ལ་དགའ་བ་ཕལ་མོ་ཆེ་འདི་ལྟའི་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་པ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། དེ་དག་དེ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་བ་སྒྲིལ་བའི་སྨད་དང་། རང་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་དག་ལ་རིག་པའི་བསོ་བཤའི་ཚུལ་དུ་སྒྲིལ་བ་ལགས།

གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་ཤིས་བཙོད་ཨོ་ལོ་ཀ་དང་པོ་འདིའི་ལེགས་སྦྱར་མ་ཡིག་ད་བར་རྣེད་མི་འདུག་པས་བཀོད་ཐབས་བྱལ་ཏེ། འཛར་མན་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་པ་གྲགས་ཅན་ཆུན་མཚོག་གིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། བལ་ཡུལ་ནས་རྣེད་པའི་རྒྱ་དཔེ་གསུམ་གའི་མགོ་ཤོག་བརྒྱ་ཡོད་པ་དང་། ད་ལྟའི་རྒྱ་གར་རང་གི་ལྷོ་དབུས་བྱང་གསུམ་ཀྱི་རྒྱ་དཔེ་དག་ལ་མེད་པས། ཨོ་ལོ་ཀ་དང་པོ་འདི་དག་མིན་ཀྱི་ཐད་ལ་ཙོོད་པ་ཡོད་ཀྱང་། གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བ་འདི་དང་མཁས་པའི་གཙུག་རྒྱན་ཙཱན্ད্র་གོ་མིས་མཛད་པའི་《འཛིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱོས་གར།》(འཛིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བ།)གཤིས་ཀ་རིམ་པ་བཞིན་ས་བཅས་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱེས་རབས་ལས་སྒྲིན་ཀྱི་བཞོན་པ་དང་། གཙུག་ན་ཧོར་བུའི་ཧོ་གས་བཙོད་ལ་སྦྱར་ཏེ་བཙན་ས་ཡིན་པས། བཙོད་བྱའི་ཆ་ནས་ས་བཅས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་སྐྱེས་རབས་ལ་སྦྱར་བ་འདུ་བ། བོད་འགྱུར་ཀྱི་བལྟ་བྱའི་སྐྱན་དག་གཤེ་གར་ཤིས་བཙོད་ཨོ་ལོ་ཀ་གསུམ་རེ་ཡོད་པ་འདུ་བ། དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རྒྱོས་གར་ཀྱི་མཚན་བྱང་འདུ་ཞིང་། བཙོད་ཚུལ་མི་འདུ་བ་ཙམ་མ་གཏོགས། ཚོགས་བཅད་དེ་དག་གི་བཙོད་བྱའང་འདུ་བའི་ཆ་དང་གཅིག་གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བ་འདི་འཛིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱོས་གར་ལ་ལང་མོའི་ཚུལ་དུ་ཁྱིས་པར་ངེས་པ་དང་གཤིས། བོད་འགྱུར་ཀྱི་མ་དཔེ་ཡིན་ངེས་ཤིང་བལ་ཡུལ་ནས་རྣེད་པའི་རྒྱ་དཔེ་དེ་དག་གི་ལྷེབས་མ་དང་པོ་བཀྲག་ཡོད་ཅིང་། ལྷེབས་མ་བོར་བ་དེ་རང་གི་སྟེང་ན་ཚོགས་བཅད་ཨོ་ལོ་ཀ་འདི་ཉིད་ཡོད་སྲིད་པ་དང་གསུམ་གྱིས། ད་ལྟ་ཡོད་པར་

གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྩོམ་གར་རི་མོའི་སྒྲུང་གཏམ་དུ་ཕན་པའི་མཏུན་ཨོག

སྒྲུབ་ཐབས་མེད་ཀྱང་། བོར་ཟིན་པའི་ལྷེབས་མ་དང་པོ་དེའི་སྟེང་ནས་ཨོ་ལོ་ཀ་དང་པོའི་མ་དས་ཡོད་སྲིད་པའི་ཕྱིར་དང་། དཔལ་མ་ཆེད་པ་ཅམ་ཡིན་པར་བརྟེན། ཨོ་ལོ་ཀ་དེ་ཚད་མར་བཟུང་ཡང་སྐྱོན་ཡོད་པར་མི་འདོད་དོ།།

དེ་ཡང་འདིར་ངེས་པར་བཤད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། བ་སྤྲའི་རྒྱ་དས་དང་བོད་འགྱུར་གཉིས་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཆ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ནི་བ་སྤྲ་ཆེད་པའི་རྒྱ་དས་གང་ལའང་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཨོ་ལོ་ཀ་དང་པོ་འདི་མེད་པ་དང་བོད་འགྱུར་ལ་ཡོད་པ་དང་གཅིག་ དེ་བཞིན་བལ་ཡུལ་ནས་ཆེད་པའི་རྒྱ་དས་གསུམ་མ་གཏོགས་པའི་རྒྱ་དས་གཞན་དག་ཏུ། གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྩོམ་གར་ལ་མཚན་མའམ་ཡན་ལག་ལྔ་རེ་མ་གཏོགས་མེད་པ་དང་། བོད་འགྱུར་དུ་ཡན་ལག་དྲུག་ཏུ་ཕྱེ་ཡོད་པའི་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན། བལ་པོའི་རྒྱ་དས་ཁག་ཏུའང་ཡན་ལག་དྲུག་ཏུ་ཕྱེ་ཡོད་པར་བརྟེན་བོད་འགྱུར་གྱི་མ་དས་དེ་ཡིན་པར་ངེས་ཞོར་དུ་བཤད་དོན་དེའོ།།

གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར། འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བ་དང་གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བ་གཉིས་ཀྱི་མཆོད་བརྗོད་ཆ་ཅང་འདྲ་བ་དང་། འདི་རྣམས་པར་ལྷུར་ན་ཅིག་ཨོས་ཏེ་གླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱང་དགའ་ཚོགས་མེད་པར་རྣམས་པར་འགྱུར་བས། ཐོག་མར་འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་མཆོད་བརྗོད་ལ་དཔྱད་པར་བྱའོ།།

འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚོགས་བཅད་གསུམ་པོས་རིམ་པ་བཞིན། ཚོགས་བཅད་དང་པོས་རྒྱལ་བ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཞལས་ལ་མཆོད་པའི་སྨད་དུ་བཀོད་པའི་མེ་ཏོག་གི་ཁྱད་པར་ཞིབ་ཏུ་བརྗོད་དེ། མེ་ཏོག་གིས་མཆོད་པས་འགྲོ་བ་ཁྱེད་རྣམས་དེས་ཞི་བར་མཛད་པར་ཐུར་ཅིག་ཅེས་ཤིས་པ་བརྗོད་ཅིང་། གཉིས་པས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་བསམ་གཏན་ལ་མཉམ་པར་འཇོག་ཅིང་བཞུགས་པའི་ཚེ། བདུད་ཀྱི་བུ་མོ་དག་གིས་གཞོན་ནུ་བོད་གྱི་ཁྱིམ་ཐབ་གྲགས་འཇོན་མ་དང་སྦྱར་ཏེ་ཙོ་འདྲི་ཞིང་བར་ཚད་ཙོམ་པ་ལྷུར་བླངས་ཀྱང་ངལ་བ་འབྱས་མེད་དུ་ཐུབ་ཅིང་འཁངས་ར་བར་མེད་བྱས་པའི་ཚུལ་བརྗོད་ཡོད་ལ། གསུམ་པས་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཇོག་པའི་བྱང་ཆུབ་བཞིས་པར་འགྱུར་བར་མི་བཟོད་པའི་བདུད་དགའ་རབ་སྟེ་དང་བཅས་པ་མཛོན་དུ་ཐུབ་ནས་ཐུག་པོས་གཡུལ་སྟད་པར་ཐུབ་ཀྱང་ངེད། བདུད་ཀྱི་

བུ་མོ་དག་གིས་འཇམ་པོས་འགྲུག་ཐབས་བྱས་ཀྱང་བློའི། བཏང་སྙོམས་ཆེན་པོའི་ཁྲི་བརྟེད་ཀྱིས་བཞུགས་པའི་སྟོབས་བཅུ་མངའ་བའི་སངས་རྒྱས་ལྷ་མོ་གཞན་གྱིས་མ་ཐུབ་མས་སྐྱོང་ཚུལ་གསལ་བར་བརྟེད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་གཞན་གྱིས་མི་ཐུབ་མས་འགྲོ་བ་ཁྱེད་ཆེམས་སྦྱང་བར་཮ོག་ཅེས་཮ིས་པ་བརྟེད་དོ།།

ཇི་སྐད་དུ། འཇིག་རྟེན་གྱན་ཏु་དགའ་བའི་བློས་གར་ལས། (ཀ།ཤ५(४०)

བྱང་བའི་ཕྱེང་བ་མི་གསལ་སྒྲ་ཐོག་ཏུ་བས་འདབ་མ་ཆུམ་བསྐྱོད་པས།།

གེ་སར་ཁ་འབྲས་ར་བཅུད་དང་བཅས་རྒྱལ་ཕྲན་ཚོགས་པས་ཁྱབ་ཀྱར་ཅིང།།

སྒང་ཙི་ཀུ་ཆེན་ཕིག་ལེས་ཆུམ་ཁེངས་མེ་ཏོག་ཐལ་མོ་སྒྲར་བ་འདིས།།

བདག་གིས་རྒྱལ་བའི་ཞབས་ལ་མཆོད་པས་ཁྱེད་ཆུམས་ལ་ནི་ཞི་བར་མཛོད།།

ཅེས་ཏེ་཮་ལོ་ཀ་དང་པོས་ས་ངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞབས་ལ་མཆོད་པའི་སྒང་དུ་སྐྱིམ་པར་བགོད་པའི་མེ་ཏོག་ཚུན་པོ་སྟེ། བྱང་བས་སྒྲ་ཐོག་཮ིང་དེ་དག་གི་ཀུང་པས་མེ་ཏོག་གི་འབྲས་མར་སྙུན་ཞིང་རབ་ཏु་བསྐྱོད་པར་བྱས་པས་གེ་ས་ཀྱི་ཁ་ཕྱེ་ནས་གསལ་བར་གྱུར་ལ། ར་བཅུད་དང་དྲི་ཞིམ་གྱིས་ཁྱབ་པར་གྱུར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་མེ་ཏོག་གིས་ས་ངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞབས་ལ་མཆོད་པས་ཁྱེད་ཆུམས་ཀྱི་རྒྱད་པ་མཐའ་དག་རིང་དུ་ཞི་བར་མཛད་པར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་པའོ།།

དེ་ཡང་ཚོགས་བཅད་འདི་ལ་དཔེ་བལྟས་ཏེ། ཁམས་གསུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྟེ་ཀོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་སྲས་ཀྱི་ཐུ་བོར་གྱུར་པ། གང་ས་རིའི་ཁྲོད་དུ་སྐྱན་དགས་ཐུ་མ་མཐའ་དག་གི་ཀུན་ཏུ་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས་ཀྱང། ཆུམ་འགྲེལ་གྱི་ཏིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོའི་དབུར། (ཡ།ཤ३) ཇི་སྐད་དུ།

གང་ཞིག་ཆོང་ཏུག་ལྟན་པའི་ཕྱེང་བ་འཕུར་ལྷིང་ཐུ་མ་ལྟན་ཐོག་ཁ་ཡི།།

ཆང་པས་བསྟན་པའི་འདར་བ་དང་ལྟན་བཅུ་ཕག་འདབ་མའི་ཟེའུ་འབྲུ་དཀར།།

ཡིད་སྦྱབས་ཟླལ་སྐྱེས་ཐུ་ལོང་ཁོས་ཅན་ཅོད་པན་མེ་ཏོག་འཛིན་པ་འདིས།།

བདག་གིས་རྒྱལ་བའི་ཞབས་ལ་མཆོད་པས་འཇིག་རྟེན་འདི་དག་ཞི་ཐུར་ཅིག།

ཅེས་སྒྲར་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལ་ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོ་མཆོག་གིས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྣམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོའི་མཁོ་མཐུག་བར་གསུམ་གྱི་ཐུན་ངག་གི་ཚོག་འགྲེལ་རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲོན་མེ་ཞེས་པར་(ཅ།ཤ५९०-५९७)དོན་དང་ལྟན་པར་འགྲེལ་ཡོད་པས། འདིར་ཚོག་འགྲེལ་ཆ་ཚང་བར་དྲངས་ནི། "དེ་ཡང་གང་ཞིག་ཅེས་པ་ཐྱི་སྒྲ་ཡིན་ཀྱང་ཁྱད་པར་གྱི་ཚོག་དང་འཕྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་པརྒ་ལ་འཇུག་གོ། དཔེའི་ཁྱད་གཞིའི་པརྒ་དེ་ནི་ཁྱད་པར་དུ་མ་དང་ལྟན་ཏེ། དཔྱིད་ཀྱི་དུས་སུ་པརྒ་རབ་ཏु་ཆུས་པའི་དགའ་ཚལ་དུ་ཆང་ཏུག་ལྟན་པ་སྟེ་བྱང་བ་གྲངས་མེད་པ་ཐོག་མཐའ་དག་ནས་འདུས་ཏེ་ཚར་དུ་དངར་བའི་ཕྱེང་བ་ཆུམས་

ནི་རྒྱབས་འགར་ནམ་མཁའ་ལ་འདུན་གཤོག་བསྐྱོད་དེ་འཕྲུར་ཞིང་ལྟང་བའི་སྒོ་ནས་སྒྲ་དབྱངས་སྐྱེ་པ་ཐོག་པར་བྱེད་པ་ཡི་རོལ་རྩེད་འཛིན་ཞིང་། རེས་འགའ་པཎ্ཌི་ཏེ་བའི་གེ་སར་ཀྱི་དབུས་སུ་བཞས་ནས་དེའི་ཟིལ་མདར་ཐུབས་པར་འདོད་དེ་ཏཱང་པ་དང་མཆུས་པཎ্ཌ་ལ་བསྟུན་པའམ་རེག་པ་ན་པཎ্ཌི་འཁྲི་ཤིང་རང་ཚུགས་མ་ཐུབ་པར་ཕན་ཚུན་དུ་བསྐྱོད་པས་འདར་ཞིང་གཡོ་བ་དང་ལྟན་པའི་ཁྱད་པར་དང་། ཁྱེ་མའི་འོད་ཟེར་དང་ཕྱད་པས་སྟོང་བུའི་རྩེ་མོར་བཅུ་ཕྱག་བཅུའི་གྲངས་ཀྱི་འདབ་མའི་ཚོགས་ཆུམས་ཁ་ཟུམ་པ་རབ་ཏུ་ཕྱེ་བའི་ཕྱེ་བར་ཟེའུ་འབྲུ་དཀར་པོ་སོ་ཕྲེང་ཐོད་པ་ལྟར་མཇོས་པའི་ཁྱད་པར་དང་། དེ་ཁྱེད་ནི་ཆུང་གཞོན་ནུའི་ཚོགས་ཀྱིས་མཐོང་བ་ན་ཡིད་ཀྱི་སྙིགས་ཤིང་དུ་ཐུར་བ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཟོལ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཐུ་ལོང་གི་གོས་ཀྱི་ཐྲིབ་གཡོགས་འཛིན་པའི་ཁྱད་པར་དང་ལྟན་པའི་ཕྱིར། ཐོམ་པ་པོ་བདག་གིས་ཅོད་པན་ཏེ་ཐྲི་བོར་མེ་ཏོག་གི་ཕྲེང་བ་འཛིན་པ་འདིས་ཀྱལ་བའི་ཞབས་ལ་མཆོད་པས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁྱད་པ་མཐའ་དག་ཞི་བར་ཐུར་ཅིག་ཅེས་པ་ནི་སྒྲས་ཟིན་གྱི་འབྲུ་གནོན་ཙམ་ཡིན་ལ། དེ་ཙམ་ཞིག་འདིའི་བཟློད་ཁྱི་གཙོ་བོར་བཟུང་དུ་མི་ཐུབ་པས་དོན་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་སྟོན་དགོས་ལ། དེ་ཡང་སྒྲས་ཟིན་གྱི་དཔེ་དང་། དེས་མཚོན་པའི་དོན་གཉིས་སྒྲུར་ཏེ་བཀོད་ན། ཆམ་འགྱེལ་གྱི་ཆམ་བཤད་རིགས་པའི་ཁུ་མཚོ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་པཎ্ཌ་དཀར་པོ་འདི་ཁྱེད་ཁྱད་ཆོས་དུ་མ་དང་ལྟན་ཏེ། བློ་གསལ་ཤང་བྱག་ཚར་དུ་དངར་བའི་ཕྱིང་བ་རིགས་ལམ་སྒྲང་ཅི་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པར་འདོད་དེ་དོན་གཉིར་འཕྲུར་ལྷིང་དང་བཅས་ལུང་རིགས་ཀྱི་སྒྲ་སྐྱེན་སྒྲོགས་བཞིན་དཀའ་མཐུར་རོལ་བའི་ཁྱད་པར་དང་། མཁས་གྲུབ་ཇེའི་མཁྱེན་རབ་ཁྱེ་མའི་ཟིར་དང་ཕྱད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚད་མ་སྲེ་བདུན་གྱི་དགོངས་དོན་འདུན་བཏུ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་དཀའ་གནད་ལེགས་བཤད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཁ་ཕྱེ་ནས་ཕྱི་ཁ་ཕྱེ་ཏེ་ཁ་ཕྱེ་ཐུ་ལ་ལ་ཡང་ཁ་ཕྱེ་ཏེ་ཁ་ཕྱེ་ཐ

ཀ་དང་པོ་དང་གཞན་དག་ལ་ཡང་རིགས་བསྒྲེ་བར་བྱའོ། །

གཞན་ཡང་། ཇི་སྐད་དུ། འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏु་དགའ་བའི་རྒྱས་གར་ལས། (๗།๔๫๙๐)

བྱམས་པའི་ཐུགས་ནི་རྒྱ་ཆེན་དགའ་བས་མགྱལ་ནས་ཡང་དག་འཚུད་ཀྱིར་པ། །

ཁྱོད་ཀྱི་སྙིང་རྗེས་བདག་ཅག་ཀྱང་ནི་དེ་བཞིན་བཏང་སྙོམས་མཚུངས་མཛད་རིགས། །

ལེགས་པའི་ལྷ་མོ་གྲགས་འཛིན་མཛད་བཞིན་བདག་ཅག་གིས་ནི་རྗེས་མི་འགྲོ། །

བདུད་ཀྱི་བུ་མོས་ཐུག་དོག་གིས་སྨྲས་ཁྱོད་ཆམས་ས་ངས་རྒྱས་རྟོགས་པར་ཤོག ། །

ཞེས་པའི་དོན་ནི། “བྱམས་པའི་ཐུགས་ནི་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ཚད་ཀྱིས་གཞལ་དུ་མེད་པ་ཁོད་ཀྱི་དགའ་བ་སྟེ། ཚུང་མ(གྲགས་འཛིན་མ) སྟོན་ཁྱོད་ཀྱི་མགྱལ་ནས་ཡང་དག་པར་འཚུད་པར་གྱུར་ཐོང་བ་ལྟར། ཁྱོད་ཀྱིས་སྙིང་རྗེས་གཟིགས་ནས་བདག་ཅག་ལའང་དེ་ལྟ་བུའི་གོ་སྐབས་མཚུངས་པར་གནང་རིགས་སོ། ། [འོན་ཏེ] ཁྱོད་ཀྱི་ལྷ་མོ་དམ་པ་སྟེ་བཅུན་མོ་གྲགས་འཛིན་མས་ཁྱོད་ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་འདོད་པ་ལ་ཆུབ་ཀྱིས་ཐོགས་པར་ཅི་སྙམ་པ་ལྟ་བུའི་མཛད་པ་བསྒྲུབས་པ་བཞིན་དུ་ནི་བདག་ཅག་གིས་གཏན་ནས་བྱེད་མི་ཐུབ་པོ”ཞེས་བདུད་ཀྱི་བུ་མོས་ཐུག་དོག་གིས་སྨྲས་པའི་ཡུལ་ཆུལ་བ་ས་ངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་རྟོགས་པའི་གོ་འཕང་དེ་ལྟ་བུ་ཁྱོད་ནམ་ལ་འཐུང་བར་མཛོད་ཅིག་ཅེས་ཤིས་པར་བཙོན་པའོ། ། །

ཡང་། དེ་ཉིད་ལས། (๗།๔๫๙๐)

ཇོ་གས་བྱང་ཆུབ་ལ་བདུད་ནི་ཁྲོ་བས་སྐད་ཅིག་གཞུ་བཀང་དེ་ཡི་སྟེ་ཚན་རྣམས། །

གང་གིས་རྣམ་པར་བློས་པས་བུབ་ཅིང་ལོག་འདྲེན་ཞབས་ཀྱིས་མནན་ཏེ་མངོན་སྐད་འཕྱིན། །

ལུས་མེད་བུ་མོ་ཐོས་བྱིད་མ་རྣམས་མཆི་འཛག་མེད་རྣམས་ཀྱིས་མཐོང་ནས་དགའ། ། །

སྟོབས་བཅུ་མངའ་བའི་སྟོན་འགྲོ་གཞན་ཀྱིས་མི་ཐུབ་མས་ནི་ཁྱོད་རྣམས་སྐྱོང་བར་ཤོག ། །

ཞེས་པའི་དོན་ནི། ས་ངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཇོ་གས་པའི་བྱང་ཆུབ་བཏེས་པར་འགྱུར་བ་ལ་རབ་ཏུ་མ་བཟོད་ཅིང་ཤིན་ཏུ་ཁྲོ་བར་གྱུར་བས། བདུད་ཀྱིས་གཞུ་བཀང་བར་བྱས་ཏེ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་རྩོལ་བ་ལྟར་ལེན་ཞིང་། དེ་ཡི་སྟེ་ཚན་ཏེ་བདུད་དེའི་དབུང་སྟེ་དག་ནི་ས་ངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་མི་ཕམ་པའི་ཡོན་ཏན་ཀྱིས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏु་ཕམ་པར་གྱུར་ཅིང་། ཐུགས་ཀུན་ཏु་འཇོས་པར་གྱུར་ལ། ཁ་སྦུབ་ཏु་འགྱེལ་བ་དག་ནི་ལོག་འདྲེན་ཏེ་བདུད་ཀྱི་ཞབས་ཀྱིས་བརྫིས་པར་གྱུར་བས་འོ་དོད་བར་མེད་འཐོད་ཅིང་། སྐད་ངན་སྙ་ཚོགས་མཐོན་པར་འཕྱིན་པ་དང་། ལུས་མེད་ཀྱི་བུ་མོ་འདོད་ལྡན་ཐོས་པར་བྱེད་མ་དག་ནི་ས་ངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་ཅིར་ཡང་བྱར་མ་བཏུབ་པས་ཡིད་ཁོང་དུ་ཆུད་དེ་མིག་ལས་མཆི་མའི་རྒྱུན་བབ་པར་གྱུར་པ་དང་། ཡང་འཆི་བ་མེད་པ་སྟེ་ལྷ་རྣམས་ནི་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ལྷ་མིའི་རྣམ་འདྲེན་ས་ངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་ཉིད་ཀྱིས་བདུད་དབུང་མ་ལུས་

བཅོམ་པར་མཛད་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་མཐོང་ནས་ཤིན་ཏུ་དགའ་བར་གྱུར་ཏོ། །ཞེས་སེམས་ཅན་གྱི་རྣམ་སྨིན་མི་འདྲ་བ་ཉིད་ལས་སོ་སོར་དགའ་སྤྱན་སྣ་ཚོགས་པ་བྱང་ཚུལ་ཡང་སྣྲན་ངག་པས་ཞོར་ལ་གསལ་བར་བཀོད་དེ། ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མཁྱེན་པའི་སྟོབས་དང་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་མཁྱེན་པའི་སྟོབས་སོགས་སྟོབས་བཅུ་མངའ་བའི་སངས་རྒྱས་ཉིད་སྦྱང་ཞིང་སྨྲེན་པའི་ལྟ་མོ་གཞན་གྱིས་མི་ཐུབ་མ་ཡིས་འགྲོ་བ་ཁྱེད་རྣམས་དུས་ཀུན་ཏུ་སྦྱང་ཞིང་སྒྲོང་བར་ཤོག་ཅིག་ཅེས་ཤིས་པ་བརྗོད་པའོ། །

དེ་ལྟར། དགེ་བསྙེན་རྒྱ་བས་མཛད་པའི་འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱས་གར་གྱི་དགའ་ལྡན་ནམ། དགའ་བར་བྱེད་པའི་ཚོགས་བཅད་ཆུང་ཙམ་བཀླལ་ནས་ད་ནི་དངོས་གཞི་བྱ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱས་གར་གྱི་དགའ་ལྡན་གྱི་ཚོགས་བཅད་འགྲེལ་བ་ལ། དགའ་བྱེད་ཀྱི་ཤོ་ལོ་ཀা་དང་པོ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། བྱ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་རྒྱས་གར་ལས། (ལ།ཤ།ᄼᄽᄼᄾ)

དགའ་མ་དགའ་བའི་རྩལ་ལས་སྐྱེས་པའི་སྦྱ་ལོང་དག་གིས་བསྒྲིགས་པའི་ལུས་འཇོག་ཅིང་། །

འཇུམ་དང་ལྡན་པས་རྒྱལ་བའི་བྱང་ཆུབ་དག་ལ་བཀོད་པ་མེ་ཏོག་སྐྱེམ་པ་ནི། །

གཤོག་ཙལ་རབ་བཀྲོད་སྒྲ་སྒྲོགས་སྒང་ཙི་བྱིད་ནམས་སྒང་ཙི་རེ་བས་བསྟེན་ཅིང་དེའི། །

ཆུང་པས་བསྡུན་པས་ཀ་ཟུམ་ཚོགས་ཕྱི་གི་ས་གསལ་བར་གྱུར་པས་ཁྱེད་ལ་སྦྱངས། །

ཞེས་གསུང་བའི་དོན་ནི། བདུད་ཀྱི་བུ་མོ་དགའ་མ་རབ་ཏु་དགའ་བའི་རྩལ་ལམ་ཚུལ་ལས་སྐྱེས་པའམ་གཡོས་པའི་སྦྱ་ལོང་དག་གིས་ཡོངས་སུ་བསྒྲིགས་པའི་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པ་འཇོག་པ་སྟེ། ལུས་ཡོངས་དགའ་བའི་སྦྱ་ལོང་གིས་གཡོས་པར་གྱུར་བ(བདུད་ཀྱི་བུ་མོ་དགའ་མ)དེས་སྐྱེག་པའི་འཇུམ་དང་བཅས་ཏེ་ཙལ་བ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱང་ཆུབ་ལ་ལེགས་པར་སྨོན་མས་པར་བཞུགས་པའི་དྲུང་དུ་བཀོད་པའམ་བཞག་པའི་མེ་ཏོག་སྐྱེམ་པའམ་ཁ་མ་ཕྱི་བ་དེ་དག་ནི། གཤོག་ཙལ་རབ་ཏु་སྐྱོང་ཅིང་ཟིར་ཟིར་གྱི་སྒྲ་ཀུན་ཏु་སྒྲོགས་པ་སྒང་ཙི་བྱིད་པ་སྟེ་སྒང་མ་རྣམས་ཀྱིས་སྒང་ཙི་འདོད་པའི་རེ་བ་བང་བཅས་ཏེ་བསྟེན་ཅིང་བུང་བ་དེ་དག་གི་ཆུང་པས་མེ་ཏོག་ལ་བསྡུན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ཁ་ཟུམ་པའི་མེ་ཏོག་གི་ཚོམས་ཁ་ཕྱི་བར་གྱུར་ལ། མེ་ཏོག་དེ་དག་གི་ཀེ་སར་རམ་ཟེའུ་འབྲུའི་སོ་ཕྲེང་གསལ་བར་གྱུར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཁྱེད་ཅག་སྦྱང་བར་གྱུར་ཅིག་ཞེས་པའོ། །

ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོ་མཆོག་གིས་རྗེའི་ཐུགས་སྲས་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་མཆོག་གི་ཏིཀা་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོའི་མཆོད་བརྗོད་འགྲེལ་པ་ཞོང་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་ལྟར། ཚོགས་བཅད་ཞོང་འོག་ཀུན་ཏु་དེ་ལྟའི་འགྲེལ་ཚུལ་ཀྱིས་རིགས་བསྒྲིས་ཏེ་སྒོས་པར་མོས་པ་དག་གིས་ཀུན་ཏུ་ནི་སྒོ་བ་མང་དུ་མཛད་པར་རིགས་སོ། །

དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཟླ་ཀུན་ཏु་དགའ་བའི་རྒྱས་གར་ཀྱི་ཤོ་ལོ་ཀা་གཉིས་པ་རྒྱ་དགེ་དང་གཏུགས་ཏེ་འགྲེལ་བ་ལ། དེ་ཡང་ཇི་སྐད་དུ། ལེགས་པར་སྦྱར་བ་ལྟའི་སྐད་དུ་བཞུগས་པའི་ཟླ་ཀུན་ཏु་དགའ་བའི་རྒྱས་གར་ལས།(ᄼᄾ।ᄼᄽᄽ-ᄼᄾ।ᄼᄽᄽ)

ध्यानव्याजमुपेत्य चिन्तयसि कामुन्मील्य चक्षुः क्षणं

पश्यानङ्गशरातुरं जनमिमं त्राताऽपि नो रक्षसि।

मिथ्याकारुणिकोऽसि निर्घृणतरस्त्वत्तः कुतोऽन्यः पुमान्

सेर्ष्यं मारबधूभिरित्यभिहितो बोधौजिनः पातु वः।।

རྒྱུན་ལྡན་མཁའི་ཏ ཐོན་ཡས་ཀྱམས་ཆེན་ཁ་ཟློ་ཁ་ཏོ

པཎ་ཆེན་རྒྱལ་དབང་ཁ་ཡི་ཤེ་ཤ་ལ

མིག་ཀློད་ཀོག་ཤས་ཞིང་ལྟ་ཁ་ལས་ཀུཏ་ལ

སེམ་ཙམ་མཁས་ཤ་ཁ་ཅིག

ཁ་ཏོ་ཁ་ལ

ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དེ་ཡོང་འགྱུར་དུ། (ཀ།ཤ།༥༠)

བསམ་གཏན་ཐོག་ལ་དག་ཅེ་བར་བཟུང་ནས་རྣམ་ཅིག་མིག་ཕྱི་ས་ལ་སེམས་པར་བྱེད།།

རྒྱོབ་པ་ཡིན་ཡང་ལུས་མེད་མདས་གཟིར་རྒྱེ་བོ་འདི་དག་སྡུང་བ་མིན་ལ་ལྟོས།།

ཁྱིང་ཁྲེར་ལྟན་པ་ཐུན་ཏེ་ཁྲོད་ལས་གཞན་པའི་བཙེ་མེད་རྒྱེས་བུ་གཅ་ལ་ཡོད།།

བདུད་མོ་རྣམས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་ལ་འདི་ཕྱག་དོག་གིས་བཙོད་རྒྱལ་བས་ཁྱེད་ལ་སྲུངས།།

ཞེས་བཤད་ཡོད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་སྒྲ་པ་རྣམས་ལའང་ཕན་པའི་ཕྱིར་རྣམ་དོད་ཤན་སྒྲར་ཏེ་དེའི་དོན་རྒྱས་པར་བཀླལ་ན་འདི་ལྟ་སྟེ།

མཚ�་ལ

ཐུགས་ཀྱི = ཐུགས་ལ་ཡུས་ཏེ། ཀློད་ཀྱི = ཀློད་ལ་ཡུས་ཀྱི། པཎ་ཆེན = པཎ + ཡས་ཏན།

ཁ་ཏོ = ཁ་ལ + ཡིས་ལ། ཐུགས་ཤེ = ཐུགས + ཡས། ཀློད་ཀོག = ཀློད་ཀཱཿ + ཡས།

ཀུཏ་ཤ = ཀུཏ་ལ + ཡན། ས་ཙམ = ས + ཡི་ཙཾ། མཁས་བཙུན་ཁྱིད་ཀྱི = མཁས་བཙུན་ཁྱིཿ + ཡི་ཀྱི + ཡཁྱིད་ཀྱི།

འབྲེ་འགྲེལ

ཐུགས་ནས་ནི་བསམ་གཏན། ཐུ་ཁ་ལ་ནི་ཅེ་ཤ་ཏ་ཡོ། ཡ་ས་ཏ་ནི་ཅེ་བར་བཟུང་ནས།(ཡ) ཡ་ཡ+ཎ་ཡ། (ཁ) ཀློད་ནི་ས་ལ(ནས།ཀ)

ཐོ་ཆེ་ཡས་ནི་ས་ཙམ་པར་བྱེད།(ཎ་ཐོ་ནུ་ཏ། ལ་ཏ། (ཁ) ཡ་ཆེ་ཡ་ནི་ཕྱི་ནས།(ཡ) ཡ་ཏ+ཎ་ལ། (ཁ) ཅ་ཏ་ལ་ནི་ཕྱིད་ཅིག ཕ་ཕ

ནི་ལྷོས་ཤིག་གམ་གཟིགས་པར་མཛོད་ཅིག(།དཔྱ། ལོཏ། ཁ) ཨནན་ཐུས་ནི་ལུས་མེད་དེ་འདོད་ལ། ཤར་ཧཱ་ནི་མདའ། ལུ་ཏུར་ནི་གཟིར་བ། ཨནན་ཐ་ནུ་ཏུ་རམ་ནི་ལུས་མེད་ཀྱི་མདའ་ཡིས་གཟིར་བའི། ཛ་ནམ་ནི་མེའམ་རྒྱེ་བོ། ཨིམམ་ནི་འདི།(ནཱ།ཀ ཕ། ཐྲི་ཙར་གོང་གི་རྒྱེ་བོ་དང་འདི་ཐ་གཉིས་ཀ་ཚོགས་ཡིན་ཡང་། འོག་གི་ཆུར་བཐུན་ཆེས་བདུད་མོ་ཆ་མས་ཀྱིས་ཞེས་མང་ཚོགས་ཡོད་ཤུགས་ཀྱིས་མང་ཚོགས་ལ་འཇུག་པའོ) ཐ་ཧཱ་ནི་རྒྱོབ་པ།(ཐ་ཧ ནཱ།ཀ ཕ) ཨཥི་ནི་ཡང་ངམ་འོན་ཀྱང་། ནོ་ནི་དགག་ཚོགས་རབ་ཀུ་ཥི་ནི་ས་ཁ།(ཀ་ཀ) མི་ཐ་ནི་ཐུན་པ།(ཟ) ཀ་ཏ་ཏ་ཀ་ནི་ཤ་ཐེའམ་བཅོ་བ། ཨཥི་ནི་ཡིན་ནམ་རེད།(ཀ་ཨས། ལཏ། ཁ) ནི་ར་ཡ་ཏ་ནི་ཤ་ཐེ་མེད་པའམ་བཅོ་བ་མེད་པ། ཏ་ཧཱ་ནི་བསྡུར་བའམ་ལྷག་པའི་ཆུན་ཏ་ར་ལ་སྦྱར་བའོ། །(ལྷག་པ་ལ་ཏ་ར་ལ་འོ) ཏ་ཏ་ར་ནི་ཁོད་ལས།(ཟ) ཀུ་ཏ་ར་ནི་གང་དུ། ཨནྟ་ནི་གཞན། ཕྱོགས་ནི་ཤིག་བྱ།(ཕུམ་ནཱ་ཀ ཕ) ཡིན་ཐ་ནི་ཕན་གོ་ཐུམ(ས+ཡིན་ཐ། མ)ཡང་ན།[(ཡིན་ཐ་ཡ ས་ཏི་ཏཾ)ཕན་ངོ་ཀ] ཤར་བཐུས་ནི་བདུད་ཀྱི་བུ་མོ་སྟེ་བདུད་མོ།(ཤར་བཐུས་ཐེས་ནཱ།ཟ ཁ) ཨིཏི་ནི་ཞེས་ཏེ་འམ་དེ་སྐད།(ཟ) ཨཥི་ཏི་ཏ་ནི་བཙོད་པའམ་མངོན་པར་བཙོད་པ།(ཡུ། ཨཥི་+ཀ་ཐ། ཁ) བོཏྷི་ནི་བྱང་ཆུབ།(བོཏྷི་ནི་ནཱ།ཀ མ) ཛོནས་ནི་ཐུལ་བ། ཕ་ཏུ་ནི་སྦྱང་བའམ་སྒོང་བར་མཛོད།(ལྷ། ལོཏ། ཁ) བཤད་ནི་ཁྱོད་ཅག(ནཱ།ཟ) ཞེས་པ་སྟོན་སྦྱོར་སྐྱ་ནམ་ཆེན་ཀྱིས་བཅིངས་པ་དེའི་དོན་ནི་འཆད་འགྱུར་ལྟར་ཏེ།

དོན་འགྲེལ།

“བསམ་གཏན་སྒོམ་པའི་ཐོལ་ཀྱིས་བྱང་མེད་ལུ་ཞིག་སེམས་པར་བྱེད། སྐད་ཅིག་ཙམ་ལ་མིག་དག་ཕྱི་ནས་ལུས་མེད་ཀྱི་མདས་གཟིར་བའི་བདག་ཅག་ལ་གཟིགས་པར་མཛོད་ཅིག ཐམས་ཅད་སྐྱོབ་པ་ཡིན་བཞིན་དུ་ཡང་བདག་ཅག་སྐྱོབ་པར་མི་བྱེད་པ་ཅི། ཁྱོད་སྙིང་རྗེ་དང་ལྡན་པར་བཤད་པ་ཐུན། ཁྱོད་ལས་གཞན་པའི་བཙོ་བ་མེད་པའི་སྐྱེས་བུ་ལུ་ཞིག་ཡོད།” ཅེས་ཏེ་བདུད་ཀྱི་བུད་མེད་ཆ་མས་ཀྱིས་ཐུག་དོག་དང་བཅས་ཏེ་སྨས་པར་ཀུར་ཅིང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་རྒྱ་བསམ་གཏན་ལ་གཡོ་བ་མེད་པར་གཞོལ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་དང་བཅས་པའི་རྒྱལ་བ་ས་ཐམས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཁྱོད་ཅག་སྦྱང་བར་ཀུར་ཅིག་ཅེས་པའོ། །

རྒྱས་འགྲེལ།

ཚོགས་སུ་བཅད་པ་འདི་ནི་བདུད་དགའ་རབ་དབང་ཕྱུག་གིས་རང་གིས་མ་ཐུབ་པར་རང་གི་ནན་ཆུང་བུ་མོ་རྣམས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་མཉམ་པར་བཞུག་པའི་ཚེ་བར་ཆད་ཙོམ་པའི་ཕྱིར་བརྫངས་པའི་གནས་སྐབས་ལས་བཙམས་ཏེ། སྐྱན་ངག་པ་དགའ་བའི་ལྷས(ཡཱ་ཁ-ཁ)ས་ངས་རྒྱས་ཀྱི་མི་འཁྱགས་པའི་མཛད་པའམ་བཏང་སྙོམས་ཚད་མེད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྟན་པ་མཛད་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཡོན་ཏན་དེ་དང་ལྡན་པའི་ས་ངས་རྒྱས་དེས་ཁྱོད་ཅག་སྦྱང་བར་ཀུར་ཅིག་ཅེས་ཤིས་པ་བཙོད་པའོ། །

གོ་སྒྲ་བའི་ཕྱིར་ཞིབ་ཏུ་བཀླལ་ནི། འདི་ནི་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ལོ་ཏྲག་ལ་དཀའ་བ་སྦྱད་དེ་མཐར་ཏོ་རྗེ་གདན་གྱི་སྒོ་ལ་མཉམ་པར་བཞུག་པའི་ཚེ། བདུད་ལས་རྒྱལ་བའི་ཚུལ་གྱི་གནས་སྐབས་དེ་ཉིད་དམིགས་སུ་བཀོད་དེ་ས་ཐང་རྒྱས་ཀྱི་ཆེ་བ་བརྗོད་པའི་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་ཞིག་ལགས་ཤིང་། དེ་ཡང་བདུད་མོ་ཆུམས་ཀྱི་འཁང་ར་ལྟ་བུ་དང་། བདེན་བདེན་འདྲ་བའི་གཅོམ་སྦྱང་གི་དག་གཙོ་བོར་བརྗོད་པ་ལས། དེ་དག་གི་འཁང་ར་བྱིད་ཡུལ་དུ་ཐྱུར་པའི་ས་ཐང་རྒྱས་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་སོགས་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་དངོས་སུ་གང་ཡང་མ་བརྗོད་ན་ཡང་། བདུད་མོ་ཆུམས་ཀྱིས་འཁང་ར་བརྗོད་པའི་ཕྱག་ལས་ས་ཐང་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཆེ་བ་དང་མཚད་པ་སོགས་སྨན་དག་ཐྱོང་མཁན་དག་གི་ཆུམ་རྟོག་གི་ཐུ་འཕྲལ་ལས་རྟོགས་ཤིང་ཐྱང་བར་འགྱུར་བའོ།། སྨན་དག་མེ་ལོང་ལས། “ཐོག་མར་འདྲེན་པ་ཡོན་ཏན་ཀྱིས།། ཉེ་བར་བཀོད་ནས་དེ་ཡིས་ནི།། དགྱ་ལ་གནོད་པ་བྱེད་ཅེས་པའི།། ལམ་འདི་རང་བཞིན་མཚོས་པ་ཡིན།།”(ཡ།ཤ་༥) ཞེས་དང་ཡང་། “རིགས་དང་བཙོན་འགྱུས་ཐོས་སོགས་ཀྱིས།། དགྱ་བོ་ལ་ཡང་བསྟན་བྱས་ནས།། དེ་ལས་རྒྱལ་བར་འདྲེན་པ་ནི།། ཁྱད་འཕགས་བརྗོད་པ་བདག་དགའ་སྐྱེས།།”(ཡ།ཤ་༧) ཞེས་གསུངས་པའི་སྐབས་ཀྱི་དགྱ་བོ་ལ་ཡང་བསྟན་བྱས་ནས་ཞེས་པ་ལྟར། སྐབས་དོན་ཇི་བཞིན་མིན་ནའང་། སྨན་དག་གི་གཞུང་མེ་ལོང་མའི་དབང་དུ་བྱས་ན། སྐབས་དོན་གྱི་བལྟ་བྱའི་སྨན་དག་གཞི་གའི་མཚོད་བརྗོད་ཀྱི་ངག་ལམ་འདི་ཉིད་བསྟེན་ཡོད་དེ། བརྗོད་ཚུལ་འདི་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།། དེ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། ས་ཐང་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཉིད་བདུད་ཀྱི་ཁ་གཏད་དམ་དགྱར་སོང་བས། དེའི་ཁྱད་ཆོས་དང་ཡོན་ཏན་སོགས་དངོས་སུ་ཅི་ཡང་མ་བརྗོད་ནའང་། བདུད་ཀྱིས་དོན་མེད་པའི་ཐོལ་བ་ལྟར་བླངས་པའི་ཤུགས་ལས་ས་ཐང་རྒྱས་ཀྱི་གཞན་ཀྱིས་མི་ཐུབ་པའི་ཡོན་ཏན་སོགས་ཤུགས་ལས་གསལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཡང། དབྱིན་ཇིའི་སྐྱེ་བགས་པ་གྲགས་ཀྱི་[Robert Browning(1812-1889)]མཆོག་གིས་མཛད་པའི་སྐྱེ་བགས་“ངའི་བཙུན་མོ་ལས་ལེགས་མ།”(My last Duchess / 我已故的公爵夫人)ཞེས་པའང་བཀྲོད་ཐབས་འདི་ལྟ་བུར་མཐོང་བས། དོན་གཉིར་ཅན་དག་གིས་དེའང་སྦྱན་རས་གཡོ་བར་མཛོད་ཅིག

དེ་ཉིད་ལས། “རང་བཞིན་བརྗོད་དང་འཁྱོག་བརྗོད་ཅེས།། ངག་གི་རང་བཞིན་ཐ་དད་གཉིས།། འཁྱོག་པར་བརྗོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ། ཕལ་ཆེར་སྦྱར་བས་དཔལ་ཆུས་བྱེད། །”(ཡ།ཤ་༡༢) ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་འདིར་ནི་འཁྱོག་བརྗོད་ཀྱི་ལམ་རང་སྦྱད་ཡོད་དེ། དབྱུག་པ་ཅན་ཀྱི་རྟེས་ཀྱི་སྐྱན་ངག་གི་ཀཱུང་ལྟར་ཁ་ཤད་ཡོད་པའང་འདི་ལྟ་བུའི་ཡོན་ཏན་ཀྱིས་ཡིན་པ་སོགས་བརྗོད་དུ་བྱ་བ་མང་ཡང་སྨྲས་གཞན་དུ་སྤོ་བར་འགྱུར་རོ།། སྐྱན་ངག་གི་ལམ་སྲོལ་འདི་ལྟ་བུ་དངོས་སུ་སྦྱད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མཐོང་དཀོན་ཅིང་། གང་མང་ཞིག་གི་བགོ་སྨལ་དུ་མ་ཐུར་བ་ཤིན་ཏུ་ཕངས་པའི་གནས་སོ།། དགུས་སུ་འཇུག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་བདུད་ཀྱིས་བཟློས་པའི་ལྟ་མོ་ཆུམས་ཀྱིས་ས་ཐང་རྒྱས་ཀྱི་ཏྲང་དུ་སྐྲིག་པའི་གར་ལ་རོལད་ཅིང་། ཐྲ་སྐྱན་དང་ས་ལ་སྐྱན། རྒྱན་ཆ་དང་ཆ་ཚ། ཐུ་དབྱངས་ཡིད་དུ་འོང་བ་དུ་མས་བཀླ་བ་དང་མཛོས་པར་བྱས་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་

དབང་པོ་འགྱུག་པར་བསམ་མོད་ཀྱང། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་སྦྱན་ཚུན་ཆད་མ་ཕྱི་བར་བསམ་གཏན་ལ་ཆེ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་ཞིང། དེ་ལ་བར་ཆད་དུ་འགྲོ་བ་ཅི་ཡང་དེ་དག་གིས་བཙམས་ནས་པར་མ་ཐུར་བ་ནི། བདུད་མོ་དག་ཐབས་ཟད་དེ་ན་རེ། "ཁྱེ། བསམ་གཏན་སྟོམ་པའི་ཐོག་ལ་ཏན་ཏན་ཀྱི་ཡོད། གལས་འཛིན་མ་ཏན་ཀྱི་ཡོད་དམ། གཞན་དུ་ན་མཇོས་པའི་བུད་མེད་སུ་ཞིག་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་མཆིས།"ཞེས་སྨྲ་འདོགས་པའི་ཐོག་ལ་བར་ཆད་ཙམ་པ་དང། ཡང། "ཡུས་མེད་ཀྱི་མདས་ཤིན་ཏུ་གཟིར་བའི་བདག་ཅག་ལ་སྐད་ཅིག་ཙམ་ལའང་སྦྱན་ཀྱིས་གཟིགས་པར་མཛོད་ཅིག ཐུགས་རྗེ་མཛོད་ཅིག"ཅེས་ཉམ་ང་ང་སྐད་དུ་བར་ཆད་ཙོམ་པ། དེ་བཞིན་དུ། "ཁྱོད་འགྲོ་བའི་གཉེན་དང་སྐྱབས་མ་ཡིན་ནམ། ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱོད་ཐམས་ཅད་སྐྱོབ་པ་ཡིན་བཞིན་དུ་ཡང་བདག་ཅག་སྦྱང་བར་མི་བྱེད་དམ། བདག་ཅག་སྐྱོབ་པར་མི་བྱེད་པ་ཅི་ཞིག"ཅེས་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཞལ་ཞེ་འགལ་བ་སྐད་དུ་བར་ཆད་ཙོམ་པ་སོགས་ཅི་ཞིག་བྱས་ཀྱང། སངས་རྒྱས་བསམ་གཏན་ལས་གཡོ་མ་ནུས་ཤིང། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལས་དགྲོགས་མ་ནུས་པས་ཡི་ཆད་དེ་མཐའ་མར་ཁྱོད་"ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་བཤད་པ་ནི་ཇུན་ཏེ། ཁྱོད་ལྟ་བུའི་བཙུན་མེད་པ། ཁྱོད་ཇི་ཏིལ་འབྲུ་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེས་བུ་གཞན་ཞིག་ག་ལ་ཡོད"ཅེས་དམོད་པ་ལྟ་བུའི་བར་ཆད་བཙམས་པར་ཐལ་ལོ། ། དེ་ལྟར་ཐལ་ནས་ཞེམས་ཁོང་དུ་ཆུད་དེ་སྦྱལ་འཚུར་བསྡུས་པར་ཐུར་བའང་རྟེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བའོ། ། དེ་ལྟ་བུའི་བདུད་མོ་ཆམས་ཀྱིས་ཆམ་པ་དུ་མ་དང་ཐབས་དུ་མས་བར་དུ་གཅོད་བསམས་ཀྱང་གཅོད་མ་ཐུབ་པས། མཐའ་མར་ཐུག་དོག་གིས་ཁོང་དུ་བཤད་པའི་ཚོག་དེ་དག་ཐལ་བ་སྟེ་དེ་སྐད་བརྗོད་པར་ཐུར་བའི་ཡུལ་ཉིད་དུ་ཐུར་བ་སངས་རྒྱས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་འགྲོ་བ་ཁྱེད་ཅག་སྦྱང་བར་ཐུར་ཅིག་ཅེས་ཤིས་པ་བརྗོད་པའོ། །

ཤིས་པ་བརྗོད་པའི་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་འདི། ད་དུང་དེ་ལས་ཁོ་སྣ་བར་བརྗོད་ན། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཁྱེད་ཅག་སྦྱང་བར་ཐུར་ཅིག ཇི་ལྟ་བུའི་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཞེ་ན། བདུད་མོ་ཆམས་ཀྱིས་ཐོག་མར་ཅོ་འདྲི་བ། བར་དུ་ཉམ་ང་ང་སྐད་བྱེད་པ་དང། མཐའ་མར་ཐུག་དོག་དང་བཅས་ཏེ་དམོད་པ་ཐོར་བར་ཐལ་བའི་ཡུལ་དུ་ཐུར་བའི་སངས་རྒྱས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱང་བར་ཐུར་ཅིག་ཅེས་པའོ། ། དེའི་ཤུགས་ནས་བལྟ་བྱའི་སྟན་ངག་འདི་གཉིས་གའི་བརྗོད་བྱ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚད་མེད་བཞི་ལས་བཏང་སྙོམས་ཚད་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཞེས་ཆ་ལ་བསྟན་ཤིང་དེ་ལྟ་བུའི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཚོགས་ཁྱད་པར་དང་བཅས་པའི་ཞེས་རྒྱས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་ཁྱེད་ཅག་སྦྱང་བར་ཤོག་ཅེས་ཤིས་པ་བརྗོད་པ་རྟོགས་སྣོའོ། །

འགྲུར་བཟང།

ཤོང་འགྱུར་ལྟར་ན། ཚོགས་ཟིན་ཙམ་ལ་གཟིགས་ནས། བསམ་གཏན་ཐོར་པ་ཉིད་བར་བཟུང་ནས། སྐད་ཅིག་ཙམ་ལ་མིག་ཕྱི་ཙམ་ཕྱི་ཙམ་བྱས་ནས་སུ་ལ(ཏུང་མེད་སུ་ཞིག)སེམས་པར་བྱེད་ལྟ་བུར་འགྲེལ་ཉིད་ཡོད་ཅིང། གཞན་ཡང། (སངས་རྒྱས་ཁྱོད)སྐྱོབ་པ་

ཡིན་ཡང་། ལུས་མེད་ཀྱི་མདས་གཟིར་བར་ཐུར་བའི་སྒྲེ་བོ་འདི་དག་སྡུང་བ་མིན་ལ་ལྟོས་ཞེས་པ་ལས། ལྟོས་ཞེས་པའི་བྱ་ཚོག་འདི་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་སྐྱལ་ཚོག་སྦྱར་བར་འགྱེལ་མཛད་མཁས་པས་བྱོལ་གྲོད་ཀྱང་། མི་སྡུང་བའི་འདིའི་ཚུལ་ལ་ལྟོས་དང་ཞེས་བློ་གཏན་ནམ་ཕན་ཚུན་ལ་སྐྱལ་བའི་དོན་དུ་མ་ཤེས་པ་དག་གིས་འགྱེལ་ཁྱེན་ཡོད་པས་གོང་དུ་གསལ་བོར་བཀྲལ་བ་ལྟར་རྟོགས་སྟ་བའི་ཕྱིར་ཙལ་འགྱུར་དུ་བྱས་ན། འདི་ལྟ་སྟེ།

བསམ་གཏན་ཟོལ་དག་ཁེ་བར་བཟུང་ནས་བུད་མེད་ཐུ་ཞིག་ས་ཕམས་པར་བྱེད་དམ་སྐད་ཅིག་མིག་དག་ཕྱེ་བཀྲིས་ནས། ། ལུས་མེད་མདའ་ཡིས་གཟིར་བར་ཐུར་བའི་སྒྲེ་བོ་འདི་དག་ལྟ་བར་མཛོད་ཅིག་སྒྲོབ་པ་ཡིན་ཡང་མི་སྡུང་ངམ། ། ཟླིང་ཟིར་ལྟན་པ་ཟླུན་པར་ཐུར་ཏོ་ཁྱོད་ལས་ལྟག་པའི་བཙུ་མེད་སྒྲིས་བུ་ཀ་ལ་ཡོད་ཅེས་བདུད་མོ་ཟློས། ། ཟླ་ཀ་དོག་དང་བཅས་མཛོན་པར་བཟློད་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་བཞུགས་པ་ཁྱལ་བས་ཁྱེད་ཟློས་སྡུང་བར་ཤོག། ཅེས་སོ། ། དེ་ལ་དགའ་བྱེད་ཀྱི་ཤོ་ལོ་ཀ་གསུམ་པ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། (ཡ།ཤ།-ཀ།ཤ)

कामेनाकृष्य चापं हतपटुपटहावल्गिभिर्मारवीरै-

र्भ्रूभङ्गोत्कम्पजृम्भास्मितचलितदृशा दिव्यनारीजनेन।

सिद्धैः प्रह्वोत्तमाङ्गैः पुलकितवपुषा विस्मयाद् वासवेन

ध्यायन् बोधेरवाप्तावचलित इति वः पातु दृष्टो मुनीन्द्रः।।

ཀླུམེན་ཀྱི་ཐུ ཙཱ་པཾ་ཧ་ཏ་ཏ་ཏ་ཕ་ཏ་ཧ་ཝ་ལ་ཀི་ཛ་ཡ་ཝ་ར་ཝཱི་ཛ ཏ་ཀ་ལ་ཏ་ཏ་ཧ་ཝ་ལ་ཀི་ཏ

མཚ�་ལས་ཐོག་ཕལ་བ།

ཀླུམེན་ཀློ = ཀླུམེན + ཚལ་ཀློ། བཤིན་ཁྱི་རིར་ཐུན་ཁྱབ་ཏོ་ལྟ = བཤིན་ཁྱིཿ + ཆུ་རབས་རིཿ + ཐུན་ཁྱབ་ཏུཿ + ཚལ་ཀློ། ལྷ་ཀློ་ཏུ་ལྷ་ཆེཿ = ལྷ་ཀ + ཚལ་ཏུ་ལྷ་ཆེཿ། པོ་ཁྱེ་རབ་ལྷ་བཅའ་ལེ་ཏ = པོ་ཁྱེ + ཚལ་ལྷོ + ཚལ་ལེ་ཏ། ཐལ་ཁ = ཐལ་ཁ + ཚལ།

འབྲུ་འགྲེལ།

ཀླུམེན་གྱི་བདུད་ཀྱིས།(ནས།༢) ཚལ་ཀློ་ཏུ་གཅང་བའམ་འཛིན་པ།(ཚུ+ལ་ཀློ ཅ) ནོ་ལ་གྱི་གཞུ། ཅཏ་གྱི་རྩང་བའམ་སྟོན་པ།(ལ་ཅན། ཁ) པཏུ་གྱི་གསང་ངམ་གསལ་བ། པཏ་ཅཿགྱི་ཏའམ་ཏ་ཆེན། ཚལ་ཤིན་ནྱ་གྱི་གར་བྱེད་པ།(ཚལ་ཤིན་ཁྱིཿགྱི་ནས།༤ཐ) ཅཏ་པཏུ་པཏ་ཅལ་ཤིན་ཁྱིཿ=ཅཏུཿ པཏ་པཏ་ཅལ་ཤ ཡིཿ ཏ ཚལ་ལྷན་ཁྱི་ཞེས་པ་གྱི་ཏ་ཆེན་ཤུགས་ཀྱིས་རྩང་ཞིང་གར་བྱེད་པའོ། ། མཁར་ཤིར་ཁ་ཡ་ཀ ཀ ཀ

ཐུབ་པ་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོ། ཐུབ་དབང་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱེད་ཅག་སྐྱང་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་ཤིས་པ་བརྗོད་པའོ། །

དེ་ཡང་ཆུང་པ་གསུམ་པའི་མཐར་ལུས་ཅན་ནོར་ལྟ་ཡིས་ཞེས་པའི་བྱིད་སྒྲ་འདི་གོང་གི་དང་སྒྲའི་སྟོན་གྱི་བྱིད་པ་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱོར་དགོས་ཏེ། གཞུ་བཀང་འདོད་པ་ཡིས་ཞེས་དང་། ཇ་གསང་རྩྭ་ཞིང་སྒ་ཐོགས་བདུད་ཀྱི་དཔའ་པོ་ཡིས་ཞེས་དང་། སྨིན་འགྱོག་རབ་འདར་གླལ་འཕྲམ་ལོགས་སུ་ལྟ་བ་མཐོ་རིས་བུ་མོའི་རྒྱུ་པོ་ཡིས་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ། གྲུབ་པ་ཡན་ལག་མཆོག་བཏུད་ནས་ཀྱིས་ཞེས་པ་སྟེ། ཡག་ལག་མཆོག་སྟེ་མགོ་པོ་བཏུད་པའི་གྲུབ་པ་ནས་ཀྱིས་ཞེས་དང་། ངོ་མཚར་བས་ལུས་ཀྱི་བ་སྤུ་མ་ལུས་ལངས་པ། དེ་ལྟ་བུའི་ལུས་ཅན་ནོར་ལྟ་ཡིས་ཞེས་པ་སྟེ་བྱིད་པ་པོ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། རྟོ་རྗེ་གདན་གྱི་སྟོ་ལ་འདི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་གོ་འཕང་དམ་པ་འཐོབ་པའི་སྨོན་དུ་བསམ་གཏན་ལ་ཞུགས་ཏེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པར་གཡོ་བ་གཏན་མ་མཆིས་སོ་ཞེས་པ་སྟེ་དེ་ དག་གིས་དེ་ལྟ་བུའི་ཆོས་པར་མཐོང་བའི་ཐུབ་དབང་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་བསམ་གཏན་སྒོམ་ཞིང་བཞུགས་པ་དེས་ ཁྱེད་ཅག་རྒྱུད་པ་ཐམས་ཅད་ལས་སྐྱང་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་ཤིས་པ་བརྗོད་པའོ། །

ཇ་ཇ་ཀ|ཀ|ཡལ་བློ་བ་གཞོན་ནུས་སྐྱར་བ་རྫོགས་སོ། །

དགེ་ལེགས་འཕེལ།

མཆན་བུ། ཀུན་མཁྱེན་ཚང་གི་ཏྲི་ཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོའི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ཚོགས་འགྲེལ་འདི་ཟུན་སྒྲིལ་ནས་པ་བློ་གྲོས་དཔལ་བཟང་མཆོག་གིས་བསྒྱུར་གནང་བ་ཡིན་པས་བཀའ་དྲིན་ཞུ།

བིས་ཁྲངས།

1) འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་བློས་གར་ཅན་ཁོ་མོས་མཛད་པའོ། ། གསེར་བྲིས་བསྟན་འགྱུར། སྐྱེས་རབས། (ཞེ)

2) ཟླུ་ཀུན་ཏུ་དགའ་བའི་བློས་གར་དཔལ་དགའ་བའི་ལྷས་མཛད་པ་བཞུགས་སོ། ། གསེར་བྲིས་བསྟན་འགྱུར། སྐྱེས་རབས། (ཞེ)

3) མ་ཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང། ཚད་མ་ཆེན་འགྲེལ་ཏྲི་ཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། མཚོ་སྟོན་མི་རིགས་དགེ་སྐྱེན་ཁང་།

4) ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོ། ཆུམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོའི་མགོ་མཇུག་བར་གསུམ་གྱི་སྐྱན་ངག་གི་ཚོགས་འགྲེལ། ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོའི་གསུམ་འབྲུམ། (ཇ)

5) བསྟན་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ། རྒྱུན་གྱི་བསྟན་བཅོས་མེ་ལོང་རྒྱས་འགྲེལ་དབྱངས་ཅན་ངག་གི་རོལ་མཚོ། བཀྲ་ཤིས་སྟོང་། ༡༩༥༠

6) डॉ० जगदीशचन्द्र मिश्र, श्रीहर्षदेवप्रणीतं नागानन्द-नाटकम्, चौखम्भ सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, २०१४

๒) पण्डित श्रीबलदेवोपाध्यायः, श्रीहर्षदेवप्रणीतं नागानन्द-नाटकम्, चौखम्भ सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, १९८६

བརྡ་ཕབས།

๑) = དགེ་ལུང་ངམ། དགེར་ན། ๑། འདིས་ "འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཏु་དགའ་བའི་རྒྱས་གར་ཅན་གོ་མིས་མཛད་པའོ། གསེར་གྱིས་བསྟན་འགྱུར། སྐྱེས་རབས། (ཞི)"མཚོན། གཞན་ནམས་ཀྱང་རིགས་བསྒྲེ་བར་བྱའོ། །

๑ = གོག་གྲངས།

√ = ཕྱིར།

ན = རྣམ་དབྱེ། རྣམ་དབྱེ་๑པོའི་๑ཚོག་ཡིན་ན། ན๑།๑ ཞེས་དང་། རྣམ་དབྱེ་๒པའི་མང་ཚོག་ཡིན་ན། ན๒།๓ གཞན་ཡང་མཚུངས།

ཨ = སྐྱེས་པའི་རྒྱགས།

མ = བྱད་མེད་ཀྱི་རྒྱགས།

ང = མ་ནིང་གི་རྒྱགས།

ད = བདག་དོན་གྱི་ཚོག

ཞ = གཞན་དོན་གྱི་ཚོག

ཀ = ཀྱེས་དོན་ཅན་གྱི་ཚོག

ཡུ = ཀེ་སྒྲུར།

ཟ = མི་ཟད་པ།

ལཏ = ད་ལྟ་བ།

ལོཏ = སྐྱོན་སྐྱལ།

།སྒྲུབས་མགོན་ས་སྐྱ་ཁྲི་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

།སྐྱབས་མགོན་ས་སྐྱ་ཁྲི་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

དྲི་བ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ས་སྐྱ་པ་ཞེས་པ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་དང་། ཆོས་བརྒྱད་འདིར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་མི་འདྲ་བ་དང་། རྟེས་འཇུག་ཆོས་སྲོན་སྲོང་དང་། བསླབ་བྱ་ལེན་དགོས་པའི་གལ་གནད་གང་ཡོད་དམ།

བཀའ་ལན། ཇི་སྐད་དུ། རྒྱལ་དབང་པཎ་ཆེན་མ་ཡི་མེ་ཚ་བཏབ། །ཞལ་ཏེ་ཤ་ཡིས་ལུང་བསྟན་པི་བུ་པས། །བྱིན་རླབས་ནས་བཟུང་དབང་ཐུང་སྟིང་པོའི་བར། །བྱོན་དང་འགྲོན་འགྱུར་གདུང་རབས་ཞབས་བརྟན་ཤོག །ཅེས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན། བོད་ལ་བསྟན་པ་ཐུ་དར་ཀྱི་དུས་སུ་གུ་རིན་པོ་ཆེས་མ་འོངས་འཚུང་བར་འགྱུར་བའི་དཔལ་ས་སྐྱའི་གནས་ལ་ས་ཡི་མེ་ཚ་ཆེན་པོ་བཞི་བཏབ་སྟེ་བྱིན་རླབས་མཛད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་གུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་སྔ་ནས། བློན་གསལ་མཁའ་འགྲོ་ལྷན་རྒྱུད་ཀྱི་ནང་དུ། ཀུན་དགའ་སྙིང་པོ་ས་སྐྱ་ལོ་ཙྭ་དང་། ।བསོད་ནམས་ཟེ་མོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཞེས། ।རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་སྒྲལ་པ་གཅིང་དུ་འཕྱང་། ।ཞེས་གསུངས་པ་དང་། བསྟན་པ་སྔ་དར་ཀྱི་དུས་སུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་པའི་སྒྲལ་པ་སྨན་པ་གྲགས་ཅན་གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་འཕྱང་འགྱུར་གྱི་ས་སྐྱའི་གནས་དེར་ཕེབས་པ་ན། དགོན་པོ་རིའི་ལྷོབས་སུ་ས་ངམ་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མང་པོས་ཆོས་ཀྱི་བགྱི་གླེང་མཛད་པ་གཟིགས་སྣང་བྱུང་བས། མ་འོངས་པར་གནས་འདིར་ས་ངམ་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྒྲལ་པ་དུ་མ་འབྱུང་བར་ལུང་བསྟན་མཛད་ཡོད། ཡང་གུ་རིན་པོ་ཆེས། ས་སྐྱ་ལོ་ཙྭ་ཀུན་དགའི་མིང་། ।འཕགས་པའི་མིང་ཅན་གཉིས་བྱུང་ནས། ।བོད་འབངས་སེམས་ཅན་བདེ་ལ་ཕན། ।ས་ངམ་རྒྱས་བསྟན་པ་ལྟ་བཅུ་འཛིན། ।འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་སྒྲལ་པ་ཡིན། ।ཞེས་སོགས་རྟེ་བཅུན་གོང་མ་ཆེན་ལྟས་བསྟན་པ་ལ་མཛད་པ་རྣམས་ཆེན་འཛིག་པའི་ཚུལ་ལུང་བསྟན་ཡོད་རེད།

བསྟན་པ་ཕྱི་དར་གྱི་སྐབས་སུ་འཕ�་བས་ཇོ་པོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེ་མངའ་རིས་ནས་གདན་དྲངས་པའི་སྐབས་
སུ་ཕྱག་འཚལ་སྦྱང་ནས་ས་དཀར་པོའི་ལོགས་ལ་བྱོ་ཡིག་བཏུན་དང་། ཐྲི་ཡིག་གཅིག ཅུཾ་ཡིག་གཅིག་གཟིགས་པས
རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་སྦྱལ་པ་བདུན། སྒྲུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྦྱལ་པ་གཅིག ཕྱག་ན་ཇོ་རྗེའི་སྦྱལ་པ་གཅིག
བཅས་མདོར་ན་འཇམ་དབྱངས་བདུན་བཀྲུད་དང་རིགས་གསུམ་མཚོན་པོའི་སྦྱལ་པ་བར་མ་ཆད་པར་འཚྭང
བར་ལུང་བསྟན་གསལ་པོར་མཛད་ཡོད་རེད། དེ་ལྟར་ལུང་བསྟན་པ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༥༧༤ ལོར་འགོན་དཀོན་མཆོག
རྒྱལ་པོས་ཐོག་མར་གཟིམ་སྲོལ་དཀར་པོ་ཕྱག་བཏབ་ནས་བཟུང་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པ་ཞེས་པའི་ཆོས་བཀྲུད་འདི་དབུ
བཀྲེས། བར་དུ་བླ་མ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་ཀུན་དགའ་སྙིང་པོས་སྲོལ་བཏོད་ཅིང་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱའི་གདན་ས་བླ་མ་ས་སྐྱ
པ་ཆེན་པོ་ལ་རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་གྱབ་ཆེན་བོར་ཤ་པས་དངོས་སུ་ཞལ་གཟིགས་ཏེ་ཡ་གི་མོན་གྲོག་ནས་མ་གི
འབལ་གྲོག་བར་དུ་དགྱེལ་དགུང་གཅིག་ཀིས་ཁྱབ་པར་མཛད་ནས་ས་འདི་ང་ལ་དབང་ཞེས་གསུངས་པར་མ་ཟད། ཟླ
བ་གཅིག་བཞུགས་ཏེ་གསུང་བཀའ་རིན་པོ་ཆེ་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པའི་གདམས་ངག་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་རྒྱུད་སྡེ
བདུན་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཀྱི་དགྱེལ་འཁོར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་སྟལ་ཏེ་བླ་མ་ས་སྐྱ་པ་ཆེན་པོ་དབང་ལུང་མན་ངག་གདམས
པ་རྒྱ་མཚོའི་མངའ་བདག་ཏུ་གྱུར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་རྗེས་སུ་རྗེ་བཙུན་ཐུ་ཙ་ཀཱི་ཡིན་ཏེ། ཁ་ཅིག
ལ་ཁ་ཅིག་ཀ་ལ་མཁས་པ་ཡིན། ཁ་ཅིག ཀ་ལ་ཡ་ཤ ཁ་ཅིག ཀ་ལ་ཡ་ཤ ཁ་ཅིག ཀ་ལ་ཡ་ཤ ཁ་ཅིག ཀ་ལ
ཡ་ཤ ཁ་ཅིག ཀ་ལ་ཡ་ཤ

དགོངས་གསལ་ལས། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གསུངས། སྲུང་པ་པོས་བསྟུས། ཐུབ་ཐོབ་ཀྱིས་བསྟོ�། པཎ্ཌིཏས་བཤད། ལོ་ཙཱ་བས་བསྒྱུར། མཁས་པ་ཆེས་ལ་གྲགས་པ་ཞིག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་ཉན་བཤད་སྒོམ་སྒྲུབ་བྱེད་དགོས་སོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པ་རེད།

སྒྲོར་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་ཚོས་བརྒྱད་འདིར་མཁས་ཐུབ་བསམ་ཀྱིས་མི་ཁྱབ་པ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་རེད། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་འཇམ་མགོན་བློ་མ་ས་སྐྱ་པཎ্ཌིཏ་ཆེན་པོ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་བོད་དུ་གདམས་ངག་སྒྲོ་བདང་། ཁྱད་པར་དུ་ཤེས་བྱ་རིག་པའི་གནས་བཅུའི་སྒོལ་བཏོད་ནས་མདོ་ལྟགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་པ་རེད། དེའི་ཐོག་ནས་བསླབ་བྱ་ལེན་དགོས་པ་དེ་ས་ངར་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་གཙོ་བོ་དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཛིན་དགོས་པ་རེད། དེ་ཡང་ཇི་སྐད་དུ། སྒོག་དཔོན་དཏྱཱ་ཀ་ཏིས། ཞེས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་གཞི་ཚུལ་ཁྱིམས་རྣམ་པར་དག་པ་ལ་ནན་པ་ཞིར་བཅས་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་ཀྱི་གོ་རིམ་མ་ནོར་བའི་སྒོ་ནས་ཉམས་ལེན་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་བཅོ་ལྔངས་གསེར་ཀྱི་ཡང་ཞུན་ལྟ་བུའི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རྣམ་དག་ཅིག་འཛིན་ཐུབ་པ་ཏན་ཏན་ཡོང་གི་རེད།

དེ་བ། ས་སྐྱའི་ཚོས་བརྒྱད་འདིར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མདོ་ལྟགས་ཀྱི་བཤད་རྒྱུན་དང་། སྟན་བརྒྱད་མན་ངག་དང་། གདམས་ངག་གཙོ་ཆེ་བ་གང་དང་གང་ཡོད་དམ།

བཀའ་ལན། སྒྲོར་བླ་མ་སྐྱ་པ་ཆེན་པོས་བྱང་ཏུ་དར་མ་སྲིང་པོ་ལས་མཛོད་པ་དང་། ཟུར་ཚོས་པ་ཁྱུང་ལས་ས་ལྷ་ལྟ། ལྷོམ་རྣམ་གཉིས། ཁྱུང་རིན་ཆེན་གྲགས་ལས་རྣམ་ངེས་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་ཡུགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་གསན་བསམ་མཛད་པ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ས་སྐྱ་པའི་མཁས་པའི་ཁྲོད་ན་གཞུང་ཡུགས་པོད་ཆེན་དུག་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་ཐྱོང་བའི་མཁས་པའི་གྲངས་ཀྱང་ནམ་མཁའི་སྐར་ཚོགས་ལྟར་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་གིས་མཛད་པའི་འཆོས་སྐྱོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་བསྟན་བཅོས་བསམ་ཀྱིས་མི་ཁྱབ་པ་མང་པོ་ད་ལྟའི་བར་དུ་བཞུগས་བཞིན་པ་རེད། དེ་དག་གི་ནང་ད་ལྟ་ཡང་བཤད་རྒྱུན་དང་ལུང་རྒྱུན་ཡོད་པ་མང་པོ་ཡོད་རེད། དེ་བཞིན་དུ་སྟག་ལ་མཚོན་པ་ཡིན་ན། རྒྱུད་སྟེ་བཞིའི་ཚོས་འཛིན་མཁན་ཞིག་ཆགས་བསྟད་ཡོད་རེད། གཙོ་ཆེ་ཤོས་གཉིས་མེད་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་དཔལ་ཀྱི་རྡོ་རྗེ་ལ་བརྟེན་པའི་མན་ངག ཏུས་གསུམ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བཡོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་

གསུང་རབ་ཟབ་མོ་མདོ་སྡེ་དང་རྒྱུད་སྡེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་གྱི་བཅུད་ཕྱུང་བ། གྲུབ་ཆེན་ཆལ་འཕྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་
དཔལ་ལྡན་བོར་ལ་པའི་བཞེད་གཞུང་། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བསྟོད་པར་བྱེད་པའི་འཇུག་ངོགས། མདོ་རྒྱུད་མ་ལུས་
པ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲོན་མེ། ཆེ་བ་བཅུ་གཅིག་དང་ལྡན་པ་སོགས་དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཆོས་དང་ལྡན་པའི་གསུང་
ངག་རིན་པོ་ཆེ་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པའི་གདམས་ངག ཏེ་བཞིན་དུ་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
པ་ཕྱུགས་རི་ལས་མི་འདའ་བའི་ཟབ་ཆོས་བཞི་དང། གསེར་ཆོས་བཅུ་གསུམ་དང། ཆལ་འཕྱོར་མའི་བྱིན་རླབས་དང་
ཁྱིད་དང་སྙན་བརྒྱུད་ཆོས་སྐྱོང་གི་སྐོར་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་གིས་མཚོན་མདོར་ན་རྒྱུད་སྡེ་ཆེན་པོ་བཞིའི་དབང་ལུང་
མན་ངག་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད།

དྲི་བ། ས་སྐྱ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མདོ་སྡེགས་ཀྱི་ལྟ་བའི་བཞེད་མཚམས་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་དང། དེ་བཞིན་སྨོན་
རིམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་ཡོད་དམ།

བཀའ་ལན། མདོ་སྡེགས་ཀྱི་ལྟ་བའི་སྐོར་ལ་སྨྲིར་བློན་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་བསོད་ནམས་རྩེ་མོས་མཛད་པའི་རྒྱུད་སྡེ་སྨྲི་རྣམ་ཀྱི་ནང་
དུ་གཞི་བཞག་སའི་ལུང་ནི། དེ་ཡང། ཚུལ་གསུམ་སྒྲོན་མེ་ལས། དོན་གཅིག་ན་ཡང་མ་རྟོངས་དང། ।ཐབས་མང
དཀའ་བ་མེད་པ་དང། ।དབང་པོ་རྣོན་པོའི་དབང་བྱས་ནས། ।སྡེགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཁྱད་པར་འཕགས། ।ཞེས་གསུངས
པ་ལྟར། དོན་གཅིག་ན་ཡང་ཞེས་པའི་དོན་དེ་རྒྱུད་སྡེ་སྨྲི་རྣམ་ཀྱི་ནང་དུ་ཚོགས་ལྡན་མཚོན་ནས་གསུངས་པ་རྣམས
ངོར་ཆེན་དགོན་མཆོག་ལྡན་གྱབ་ཀྱིས་ཚོགས་བཅད་མཚད་དེ་གསུངས་པ་རེད། དེ་ཡང་ཚུལ་གསུམ་གསལ་རྒྱན
ལས། མདོ་སྡེགས་རྣམ་གཉིས་རྟོགས་བྱ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས། ।ཐོབ་བྱ་མཐར་ཕྱིན་འབྲས་བུ་རྫོགས་སངས་རྒྱས། ।ཀུན
སློང་བྱང་ཆུབ་སེམས་རྣམས་མཚན་ཉིད་གཅིག ।ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མདོ་སྡེགས་ཀྱི་རྟོགས་བྱ་ཡུལ་གྱི་ལྟ་བ
ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སྟོས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་བྱལ་བ་ཡིན་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མ་རེད་ཅེས་གསུངས་པ་རེད།
དེའི་ཁུངས་གཏུགས་ས་གཅིག་དེ་ཆོས་རྗེ་ས་པཊ་ཎིས་མཛད་པའི་སྡོམ་གསུམ་རབ་དབྱེ་ལས། ཕ་རོལ་ཕྱིན་པའི་ཐེག
པ་ལས། ।ལྷག་པའི་ལྟ་བ་ཡོད་ན་ནི། ।ལྟ་དེ་སྟོས་པ་ཅན་དུ་འགྱུར། ।ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡུལ་ཀྱི་ལྟ་བ་སྟོས་བྱལ་ལ
ཁྱད་ཡོད་མ་རེད། ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པའི་རྟོགས་བྱ་ཡུལ་ཀྱི་ལྟ་བ་ཆོས་དབྱིངས་སྟོས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་བྱལ
བ་དེ་ཡང་སྨོན་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཟ་བ་ཉེས་རབ་ལས། གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང། ।འགག་པ་མེད་པ
སྐྱེ་མེད་པ། ।ཞེས་པ་ནས། སྟོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ། ।ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་དུས། དེའི་སྐོ་ནས་མདོ་སྡེགས
ཀྱིས་རྟོགས་བྱ་ཡུལ་གྱི་ལྟ་བའི་བཞེད་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མ་རེད། ཡིན་ནའང་ཡུལ་ཅན་གྱི་ལྟ་བ་ལ་ཁྱད་པར

གསུང་གི་ཡོད་རེད། སྒྲིར་གསང་སྔགས་དང་དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ས་རྒྱ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྷ་བ་དེ་ལ་འཕོར་འདས་དབྱེར་མེད་ཀྱི་ལྷ་བ་ཞེས་གསུང་གི་ཡོད་རེད། འཕོར་འདས་དབྱེར་མེད་ཀྱི་མིང་ཅམ་ཞིག་ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པའི་ནང་དུ་ཡང་ཡོད་རེད། དེ་ཡང་དབུ་མ་ཚུ་བ་ཤེས་རབ་ལས། འཕོར་བ་མ་རྒྱ་ངན་འདས་པ་ལས། །ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། །རྒྱ་ངན་འདས་པ་འཕོར་བ་ལས། །ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དབུ་མའི་གཞུང་ལས་ཀྱང་འཕོར་འདས་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པ་ཞིག་གསུང་གི་ཡོད་རེད་དེ། ཡིན་ནའང་དེ་དག་ཡུལ་གྱི་ཆ་ནས་གསུངས་པ་རེད། སྒྲིར་གསང་སྔགས་དང་ལྷག་པར་དུ་ལམ་འབྲས་ལས་གསུངས་པའི་ལྷ་བ་དེ་ཡུལ་ཅན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣོ་ནས་འཕོར་འདས་དབྱེར་མེད་ཀྱི་ལྷ་བ་གསུང་གི་ཡོད་རེད། དཔལ་ཀྱི་རྡོ་རྗེ་ཆ་བའི་རྒྱུད་བཤད་པ་གཉིས་པ་ལས། འདི་ཉིད་འཕོར་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ।འདི་ཉིད་མ་ངན་འདས་པ་ཉིད། । འཕོར་བ་སྦྱངས་ནས་གཞན་དུ་ནི། ।མ་ངན་འདས་པ་ཐོབ་མི་འགྱུར། ।ཞེས་པ་གསུངས་པ་ལྟར་རེད། མདོར་ན་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་མཚོན་བྱེད་དཔེ་ཡི་ཡེ་ཤེས་རྩོགས་དང་མ་རྩོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གྱི་དབང་གིས་ཡུལ་ཅན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ལྟ་བའི་ཐོག་ལ་མདོ་སྔགས་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་རེད།

དེས་ན་གོང་དུ་དོན་གཅིག་པ་ཞེས་པའི་དོན་གཞན་ཡང་མཐར་ཐུག་གི་ཐོབ་བྱ་རྫོགས་པའི་ས་བདས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཡིན་པ་གཅིག་པ་དང་། ཀུན་སློང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བསྐྱེད་དགོས་པ་གཅིག་པ་ཡིན་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དེ་མདོ་སྔགས་གཉིས་ཀ་ལ་མེད་དུ་མི་བྱེད་པའི་ཁྱད་ཆོས་གཅིག་ཆགས་ཡོད་རེད། དེ་ཡང་ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་ཀྱིས། ལྷོམ་གསུམ་རབ་དབྱེ་ལས། ཕ་རོལ་ཕྱིན་པའི་ཐེག་པ་ལ། ।སེམས་བསྐྱེད་མིན་པའི་ཆོས་གཞན་མེད། ।ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པ་ལ་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས་ཟིས་མ་ཟིན་པའམ། སེམས་བསྐྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་གཞན་མེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ནི་ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པའི་ཁྱད་ཆོས་བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་ཚད་མེད་དང་བྱང་སེམས་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་དུས་དེ་འདྲའི་ཆ་ནས་མདོ་སྔགས་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པ་རེད། སྒྲིར་གྱབ་ཆེན་བོར་ཤ་པ་གྱབ་པ་མ་ཐོབ་སྟོན་དུ་དཔལ་ལྡན་ཆོས་སྐྱོང་ཡིན་པའི་སྐབས་སེམས་ཅམ་པའི་ལྟ་གྱབ་ལ་མཁས་པ་དང་། གྱབ་པ་ཐོབ་ནས་གཞིའི་སྐབས་སུ་ཀུན་གཞི་ཞེལ་བཞེས་གནང་བ་དང་། ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་སྟང་བ་སེམས་ཞེལ་གྱིས་བཞེས་པ་དང་། འབྲས་བུའི་སྐབས་སུ་གནས་ཐུར་ཞེལ་མཇོད་པ་ཡིན་དུས་གྱབ་ཆེན་བོར་ཤ་པ་སེམས་ཅམ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་གྱབ་ཆེན་ཉིད་ས་བྱ་གྲ་གི་རྫོགས་པ་བཀྲེས་པ་ཅམ་ཀྱིས་དབུ་མ་པ་ཡིན་པར་གྱབ་པ་རེད། གཞན་ཡང་ཀུན་གཞི་ཁས་ལེན་པ་ཅམ་ཀྱིས་སེམས་ཅམ་པ་ཡིན་

དགོས་མ་རེད། དབུ་མ་འཇུག་པའི་ནང་དུ་ཡང་། ཀུན་གཞི་ཡོད་ཅིང་གང་ཟག་ཉིད་ཡོད་ལ། ཞེས་སོགས་གསུངས་ཡོད་རེད། ཁྱད་པར་དུ་སེམས་ཙམ་པས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མི་བདེན་པར་འགྲུལ་བ་ཡིན་ནའང་། འགྲུལ་བར་བྱེད་པའི་འགྲུལ་གཞི་གཞན་དབང་དེ་བདེན་པར་གྱུབ་པ་ཁས་ལེན་པ་རེད། དཔེར་ན། ཐག་ཁྲ་ལ་སྦྲུལ་དུ་འཛིན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་འགྲུལ་གཞི་ཐག་ཁྲ་དེ་ཡོད་པ་ནང་བཞིན་ཁས་ལེན་པ་རེད། ཡིན་ནའང་གྱུབ་ཆེན་བོར་ཤ་པས་བཞིད་པའི་ཀུན་གཞི་ནི། ངོ་སྐད་དུ་ཇི་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཀུན་གཞི་ཡིག་ཆུང་ལས། སེམས་ཐོང་རིག་བྱེ་བྲག་ཏུ་མ་ཕྱི་བ། རིས་ས་མ་ཕྱོགས་སུ་མ་ཚད་པ། ཐབས་རིག་པ་གསལ་ལ་མ་འགག་པ། ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་ཀུན་གཞི་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའི་སེམས་མ་ཡིན་པ། ད་ལྟ་བའི་སེམས་ཡིན་པ། དགེ་མི་དགེ་གང་གི་ཡང་ཕྱོགས་སུ་མ་ལྟང་བ། ཀུན་ཇོའ་དང་དོན་དམ་གཉིས་ལས་ཀུན་ཇོའ་བདེན་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན་པ། ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་སྒྲོས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ས་རྒྱ་པས་བཞིད་པའི་ཀུན་གཞི་དང་། སེམས་ཙམ་པས་བཞིད་པའི་ཀུན་གཞི་གཉིས་མཚན་གཞི་ལ་ཁྱད་པར་མེད་ནའང་། མཚན་ཉིད་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེ་དབུ་སེམས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའི་ཁྱད་པར་ཆགས་བསྟད་ཡོད་རེད། དེས་ན་རང་ལུགས་ཀྱི་བཞེད་པ་དེ་དབུ་མ་པའི་ལྟ་བ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ས་རྒྱ་པའི་ལམ་འབྲས་ཀྱི་ནང་དུ་སྣང་བ་སེམས་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ནའང་། དེའི་རྟེས་སུ་སེམས་སྣང་སྲུ་མར་སྣུབ་པ་དང་། སྲུ་མ་རང་བཞིན་མེད་པར་སྣུབ་པ། དེ་ཡང་རྒྱུ་འབྲེལ་དུ་སྣུབ་པ་དང་། བཟློད་བྱལ་དུ་སྣུབ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སེམས་ཙམ་པའི་བཞེད་པ་དང་གཅིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་མ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་གྲུབ་ཆེན་བོར་ཤ་པའི་ལམ་འབྲས་ཀྱི་ལུགས་ལ་འབྲས་བུའི་སྐབས་སུ་གནས་ཐུར་ཞིག་ཞལ་བཞེས་མཛད་པ་རེད་དེ། ཇི་སྐད་དུ། ཇི་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་མཛད་པའི་འཁོར་འདས་དབྱེར་མེད་རིན་ཆེན་སྣང་བ་ལས། རང་བཞིན་རྒྱ་ལ་བས་མ་ནི་ལྟན་གྱུབ་སྟེ། །མཐའ་ཡས་ཡོན་ཏན་ཚོགས་ནི་གནས་ཐུར་ཉིད། །དེས་ན་ལྟན་གྱུབ་གནས་ཐུར་མི་འགལ་བ། །འདི་ནི་འབྲས་བུའི་འཁོར་འདས་དབྱེར་མེད་དོ། །ཅེས་ལམ་འབྲས་ཀྱི་ནང་དུ་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་ལྟན་གྱུབ་དང་གནས་ཐུར་གཉིས་མི་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་ཞལ་བཞེས་མཛད་པ་རེད། དཔེར་ན། ལྟན་གྱུབ་ཅེས་པ་དེ་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་གྱི་གནས་སྐབས་གསུམ་ལ་ཀུན་གཞིའི་ཆམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་བོ་གསལ་སྟོང་ཟུང་འཇུག་ཡིན་པ་ལ་འགྱུར་བ་འགྲོ་གི་ཡོད་མ་རེད། དེའི་ཚ་ནས་ལྟན་གྱུབ་ཡིན་གསུངས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་དེ་འདྲའི་གསལ་སྟོང་ཟུང་འཇུག་དེ་ལ་ལམ་གྱིས་ཟྱིས་མ་ཟིན་པ་འཁོར་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་གསལ་སྟོང་ཟུང་འཇུག་དེ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལམ་གྱིས་ཟྱིས་ཟིན་ཏེ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་གསལ་སྟོང་ཟུང་འཇུག་ དེ་བཞིན་དུ་འབྲས་བུའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་གསལ་སྟོང་ཟུང་འཇུག་བཅས་ལ་ཡོན་ཏན་གྱི་སྒོ་ནས་ཁྱད་

པར་འགྱོ་གི་ཡོད་རེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། གཞིའི་གནས་སྐབས་སུ་ཡོན་ཏན་མེད་ནའང་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སུ་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ། འཕྲས་བུའི་གནས་སྐབས་སུ་སྦྱངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐར་ཕྱིན་པ་ཞིག་བཞེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན་ཀུན་གཞིའི་ངོ་བོའི་ངོས་ནས་ལྷུན་གྱུབ་དང་། ཡོན་ཏན་གྱི་ངོས་ནས་གནས་ལྡན་བཞེད་པ་དེ་ སེམས་ཙམ་པ་དང་མི་འདྲ་བ་ཡིན། དཔེར་ན། ཟངས་གཅིག་ཉིད་དང་པོ་མི་གཙང་བའི་སྟོད་བཟོས། ཡང་དེ་ཉིད་ལུས་ལ་འདོགས་ཏེད་རྒྱན་ཆ་བཟོས། ཡང་དེ་ཉིད་སྟོན་པའི་སྐུ་བཟོས་པ་ཡིན་ན། ཟངས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་སོང་ཡོད་མ་རེད་དེ། ཡིན་ནའང་གནས་སྐབས་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་ལ་འགྱུར་བ་ཕྱིན་པ་དེ་ལྟ་བུར་ལྷུན་གྱུབ་དང་གནས་གྱུར་མི་འགལ་བའི་ཚུལ་ས་སྐྱ་པས་བཞེད་ཀྱི་ཡོད་རེད།

དྲི་བ། རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་ཆོས་བརྒྱད་རིས་མེད་ཀྱི་ཐོག་དགོངས་ཚུལ་གང་ཡོད་པ་དང་། རིས་མེད་ཅིས་པ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་གནང་གི་ཡོད་པ། ས་སྐྱ་པའི་ནང་རིས་མེད་ཁྱམས་བཞེས་མཛད་པའི་ཕྱག་སྲོལ་གང་འདྲ་ཡོད་དམ།

བཀའ་ལན། སྒྲོར་བཏང་ཆོས་བརྒྱད་རིས་མེད་ཅིས་པ་དེ་འགྲེལ་པ་རྒྱུ་སྐྱངས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད་ས་རེད། དེར་བརྟེན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འདི་རེད་ཅིས་ཞུ་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག ཡིན་ནའང་ང་རང་ཚོའི་ངོས་ནས་བྱེད་དགོས་པ་དེ་སོ་སོའི་ལས་དང་སྟོན་ལམ་གྱིས་འཕྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཆོས་གང་དང་གང་ཡིན་ནའང་དེ་དང་དེ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཁམས་ལེན་བྱ་རྒྱུ། དེའི་ཐོག་ལ་ཆོས་བརྒྱད་གཞན་ལ་ཡང་ཀུས་ཞབས་དང་། བཙི་བཀུར་བྱ་རྒྱུ། དག་སྣང་སྒོམ་རྒྱུ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་རེད་བསམ་གྱི་ཡོད། ང་རང་ཡང་བཀའ་དྲིན་གསུམ་ལྡན་གྱི་དྲིན་ཆེན་ཙ་བའི་བླ་མ་དཔལ་ས་སྐྱ་གོང་མ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་མདུན་ནས་ཆོས་བརྒྱད་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་དབང་ཡོད་པའི་རྒྱུད་སྡེ་ཀུན་བཏུས་དང་སྒྲུབས་ཐབས་ཀུན་བཏུས་ཞུ་རྒྱའི་སྐལ་བཟང་བྱུང་། རིས་མེད་ཅིས་པ་དེ་ཚང་མ་བསྲེས་ཏེ་དགྱུ་དགྱུ་བཏང་བཞུ་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་གོ་རྒྱ་མ་རེད། དཔེར་ན། ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པའི་གཞུང་ནང་བཞིན་བཤད་པ་ཡིན་ནའང་། ཀུན་ཛོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེ་དོན་དམ་དུ་བཞུ་པ་དང་། དོན་དམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཏུ་ཀུན་ཛོད་ཏུ་བཞུ་ཏེ་བདེན་གཉིས་རིས་མེད་ཟེར་བ་དེ་འདྲ་ཆགས་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་ཆུ་གར་གྱི་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་བཞི་སོ་སོའི་བཞེད་གཞུང་མ་འདྲེས་པ་བྱས་ཏེ་བཤད་དགོས་རེད་མ་གཏོགས། ཚང་མ་བསྲེས་ཏེ་གྲུབ་མཐའ་བཞི་དབྱེར་མེད་ཟེར་བ་དེ་འདྲ་ཆགས་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ལྷག་ཀྱི་སྐོར་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ནའང་། ལྷག་ཀྱི་ནང་ལ་ལྷ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། ལྷ་དེ་ཚོ་ཚང་མ་ཡང་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པ་གསུང་གི་ཡོད་རེད། དཔེར་ན། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གྱི་གསུང་ཞིག་གི་ནང་དུ། ལྷ་སྐྱའི་ངོ་བོ་གཅིག་ཏེས་པས།། མཆོག་སྦྱིན་ཡེ་ཤེས་ལྷ་ཆེམས་ནི།།ཐམས་ཅད་ཐུགས་དགོངས་གཅིག་པས་ནི།།གཅིག་འགྲུབ་

ཐམས་ཅད་འགྲུབ་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་ང་རང་ཚོ་ལས་དང་པོ་པས་ཉམས་ལེན་བྱེད་སྐབས་ཕན་ཚུན་དགྱུགས་ན་འགྲིག་གི་ཡོད་མ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་དགོན་པ་གཅིག་གི་ནང་ལ་ཡང་ཚོ་གা་མང་པོ་འདོན་རྒྱུ་ཡོད་རེད། སྐབས་རེར་སྦྱོལ་ཆོག་དང་། སྐབས་རེར་ཀུན་རིག་དང་། བསྐང་གསོ་སོགས་ཆོ་ག་འདྲ་མིན་གསུང་གི་ཡོད་རེད། ཡིན་ནའང་བསྐང་གསོ་ལ་མཁོ་བའི་ཆུང་གྲིང་སོགས་སྦྱོལ་ཆོག་ལ་བཏང་ན་འགྲིག་གི་ཡོད་མ་རེད། ཀུན་རིག་གི་ཕྱག་རྒྱ་དེ་དག་བསྐང་གསོའི་སྐབས་སུ་བྱེད་པ་སོགས་ཆོ་ག་རིས་མེད་ཡིན་ཞེས་ཕན་ཚུན་དགྱུགས་པ་ཡིན་ན་ཆོ་ག་ཆུམས་འཆོལ་འགྲོ་བས་འགྲིག་གི་ཡོད་མ་རེད། དེས་ན་རིས་མེད་ཅེས་པ་དེ་ཚང་མ་བསྲེས་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར་གཙོ་བོ་དེ་སོ་སོའི་ངོས་ནས་གང་བྱེད་ཐུབ་པ་དེར་འབད་བརྩོན་གནང་། དེའི་ཐོག་ལ་ཆོས་བརྒྱུད་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པའི་ལམ་པོ་ཆེ་ཡིན་པའི་ཚ་ནས་ཚང་མར་དག་སྣང་སྒོམ་དགོས་པ་རེད་བས་མ་གྱི་ཡོད།

དྲི་བ། ད་ལྟའི་སྐབས་སྒྲི་ཚོགས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་ཆོས་རྒལ་མ་བྱེད་མཁན་དཀོན་པ་དང་། ལྷག་པར་དགོན་པའི་ནང་ཇི་སྲིད་འཚོའི་བར་སྟོམ་པ་སྲུང་བའི་རབ་བྱུང་ཡང་དག་པ་དཀོན་པར་འགྱུར་བཞིན་པས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བསྟན་པ་རྒྱུན་འཛིན་བྱེད་ཐབས་གསར་པ་འཚོལ་བ་དང་། གླ་སྒྲིག་གང་འདྲ་ཞིག་བྱེད་དགོས་སམ།

བཀའ་ལན། སྒྲིར་བཏང་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་སྡེ་དེ་ཅ་ཅང་ཁུང་དུ་འགྱོ་གི་ཡོད་རེད་དེ། ང་རང་ཚོའི་ངོས་ནས་བསྟན་པ་རྒྱུན་གནས་ཡོང་ཐབས་སྐོ་ཀུན་ནས་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་རེད། དེའི་ཐོག་ལ་གཙོ་བོ་མི་མང་ཚོ་ལ་ནང་ཚོས་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས་པ་དང་། མི་མང་ཚོའི་ངོས་ནས་ཀྱང་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་འཛིན་དགོས་པ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་རེད་བས་མ་གྱི་ཡོད། ངས་གོ་ཐོས་སུ་སྟོན་རྒྱ་གར་དུ་ནང་པ་དང་ཏིཔ্ཊའི་བསྟན་པ་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་དགྲ་ཆེན་པོ་བྱུང་ནས་ཉམས་ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་རེད། ཡིན་ནའང་ནང་པ་ཉམས་པ་ནང་བཞིན་ཏིཔ্ཊ་ཉམས་ཡོད་མ་རེད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡིན་ཟེར་ན། ནང་པའི་བསྟན་པ་དེ་གཙོ་བོ་དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་དུས། དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་གཉོར་བཤིགས་བཏང་ཡོང་དུས་རང་བཞིན་གྱིས་ནང་པའི་བསྟན་པ་དེ་ལ་ཉམས་ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་རེད། ཏིཔ্ཊ་དེ་དགོན་པ་དང། དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་གཅིག་པུ་ལ་རག་ལས་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་ཁྱིམ་པའི་ཁྲོད་ན་ཡང་ཏིཔ্ཊའི་ཚོས་སྐྱབ་མཁན་དང་ཚོས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་འཛིན་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན། ཏིཔ্ཊའི་བསྟན་པ་གཉོར་བཤིག་གཉོར་རྒྱ་ཁག་པོ་བྱུང་ཡོད་རེད། དེས་ན་ནང་རིགས་མི་སྒྲ་ཕོ་མོ་ཚོའི་ནང་ལ་ཡང་ཚོས་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་དང་ཚོས་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་འཛིན་ཐུབ་མཁན་མང་བ་བྱུང་བ་ཡིན་ན་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པ་ལ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་གི་རེད་བས་མ་གྱི་ཡོད།

སྒྲིན་མི་རྒྱ་ཕོ་མོ་ཚོར་ནང་ཆོས་ངོ་སྒྲོད་ད་ལྟའི་བར་དུ་གནང་བཞིན་པ་རེད། ད་དུང་ཡིན་ནའང་རྒྱ་ཆེ་བ་གནང་དགོས་པ་དང་། ལྟག་པར་དུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་མི་རྒྱ་ཕོ་མོ་ཚོས་ཀྱང་རིགས་ལམ་སྒྲོང་དགོས་པ་དང་། ནང་ཆོས་སྒྲོང་དགོས་པ། ནང་ཆོས་ངོ་སྒྲོད་ཚོགས་ཆུང་ལྟ་བཅུগས་པའི་སྐོ་ནས་སློབ་གཉེར་བྱ་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་མང་པོ་གནང་གི་ཡོད་པ་དེའི་ཐོག་འབད་ཙོན་བྱེད་དགོས་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ནང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱིང་པོ་མ་ཉམས་པའི་ཐོག་ངོ་སྒྲོད་བྱེད་སྟངས་དེ་དེང་དུས་ཀྱི་འཛུལ་ཆས་རིགས་སོགས་ཐབས་ལམ་གསར་པ་དེ་ཚོ་ལེད་སྒྲོད་བཏང་སྟེ་ངོ་སྒྲོད་བྱེད་ཐུབ་ན་ཆོས་ཀྱི་ངོ་སྒྲོད་ཁ་གསལ་བ་དང། ཆོས་ཀྱི་དོན་ཤེས་སྟ་བ་ལ་ཕན་ཀྱི་རེད།

དྲི་བ། སྒྲིན་བཅན་བྱོལ་དུ་ས་སྒྲའི་བསྟན་པ་སྐར་གསོ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། ཕོང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་དབུས་པའི་བླ་མ་ཞོང་མ་ཆུམས་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུན་ཇི་ཙམ་བཞུগས་པ་ཡོད་ཅོ་ཅོག་ཁྲི་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་གསན་བཞེས་གནང་ཐུབ་ཡོད་དམ།

བཀའ་ལན། སྒྲིན་དཔལ་ལྡན་ས་སྒྲ་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ལ་དབང་ལུང་དང་། མན་ངག་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བཞུগས་ཡོད་རེད། དེ་ལྟར་བཞུগས་ཡོད་པ་ནང་བཞིན་ང་རང་ཚོའི་བཀའ་དྲིན་གསུམ་ལྟན་གྱི་དྲིན་ཅན་ཙ་བའི་བླ་མ་ཕ་རྒྱལ་བས་མགོན་ཕ་ཞོང་མ་ཁྲི་ཆེན་ཇོ་ཇེ་འཚང་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་རྒྱ་གཞོན་ནུའི་དུས་ནས་མ་འོངས་སྟོན་གཟིགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་དགུང་ལོ་བཅུ་བཞིའི་ཞོང་ལ་ས་རྒྱའི་སྐྱན་བརྒྱུད་ཆ་ཚང་དང་། དཔལ་ལུང་མན་ངག་རྒྱ་ཆེན་པོ་གསན་བཞེས་མཛད་ཡོད་རེད། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ཇེས་ཀྱང་དཔལ་ལུང་དགོན་པའི་རིགས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ངལ་འཛིན་མས་མེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་གསན་བཞེས་མཛད་པ་རེད། རྒྱ་ངལ་འཛིན་མས་མེད་གནང་བའི་དགེ་ཚུལ་ཁ་ཅོག་ལ། ཁ་ཅོ་ཀུན་མཁྱེན་བཀའ་འབྲས་ལྡན་ཁ་ཅོ་ཆེ་ཆ་ཤས་ཅིག་ཡོ་ཆེ་ལ་ཁ་ཅོ་ཀ ᠷᠡᠵᠠ ཙམ་ལ་ཨ་རིའི་གོང་ཁྱེར་ནེའུ་ཡོག་ཏུ་ཕྱེ་གཞུང་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱ་མཏུན་ནས་གསན་ཏེ་དེའི་ལུང་རྒྱུན་སྒྲེལ་གནང་བ་རེད། དེ་འདྲའི་བླ་ན་མེད་པའི་བཀའ་དྲིན་དང་དེ་བཞིན་དུ་ཕའཇིགས་ཐལ་བདག་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཅོ་བརྒྱད་ཁྲི་ཆེན་ཇོ་ཇེ་འཚང་དང་། ཟླ་ཤིང་མཁན་ཆེན་ཇོ་ཇེ་འཚང་གི་དབུས་བླ་ཆེན་ནམ་པ་དང་བཤད་གྲྭའི་མཁན་ཆེན་ནམ་པས་ཀྱང་དཔལ་ལུང་མན་ངག་དང་འཚད་ཁྲིད་མང་པོ་གནང་བའི་བཀའ་དྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཚོའི་མི་རབས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡིན་ནའང་། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ལམ་འབྲས་ཚོགས་བཤད་དང་སློབ་བཤད། རྒྱུད་སྡེ་ཀུན་བཏུས། སྒྲུབ་ཐབས་ཀུན་བཏུས། རྣལ་འབྱོར་མའི་ཁྲིད། མཁའ་སྒྲོད་བཟུ་བའི་ལྷག་ལུང་། ས་སྒྲ་བཀའ་འབྲས་དང་ངོར་ཆེན་བཀའ་འབྲས་དང་ཀུན་མཁྱེན་བཀའ་འབྲས་བཅས་ཀྱི་ལྷག་ལུང་། སྐྱན་བརྒྱུད་ཆོས་སྐྱོང་གི་སྐོར། ནོར་ལྷའི་སྐོར་དང་གྲགས་ཆེན་བཅོ་

བརྒྱད་སོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྣར་གསོ་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་རེད།

དྲི་བ། དཔལ་ས་སྐྱའི་ཁྲི་འཛིན་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཐུ་སྲོལ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཉེ་བའི་ཚར་དཔལ་ས་སྐྱའི་ཁྲི་འཛིན་གྱི་ལམ་སྲོལ་ཀ་སྐྱབས་མགོན་ཀ་གོང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ཀ་སྐྱབས་མགོན་བདག་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ལྷན་བཀའ་བསྟུར་ཀྱིས་ལམ་སྲོལ་གསར་པ་བཏོད་གནང་མཛད་པ་དེ་ཉིད་ཐུ་སྲོལ་དང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་གང་བྱུང་བ་དང་། ཁྲི་འཛིན་འོ་གསུམ་རེས་མོས་བསྐྱང་རྒྱའི་དུས་ཡུན་ཀྱི་རིང་ཐུང་ཐད་བཅས་ལ་རིན་པོ་ཆེར་དགོངས་འཚར་གང་ཡོད་དམ།

བཀའ་ལན། ཀ་སྐྱབས་མགོན་ཀ་གོང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་ཁྲི་འཛིན་གྱི་ལམ་སྲོལ་དེ་ལ་རྩ་བའི་ཆ་ནས་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་ཕྱིན་ཡོད་མ་རེད། གང་ཡིན་ཞུས་ན། ད་ལྟ་ཡང་མུ་མཐུད་ནས་ས་སྐྱའི་ཁྲི་ལ་ཕེབས་མཁན་དེ་འགོན་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་གཞིར་བཞག་མཛད་ཡོད་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཕྱིན་ཡོད་མ་རེད། འགྱུར་བ་ཕྱིན་པ་དེ་ཁྲི་འཛིན་གནང་བའི་དུས་ཡུན་ལོ་གསུམ་རེར་གཏན་འགེལ་མཛད་པ་དེ་རེད། ལོ་གསུམ་མཚམས་རེ་མོས་གནང་རྒྱའི་སྐོར་ལ་ཀ་སྐྱབས་མགོན་ཀ་གོང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་ཕེབས་པ་ནང་བཞིན་སྟོན་འཛམ་མགོན་མཁྱེན་བརྩེ་རྗེ་ཟླ་ཞོས་ཀྱི་བློ་གོས་ཀྱི་དགོངས་འཚར་ལ་ས་སྐྱའི་ཁྲི་པ་དེ་ཡང་ངོར་པའི་གདན་ས་པའི་ཁྲ་བང་ཁག་བཞིའི་ལོ་གསུམ་རེར་རེ་མོས་གནང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཐུང་ན་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་དགོངས་འཚར་ཡོད་པ་རེད། དེ་གཞིར་མཛད་ནས་ཁྲི་པ་ལོ་གསུམ་རེར་རེ་མོས་གནང་རྒྱའི་སྐོར་དེ་གཙོ་བོ་ཀ་སྐྱབས་མགོན་བདག་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་བཀའ་བསྟུར་གནང་སྟེ་ཀ་སྐྱབས་མགོན་ཆམ་གཞིས་ལྷན་རྒྱས་ནས་ཕྱག་ཏིས་ཐོག་ལ་ཕྱག་དམ་དང་། ཕྱག་མཚན་གནང་བའི་བཀའ་ཡིག་གནང་ཡོད་རེད། དེའི་ཐོག་ལ་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མཆོག་གིས་ཀྱང་བཀའ་ཡིག་འགོ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ནང་ལམ་སྲོལ་འདི་ལ་བསྟན་བརྩོད་བཅས་སྟལ་གནང་བྱུང་བ་ཡིན་དུས་ང་ཚོས་ཀྱང་དེ་དེ་བཞིན་དུ་བཏོའོ་ཞེས་རྩ་བའི་བླ་མ་ཆམས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལ་ཤར་སྐྱོང་བྱ་རྒྱ་མ་གཏོགས་གཞན་ཅི་ཡང་ཞུ་མེད།།

དྲི་བ། སྟོན་ཀྱི་དུས་སུ་སྒྲིལ་ཚོགས་ཀྱི་མིའི་བསམ་བློར་ཆོས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅིང་། བོད་ནི་དེའི་དཔེ་མཚོན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་ཐར་དང་མི་འདྲ་བར་ཚན་རིག་དང་། འཕྲལ་རིག་གིས་མིའི་བསམ་བློའི་ཁ་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཁྲིད་བཞིན་པ་མ་ཟད། ལྷག་པར་དུ་རྒྱའི་ནང་ཚུད་ནས་ཕྱིན་ཐོན་དཀའ་བ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། དེར་བརྟེན་འགྱུར་འགྲོས་གསར་པ་འདིའི་ནང་ང་ཚོས་ཆོས་སྲོལ་སྲོང་དང་། ཁམས་ལེན་ཇི་ལྟར་བྱེད་དགོས་སམ།

བཀའ་ལན། དེང་སང་འཕྲལ་རིགས་ཀྱི་དུས་རབས་ཤིག་ཆགས་བསྡད་ཡོད་རེད། ཡིན་ནའང་དེ་དག་གི་ལེགས་ཆ་ཆོས་ཀྱི་ཐབས་ལ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་རྒྱ་ཏན་ཏན་ཡོད་རེད། དཔེར་ན། དེང་སང་དྲ་རྒྱ་བརྒྱུད་འཕྲལ་རིགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བློ་མ་སུ་དང་སུ་འདྲ་ཞིག་གི་བཀའ་ཆོས་ཉན་འདོད་པ་ཡིན་ནའང། དེ་དང་དེའི་བཀའ་ཆོས་ལམ་སེང་ས་ས་རང་གི་ཁང་པའི་ནང་ནས་ཉན་ཆོག་པ་རེད། གང་ཞིག་ཅ་ཚོ་འདོད་པ་དེ་དག་ཤེས་ཆོག་ཆོག་ཡོད་རེད། དེར་བརྟེན་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་བསམ་བློ་བཏང་བ་ཡིན་ན། ང་ཚོའི་ལག་ཐོགས་ཁ་པར་དེ་ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་མཛོད་ཡུ་བུ་ཞིག་ཆགས་བསྡད་ཡོད་རེད། ཤེས་བྱ་ག་རེ་སྤྱོང་བསམ་པ་ཡིན་ན་དེ་དག་ལམ་སེང་འཚོལ་ཐུབ་པ་དང་ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོད་པར་བརྟེན། བོད་སྤྱོད་ལེགས་པོ་བཏང་བ་ཡིན་ན་སྨོན་སྤྱོང་དང་། ཆོས་ཀྱི་དོན་རྩོགས་ཐུབ་པ་ཡོང་གི་ཡོད་རེད། དཔེར་ན། ཁྱམས་ལེན་ལ་ཡུར་མཚོན་ན། དེང་དུས་ཀྱི་འཕྲལ་ཆས་བོད་སྤྱོང་ཐུས་ཏེ་དམིགས་པ་མི་གསལ་བ་དེ་དག་འཕྲལ་ཆས་ཀྱི་བརྒྱན་པར་དང་རི་མཁའི་ལམ་ནས་ཇི་གསལ་དུ་གཏོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་རེད། དེའི་ཐོག་ནས་སོ་སོའི་ཁྱམས་ལེན་དེ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱའི་གོ་སྒྲབས་ཤིག་ཡོད་བསྡད་པ་རེད། མདོར་ན་དེང་སང་གི་འཕྲལ་ཆས་ཀྱིས་ཕན་གནོད་གང་ཡིན་བྱང་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན་པས་གནོད་པའི་རིགས་སྤངས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པ་སོགས་ལ་ཕན་པའི་རིགས་ལེན་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་དེས་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་ཞུ་ཡི་ཡོད།

དྲི་བ། ༢སྒྲུབས་མགོན་༢གོང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་དཔལ་ས་སྐྱའི་ཁྲི་འཛིན་གྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་རིང་མཛད་པ་གཙོ་པོ་གང་བསྒྲངས་གང་གནང་མཛད་པ་དང་། མ་འོངས་པར་རྒྱལ་བསྟན་གྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་ཆེད་དུ་མཛད་ཚེས་གཙོ་པོའི་གང་ཞིག་བསྒྲངས་རྒྱའི་ཐུགས་ར་མཛད་ཀྱི་ཡོད་དམ།

བཀའ་ལན། སྒྲུབས་མགོན་༢གོང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་དཔལ་ས་སྐྱའི་ཁྲི་འཛིན་གྱི་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་བོད་དུ་ཡིན་ནའང་མཛད་པ་བསྒྲངས་ཡོད་པ་དང་མཛད་པ་མང་ཆེ་བ་དེ་བྱེས་ཤུ་བསྒྲངས་ཡོད་རེད། གྲྭོར་༢སྒྲུབས་མགོན་གོང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ཐུགས་འགན་བཞེས་པའི་དུས་སྐབས་དེ་དཔལ་ས་སྐྱའི་ཁྲི་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་མཇལ་བ་ཡིན་ན་ཆེས་གཏན་འཕྲང་ཅན་གྱི་དུས་ཚོད་ཅིག་ལ་འགེལ་ཡོད་པ་རེད། མགོན་པོ་གང་གིས་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་གཙོ་པོར་ཀྱུར་པའི་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་ནང་དུ་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྒྲངས་ཡོད་རེད། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་མ་དགོན། དགོན་པ། བཤད་གྲྭ། སྒྲུབ་གྲྭ། བཅུན་དགོན། གཞིས་ཆགས་གསར་བསྒྲན་ཀྱིས་མཚོན་པའི་བལ་ཡུལ་དང་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་ནང་ཡོད་པའི་རང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་མང་པོར་གཟིགས་རྟོག་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་ཡོད་རེད། དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཆོས་ཐུགས་ནས་དབང་ལུང་མན་ངག་མང་

པོ་ལྷ་ལ་ཏེ་མཛད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྒྲངས་པ་རེད། དཔེར་ན། དབང་ལྷང་མན་ངག་གི་རྒྱུན་འགའ་རེ་ཀླུབས་མཚོན་ཀློང་མ་རིན་པོ་ཆེ་སྒ་ཀུང་ལ་མ་གཏོགས་གཞན་བླ་མ་སུ་ལ་ཡང་མེད་པའི་དབང་ལྷང་གི་རྒྱུན་ཆད་ལ་ཉེ་བ་ཅ་ཅང་དགོན་རིགས་དེ་དག་ཀྱང་འཆད་སྤེལ་གནང་སྟེ་བསྟན་པ་ཐུན་དང་། ཕྱི་ཐག་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་བསྟན་པ་ལ་བླབས་ཆེན་ཀྱི་མཛད་པ་བསྒྲངས་གནང་བ་རེད། ལོ་རྒྱུས་ལ་མཇལ་ན་ས་སྐྱའི་ཁྲི་པ་མང་པོ་བྱོན་ཡོད་རེད། ཡིན་ནའང་ཡུལ་སྐད་དང་བསམ་ཐྲོད་མི་འདྲ་བའི་མི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་དམ་ཆོས་འཆད་སྤེལ་གནང་བའི་སྒོ་ནས་སློབ་མ་སྒྲོང་མཁན་དེ་ཀླུབས་མཚོན་ཀློང་མ་ཁྲི་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མ་གཏོགས་བྱང་ཡོད་མ་རེད། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཐྲིའི་བསྟན་པའི་དོན་ལ་ཐུགས་ཁུར་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཞེས་མཁན་ཞིག་ལ་དམ་ཆོས་འཆད་སྤེལ་གནང་བའི་སྒོ་ནས་ཐོ་ཐེ་གླིང་ལ་བཞུགས་ཡོད་རེད། དཔོས་གནས་བྱས་ན་དུས་ཚོད་དེ་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ལ་མཆོན་ན་དགུང་ལོ་བཅུ་བཞི་ཙམ་ལས་ཕེབས་མེད་ཅིང་། སྐུ་ནུ་ཅང་གཞོན་པས་གསན་བསམ་གནང་བའི་དུས་ཚོད་ཅིག་ཡིན་པ་རེད། ཡིན་ནའང་དེའི་སྐབས་ལོ་ཤས་རིང་མཚོན་ཁང་དུ་བཞུགས་ཏེ་ཉིན་རྒྱ་ཁྲག་པར་གོང་ཀྱི་བསྟན་འགྲོའི་དོན་དུ་ཆོས་སྒྲོང་སྦྱང་མ་ལ་འཕྲིན་བསྐུལ་མཛད་དེ་བཞུགས་པ་རེད། དེ་ལ་ངས་བསམ་བློ་བཏང་བ་ཡིན་ནམ་གཤན་འཕྲང་ཅན་གྱི་དུས་སྐབས་དེར་གསན་བསམ་གནང་རྒྱ་ལས་ཀྱང་བོད་ཐྲིའི་དོན་དུ་གུར་གྱི་མཚོན་པོས་གཙོས་པའི་ཆོས་སྦྱང་རྣམས་ལ་འཕྲིན་བཅོལ་གནང་རྒྱ་གལ་ཆེར་གཟིགས་པར་ངོས་འཛིན་ཞུ་གི་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ཚང་མས་མཁྱེན་གསལ་ལྷར་རྒྱལ་དབང་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་སྒྲ་འཕྲིང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོའི་བཀའ་དགོངས་སྒྲིག་པར་མཛད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་ཀླུང་ཚང་མར་དགེ་སྦྱང་དང་། ཆོས་བརྒྱད་ཚང་མར་མཐུན་ལམ་གནང་བའི་བསྟན་འཛིན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་མི་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་ཞུ་ཡོད།

དེ་བ། གོང་ཞུས་ལྟར་དཔལ་ས་སྐྱའི་ཁྲི་འཛིན་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྒྲ་སྒོལ་ལ་འགྱུར་བ་ཕྱིན་ནས་མ་འོངས་པར་ཁྲི་པ་ལོ་གསུམ་རེར་རེས་མོས་གནང་རྒྱའི་འཆར་གཞི་ལྟར་ན། ཇེས་མ་ས་སྐྱའི་ཁྲི་རབས་ནང་དུ་ཕོ་བྲང་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་གདུང་སྲས་རྣམ་པ་ལས་གཞན་ཇེ་བཙུན་མ་རྣམ་པ་ཕེབས་རྒྱའི་ཐོབ་ཐང་དང་གོ་སྐབས་ཡོང་གི་རེད་དགོངས་ཀྱི་འདུག་གམ།

བཀའ་ལན། ཕྱིར་དེང་སང་གི་དུས་ཚོད་ལ་ཕོ་མོ་འདྲ་མཉམ་ཞེས་མང་པོས་བཤད་ཀྱི་ཡོད་རེད། ལྷག་པར་དུ་ང་རང་ཚོ་བོད་པའི་ཕྱི་ཚོགས་ནང་ལ་ཡང་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་འགྲོ་གི་ཡོད་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ས་སྐྱ་རང་ལ་མཚོན་པ་ཡིན་ན་སྟོན་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་ནང་ལ་ཡང་མཁས་ཤིང་ཁྱབ་པ་བརྟེས་པའི་ས་སྐྱའི་ཇེ་བཙུན་མས་སྟོན་བྱོན་ས་སྐྱ་ཁོང་མ་དང་ངོར་ཆེན་རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་ཚབ་རྣམས་ཀྱི་དབུས་བླ་ཆེན་རྣམ་པའི་དབུ་བླ་མཛད་ཡོད་པ་དང་། ཇོ་ཇེ་རྣལ་འབྱོར་མ་ས་ས་ཁག་ཀྱི་བླ་

བརྒྱད་ནང་ལ་བཞུགས་ཡོད་རེད། དེང་སྐབས་བཙུན་མའི་བཤད་གྲྭ་ཡོད་པ་དང་བཤད་གྲྭའི་ནང་བཙུན་མས་དགེ་ཁྲིད་དགེ་ཚུན་དང་སྒོར་དཔོན་ཀྱི་ལས་འགན་འཚུར་བཞིན་པ་རེད། ས་སྒྲའི་བསྟན་པའི་འགན་ཆེན་པོ་བཞེས་གནང་མཁན་གྱི་ཟླ་བཙུན་མ་དེ་འདྲ་མ་འོངས་པར་ཡང་ཡོང་གི་རེད་བསམ་གྱི་ཡོད།

དྲི་བ། སྒྲོར་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་དང་ལྷག་པར་དུ་ས་སྐྱ་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ནང་ད་ལྟའི་ཚར་བསླབ་པ་སློབ་གཉེར་གྱིས་མ་འདང་བ་དང་། གྲྭ་བཙུན་ཚོའི་བསམ་བློ་དང་ཀུན་སྤྱོད་ཀྱིས་མ་འགྲིགས་པ། དེ་དག་ལ་ཁ་སྐོན་དང་ཡོ་བསྲང་བྱ་དགོས་རིགས་གང་དག་གཟིགས་ཀྱི་ཡོད་དམ།

བཀའ་ལན། ཚོ་ན་ཚུང་དུས་ནས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་ཟླང་གཞི་ཡག་པོ་དགོས་པ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་རེད། དེའི་ཐོག་ཚོས་ལ་དད་པ་དག་སྣང་དང་། དོ་སྣང་། དེ་བཞིན་དུ་དམ་པའི་ཆོས་བྱེད་པ་ལ་མོས་པ་དང་སྨོ་བ་ཆེན་པོ་དགོས་པ་རེད། ས་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ནའང་ཆོས་ཀྱི་གོ་དོན་ཤེས་དགོས་པ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་རེད། རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེས་བཀའ་གནང་བ་ལྟར་དེ་ལྟོན་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་བྱེད་སློ་ལེད་མཁན་ཚོས་ཀྱང་དེང་ནང་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་གནང་མཁན་བྱུང་ཡོད་རེད། དཔེར་ན། རི་པོ་དགེ་ལྟན་པའི་ནང་རྒྱུད་གྲྭ་ལྟོད་སློབ་དཔེ། ཟུམ་རྒྱལ་གྲྭ་ཚང་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་གཞུང་ཆེན་སློབ་གཉེར་གནང་གི་ཡོད་རེད། དེ་བཞིན་དུ་ང་རང་ཚོའི་དགོན་པ་ལྷག་གི་ནང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་མཁན་གྱི་སློབ་མ་གང་འཚམས་ཡོད་པ་དེའི་ཐོག་མུ་མཐུད་སློབ་གཉེར་བྱ་རྒྱའི་སྒྲ་སྣང་ཤུགས་ཆེན་པོ་བསྐྱེན་དགོས་པ་དེ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་པོ་རེད། གཙོ་ཆེ་ཤོས་སློབ་ཕྲུང་ལས་ཀྱང་ཞེས་ཀྱི་འཁྲིར་སོའམ་ཀུན་སློང་ལྟར་སྟངས་དེ་ཅ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། ཞེས་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ན་དེས་དབང་པའི་ལུས་ངག་གི་གྲྭད་པ་དེ་ཡང་བཟང་པོ་ཞིག་དང་། འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཀྱི་དཔལ་བ་འདྲེན་པའི་ཡུལ་དུ་ཐྱོར་པ་དང་། ཀུན་སྤྱོད་དེ་ཡང་མིག་དཔེར་འོས་པ་ཞིག་ཏུན་ཡོང་གི་ཡོད་རེད། མདོར་བསྡུས་ནི། ཞེན་པ་བཞི་བྱལ་ཀྱི་བརྟོད་བྱ་ནང་བཞིན་བསམ་བློ་གཏོང་ཐུབ་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ཡིན་ན། ས་སོའི་ཆོས་ཀྱི་བྱ་བ་གང་དང་གང་བྱས་པ་ཡིན་ན་ཚུལ་འཚོས་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རང་བཞིན་ཀྱིས་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྒྱུར་འགྱོ་ཏེས་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། གྲྭ་པ་ཚོའི་བསམ་པའི་འཁྱེར་སོ་ལ་འགྱུར་བ་བཏང་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་དོན་དག་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད། དེ་མིན་འཕྲལ་སེལ་སློབ་སྒྲོང་ལ་དོན་གཉེར་ཀྱིས་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོ་བྱས་པ་ཡིན་ནའང་ཕྱགས་ལ་དགོན་པར་སྟོང་མ་ཐུབ་པ་དེ་འདྲ་ཡོང་གི་ཡོད་རེད། དེས་ན་བསམ་བློའི་གནས་ཚད་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བའི་ཐབས་སྟོ་ཀུན་ནས་འབད་དགོས་རེད། དེ་ལྟར་བྱས་པ་ཡིན་ན་དགོན་པའི་ནང་དུ་གྲྭ་པ་བྱས་ནས་ཚེ་དང་སྒྲུབ་པ་མཉམ་པ་དང་ཚེ་ལྟག་དོན་ལྟན་ཡོང་བ་སོགས་རྟེན་པར་ཆེན་ཀྱི་བྱ་གཞག་སྒྲུབ་ཐུབ་པ་ཡོང་གི་རེད།

དཔའ་རིས་སངས་རྒྱས་དང་བཙན་ལྷོད་ཤོར་ཀྱི་དྲིས་ལན།

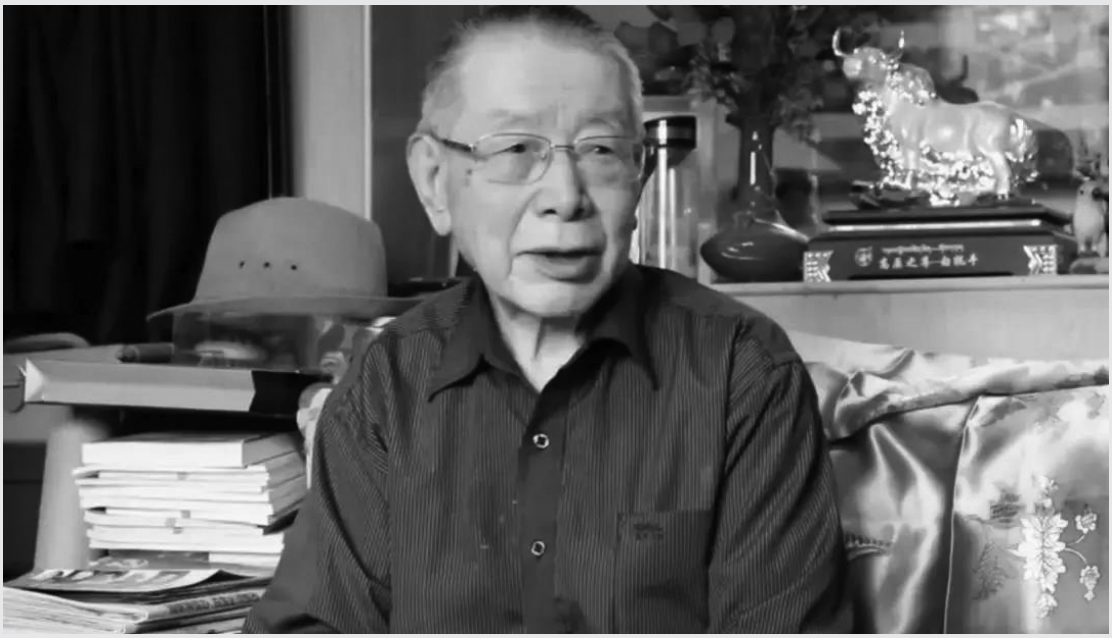

རྒྱ། །རྒྱ་གར་རྡ་རམ་ས་ལ་ན་བཞུགས་ཡོད་པའི་བོད་རིག་པར་མཁས་པའི་འཇམ་དབྱངས་ལགས་ལ།

ཐོག་མར་ཁྱེད་ཀྱི་སྐུ་ཁམས་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ། འཚམས་འདྲི་ཞུ། ཁྱེད་ཀྱིས་རྒྱ་བཙུ་གཅིག་པའི་ཆོས་དྲུག་ཏུ་ཚུར་བསྐུར་བའི་ཡི་གེ་མ་ཤམས་པར་རྒྱ་བཙུ་གཉིས་པའི་ཆོས་བཞིའི་ཏིན་དུ་ངའི་ལག་དུ་འཕོར་བྱུང་། ཁྱེད་ཀྱིས་དྲིས་པའི་དོན་ཚན་འགའ་བོར་ལན་བཏབ་པ་གཤམ་གསལ།

དྲི་བ། དག་ཡིག་རིག་པའི་གཏ་པ་མངོན་ཕྱུང་ཞེས་བྱ་བ་ལས། འཕྲིལ་སྒྲ་སྒྱུར་བའི་ཕྱི་མ་གཏ་པ་ཞེས་པ་བྱ་བའི་མིང་དངོས་པོའི་མིང་དུ་གྱུབ་པ་ལ་དགོངས་པ་ཨེ་ཡིན། དེ་ལྟ་བ་ན་གཏ་པ་ཞེས་པ་ནི། ཙ་མདོའི་སྐད་དུ་རྩ་ཁིབས་དང་ཐོག་ཁིབས་ཞེས་པའི་ཁིབས་དང་དོན་གཅིག་གམ། གཅིག་ཆོ་ཆེད་དུ་གཏ་པ་ཞེས་པར་དགོས་པ་དམིགས་བསལ་བ་ཅི་ཡོད་དམ།

ལན། དག་ཡིག་རིག་པའི་གཏ་པ་མངོན་ཕྱུང་ཞེས་པ། དག་ཡིག་རིག་པའི་གསང་བ་མངོན་དུ་བྱས་པ་ཡིན། འདིར་འཕྲིལ་སྒྲ་མ་སྒྱུར་ན་ལེགས་པས། དཔར་ཕེངས་གཤིས་པར་འཕྲིལ་སྒྲ་དོར་བྱུང་། གཏ་པ་ཞེས་པ། གཏ་ཆོག་དང་། གཏ་ཁྱང་དུ་

གཏ་ནས་བསྡད་པ་ཟིར་བ་ལས། གཏ་པའི་དོན་གསལ། ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། བྱ་བའི་མིང་ལ་རིགས་གསུམ་ཡོད། གཅིག་ནི། བདག་དང་འཇིལ་བའི་བྱ་བ་སྟེ། བྱེད་པའི་ཚུལ་བ་ཡིན། འདི་རིགས་སྨྱིར་དུས་གསུམ་སྣུལ་ཆོག་དང་བཅས་པའི་ཆམ་བཞག་ཡོད། དཔེར་ན། དགཔ་བྱ་འགེབས་བྱེད་ཁོབས་ཤིག་བཀབ་ཟིན་ལྟ་བུའོ། ། གཉིས་ནི། གཞན་དང་འཇིལ་བའི་བྱ་བ་སྟེ། ལས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཡིན། འདི་རིགས་ལ་སྒྲ་གཅིག་ལས་དུས་ཀྱི་ཆམ་བཞག་མེད། དཔེར་ན། ཁེབས་པ་ལྟ་བུ། མིང་མཐའ་དོར་དངོས་པོའི་མིང་དུ་ཐུར་ཏེ། འགེབས་བྱེད་ཀྱི་ཁེབས་ཏེ། ཏ་ཁེབས་ལྟ་བུའོ། གསུམ་ནི། བདག་གཞན་གང་ལའང་མ་འཇིལ་བའི་བྱ་བ་སྟེ། ངང་གིས་བྱུང་བ་ཡིན། འདི་རིགས་གང་ཟག་ལ་འཇུག་པ་མ་གཏོགས་སྣུལ་ཆོག་མེད། དུས་ཀྱི་ཆམ་བཞག་ཀྱང་ཁྱད་ལ་མེད་པའང་ཡོད། དཔེར་ན། གཏ་པ་ལྟ་བུའོ། ། བྱ་བ་རིགས་གསུམ་རྒྱན་ཅིང་འཇིལ་བའི་འཐུང་ལུགས་ནི། སྨྱིར་ས་ས་བོའི་མིང་གཞི་སྟེ་པ་གཅིག་པ་ཡིན། བདག་འཇིལ་གྱི་འདས་པའི་མིང་གཞི་སྟེ་པ་གང་གི་དང་པོ་ཡིན། གཞན་འཇིལ་གྱི་མིང་གཞི་སྟེ་པ་དེའི་གཉིས་པ་ཡིན། བདག་གཞན་མ་འཇིལ་བའི་མིང་གཞི་སྟེ་པ་དེའི་གསུམ་པ་ཡིན་ཏེ། བཀབ་ཁེབས་གཏ་གསུམ་ལྟ་བུའོ། །

དཔེ་བ། བཙོད་དོན་ཆ་ནས་དག་ཡིག་རྒྱང་མ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ས་ཆུ་པ་དང་རྩགས་ཀྱི་འཇུག་པའི་སྐོར་ཡོད་པར་མ་ཟད་བྱང་བ་བཙོད་པའི་ལེ་ཚན་དང་། དེ་ལས་གཞན་པ་འགའ་ཡང་སྟང་བས། དག་ཡིག་དམིགས་ས་བཀར་ནས་གསུང་དོན་གང་ཡིན།

ལན། དག་ཡིག་དཔེ་ཆ་དང་། དག་ཡིག་རིག་པའི་དཔེ་ཆའི་སྒྲིག་ཚུལ་མི་འདྲ། དག་ཡིག་དཔེ་ཆ་ཡིན་ན། མིང་བྱེ་བྲག་པ་ས་ས་བོར་རག་ལས་པས། མིང་གི་དོན་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། ཡི་གེའི་སྒྱུར་བའི་དག་ཆ་སྟོན་པ་ཅམ་ཀྱིས་ཆོག་མོད། དག་ཡིག་རིག་པའི་དཔེ་ཆ་ཡིན་ན། མིང་གི་སྒྲ་དང་བྱེ་བྲག་ཀུན་ལ་རག་ལས་པས། ཁེབས་རྒྱ་ཉི་མའི་འོད་ལྟར་ཁྱབ་ནས་མིན་པའི་ཐུགས་ལྟང་མེད་པ་ཞིག་དང་ཞིབ་ཆ་ཀུ་ཤའི་རྩེ་ལྟར་ཕ་ནས་བརྟེད་བྱའི་ངེས་ཤེས་འདྲོངས་པ་ཞིག་དགོས་པས། མིང་གི་རྣམ་དབྱེ་དང་། མིང་གི་ཁྱད་འཕེལ་དང་། མིང་གི་སྟེབ་སྒྱུར་དང་། མིང་གཅིག་དོན་མང་ལ་འཇུག་པ་དང་། མིང་མང་དོན་གཅིག་ལ་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་དག་ཡིག་གི་རིག་པ་བསྟན་དགོས་པ་ཡིན། དག་ཡིག་རིག་པ་ལེགས་པར་ཤེས་ན། འཕྲི་ཀློག་འཚད་གསུམ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་འགྱོ།

དཔེ་བ། དངོས(འདི)མིང་ཞེས་པ་ཁོ་བོའི་མགོ་རྟོངས་པ་ཞིག་སྟེ། ལན་རེར་དངོས་པོ་ཞེས་པ་རྒྱ་ཡིག་གི་ 东西 ཞེས་པ་མིན་ནམ་སྟམ་ཞིང་། ཡང་སྐབས་རེར་ 事物 ཞེས་པ་མིན་ནམ་འདོད་ལ། ཡང་སྐབས་གཞན་དུ་ 万物 ཡིན་པ་འདྲ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་

གིན་འདུ་བས། དངོས་པོའི་མིང་ལ་གོ་བ་རང་ཚུགས་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་སོང་། སྒྲ་ཉིད་ཀྱིས་བོ་བརྒྱལ་མ་འཛིན་པར་ དངོས་པོའི་མིང་གི་གོ་བ་ཡང་དག་ལེན་ཚུལ་ཞིག་གསུང་རོགས་ཤུ།

ལན། དངོས་པོའི་མིང་རྒྱ་སྐད་དུ་ 名词－事物的名称 ཞེས་པ་ཡིན། དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་ནི་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཡིན། ཡུལཀས་ ཀྱི་དངོས་པོས་ཡོ་བྱད་སྣ་ཚོགས་བཟོ་ཐུབ། མེའི་དངོས་པོས་ཚྭ་ཤིང་ཐམས་ཅད་བསྲེག་ཐུབ། དེས་ན་དོན་བྱེད་ནུས་ པ་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་ཡིན། ལྷ་འདྲེ་གདོན་གསུམ། ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ། ས་ཆུ་མེ་རླུང་། སྲོག་ཆགས་ཚྭ་ཤིང་། ལོ་ཟླ་ ཉིན་ཞག་ལ་སོགས་པ་ཀུན་ཀྱི་འགོད་བརྡ་ལ་དངོས་པོའི་མིང་ཟེར། མཁས་པ་ལ་ལས་དངོས་པོའི་མིང་ལ་ཁྱད་གཞིའི་ མིང་དུ་བཏགས་པ། ཕྱོགས་ཙམ་འགྲིགས་ཀྱང་། ཁེབས་རྒྱ་མི་ཆོད་པའི་སྟོན་ཆེ། ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ལ་ ཁྱད་གཞི་ཞེ་ན་འགྲིག་མོད། ཁྱད་ཆོས་སྟེར་རྒྱ་མེད་པའི་དངོས་པོ་གང་མང་ལ་ཁྱད་གཞི་ཞེས་པའི་དཔེ་མེད། དཔེར་ ན། དོན་ཞེས་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཅི་རེད། ཁྱད་ཆོས་སྟེར་རྒྱ་མེད་ན། དོན་གང་གི་ཁྱད་གཞི་ཡིན་ནམ། གཟུགས་མེད་གྲོག་ བཟོ་དོན་ཀྱི་སྟོངས་སོ། ། དེར་མ་ཟད་དངོས་པོ་རྣམས་ལ་ཁྱད་གཞི་ཞེས་མིང་དུ་བཏགས་ན། ཀ་ཅུང་མཁན་བསྲེས་ ཀྱི་སྟོན་ཡང་ཡོད་དེ། བྱ་བ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལའང་ཁྱད་ཆོས་ཡོད། ཡོ་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པ་ཡིན། དེས་ན་ཡོ་བ་ཁྱད་ གཞི་མིན་ནམ། རྒྱུ་པའི་ཁྱད་ཆོས་མཁྱོགས་པ་ཡིན། དེས་ན་རྒྱུ་པ་ཁྱད་གཞི་མིན་ནམ། ཁྱད་གཞི་མེད་ན་ཁྱད་ ཆོས་མེད་དོ།

དཔེ་བ། དཔེ་དེབ་ལས་སྦྱོར་མིང་ལ་དངོས་པོའི་མིང་དང་། བྱ་བའི་མིང་དང་། ཁྱད་ཆོས་མིང་། གྲངས་ཀྱི་མིང་བཅས་སུ་དགར་ བ་ལས། མིང་འདི་དག་ལ་གོ་རིམ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་དམ་མེད།

ལན། ཚོག་གི་ཐུང་བའི་མཐར་ཐུག་པ་སྐད་པར་བྱ་བ་ལ་ཐ་སྐད་ཟེར། ཐ་སྐད་ནི་མིང་དང་ཕྱད་ཀྱི་སྒྲོ་མིང་ཡིན། དོན་ཀྱི་ངོ་ བོ་ཙམ་སྟོན་པ་ལ་མིང་དང་། མིང་དུ་མ་ཚོག་ཏུ་སྦྱར་བའི་རྒྱུན་ལ་ཕྱད་ཟེར། མིང་རྣམ་དབྱེར་བཞག་པ་ནི། མིང་གི་ རིགས་ལ་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་བཞི་ཡོད་དེ། དངོས་པོའི་མིང་དང་། ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་། བྱ་བའི་མིང་དང་། གྲངས་ཀའི་ མིང་དང་བཞིའོ། མིང་གི་རིགས་རྣམས་མིང་རྒྱང་དུ་གོ་རིམ་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད། ཚོག་སྦྱོར་དུ་ལུགས་ལ་ལྟོག་ཅུང་ཟད་མ་ གཏོགས་ལུགས་འཐུང་ལ་གོ་རིམ་གཏན་ཆགས་པ་ཞིག་ཡོད་དེ། དངོས་པོའི་མིང་ནི་དང་པོ་དང་། ཁྱད་ཆོས་མིང་ནི་ གཉིས་པ་དང། གྲངས་ཀྱི་མིང་ནི་གསུམ་པ་དང་། བྱ་བའི་མིང་ནི་བཞི་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་བཤད་ནི། མེ་ཏོག་དཀར་ དམར་སེར་གསུམ་བཞད་པ། དོན་གྱབ་ཀྱིས་དཔེ་ཆ་སྣ་རིང་མཐུག་པོ་གསུམ་བཙུམས་ཐུང་། ཟེར་བ་ལྟ་བུ། ཚོག་སྦྱོར་

དུ་མིང་སྟེའི་གོ་རིམ་འཁྲུགས་ན། གོ་དཀའ་བའམ་གོ་རྒྱ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། དཔེར་ན། གསུམ་བཟང་སློབ་མ(སློབ་ མ་བཟང་གསུམ་ཅན།) བསླབ་པ་ཆེན་པོ་ལྷ་རིག་གནས། (རིག་གནས་ཆེན་པོ་ལྷ་བསླབ་པར་བྱ།) ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །

དྲི་བ། བྱ་བའི་མིང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲས་ཡོད་མེད་དང་། བྱ་བ་དང་ཁྱད་ཆོས། གྲངས་ཀའི་མིང་བཅས་ཀྱིས་ དངོས་པོའི་མིང་ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་ཚུལ་ལམ། ཡང་ན་མིང་དེ་དག་གིས་དངོས་པོའི་མིང་སྒྲུབ་ཆེ། མཁན་འཛིག་དགོས་པ་ གཙོ་བོ་གང་ཡིན། དཔེ་དང་སྒྲུར་ནས་གསུང་རོགས་ཤུ།

ལན། མིང་གི་ངོ་བོ་འགྱུར་ཚུལ། ངས་བཙུམས་པའི་བཏུ་སྟོད་སྟོར་བ་ཆམ་བཞི་རབ་གསལ་ལས་བཤད་ཡོད། དེར་ལྟོས་དང་ གསལ། དཔེ་ཆ་དེ་ཁྱེད་ཀྱི་ལག་ཏུ་མེད་པར་བསམས་ནས། འདིར་རགས་རིམ་ཞིག་བཤད་པར་བྱ། མིང་གི་ངོ་བོ་འགྱུར་ ཚུལ་ནི། བོད་སྐད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ནང་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྟགས་ལེགས་པར་རྟོགས་ན། བོད་ སྐད་ནི་སྐད་རིགས་ཆམ་འགྱུར་ཅན་ཡིན་པའི་ངེས་ཤེས་འདྲོངས་ཐུབ། དེ་ཡང་། རིགས་མི་གཅིག་པའི་མི་ཆམས་ནི། རྒྱན་ཅིང་འཕེལ་བའི་འཐུང་རྒྱུན་ལས། རང་གི་ངོ་བོ་མི་སྟོན་པར། གཞན་ཀྱི་ངོ་བོ་སྟོན་པ་འདི། ལེགས་པར་རྟོགས་ན་ ཐོང་བྱེད་སྒྲར། ཐོགས་པ་མེད་པའི་དབང་འགྱོར་རོ། །

/ བྱ་བའི་མིང་གི་ངོ་བོ་འགྱུར་ཚུལ། བྱ་བའི་མིང་བྱེད་པ་དང་། ལས་དང་། འབྲས་བུ་དང་། ནུས་པ་དག་ལ་འཇུག་ཆེ། དངོས་པོའི་མིང་དུ་གྱུར་བ་ཡིན། བྱ་བའི་མིང་ལ་དུས་ཀྱི་ཆམ་བཞག་ཡོད་པས། དངོས་པོའི་མིང་དུ་འཇུག་པར། གང་ལ་གང་འཚམ་དུ་འཇུག་དགོས། བྱེད་པའི་དངོས་པོར་འཇུག་པར་ད་ལྟ་བ་ཐོབ་པ། དཔེར་ན། ས་ངམ་ཆུས་ལ་ སྟོན་པའམ་ཆམ་འདེན། ཆོས་ཁྲིམས་ལ་སྟོམ་པ། སྟོ་ཁའི་སོ་བ་ལ་སྟོ་ས་ལ། ཁོ་ཐོག་འཕེག་པའི་འཕྲལ་འགོར་ལ་ལོ་ འཕེག །ཟེར་བ་ལྟ་བུ་སོགས་སོ། །

ལས་ཀྱི་དངོས་པོར་འཇུག་པར་མ་འོངས་པ་ཐོབ་པ། བཞོན་བྱའི་རྟ་ལ་བཅིབ་པ། ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་བསླབ་པ། ཟ་ཆུ་ འཐུང་ཆུ་ལ་བཟའ་བཏུང་། སྟོས་ལ་བདུག་པ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་སོགས་སོ། ། འབྲས་བུའི་དངོས་པོར་འཇུག་པར་ཆམ་པ་ བཞི་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི། འདས་པ་ཐོབ་པ། ལོ་ཆུས་ལ་བྱང་བ། ས་ངམ་ཆུས་ཀྱི་གསུང་རབ་བསྟན་པ། ཉོན་མོངས་པའི་ དགྲ་བཅོམ་ཟིན་པ་པོ་ལ་དགྲ་བཅོམ་པ། ལྟ་བུ་སོགས་དང་། གཉིས་ནི། འདས་པའི་མིང་མཐའ་པ་སྟེ་མ་ལ་བཏྲེས་པ། བྱིས་པའི་ཡི་གེ་བྱིས་མ། དཔར་པའི་ཆའམ་ཡིག་ཆ་ལ་དཔར་མ། ཐུས་ཀྱིས་བཅོས་པའི་བལ་ལ་བལ་བཅོས་མ། ལྟ་བུ་ སོགས་དང་། གསུམ་ནི། འདས་པའི་ཐོན་འཇུག་བསྡུབས་པ། གོས་བགོས་པ། ཚོགས་འཚོགས་པ། ཁ་ཏོན་བཏོན་པ།

ལྟ་བུ་སོགས་དང་། བཞི་ནི། དཀྱི་བུའི་མིང་མཐའ་དོར་བའམ་བརྗེས་པ། ཆོ་མས་བཀྲས་པ། ཐྲོག་གིས་ཐྲོག་པ། སྨན་སྣ་བསྲེབས་པའི་སྲེབ་ཀཱ། ཆོས་ཀྱིས་ས་ཞིས་རྒྱུད་འཚོས་པ། ལྟ་བུ་སོགས་སོ། ནུས་པའི་དངོས་པོར་འཇུག་པར་གཞན་འབྲེལ་གྱི་བྱ་བ་ཐོབ་པ། མིང་མཐའ་མི་དགོས། འགྱོག་བྱེད་ཀྱི་མདོ་ལི་ལ་ཁྱོགས་ཟེར། བར་མཚམས་གཅོད་བྱེད་ལ་ཆོད་ཟེར། རྒྱང་ལ་ལྟ་སྟྲུད་ལ་རྒྱང་མཐོང་ཟེར་བ། བཏགས་པའི་སྣམ་བུ་སོགས་ལ་ཐགས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་སོགས་སོ། །

བྱ་བའི་མིང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་དུ་ཀྱུར་བ། དཔེར་ན། ཐྲོག་སུ་ཡོང་བ་ལ་ཡོན་པ། རིང་པོ་བསྟུངས་པ་ལ་ཐུང་བ། བསྟུངས་བ་ལ་ཉུང་བ། རྒས་པ་ལ་རྒན་པ། ལྟ་བུ་སོགས་དང་། གཞན་ཡང་། བྱ་བའི་མིང་ད་ལྟ་བ་རིགས་འདྲ་གཉིས་བསྲེབས་ནས་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་དུ་སྟྲུར་བ། དཔེར་བཙོད་ཀ། (ཀུ་ཀུ་གོ་ཙོང་ལས།) ཁ་མདའ་ཐོག་ཆོད་འབབ་འབབ། རྡུལ་འཚུབ་སྟྲག་པ་འཁྱིག་འཁྱིག ।ཕར་ཆུག་ཏབ་ཆོད་འདྲིལ་འདྲིལ། ཚུར་ཆུག་ཐྲུང་མོ་འདུར་འདུར། མི་ཕར་བསད་ཤིང་ཆག་འགྲེམ་འགྲེམ། ཚུར་བསད་གྱམ་ཏོ་ཐྲུང་ཐྲུང་། ཁྲག་དམར་ཆུ་ལོག་བྱུག་བྱུག ।ཉི་མ་དང་ཐྲིན་ཡང་ཁྲག་གིས་མདངས་འཁྱུར་བ་ཅམ་ཐྲུང་བའི་དུས་དེར། ཞེས་པ་ལས་འབབ་འབབ་ཅེས་གཉིས་རེ་གཉིས་རེ་མཉམ་དུ་ཐྲུར་ནས། བྱ་བ་དང་ཁྱད་ཆོས་དབྱེར་མེད་པའི་སྒོ་ནས། མི་ཆམས་གཡུལ་ངོར་དྲངས་ནས། དགྱ་འཕྲུག་པའི་འཕབ་ཚུལ་མིག་ལ་ཤར་བ། ཉར་ཐྲ་ནོ་ཙར་གྱགས་པ། གཏུག་རྩྭབ་ཞི་ལ་བཟོད་དཀའ་བའི་ཉམས་ཐོན་པའོ། །

ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་གི་ངོ་བོ་འཁྱུར་ཚུལ། ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་མཐའ་པ་བ་དག་ལ་ནོ་དང་། མིང་མཐའ་བ་ལ་ལའི་དོད་ཏུ་མོ་ཡིག་ཐྲུར་ན། དངོས་པོའི་མིང་དུ་ཀྱུར་འགྱོ། དཔེར་བཙོད་ན། ཁོར་ཡུག་མང་བས་ཕྱུག་པོར་ཀྱུར། ཞེས་པའི་མང་བ་ནི། ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་ཡིན། མང་པོས་བཀྱགས་ན་གཏུང་མ་ཡང་། ཞེས་པའི་མང་པོ་ནི་དངོས་པོའི་མིང་ཡིན། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་བཟང་བ་དང་བཟང་པོ། ཆོ་བ་དང་ཆོན་པོ། དམའ་བ་དང་དམའ་མོ། ཞིམ་པ་དང་ཞིམ་པོ་ཆམས་ལས། སྡ་མ་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་དང་ཕྱི་མ་དངོས་པོའི་མིང་དུ་ཀྱུར་བའོ། །

ཁྱད་ཆོས་མིང་ཚོག་ཐྲོར་དུ་བྱ་བའི་མིང་དུ་འཇུག་པ་མང་། དཔེར་བཙོད་ན། ཡང་ནོ་ཆོད་ནས་འཐབ་མི་ཡིན། ངར་ཆོད་དཔྱང་བ་ངོམ་མི་ཡིན། ཡང་ནོ་ལྷར་ནས་འཕྲོ་མི་ཡིན། ཐོས་ནོ་ཕྱི་བལྟས་མེད་པ་ཡིན། (ཨ་ཐྲག་གཟི་ཙོང་ལས) ཏྲུན་ནས་མ་ཟོ་ས་ཀེ་ཨ་ལ་ལ ।ལུས་གསལ། ཆོག་འདི་དག་ལས་ཏ་ཀགས་ཀྱི་མཚན་པ་ཆམས་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་བྱ་བའི་མིང་དུ་འཇུག་པ་ཡིན། གྲངས་ཀའི་མིང་གི་ངོ་བོ་འཁྱུར་ཚུལ། གྲངས་ལ་མིང་མཐའ་ཐྲུར་ནོ། (གྲངས་)བགྲངས་ཚུལ་མི་འདྲ་བར་འཁྱུར་ལ། གལྟམ་ཞེ་ན་བགྲངས་གྲངས་ཡིན། གལྟམ་པ་ཞེ་ན་རིམ་གྲངས་ཡིན། གལྟམ་པོ་ཞེ་ན་ལྷོམ་གྲངས་ཡིན།

གསུམ་པ་བོ་ཞེ་ན་དགར་གྱངས་ཡིན།

ང་ལོ་ནི་སྒྲ་ལོ་ཉིས་སྟོང་དང་བཅུ་བཞི་པ་ཡིན་ཞེ་ན། རིམ་གྱངས་ཡིན། དེ་ལ་སྒྲ་ལོ་ཉིས་སྟོང་བཅུ་བཞིའི་ལོ་ཡིན་ཞེ་ན། བགྱང་གྱངས་སུ་འགྲུལ་བ་མ་ཟད། ལོ་གཉིས་སྒྲུར་ནས་བསྐྱར་ཟླས་ཀྱི་སྐོར་བྱང་། གྱངས་ཀའི་མིང་དངོས་པོའི་མིང་དུ་བཏགས་པ་ལ་ཆེམ་པ་འགལ་ཡོད་དེ། གྱངས་ཀྱང་བས་མཚོན་པ། ཐུམ་ཅུ་པ། བཅུད་སྟོང་པ། ལྷ་བྱ། བཅོ་གཞི་དང་སྒྲུར་ནས་མཚོན་པ། ཡིག་བཀྲ་པ། ཁྱ་གང་བ། ཤིང་འདོམ་དོ་བ། ལྷ་བྱ། ཁྲད་གཞི་དང་སྒྲུར་ནས་མཚོན་པ། གླང་གསུམ་པ། གྱ་བཞི་པ། ཀ་བ་རིང་པོ་ཟུར་བཅུད་པ། ལྷ་བྱ། ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་སྒྲུར་ནས་མཚོན་པ། གདོང་ལྔ་པ། ཕྱེ་གཉིས་མ། ཏང་གཉིས་པ། ལྷ་བྱ་སོགས་དང་། གྱངས་ཀའི་མིང་གིས་འཕྲེལ་ཉེ་བའི་མིང་གི་ཚོགས་པ་སྒྲུབ་ཕྱིན། དུག་གསུམ། འགྱུར་བ་བཞི། དོན་ལྔ། སྟོང་ཏྲུ་ལྷ་བྱ་སོགས་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཆེམ་གྱངས་ཟེར།

དངོས་པོའི་མིང་གི་ངོ་བོ་འགྱུར་ཚུལ། ཚོག་གི་སྟོར་བ་ལས། དངོས་པོའི་མིང་བྱ་བའི་མིང་དུ་འཇུག་པ་མང་། དཔེར་བརྗོད་ན། (གྲུ་གུ་གོ་ཕྱོང་ལས།) ཀུ་གར་དྲི་མེད་འོད་དཀར་དེ། ལན་དྲི་བན་པས་མ་དགྱ་གོང་། བུམ་ཆུང་ཀུན་ལ་ཕྱལ་ན་བསམས། དགོས་པའི་དུས་སུ་མ་མཚོད་ན། ། གྲིང་ཀ་ས་མིན་པའི་ཁྱགས་ལ་ཞོག །བྱིལ་བའི་དུས་སུ་མ་མགོན་ན། ། ལྷ་མཐུ་ཆེན་མིན་པའི་ཁྱགས་ལ་ཞོག ། (བདེ་བར་གཤེགས་པའི་མདོ་ལས།) རིགས་མི་གཙོ། རྒས་མི་གཙོ། སྒྲུབ་པ་ཉིད་གཙོ། (ཏུན་ཆོང་གཏེར་ཡིག་ལས།) ཐོ་མི་ཕོད་ན་ཁྲིམས་བཞིན་གཙོད་པར་ཀྱིས·····ཆོ་ནུ་ཞེ་ལ་ས་གསོགས་པས་གཉའ་སྟེ་ཐག་ཆོད་དོ། ། ཀ་སྐད་དུ། དེ་འདྲ་མི་དཔེ། ལམ་དུ་འགྲོ་ཀ་དཀའ་ཡང་མ་སྐྱོན་ཐལ། ལྷ་བྱ་ས་གསོགས་ས། ། དངོས་པོའི་མིང་དེ་ཆེམས་བྱ་བའི་མིང་དུ་འཇུག་པ་རིམ་བཞིན་བཀླལ་ན། དགྱ་ནི་གནོད་པའོ། །མགོན་ནི་སྐྱབ་པའོ། །གཙོ་ནི་དང་པོར་འཛིན་པའོ། །ཐོ་ནི་མནའ་སྐྱེལ་བའོ། །ཀཉའ་ནི་དཔང་པོ་བྱེད་པའོ། ། དཔེ་ནི་སྲིད་པའོ། །སྐྱོན་ནི་གནོད་པའོ། ། དངོས་པོའི་མིང་བྱ་བའི་མིང་དུ་འཇུག་དོན་ནི། བཟླིད་པ་ཚོག་སྦྱད་མང་པོ་ཉིད། །དེ་དག་ལྷུག་པ་དག་ཀིས་གསོས། །ཞེས་པ་ལྟར་ཚོག་ཉུང་ལ་ཀ་གསལ་བ་བཟླིད་ཉམས་ཐོན་པར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དངོས་པོའི་མིང་བྱ་བའི་མིང་དུ་འཇུག་པར། ཆ་ལམ་དུས་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲལམ་དགག་སྒྲ་ཞིག་མཐུན་ཏྲེན་དུ་མ་སྦྱར་ན། དངོས་པོའི་མིང་བྱ་བའི་མིང་དུ་འཇུག་སྟོལ་མེད་དོ། །

མིང་གི་ངོ་བོ་འགྱུར་ཚུལ་དུ་མཉམ་པར་འཛིག་དགོས་ས། གོང་གསལ་དཔེར་བཟླིད་ཆེམས་ལས་ཆ་ལམ་ཤེས་ཐུབ། གལ་པོ་ཆེ་ལ་ནན་ཏན་བྱེད་ཀྱུ་ནི། བྱ་བའི་མིང་ཆེམས་མིང་ཀྱང་དུ་མིང་མཐའ་གཅོད་མི་ཉན། མིང་མཐའ་བཅད་ན་དངོས་པོའི་མིང་དུ་ཐྱུར་འགྱོ། སྒྲིས་དང་སྒྲིས་པ། ཉམས་དང་ཉམས་པ་ལས། ཕྱི་མ་བྱ་བའི་མིང་དང་། ནུ་མ་དངོས་

པོའི་མིང་ཡིན། བྱ་བའི་མིང་གི་མིང་མཐའ་ཡ་བ་དག་ཀྱང་པོ་བོ་མ་མོ་གང་ཟུང་དུ་བརྗེ་མི་ཉན། བརྗེས་ནས་དངོས་པོའི་མིང་དུ་ལོག་འགྱོ། ཡོད་ཡ་དང་ཡོད་པོ། གོ་བ་དང་གོ་བོ། གཏོར་བ་དང་གཏོར་མ། ཐོར་བ་དང་ཐོར་བུ། འཚམ་ཡ་དང་འཚམ་མོ་ཆམས་ལས། ཐུ་མ་བྱ་བའི་མིང་དང་། ཕྱི་མ་དངོས་པོའི་མིང་ཡིན།

ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་མཐའ་ཡ་བ་དག་པོ་བོ་མ་མོ་གང་ཟུང་དུ་བརྗེ་མི་ཉན། བརྗེས་ནས་དངོས་པོའི་མིང་དུ་ལོག་འགྱོ། དོག་ཡ་དང་དོག་པོ། གསལ་བ་དང་གསལ་བོ། མཇོས་ཡ་དང་མཇོས་མ། དམའ་བ་དང་དམའ་མོ་ཆམས་ཀྱི་སྒྲུན་མ་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་མིང་དང་། ཕྱི་མ་དངོས་པོའི་མིང་ཡིན།

གྲངས་ཀའི་མིང་དང་མིང་གཞན་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་སྒྲུར་བ་ལས། གྲངས་ཀ་བག་ལ་ཉལ་བའི་བྱ་བའི་མིང་དང་དངོས་པོའི་མིང་ཡང་ཡོད། དཔེར་ན། ལམ་ལྟ་བ་ནི་ཤི་བ་དང་། གཉིས་སྒྲིས་ནི་བྱ་དང་། ར་ཡིག་གཉིས་ཡ་ནི་ཐུང་བ་ཡིན་ཡ་ཤེས་དགོས་སོ། །

དེ་ཡང་འདིར་ཁྱོད་ལ་ཞུ་རྒྱ་ལ། ད་ལྟ་སྐུ་ཉིད་ཀྱིས་གཉེར་བའི་ཆེད་ལས་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཡ་དང་། ཏ་ལམ་གྱི་ཡིག་སྣམ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཡ་སོགས་ང་ལ་གསལ་བོ་ཞིག་བསྐྱར་ན། མ་འོངས་པར་ང་ཚོས་མུ་མཐུད་ཏུ་འགྲེལ་བ་བྱེད་པར་ཕན་ཡ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་ཡིད་ལ་འཛིགས་པར་མཛོད།

ཅིས་ནུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མཱའི་དགེ་རྒན་དཔའ་རིས་ས་ངས་རྒྱས་ནས།

ཐྱི་ལོ་ ༢༠༧༩ ལོའི་ཟླ་བ་ ༧༢ པའི་ཚེས་ ༢༥ ཉིན།

☜ རྒ་འཚམ་དང་འགྲེལ་བའི་ཆེད་རྩོམ། གོག་ངོས། ༡༥ ལ་གཟིགས།

Heinrich Harrer གྱི་ཉར་ཚགས། [༡༩༦-༡༩༥] མི་རིགས་རིག་གཞུང་འགྲེམ་སྟོན་ཁང། Ethnographic Museum of the University of Zurich, Switzerland.

ཕྱི་ཟླ་ ༢༠༡༧ ཟླར་ས་སྐྱའི་ཁྲི་འཛིན་ཞེ་གཉིས་པ་གསེར་ཁྲི་མཐའ་གསོལ་སྐབས།

གཡོན། ཕྱི་ཟླ་ ༡༩༥༠ འགོ་སྟོད་དུ་བོད་དུ་མཆོད་འབྱུལ་སྟོན་ལམ་སྐབས།

གཡས། ཕྱི་ཟླ་ ༢༠༡༥ ཟླར་ ཨེས་ཤུ་གོང་དཀར་མཆོད་འབྱུལ་ལམ་གྱི་ཚོགས་མཁོན་དུ་ཀློས་མཁོན་ཁྲི་འཛིན་ཞེ་གཉིས་ཆེབས་བསྒྲུར་གདན་ཞུའི་སྐབས།

Cho Dung Karpo
(Sakya Literary Magazine)
Gongkar Choede Monastery
Laldang Tibetan Colony
Plot. Brotiwala, P.O. Vikasnagar
Dehradun, Uttarakhand (INDIA)
Email: chodungkarpo@gmail.com
Website: www.chodungkarpo.net